

། །སྐད་ཡིག་ལམ་བཟང་།།
བོད་དབྱིན་སྐྱོག་དེབ།

Language Pathways

2

A Tibetan & English Reader

Pema Gyatso & Geoff Bailey

བོད་ཚོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།

Tibet People's Press

༄༅། །སྐད་ཡིག་ལམ་བཟང་།།

བོད་དབྱིན་སྐོག་དེབ།

དབ་གཉིས་པ།

Language Pathways

A Tibetan & English Reader

Pema Gyatso & Geoff Bailey

Tibetan Academy of Social Science, Lhasa, TAR

བོད་ཚོངས་མྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་གི་སྤྱི་འབྲེལ་མཉམ་ལས།

西藏社会科学院涉外合作项目

བོད་ཚོངས་མི་དམངས་དབུ་སྐྱོན་ཁང་།

Tibet People's Press

图书在版编目(CIP)数据

语言之路.2/拉强·白玛加措,(澳)杰夫·贝利编
著. --拉萨:西藏人民出版社,2011.1

ISBN 978-7-223-03004-5

I. ①语… II. ①拉… ②贝… III. ①藏语-教材②
英语-教材 IV. ①H214②H31

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2010)第 217159 号

语言之路 2

编 著 拉强·白玛加措 杰夫·贝利

责任编辑 道伟·才让多杰

封面设计 杰夫·贝利

出版发行 西藏人民出版社(拉萨市林廓北路 20 号)

印 刷 四川大自然印刷有限公司

开 本 787×1092 1/16

印 张 13.75

字 数 120 千

版 次 2011 年 1 月第 1 版

印 次 2011 年 1 月第 1 次印刷

印 数 01-5,000

书 号 ISBN 978-7-223-03004-5

定 价 32.00 元(附 CD)

版权所有 翻印必究

(如有印装质量问题,请与出版社发行部联系调换)

发行部联系电话(传真):0891-6826115

Dedicated to Gen Dawa la

Great scholar, teacher, father and friend

(1961-2007)

༄༅། །ང་ཚོའི་གཅེས་པར་འོས་ཤིང་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་རིག་པའི་དགེ་བའི་བསེས་
གཉེན་དང་། བྱམས་བརྩེ་ཅན་གྱི་ཕ་བཟང་། བྱི་ཐག་རིང་བའི་གྲོགས་པོ་
བཅས་ཡིན་པའི་རྒྱ་ལྗོངས་མཚོགས་ལ་རྗེས་དྲན་གྱི་སྐྱེས་སུ་འབྱུང་། །
(1961-2007)

༄། བྱམ་མོང་མིན་པའི་གནའ་མོལ་རིག་གནས་དང་བསམ་པའི་དཔལ་ཡོན་གྱིས་སེམས་རྒྱད་
 ཡོངས་སུ་ལྷག་པའི་བོད་གངས་ཅན་ཡུལ་འདིར། རིག་གནས་ཆེ་ཆུང་ལྡོ་སོགས་གསལ་བོར་འཕོད་
 པའི་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་སུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཚོན་དུས་ནས་ཡོད་ཀྱང། ས་ཁམས་ཆགས་
 ཚུལ་གྱི་ཐད་ནས་བོད་རྫོངས་འདི་ས་བབ་མཐོ་ལ་འགྲིམ་འགྲུལ་རྟོབས་མི་བདེ་བས་དེ་དག་འཛུ་
 མྱིང་ཡུལ་གྱི་གཞན་དུ་དར་བྱུང་བ་དཔེ་མོད་ཀྱང། ད་ཐེངས་ཕྱི་ནང་རིག་གནས་གསར་རྟེན་
 ཁག་ལ་མཐུན་དཔྱོད་གྱི་རྣམ་ཅལ་མཚོག་ཏུ་ཡངས་པའི་སྤྱང་པར་གྱི་མཚོ་ལགས་དང་བོད་གྱི་རྒྱན་
 རིགས་ལ་བྱང་རྒྱུ་པའི་ཨོ་སི་ཏོ་ལི་ཡ་ཡི་བོད་རིག་པ་མཁས་ཅན་ལཱུ་ལཱུ་བི་ལི་ལགས་ (Geoff Bailey)
 རྣམ་དཀའ་ངལ་འཛེམས་མེད་གྱིས་གཏིང་མཐའ་དཔག་པར་དཀའ་བའི་བོད་གྱི་རིག་གཞུང་སྦྱིད་
 མོས་ཚལ་ན་མེ་ཏོག་གངས་ལས་གཞུང་བར་མ་མཚིས་པའི་དབུས་སུ་དྲི་བསྐྱུང་རབ་ཏུ་དུངས་ལ་
 གསོན་ཉམས་ལྡན་ཞིང་སུན་སུམ་ཚོགས་པའི་བོད་གྱི་རིག་གནས་གྱི་སྦྱིང་བརྟུང་དུ་མ་ཞིག་ཆ་ཚང་ལ་
 གོ་སྐོར་བ་འདི་རྩ་བུ་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་གནང་བ་ནི་ཉེ་བའི་ལོ་རབས་ནང་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན་གཤིས་
 བོད་གྱི་རིག་གནས་ལ་སྤྱང་བཅོལ་གནང་མཁས་སྤྱི་དང་ཡང་སྒོས་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལ་ལྷགས་
 བརྩེ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་བའི་སྤྱི་བོ་གནམ་བཟུན་དག་ལ་ཕན་ཐོགས་མི་དམའ་བ་ཡོང་ངེས་པས་ཁོ་བོས་
 རྟེན་དབུས་སུ་སྦྱོར་བ་རབ་ཏུ་བརྟུན་པ་མ་ཟད་རྟུག་བསམ་ཐོལ་མེད་གྱི་བསམ་ཚུལ་བཅངས་ནས་ཁོང་
 རྣམ་པ་གཉིས་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་དང་གུས་བཀུར་བྱ་རྒྱ་རྒྱ་ཡིན། །

གུ་གེ་ཚེ་རིང་རྒྱལ་པོས།

༢༠༡༠ ལོའི་རྗེས་བཟང་བོར་བཀུ་གིས་དག།

Contents

Opening Salutation	11
Preface.....	12
Introduction.....	14
Abbreviations	17
Section One: Folk Stories	
1. The Deception of Trugu Dokdok.....	21
2. Aku Dönba Chops Down a Walnut Tree.....	29
3. The Cow and the Girl	37
4. Moving House	45
5. The Greedy King	53
6. The Sly Man and the Simple Man	61
7. The Mute Lama	69
8. Who Really Am I?.....	76
9. The Consequences of Extreme Greed.....	83
10. The Vain Dung Beetle	91
Section Two: Well-Known Symbols	
11. The Ten Powerful Letters	99
12. Yung Trung.....	105
13. Holy Vow-Keepers	111
14. The Wheel of Dharma	120
15. Chemar and Chang Phü	127

གསུམ་པ། ངག་རྒྱན་པ་གཏམ་བུ་འཇགས།

- ༡༦ ཐང་རྩོང་རྒྱལ་པོ་དང་ཉེ་གནས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད།.....134
- ༡༧ གཡུ་ཐོག་རྗེང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ།.....140
- ༡༨ རྩོད་གཞས་ཇི་ལྟར་བྱལ་ཚུལ་རགས་ཅམ་སྐྱེང་བ།.....146
- ༡༩ རོར་བུ་སྐྱིང་གའི་མཚན་ཐོགས་ཚུལ།.....151
- ༢༠ གངས་ཅན་ཡི་གའི་བྱེད་པོ་སྒྲོལ།.....157

བཞི་པ། བསྐྱབ་བུ་རོར་བུའི་བུམ་བཟང་།

- ༢༡ བ་རྒྱུ་ལེགས་བཤད་ལས་བཟོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་བཟླགས་པ།.....166
- ༢༢ བ་རྒྱུ་ལེགས་བཤད་ལས་ཐབས་མཁས་བཞེན་ཚུལ།.....173
- ༢༣ བ་རྒྱུ་ལེགས་བཤད་ལས་སྐྱུན་པོའི་བྱ་རྒྱུད་བཟླན་པ།.....179
- ༢༤ ལ་ཆེ་པ་ལུ་ལས་སྤྱི་མའི་ལམ་རྒྱགས་སྐྱབ་དགོས་པའི་རྣོན།.....185

བུར་བཀོད།

- མིང་ཚིག་ཕྱོགས་བསྐྱུལ།.....194
- དབྱུང་གཞིའི་དབེལ།.....215

Section Three: **Legends**

16.	Tang Dong Gyalbo and His Servant-Disciple	135
17.	Yutok Nyingma Yönden Gönbo.....	141
18.	How Dö Shey Became Popular	147
19.	How the Norbu Lingkha Got its Name	152
20.	Sambhota – Creator of the Tibetan Written Language.....	159

Section Four: **Wisdom Literature**

21.	Extolling the Virtue of Long-Suffering (from Sakya Legshey).....	167
22.	Skillful Means (from Sakya Legshey)	174
23.	Foolish Behaviour (from Sakya Legshey)	180
24.	What One Needs to Prepare for the Next Life (from Khache Palu).....	186

Appendix

Glossary: Tibetan to English	194
Sources	215

ཤེས་བརྗོད།

༄༅། །བཞི་དང་ལྷམ་ཅུས་སྲིད་ཞིའི་གནས་ལུགས་ཀུན། །
 བདེ་སླག་སྟོན་ཅུས་གངས་ཅན་ཡི་གེའི་སྲོལ། །
 བཟང་པོ་འདི་འདྲ་བརྒྱད་འཛིན་མ་ཅུས་ན། །
 སྟོན་བྱོན་མཁས་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིལ་ལས་ཅི། །

དེས་ན་གསར་སྐྱེས་མོས་ངོའི་སློབ་བཟོད་ཀྱི། །
 ལུ་ལྷན་ལ་བརྟུན་སྐད་ཡིག་ལམ་བཟང་པོ། །
 བོད་དབྱིན་སྐྱེ་བ་རྩལ་ལྡན་གྱུ་ལྷུང་འདི། །
 དལ་བ་བརྒྱ་ཡིས་གསར་བུའི་ལུག་ཏུ་སྤུལ། །

སྐད་གཉིས་སྣ་བའི་སློབས་པའི་ཞོར་སྲིད་དུ། །
 བརྒྱུད་འདོད་གཞོན་ཅུ་འདུན་པའི་ཅལ་རྫོགས་ཏེ། །
 རིང་པོར་མི་སློགས་ཤེས་རིག་དཔལ་གྱི་འབྲས། །
 གངས་རྫོངས་མཛོས་པའི་རྒྱན་དུ་ལུག་པ་དང། །

དེ་ལས་སྤྱི་ནང་རིག་པའི་སྣེད་བརྒྱད་ཚོགས། །
 རིན་ཐང་གཞལ་མེད་དབྱིག་གི་འོད་ཟེར་དག། །
 ལ་བ་རི་ཡི་རྒྱ་ལས་ཡོངས་གྲོལ་ནས། །
 ཡངས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་ཀུན་དུ་གསལ་བར་ཤོག། །

Opening Salutation

The Tibetan writing system of thirty letters and four vowels,
Can express with ease the nature of existence and peace.
If one is unable to properly use this excellent system,
How disappointed would those previous scholars be!

So, considering that which appeals to the river of young minds,
We have made, through much effort, this small boat of the
Language Pathway Series, with its two oars of Tibetan and English,
And humbly offer it to all students.

Young aspiring ones, who wish to reach
The island of excellent bilingual proficiency,
Will soon obtain the glorious fruit of knowledge -
That which makes the Land of Snow beautiful.

May the light of the priceless jewel of knowledge,
From both outside and within,
Completely break through the wall of the snow mountains
And radiate everywhere!

Preface

The idea for a series of books such as these has been percolating for many years. The *Language Pathways* series represents an attempt to give students the opportunity to interact with a variety of Tibetan literary genres. Over the course of a number of years, we have collected and collated a variety of readings from the vast body of Tibetan literary works. The number of texts which one can draw from is almost inexhaustible, so decisions about what to include and what to leave out are always difficult. However, we certainly hope this second selection of readings is both enjoyable and meaningful.

The *Language Pathways* series is a joint project with the Tibetan Academy of Social Science, Lhasa. It continues to be a privilege to work in partnership with the Academy. In particular, Mr. Bolo, Mr. Jigme Dorje, Mrs. Tsomo and Mr. He Xin Yuan have been very supportive of this project. Mr. Gesang Puntsok, the cataloguer of the library of the Tibetan Academy of Social Science, greatly assisted us in providing copies of articles which had long gone out of print. We have again greatly appreciated the support of Mr. Sun Yong, the party secretary, and the president of the Tibetan Academy of Social Science, Mr. Pema Namgyal. Both leaders have enthusiastically embraced this joint co-operative project.

The renown scholar, Professor Pasang Wangdu, has been a great inspiration to us and we are very grateful for the foreword which he kindly wrote. As a member of the International Council for Tibetan Studies and former head of the Nationalities Research Institute of the Tibetan Academy of Social Science, we feel very honoured that he was willing to be involved in this way. Professor Tsering Gyalbo, Dean of the Religious Department of the Tibetan Academy of Social Science, Lhasa, has also been a great encouragement to us. Thank you, too, for also writing an excellent foreword. We feel very privileged to be able to interact with such renowned scholars.

There are many others who have helped in the production of this book. Thanks are particularly due to, Stephanie Bailey and Heidi Posthuma for their proof reading and valuable comments. Thanks also to Heidi for helping to record the Tibetan readings. Thank you for being so flexible! Thank you so much to Deyang and Nyima Tsering for doing the Tibetan recordings. You both have excellent voices and take great pride in your reading. All the recordings sound fantastic. Melody Phippen kindly read all the readings in English and we are most grateful for this. The goddess like tranquility of her smooth and soothing voice will bring great pleasure to all those in the Land of Snows and also to those far beyond!

As always, a big thank you to Elke Martin for all her work on the layout, formatting and cover design. Where would we be without such German excellence! A

special thanks is due to Mr. Sö Dop for drawing the excellent pictures in readings twelve and fifteen. Thanks to Mingmar Chundak for assisting us in the readings about Tibetan symbols. Thanks also to Sherrap of Shambala Adventures for providing the great photograph for the front cover.

David Germano of the University of Virginia has again been a source of encouragement for this project and we are most appreciative of this.

We continue to be very grateful for the Tibetan instruction we have received from the outstanding teachers at Tibet University over a period of many years. The ongoing support and interest of the staff of the Tibetan language department has been very encouraging.

We also wish to thank the Tibet People's Press of the Tibet Autonomous Region for their support in printing this book. It is always a pleasure to work with the staff of the People's Printing Press. All the sources used in compiling these readings have been taken from materials printed officially within the People's Republic of China. The majority of the readings have been taken from books which have been published by the Tibet People's Press in Lhasa. We have been able to reproduce these texts in this book with the full permission and co-operation of the Tibet People's Press. The artwork has also kindly been provided by them. We offer our grateful thanks to all the excellent artists who work for, and are associated with, the Tibet People's Press. In particular with say thank you to Mr. Chamsang who drew the outstanding line drawings. Thank you very much.

Finally, we wish to thank the Tibet Autonomous Region Foreign Affairs Bureau in Lhasa for supporting this project and providing the necessary visas. Their unequivocal support, especially through the personal involvement of Mr. Ju Jian Hua, Mr. Wang La, Mr. Liu Lin, Mrs. Luo Xiao Ling, Mr. Ge Nyi, Mrs. Song Jie and Mr. Le Huan has again been greatly appreciated.

Introduction

This series of books is designed for Tibetans studying English and students of the Tibetan language. By using readings from a range of genres, we hope that students will learn much about Tibetan culture while pursuing their language study. In order to facilitate the dual aim of helping students of both Tibetan and English, we have attempted, as much as possible, to make these books bilingual. The exercises at the end of each reading are in both languages so students can respond in the language of their particular focus.

This beginner-intermediate level book is the second in the series of Tibetan and English readers. The readings are of a similar level to those used in Tibetan language classes in primary school and high school. The readings for each section have been arranged in such a way as to progress from the easier language of folk stories to the more difficult language found in wisdom literature. Subsequent books will be aimed at intermediate and advanced levels.

All of the source material is in literary Tibetan as opposed to the colloquial or 'spoken' form of Tibetan. The readings are broken up into four genres and have been arranged in terms of difficulty. The first section begins with somewhat easier and well-known folk stories. The readings in the second section describe common pictures and symbols – images that are typically seen in Tibetans' homes, monasteries and other public places. The third section has readings about myths and legend. The fourth section introduces the student to the more challenging genre of wisdom literature. The readings in section four have been taken from Sakya Legshey (ས་སྐུ་ལེགས་བཤད་) and one from Khache Palu (ཁ་ཇེ་པལུ་). The folk stories are written in a more contemporary form of literary Tibetan, while the wisdom literature reflects traditional literary Tibetan.

The category of folk stories is comprised of stories which are widely known throughout Tibetan speaking areas. These stories include the adventures of the popular folk hero Aku Dönba. The category of 'legends' differs from 'folk stories' in that legends have some link with an historical figure or an historical account. The readings in the section about legends have a strong historical connection, without necessarily being part of the historical narrative per se.

There are, of course, other literary genres such as 'media' Tibetan - newspaper and magazine articles, poetic verse, proverbs, the study of metaphors, synonyms and epithets, pilgrim guide books, and the great body of religious writings. To some extent these genres have been covered in the four categories we have included in this beginner-intermediate level book. For example, wisdom literature incorporates poetic verse, proverbs, the study of metaphors and epithets, and religious writings. The category of well-known symbols draws from magazines and journals.

There are numerous versions of many of the stories presented in this book. We have not set out to make a definitive version of these stories, but have rather just recorded them as they exist in printed materials. We have not significantly edited the Tibetan texts since they have all been published by established printing presses within China. In general, we have preserved the paragraph divisions where this has been possible. The one small change that we have made was to take out English style quotation marks in the Tibetan readings and make that consistent throughout the book. That is, some of the texts had quotation marks (following the contemporary trend in this area) and some did not. Literary Tibetan does not require English-style quotation marks as it has its own system of marking direct speech.

At the end of each reading we have provided the source from which the reading has been taken. Four of the readings in the second section 'Well-known Symbols', we composed ourselves. We consulted a number of scholars about these symbols in order to accurately represent the subject matter. Please note that readings eleven, twelve, fourteen and fifteen are our own compositions and thus the source of those readings has not been listed.

While it is anticipated that this series can be used meaningfully for independent study, for best results, it would be desirable to have a teacher of either Tibetan or English work through the books with the student. We have made recordings of each of the twenty-four readings in both Tibetan and English. These recordings have been made with native speakers of the respective languages and will be particularly helpful in improving one's listening, comprehension and pronunciation skills. The enclosed CD contains .mp3 sound recordings. Whenever there is a recording for a reading, this icon is displayed.

When using this book, it may be a good idea to use a sheet of paper to cover over the language with which you are most familiar. That is, if you are studying the Tibetan text, it would be best not to immediately look at the English. Firstly, see how much of the Tibetan you understand before reading the English. Conversely, when studying the English, you will be better served by reading the Tibetan after you have studied the English. Please note that the exercises in Tibetan and English are not always exactly matching translations. That is, sometimes the questions in English vary slightly from those in Tibetan. This has been done with the intention of helping to maximise the needs of both learners.

It is assumed that students of this book have a reasonably solid foundation in the grammar of Tibetan and English. While some notes about grammar are

given, this series is not an exhaustive study of the grammar of either language. The primary focus is the content of the readings themselves. We have also not commented on the literary and stylistic differences between the categories into which we have grouped the readings. This would be a study for another occasion.

Translating from one language to another continues to remain a curious task, with varying degrees of success. We have endeavoured to render the readings into natural English without, we hope, losing the force and flow of the original Tibetan text. Literary Tibetan is very terse and compact and often requires expansion in English. Small differences of opinion may arise as to our translated lexical choices, but our intention has been to communicate as clearly and naturally as one is able to when moving from one language and culture to another.

There are always some inevitable compromises when attempting to produce a resource that will adequately meet the needs of two different sets of language learners. Though we have by no means established a perfect balance of juggling these differing needs, we hope that through this series some benefit will be gained by both students of English and students of Tibetan.

མཚོན་རྟགས། Abbreviations

མིང་ཚིག།	n.	noun
ཞེ་ཚིག།	h.	honorific
བྱ་ཚིག།	v.	verb*
བྱ་བྱེད་ཐ་མི་དད་པ།	vi.	intransitive verb †
བྱ་བྱེད་ཐ་དད་པ།	vt.	transitive verb
	v. com.	verbalised compound
མིང་གི་ཁྱད་པར།	adj.	adjective
བྱ་བའི་ཁྱད་པར།	adv.	adverb
ཁ་དཔེ།	idiom.	idiomatic expression
ཚབ་ཚིག།	pr.	pronoun
དུས་འདས་པ།	pt.	past tense
དུས་ད་ལྟ་བ།	p.	present tense
དུས་མ་འོངས་པ།	f.	future tense
རྒྱལ་ཚིག།	imp.	imperative/command
རྟེན་ཚིག།	con.	conjunction
ཚིག་ཐུང།	part.	particle
ཡུལ་ཚིག།	post.	post-position ‡

*Verb tenses are listed only when they are not single stem verbs; - that is, when the spelling is different across the three tenses.

† Readers should not confuse the terms 'transitive' and 'intransitive' with 'volitional' and 'non-volitional' – also sometimes referred to as 'controllable/uncontrollable' and 'intentional/unintentional'. Transitive verbs take a subject/agent and an object. Intransitive verbs have only a subject/agent and no object. Though it would be possible to do so, we decided not to list the 'normative' volition of verbs in this book. This is primarily because the volition of a verb depends on certain contextual factors and in particular is determined by the final auxiliary verb. For further discussion about this, please refer to the Introduction in *Lhasa Verbs – A Practical Introduction*.

‡ Note that the term 'post-position' refers to the 'position' or 'location' of the following noun. In English grammar this is referred to as a 'preposition' as it comes before the noun. In Tibetan, the 'preposition' comes after the noun and is thus termed 'post-position'.

དང་པོ།

སྐྱེད་གཏམ་མཐོང་བ་འཇུག་ཤོད།

Section One
Folk Stories

༡ ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་མགོ་སྐོར་དུ་ཚུད་པ།

༣། ཨ་ཁུལ་མཐོང་བ་སྐོར་ལུལ་སྐོར་ལུང་ནས་ཡིན་ཟེར་གྲོལ་ཡོད། རྟོན་མ་ཨ་ཁུལ་མཐོང་བ་འཇུག་ཤོད་པ་
 ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་ཟེར་བའི་མི་ཞིག་ཡོད། ཉིན་ཞིག་ཨ་ཁུལ་མཐོང་བ་འབྲུ་རིགས་རྟོགས་ཏེ་ཨ་ཁུལ་ཤོད་བྱ་
 ལ་ཤས་གཡམ་ནས་དེ་རྣམས་ལ་རིལ་མ་རྒྱབ་ལ་ཤས་བཀལ་ཏེ་ཞོགས་པ་ལྷ་པོ་ནས་ནང་ལ་ལོག་འགྲོ་
 དུས་ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་དང་འབྲུད། ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་གིས་ཞོགས་པ་ལྷ་པོ་དེ་འདྲ་ཨ་ཁུལ་ཤོད་པར་སྦྱིན་པ་
 ཡིན་ཞེས་དྲིས། ཨ་ཁུལ་དེ་རིང་སྤྱི་བྲག་སྤྱག་ནས་དངོས་ལྷ་བ་གནང་གི་འདུག ལྷ་ལྷ་ཚང་
 བས་དངོས་ལྷ་བ་ལེན་པར་སྦྱིན་པ་ཡིན་ཟེར་བས། ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་གི་བསམ་པར་ང་རང་ཡང་དངོས་
 ལྷ་བ་ལྷ་བར་འགྲོ་དགོས་སྐྱེ་སྐྱེ། ཨ་ཁུལ་གང་འདྲ་ཟེ་འགྲོ་དགོས་མིན་སྐད་ཆ་དྲིས། ཨ་ཁུལ་སྟོན་
 པས་ཡང་འགྲོ་དུས་བྱེ་རི་ནས་འགྲོ་དགོས་པ་དང་། མར་ཡོང་དུས་སྤང་རི་ནས་ཡོང་དགོས། བྲག་
 སྤྱག་གི་འགྲམ་དུ་སྦྱབས་རྗེས་བྲག་སྤྱག་ནང་ལག་པ་བརྒྱུངས་ནས་དངོས་ལྷ་བ་གནང་རོགས་ཟེར་དགོས་
 ཞེས་བཤད། ཉིན་གཉིས་པའི་ཞོགས་པ་ལྷ་པོ་ནས་ཨ་ཁུལ་མཐོང་བ་སྐོར་རི་འཇོགས་ནས་བྲག་སྤྱག་ནང་
 འཇུག་ནས་བཤད། ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་ཡར་འགྲོ་དུས་བྱེ་རི་ནས་སྦྱིན་ཚང་རྗེས་ལ་ལུས། བྲག་སྤྱག་གི་
 འགྲམ་དུ་སྦྱབས་སྐབས་བྲག་སྤྱག་ནང་ལག་པ་བརྒྱུངས་ནས་དངོས་ལྷ་བ་གནང་རོགས་ཟེར། ཨ་ཁུལ་སྟོན་
 པས་ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་གི་ལག་པ་དམ་པོར་ཟེན་ནས་མ་སྐོར་ཚང་ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་གིས་དངོས་ལྷ་བ་གནང་
 རོགས་ཞེས་ཐེངས་གསུམ་པོས་ཀྱང་ལག་པ་མ་སྐོར། ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་ལྷ་སྤྱག་ནས་དངོས་ལྷ་བ་མ་ལྷུང་
 ཡང་མཚོག་མགོ་སྐོར་རོགས་གནང་ཟེར་སྐབས། ཨ་ཁུལ་སྟོན་པས་བྱོད་ཀྱི་གོང་པར་འབྲུ་དོ་པོ་
 གཅིག་སྤྱད་ན་མཚོག་མགོ་སྐོར་པས་ཚོག་ཟེར། ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་ནས་ལུལ་རྒྱུའི་ལས་ལེན་བྱས་སྐབས་
 ཨ་ཁུལ་ལག་པ་སྐོར། དེ་ནས་ཨ་ཁུལ་སྟོན་པ་བྱེ་རི་ནས་བྱེ་བྱུར་བཏང་ནས་སྟོན་ལ་བྱིམ་དུ་སྦྱབས། ལྷ་
 ལྷ་རྟོག་རྟོག་སྤང་རི་ནས་ཡོང་ཚང་རྗེས་ལ་ལུས་ནས་བྱིམ་དུ་སྐོར་སྐབས་ཨ་ཁུལ་སྟོན་འགྲམ་དེར་ལངས་
 ནས་བཤད་ཡོད་པ་དང་། ལྷ་ལྷ་རྟོག་རྟོག་ལ་དངོས་ལྷ་བ་རག་བྱུང་ངམ་ཞེས་སྐད་ཆ་དྲིས། ལྷ་ལྷ་
 རྟོག་རྟོག་གིས་དངོས་ལྷ་བ་མེད་ནའི་མཚོག་མགོ་སྐོར་རོགས་གནང་ལྷུས་པས་ཨ་ཁུལ་རང་ལ་འབྲུ་དོ་པོ་
 གཅིག་སྤྱད་ཟེར་གྱི་འདུག་ཟེར་ནས་ཨ་ཁུལ་འབྲུ་དོ་པོ་གཅིག་འཕྲོག་པ་རེད།

(ཨ་ཁུལ་སྟོན་པ། ཤོག་གངས་༡ - ༩ པོད་རྒྱུངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།)

Section One: Folk Stories

Reading One: The Deception of Trugu Dokdok

It is traditionally said that Aku Dönba's birth place is in the district of Dulong. Long ago, Aku Dönba had a neighbour by the name of Trugu Dokdok.

One day, Aku Dönba ran out of grain. So he went to another place and borrowed a few donkeys. He loaded them with some sacks of sheep dung and, very early in the morning, made his way home. Upon returning, he met his neighbour Trugu Dokdok.

"Aku, where have you been so early in the morning?" he asked him.

"Today, from the upper cave, magical gifts are being given away. So I went and got some," Aku Dönba replied. Thinking that he too should go and get some gifts, Trugu Dokdok asked Aku how to get there.

"On the way up to the cave, you need to go via the sand hill and on the way down you need to go via the grass-covered hill. After you arrive at the opening of the cave, stretch out your arm into the cave and call out, 'Please give me a gift'," Aku Dönba told him.

Very early the next morning, Aku Dönba climbed the grass-covered hill, went inside the cave and waited there. As Trugu Dokdok had gone via the sand hill, he arrived later. When Trugu Dokdok arrived at the edge of the opening of the cave, he stretched out his

arm and asked to please be given some gifts. Aku Dönba grabbed Trugu Dokdok's hand tightly and did not release it. Even though Trugu Dokdok called out three times to receive some gifts, his hand was not released. In desperation, Trugu Dokdok started to call out that even if he did not receive any gifts to please have his fist released.

"If you give your neighbour one sack of grain, then your fist will be released," Aku Dönba (who was pretending to be someone else) replied. Trugu Dokdok promised to do so and Aku Dönba then released his hand.

Aku Dönba then slid down the sand hill and arrived home first. Since Trugu Dokdok had returned via the grass-covered hill he arrived later. When he arrived home, Aku Dönba was waiting there beside his gate.

"Trugu Dokdok, did you get any gifts?" Aku Dönba asked him.

"Because I said, 'even if I don't get any gifts, please release my fist', I was told to give you a sack of grain!" replied Trugu Dokdok. Then Aku helped himself to a sack of grain.

(*Aku Dönba*, Tibet People's Press, pp. 1-2.)

ཚིག་གསལ། Vocabulary

ཕྱི་ས་ཡུལ།	(n.) birth place, area, district	ཕྱི།	(adj.) upper; (n.) the upper part
ལྗོངས་ལུང།	(n.) 'upper valley', an area east of Lhasa	བྲག་ཕྱུག།	(n.) cave, cavern, rock, cave, grotto
བྱེད་སྒྲོལ།	(n.) traditional saying, a saying	དངོས་གྲུབ།	(n.) special gifts, blessings or empowerments, 'divine gifts'; accomplishments, feats
གྲོང་པ།	(n.) neighbour; family, villager		
ལྷ་ལྷ།	(n.) ball of thread or yarn	སྒྲུལ།	(vi.) to think, to consider, to contemplate
རྩོག་རྩོག།	(n.) chunk, solid piece, lump	གྲེ།	(n.) sand, dust (also བྱེ་མ་)
ཚུད་པ།	(vt.) to be put inside, to be inserted; to fit into	བྱེ་རི།	(n.) sand hill
འབྲུ་རིགས།	(n.) grain, cereal	མྱང།	(n.) grassland, meadow, lawn
གཡེན།	(vt.) to borrow; to lend	མྱང་རི།	(n.) grass covered mountain, hill or meadow
རིལ་མ།	(n.) sheep or goat dung		
རྒྱབ།	(n.) a load; the back, the back of, behind, rear (post.) back, behind, after	བརྒྱབ་ངམ།	(vt.pt.) to stretch out, to extend
		འཛོལ་ལ།	(vt.pt.) to climb, to ascend
བཀལ།	(vt.pt.) to load an animal; to impose a tax; to hang up something	ལུས།	(vi.) to be left behind, to be left out, to be late; (n.) body
འཕྲད།	(vi.) to meet, to come into contact with, to connect with	དམ་པོར།	(adv.) tightly, firmly
		སྒྲོད།	(vt.) to let go, to release
		མཛོག་མཛོག།	(n.) fist (also རྩོག་མཛོག་)

མཚན་འགྲེལ། Explanatory Notes

གྲུ་གྲུ་དོག་དོག། གྲུ་གྲུ་ནི་ལྷན་དོག་རིལ་བྱུར་བྱས་པ་ལ་བཟེར་ཞིང་། ཡང་གཙང་ཕྱོགས་སུ་ཚེད་ཆས་ཕྱོལ་
 ལའང་གྲུ་གྲུར་འབོད་གྱི་ཡོད། རྒྱུང་ལྷུང་འདིར་མི་རྒྱུའི་མིང་ཡིན་ཞིང་དེའང་མིང་ངན་ནམ་མིང་ལྷོག་ལྷ་
 བྱ་ཞིག་ཏུ་རྒྱང་། དོག་དོག་གྲུང་རིལ་པོའམ་དོག་པོའི་དོན་ཡིན།

The name Trugu Dokdok is comprised of two parts: གྲུ་གྲུ་ which means a ball of thread or yarn and དོག་དོག་ which means 'solid chunk'. In the Tsang area གྲུ་གྲུ་ also refers to a ball used for playing sport. In this short story གྲུ་གྲུ་ is used as a person's name, being a humiliating nick-name. (Aku Dönba's neighbour was nick-named "Chunky Ball Of Thread" possibly because he was short, round and fat.)

ཨ་ཁུ་དྲོན་པ། བོད་གྱི་དམངས་ཁྲོད་རྒྱུང་གཏམ་ནང་གྲགས་པའི་མི་རྒྱ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་རྒྱུང་གྲུང་དང་
 རྒྱ་གོས་སྟེར་བར་བྱེད་པའི་མེས་པོ་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཏུ་བརྗེ་སློལ་ཡོད།

Aku Dönba is a very famous figure in Tibetan folklore. He is considered to be the father of sharing clever tricks and smart practices with others.

རྒྱབ། རྟ་བོང་མཛོེ་གཡག་སོགས་ལ་བཀལ་བྱའི་དངོས་ཚོག་ ཁལ་ཡང་བཟེར། དབེར་ན་རྟ་ལ་ཁལ་བཀལ་
 ཞེས་པ་སོགས་སོ།

This word refers to a load of goods that is carried by an animal; either a horse, donkey, dzo or yak. For example, 'the horse carries a load'. རྒྱབ་ is synonymous with ཁལ་ . (A མཛོེ་ is a cross breed between a female cow and a male yak.)

དངོས་གྲུབ། རང་གིས་དམ་ཚིག་གང་རུང་སྲུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོབ་པའི་ལེགས་འབྲས། དབེར་ན། ལྷ་ས་
 དངོས་གྲུབ་གནང་བ་ཞེས་སོགས་མང་ཏུ་རྒྱང་ངོ།

This term (typically translated as 'accomplishments') refers to the excellent result one can obtain after carefully adhering to a vow or promise. For example, the expression 'gods give special gifts or powers' occurs often in Tibetan writings.

དངོས་གྲུབ་གནང་གི་འདུག། In the context of this story, this expression means 'giving special gifts'.

མེད་ན་ལེ། འདི་ནི་རྩ་སའི་ཡུལ་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲོ་སྐྱབས་གཞིར་བཞག་བྱས་ནས་བྲིས་པ་སྟེ་དོན་ནི་མེད་ན་ཡང་ཞེས་
བ་ཡིན།

This expression has been written down according to the pronunciation of Lhasa spoken dialect and means 'though not existing/not having...'

སློབ་ཚན། Exercises

ཀ། གཤམ་གསལ་འི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

1 ཨ་ཁུ་སྟོན་བས་བོད་བྱ་ལ་རིལ་མའི་རྒྱབ་ཁ་ཤས་བཀལ་ཏེ་འགྲོ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

2 ཨ་ཁུ་སྟོན་བས་ཟུ་གུ་དོག་དོག་གི་བསམ་པའི་ཞན་ཆ་ག་རེ་བཟུང་ནས་མགོ་བསྐོར་བཏང་བ་རེད་དམ།

3 ཨ་ཁུས་ཟུ་གུ་དོག་དོག་ལ་ཡར་ལམ་བྱེ་རི་ལ་འགྲོ་བ་དང་མར་ལམ་སྐང་རི་ལ་འགྲོ་དགོས་ཞེས་བསྟན་
པར་གནད་གང་ཡོད་དམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What was the reason Aku Dönba went and loaded some donkeys with sacks of sheep dung?

2. What character flaw of Trugu Dokdok did Aku Dönba exploit to deceive him?

3. What was the point of Aku telling Trugu Dokdok to go up via the sand hill and to come down via the grass-covered hill?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ཨ་ཁུ་རྩོན་པས་རང་གི་བོང་བྱར་རིལ་རྒྱབ་བཀལ་ནས་གྲུ་གྲུ་རྩོག་རྩོག་ལ་བརྟན།

༢ — ཨ་ཁུ་རྩོན་པས་གྲུ་གྲུ་རྩོག་རྩོག་ལས་སྐྱེ་བོར་བསྐྱུ་ཁྲིད་ཏུ་རྩུང་བར་བྱས་སོ།

༣ — གྲུ་གྲུ་རྩོག་རྩོག་གིས་མཐའ་མར་ཨ་ཁུས་བོང་བྱར་བཀལ་བ་དེ་དག་རིལ་མ་ཡིན་པ་ཤེས་སོ།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ After loading the donkeys, Aku Dönba showed the sacks of dung to Trugu Dokdok.
2. ___ Aku Dönba easily deceived Trugu Dokdok.
3. ___ In the end, Trugu Dokdok realised that Aku Dönba had loaded the donkeys with sacks of sheep dung.

ག གཤམ་གྱི་བོང་ཡིག་གི་ཚིག་དུམ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་དུམ་དང་རྒྱུགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. གྲུ་གྲུ་རྩོག་རྩོག་གིས་ཞོགས་པ་ལྷ་པོ་དེ་འདྲ་ཨ་ཁུ་ག་པར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཞེས་དྲིས།
2. རྩོན་མ་ཨ་ཁུ་རྩོན་པའི་བོང་པ་གྲུ་གྲུ་རྩོག་རྩོག་ཟེར་བའི་མི་ཞིག་ཡོད།
3. ཨ་ཁུས་དེ་རིང་ལྷ་ཡི་བྲག་ཕྱག་ནས་དངོས་གྲུབ་གནང་གི་འདུག་ཟེར།
4. གྲུ་གྲུ་རྩོག་རྩོག་གིས་ཨ་ཁུར་གང་འདྲ་ཟེ་འགྲོ་དགོས་མིན་སྐད་ཆ་དྲིས།
5. ཉིན་ཞིག་ཨ་ཁུ་རྩོན་པ་འབྲུ་རིགས་རྩོགས་པ་རེད།

- ___ "Today, from the upper cave, magical gifts are being given away," said Aku.
- ___ One day, Aku Dönba ran out of grain.
- ___ "Aku, where have you been so early in the morning?" Trugu Dokdok asked him.
- ___ Long ago, Aku Dönba had a neighbour by the name of Trugu Dokdok.
- ___ Trugu Dokdok asked Aku how to get there.

ང་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་ནམས་སྤྱད་ནས་འོས་འཚམས་གྱིས་སྐོང་ཆར་ཁ་སྐོང་གིས་དང་།

གིས་ བྱས་ ཟེར་ བས་ དངོས་གྲུབ་ སྐབས་

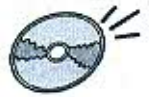
དྲིམ་ ལངས་ ཅང་ ཅུ་ བཏང་ དོཔ་

དེ་_____ ཨ་ཁུ་སྐོན་པ་གྱེ་དེ་ནས་གྱེ་ཤུར་_____ བས་སྐོན་ལ་བྱིམ་_____ སྐབས། གྱུ་གྱུ་དོག་དོག་སྤང་
དེ་ནས་ཡོང་_____ རྗེས་ལ་ལྷས་ནས་བྱིམ་དུ་སྐྱོད་_____ ཨ་ཁུས་སྐོ་འགམ་དེར་_____ བས་བཟང་ཡོད་པ་
དང་། གྱུ་གྱུ་དོག་དོག་ལ་_____ རག་གྱུང་ངམ་ཞེས་སྐད་ཆ་_____ ། གྱུ་གྱུ་དོག་དོག་_____
དངོས་གྲུབ་མེད་ནའི་མཛོག་མགོ་སྐོད་རོགས་གནང་_____ པས་ཨ་ཁུ་རང་ལ་འགྱུ་_____ གཅིག་སྐོད་ཟེར་གྱི་
འདུག་_____ བས་ཨ་ཁུས་འགྱུ་དོཔ་གཅིག་འཕྱོག་པ་རེད།

D Using the words below, fill in the blanks.

- sack was gifts any beside helped
- release arrived via slid first grain

Aku Dönba then _____ down the sand hill and arrived home _____. Since Trugu Dokdok had returned _____ the grass-covered hill he _____ later. When he arrived home, Aku Dönba _____ waiting there _____ the gate. "Trugu Dokdok, did you get any _____?" Aku Dönba asked him. "Because I said 'even if I don't get _____ gifts, please _____ my fist', I was told to give you a _____ of grain!" replied Trugu Dokdok. Then Aku _____ himself to a sack of _____.

༄༅། ལྷོན་གྱི་དུས་སུ་ཨ་ལུ་ལྷོན་
 པར་ཁྲིམ་མཚེས་དུང་ཚང་ལྷུག་པོ་
 ཞིག་ཡོད། རོར་བདག་དེས་ག་
 དུས་ཡིན་ཡང་ཨ་ལུ་ལྷོན་པར་བརྟམས་
 བཅོས་བྱེད་གྱི་ཡོད་པ་དང་། ཉིན་
 ཞིག་རོར་བདག་གིས་ཨ་ལུ་ལྷོན་
 ཁང་གི་སྐུ་ལུང་འོག་ཏུ་ལྷར་ལྷོང་
 ཞིག་བཅུགས། ལོ་ལྷར་དབྱར་ལ་
 ཤར་སྐབས་ལྷར་ལྷོང་གི་ལོ་མ་ཡོངས་
 ལྷུ་ལྷུ་ཏེ། ཨ་ལུ་ལྷོན་ཁང་པའི་དགའ་
 གསལ་བསྐྱིབས་ནས་ཉིན་མོ་ཡང་
 ལྷོན་མེས་ར་དགོས་པའི་གནས་སུ་
 ལྷུ།

ཨ་ལུ་ལྷོན་པའི་ལོམས་ལ་
 གནའ་བོའི་གཏམ་དཔེར། ངན་
 པར་ངན་ལན་མ་བསྐྱོག་ན། །
 བརྟམས་བཅོས་བྱེད་མཁན་མང་དུ་

འགྲོ། ཞེས་པ་དེ་དུན་ནས་རྒྱལ་ཤིག་བྱེད་དགོས་སྐྱེ། ཨ་ལུས་ཉིན་ཞིག་ཤིང་རིང་པོ་ཞིག་ཤམ་ཏུ་
 བརྒྱབ་ནས་རོར་བདག་དུང་ཚང་དེའི་སྐོ་འགྲམ་བརྒྱད་དེ་ཕྱོགས་སུ་ཐོན་ལུལ་བྱས། དེ་རོར་བདག་
 གིས་མཐོང་ནས་ཨ་ལུ་ལྷོན་པར། བྱོད་ཤིང་ཤམ་ཏུ་བརྒྱབ་ནས་གང་དུ་འགྲོ་ཅིས་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་
 པར། ཨ་ལུ་ལྷོན་པམ་ཏུ་ལས་པའི་རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཐོག་ནས་བྱོད་གྱིས་ད་དུང་མཁུན་མ་བྱུང་ངམ།
 དེ་རིང་སྐྱ་ས་ནས་ཤིང་ཉོ་མཁན་ཚོང་བ་འབྱོར་ནས་ལྷར་ཤིང་འདོམ་གང་རེར་ཉམ་རྩོ་བརྒྱ་རེ་སྤོད་གྱི་
 འདུག བྱོད་གྱི་ལྷར་ལྷོང་དེ་བཅོང་ན་མ་མཐའ་ཡང་དུལ་ཤ་ལྷུ་ལ་གང་རག་ངེས་པེད། ཡིན་ན་
 ཡང་མགྲོགས་ཅམ་མ་ལེབས་ན་ཚོང་བ་འགྲོ་གྲབས་འདུག་ཅེས་ལན་བཏབ། རོར་བདག་གི་བསམ་

པར་ངའི་སྐར་སྤོང་འདི་ནི་སྐྱེ་ལ་རིང་བས་རིན་གོང་ཆེན་པོ་རག་སྐྱུ་ཉལ་གཅིག་རེད་སྐྱེ་སྤེ་སྐྱུར་བར་
སྐར་སྤོང་བཅད་ནས་འཛོང་བར་བསྐྱོད།

ཞོར་བདག་གོང་གི་ཚོང་རར་སྐབས་དུས། ཤིང་ཉོ་མཁན་གྱི་གྲིབ་མ་ཅམ་ཡང་མཐོང་སྐྱེ་
མེད་སྐབས། ཤིང་དེ་བུད་ཤིང་དུ་བཙོངས་སྐྱེ་འཁེལ་བས་ཁོང་སྤོ་ཚད་མེད་ལངས་བཞིན་བྱིས་དུ་ལོག་
དེའི་སྤྱི་ཉིན་ཞོར་བདག་དང་ཨ་ཁུ་སྟོན་པ་སྤྲད་དུས་སྤོ་བའི་ནམ་འགྱུར་དང་བཅས།
སྤོད་གྱིས་ང་ལ་མགོ་སྐྱོར་བཏང་འདུག། གོང་ནང་དུ་ཤིང་ཉོ་མཁན་གཅིག་ཀྱང་མི་འདུག་ཅེས་བཤད།
ཨ་ཁུ་སྟོན་པས། ཉམ་ཚུང་བདག་གིས་སྤོད་ལ་མགོ་སྐྱོར་གཏོང་ག་ལ་པོད། མགྲོགས་ཅམ་མ་
ཕེབས་ན་ཚོང་པ་འགོ་བྱ་བས་འདུག་ཅེས་བྱས་མ་བུང་ངམ། སྤོད་རང་འཕྱི་དྲགས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་རེད་
ཅེས་བཤད་པས། ཞོར་བདག་ག་ཤོད་འདི་ཤོད་མ་བུང་བར་གདོང་ཚ་སྐྱུར་སྐྱུར་དུ་བགས་པ་བཞུད་
བྱ་བས་བུས། དེ་ནས་བཟུང་ཨ་ཁུ་སྟོན་པའི་ཁང་པ་དེ་ཉི་མ་རྩོ་པོ་དང་དཀར་ཆ་ཡང་གསལ་པོ་ཞིག་
དུ་སྐྱུར་པོ།

(ཨ་ཁུ་སྟོན་པ། ཤོག་གྲངས་ ༤༥ - ༤༦ བོད་རྫོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།)

Section One: Folk Stories

Reading Two: **Aku Dönba Chops Down a Walnut Tree**

Long ago, Aku Dönba had a neighbour who was very rich. The rich man always mistreated and bullied Aku Dönba. One day, he planted a walnut tree beneath Aku's window. Every year during summer, the leaves of the walnut tree would flourish. Eventually the leaves blocked the light to Aku Dönba's house. Even during the day time Aku had to light a lamp.

Remembering an ancient proverb, "If you don't return evil with evil, bullies will increase more and more", Aku Dönba thought to himself that he needed to devise a plan. One day, Aku, carrying a long piece of wood on his shoulders, pretended to be going somewhere and went out via his rich neighbour's gate. The rich man saw Aku Dönba and asked him,

"Where do you intend to go carrying that wood?" Looking very surprised, Aku Dönba replied,

"You still haven't found out? Today a wood merchant from Lhasa has arrived and is paying one hundred coins for each *dom*-length of walnut wood. If you sell that walnut tree, you will definitely get at least one sack of money. But, unless you go quickly, you won't meet him as he is about to leave."

"My walnut tree is very round and tall so I should certainly get a good price for it," the rich man thought to himself. So he quickly chopped down the walnut tree and went off to sell it.

When the rich man arrived at the town market, he did not even see the shadow of the wood merchant. He was then forced to sell his walnut wood just as firewood. Filled with rage he returned home. The next day, the rich man met Aku Dönba and angrily said to him, "You tricked me! There was not even one wood merchant in town!"

"How could someone as lowly as I dare to trick you? Didn't I only say that you need to go quickly as the merchant is about to leave? It was because you arrived too late," replied Aku Dönba. Not knowing what to say, the rich man became so angry that the skin on his face was about to peel off. From that time on, Aku Dönba's house became warm and the inside also became clear and bright.

(*Aku Dönba*, Tibet People's Press, pp. 45-46.)

ཚིག་གསུམ་ Vocabulary

སྐྱར་ཚོང་།	(n.) walnut tree	ཤ་རྒྱུལ།	(n.) skin/leather bag or sack
བྱིམ་མཚོས།	(n.) neighbour	གང་།	(adj.) one; (pr.) what, who, which
ཏུང་ཚང་།	(n.) household, family	ཚྲོམ།	(adj.) thick, round (also ཚྲོམ་པོ་)
ལྷན་པོ།	(adj.) rich, wealthy	རིན་གོང་།	(n.) price, value
ལོ་ལོ་བཟང་།	(n.) wealthy person, 'owner of wealth/riches'	ཉག་གཅིག་	(adv.) certainly, definitely, without question
བརྒྱུ་བཅོས་བྱེད།	(v.com.) to bully, to mistreat, to abuse	བསྐྱོད།	(vi.pt.) to go from one place to another, to travel, to be carried off; (vt.pt.) to move around, to agitate, to shake
མེུ་ཁུང་།	(n.) window	དཀར་ཆ།	(n.) lightness, brightness; lighting
བཙུགས།	(vt.p.) to plant into the ground; to establish, to start, to found, to set up	བྱུང་ཤིང་།	(n.) firewood, kindling (also མེ་ཤིང་)
བརྗེ་བས།	(vt.pt.) to conceal, to obscure, to block	ཉམ་ཚུང་།	(adj.) meek, lowly, humble, gentle
ལྗོན་མེ།	(n.) lamp, light, lantern, torch	མོད།	(v.) to dare to do something, to have the courage to do something; to be able
ཏུམ།	(n.) plan, scheme, strategy, policy, method	བགས་པ།	(n.) skin, hide, leather (also གླགས་པ་)
ལྗག་པ།	(n.) the shoulders	བལྟེད།	(vi.pt.) to peel off; to fade; to deteriorate, to decline
ལྗག་ཏུ་བརྒྱབ།	(v.com.) to carry something on one's shoulders		
རྣམ་འགྲུལ།	(n.) countenance, disposition, form, shape, appearance, manner, mood		
ལམ་རྩོ།	(n.) ancient Tibetan coin		
མ་མཐའ།	(n.) the minimum, at least (also དམའ་མཐའ་ and མ་མཐའ་)		

བརྒྱུ་བཅོས། གཞན་ལ་ཐུབ་ཚེད་ཀྱིས་གནོད་པ་སྐྱེལ་བ། ཡིག་རྒྱུ་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཐོག་བཟླས་བརྒྱུ་
བཅོས་ཞེས་ཐོན་ཡང་དེང་སང་མང་ཆེ་བས་ཐུབ་ཚེད་གནོད་བ་དང་ཐུབ་ཚེད་ཤོད་པ་སོགས་སུ་འབོད།

This term means to harm others by bullying them. Though in some ancient Tibetan writings the term ཐོག་བཟླས་བརྒྱུ་བཅོས་ occurs, these days most people use the expressions ཐུབ་ཚེད་གནོད་ and ཐུབ་ཚེད་ཤོད་ to express the idea of bullying.

ཕྱག་ཏུ་བརྒྱབ། ཤིང་སོགས་དངོས་པོའི་རིགས་དབྱུང་པའི་སྐྱེད་ཏུ་འབྱེད་བ། ཕྱག་བ་དང་དབྱུང་བ་དོན་
མཚུངས།

This verbalised compound means to carry wood or other things on one's shoulders. Two Tibetan words refer to the general area of the shoulder: ཕྱག་བ་ and དབྱུང་བ་.

འདོམ་གང། གྲུ་མོ་ནས་མཇུག་ཚེའི་བར་ལ་ལྷུ་གཅིག་གི་རིང་ཚད་དང་ལྷུ་བཞི་ལ་འདོམ་གཅིག་གི་རིང་
ཚད་ཡིན། ཡང་ན་ལག་གཉིས་སྤེད་ཏུ་བརྒྱུད་པའི་རིང་ཚད་དེ་གཞུ་འདོམ་ཡང་བྲེལ།

This unit of measure – two arm's length – is the same length as four ལྷུ་ (One ལྷུ་ is equivalent to the length from one's elbow to the tip of one's middle finger.) Another way of describing a འདོམ་གང་ is that it is equivalent to two fully stretched out arm's length – a measure also known as གཞུ་འདོམ་ (literally a bow length).

ཀ་རྩོ། རྩོན་དུས་སུ་རིན་ཐང་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་དངུལ་ཀ་རྩོ་མིང་ཡིན།

This term was used in ancient times to refer to coins used for measuring the price or value of something.

ཉག་གཅིག་ དེ་ལོན་ཞེས་བ་དང་ངེས་གཏན་ཞེས་པའོ།

This term means 'only', 'definitely', 'surely' 'certainly'.

དངུལ་ག་རྒྱུལ་གང། དངུལ་ཀ་རྩོ་རི་དུགས་ཀྱི་ཕྱགས་བ་ལས་བཟོས་པའི་རྒྱུལ་བ་གང། ག་རྒྱུལ་ནི་གོ་
ཕྱགས་ལས་བྱས་པའི་རྩོད་ཅིག་

This term refers to a bag for holding money (such as a wallet or pouch) that has been made from some kind of animal skin. The word ག་རྒྱུལ་ means a bag made from leather.

ག་ཤོད་འདི་ཤོད་མ་བྱུང་བ། ཅི་ཡང་ཤོད་མི་ཐུབ་པ།

This expression means not being able to say anything at all.

ལྷུས་མ་བྱུང་། This expression is a humble way of saying 'I did not say this'. The use of the verb ལྷུས་ indicates that the speaker is lowering him or herself in front of the one he or she is addressing.

ག་དོང་ཚ་ཤུར་ཤུར་དུ་པགས་པ་བཞུད་གྲུབས་བྱས། This idiomatic expression literally means that the rich man's face became so hot (with anger) that his skin was about to peel or fall off. This is a colourful way of expressing great rage or anger.

སློབ་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ཨ་ཁུ་སྟོན་པས་བྱིམ་མཚོས་ལ་གནོད་བསྐྱལ་བའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

༢ བྱིམ་མཚོས་འདོད་རམ་ཅན་དེ་ཨ་ཁུ་སྟོན་པས་ཚལ་གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བུལ་བ་ཡིན་ནམ།

༣ ཨ་ཁུ་སྟོན་པས་དྲན་པའི་གཏམ་དབེ་དེའི་ནང་དོན་རག་ཙམ་ཞིག་བྲིས་དང་།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Why did Aku Dönba harm his neighbour?

2. What kind of skill did Aku Dönba use to defeat his greedy neighbour?

3. Explain the meaning of the proverb that Aku Dönba remembered?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུད་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་མོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ཨ་ཁུ་ལྟོན་པ་ལུ་ལུག་སྟེ་བྱིམ་མཚེས་ལ་རྒྱལ་ལན་སྟོག་པ་རེད།

༢ — བྱིམ་མཚེས་འདོད་རུ་ཆེ་བའི་དབང་གིས་ཨ་ཁུའི་མགོ་སྟོར་དུ་ཚུད་དོ།

༣ — རེན་ཐང་ཆེ་བའི་སྟར་རྒྱང་དེ་མཐའ་མ་ཨ་ཁུ་ལྟོན་པར་ཐོབ་པ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ In desperation Aku Dönba retaliated back at his neighbour.

2. ___ It was through the neighbour's great greed that he fell for Aku's trick.

3. ___ In the end, Aku Dönba got the highly valuable walnut tree.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་དུམ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་དུམ་དང་སྒྲིགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. དེ་ཚོར་བདག་གིས་ཨ་ལུ་ལྷོན་པར། རྒྱུ་ཤིང་ཕྱག་ཏུ་བརྒྱབ་ནས་གང་དུ་འགྲོ་ཅིས་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས།
2. ཚོར་བདག་གི་བསམ་པར་ངའི་ལྷ་རྩོང་འདི་ནི་ལྗོངས་ལ་རིང་བས་རིན་གོང་ཆེན་པོ་རག་རྒྱ་ཉག་གཅིག་རེད་ལྷན།
3. ཨ་ལུའི་ཁང་པའི་དཀར་གསལ་བསྐྱིབས་ནས་ཉིན་མོ་ཡང་ལྷོན་མེ་ལྷན་དགོས་པའི་གནས་སུ་གྱུར།
4. ཉིན་ཞིག་ཚོར་བདག་གིས་ཨ་ལུའི་རྩོང་ཁང་གི་སྐུ་ལུང་འོག་ཏུ་ལྷ་རྩོང་ཞིག་བཅུགས།

- One day, the rich man planted a walnut tree beneath Aku's window.
- The light to Aku Dönba's house was blocked and even during the day time he had to light a lamp.
- The rich man asked Aku Dönba, "Where do you intend to go carrying that wood?"
- The rich man thought to himself, "My walnut tree is very round and tall so I should certainly get a good price for it."

ང གཤམ་གྱི་ཚིག་ཕྱད་དེ་ནམས་སྤྱད་ནས་འོས་འཚམས་ཀྱིས་རྩོང་ཆར་ལ་སྐོང་གིས་དང་།

བཟུང་	ལུས་	གདོང་	རྒྱུ་གྱིས་	ཚོང་པ་	ཕོད་
རྫོག་	གསལ་པོ་	ནང་དུ་	ཅེས་	ཕྱི་ཉིན་	ཕྱད་

དའི་_____ ཚོར་བདག་དང་ཨ་ལུ་ལྷོན་པ་_____ དུས་ཚོ་བའི་ནམ་འགྱུར་དང་བཅས། རྒྱུ་གྱིས་ང་ལ་
 མགོ་སྐོར་བཏང་འདུག རྒྱང་_____ ཤིང་ཉོ་མཁན་གཅིག་གྱུང་མི་འདུག་_____ བཤད། ཨ་ལུ་ལྷོན་པས།
 ཉམ་རྒྱུང་བདག་གིས་ལྷིད་ལ་མགོ་སྐོར་གཏོང་ག་ལ་_____ ། མགྲོགས་ཅམ་མ་ལེབས་ན་_____ འགྲོ་གྲབས་
 འདུག་ཅེས་_____ མ་བྱུང་ངམ། ལྷིད་རང་འཕྱི་དྲགས་པའི་_____ རེད་ཅེས་བཤད་པས། ཚོར་བདག་
 ག་ཤོད་འདི་ཤོད་མ་བྱུང་བར་_____ ཚོ་ལྷན་ལྷན་དུ་བགས་པ་_____ གྲབས་བྱས། དེ་ནས་བཟུང་ཨ་ལུ་
 ལྷོན་པའི་ཁང་པ་དེ་ཉི་མ་_____ དང་དཀར་ཆ་ཡང་_____ ཞིག་ཏུ་གྱུར་རོ།

D Using the words below, fill in the blanks.

skin

warm

knowing

only

day

lowly

peel

merchant

quickly

angrily

tricked

because

The next _____ the rich man met Aku Dönba and _____ said to him,

“You _____ me! There was not even one wood _____ in town!”

“How could someone as _____ as I dare to trick you? Did I not _____ say that you need to go _____ as the merchant is about to leave? It was _____ you arrived too late,” replied Aku Dönba. Not _____ what to say, the rich man became so angry that the _____ on his face was about to _____ off. From that time on, Aku Dönba’s house became _____ and the inside also became clear and bright.

སྐྱེད་མན་དེ་ལོགས་ཤིག་ཏུ་ཁྱིད་ནས། དེ་ལས་ང་ལ་ཐབས་ཤེས་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་དེ་སྐྱེད་ན་ལུ་
 མོར་སློང་ཆང་གཏོང་མཁན་དེ་བས་མང་བ་ཡོང་བ་མ་ཟད། འདི་ལས་ལྷག་པའི་ཕྱག་བདག་ཀྱང་
 ཡོང་སྲིད་ཅེས་སྒྲུབ་ཏེ་སློང་ཆང་གཏོང་མཁན་རྣམས་ལ་སང་ཞོགས་ངའི་སློ་རྩ་བ་ཕེབས་དང་། ལུ་མོ་
 ལྷུང་ཉེར་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་བཤད།

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར་འབྲོག་བདག་དེས་ལྷ་པོ་ནས་ཡར་ལངས་ཏེ་སློ་རྩ་བ་འདི་ལྷ་བུའི་རྩ་ཚིག་
 ཅིག་སྐྱུར། སློང་ཆང་གཏོང་མཁན་གྲོགས་པོ་རྣམས་པ་ཚོ། བདག་གི་ལུ་མོའི་སྐྱེས་འབྲས་ནི་ལྷ་
 ལས་མཚར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་མ་ཟད། ད་དུང་མངལ་འཁོར་ནས་ལྷ་བུ་ཅམ་ཕྱིན་ཡོད་པས་གཅིག་
 སློང་ན་གཅིག་འབུལ་རྒྱ་ཡིན། བསོད་ནམས་འབྱོར་བ་རྒྱས་པའི་མི་ཚང་ཕྱག་པོའི་གཞོན་ནུ་རྣམས་
 སློང་ཆང་དུ་ཕེབས་པར་དགའ་བསུ་བྱ་ཞེས་འཕོད་ཡོད་པས་འདིར་སློང་ཆང་དུ་ཡོང་མཁན་ཚང་མ་
 རྩ་ཚིག་དེ་མཐོང་བ་དང་ཕྱིར་ལོག་བྱས་སོ། །

(དམངས་ཁྲོད་སྐྱེད་གཏམ་ལེགས་བཞུས། རོག་གངས་ ༡༩ - ༡༩ བོད་རྫོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་།)

Section One: Folk Stories

Reading Three: The Cow and the Girl

Long ago, there lived a foolish nomad. One day, in order to get lots of money, he went to sell one of his cows. After three days had passed, however, he still had not even one buyer for his cow. So he became very worried. Then, just at that time, he met Aku Dönba.

"You don't have a buyer for your cow?" Aku Dönba asked him.

"Even though I've been saying how excellent this cow is and how fairly priced it is, for three whole days I haven't had even one buyer," explained the nomad.

"I have a good idea," continued Aku, "You bring along your cow and follow me." And the nomad did just that. Then, in the midst of the crowd of people, Aku told everyone how the cow was very strong, that it was in the prime of its life and that it was six months pregnant – so if you buy one, you get one free! Everyone then crowded around and a man paid a very high price for the cow. "Thank you very much," the nomad said to Aku as he collected his money and returned home.

When the nomad arrived home, many suitors seeking his daughter in marriage were there. His wife was saying to them how beautiful their daughter was, how wonderful her personality was and finally she said to her daughter, "We will quickly arrange your marriage!"

"Oh, shut up!" the nomad scolded her. Then taking her aside he said, "I have a very good way of dealing with this. If we do as I say, not only will there be more suitors but we will get even richer than this." Then he said to all the suitors, "Come to my gate tomorrow morning. I'll decide then who I will give my daughter to."

The next morning, the nomad got up very early and put up a notice on his gate which said something like this:

"To all the dear suitors of my daughter: My daughter is not only more beautiful than a goddess, she is also six months pregnant. So if you ask for her hand in marriage, you will get an extra child for free! We welcome all those youthful suitors from very rich and lucky families."

However, when all the suitors saw this sign they returned to their homes.

(*Tibetan Folk Stories*, Tibet People's Press, pp. 88-89.)

ཚིག་གསལ་ Vocabulry

བམོ།	(n.) female cow; dew; frost; hoarfrost	བེལ།	(n.) calf
སྐྱེན་སྐྱགས།	(n.) fool, idiot, stupidity	འདུལ།	(vt.p.h.) to give, to offer
རག།	(vi.) to get, to obtain; (n.) brass	རུབ།	(vt.p.) to gather around, to crowd around; to gang up on
བཙོང།	(vt.f.) to sell	གོང་ཚད།	(n.) price
ཉོ་མ་ལན།	(n.) buyer	མི་ཚོགས།	(n.) crowd of people
ཡོད་ལུགས།	(n.) manner of existing or being	སྐྱེ།	(vi.p.) to be born, to be produced, to arise
འཚམས་པོ།	(adj.) suitable, appropriate, fitting (also འཚམ་པོ)	དམན་པ།	(adj.) inferior, lesser, low
ཐབས་ཤེས།	(n.) method, way, means; method and wisdom	སྐྱེད་མན།	(n.) wife, woman
ཤེད་ལུགས།	(n.) strength, power, force	གཤིས་རྒྱུད།	(n.) personality, temperament, disposition
ན་སོ།	(n.) age	ལ་འབྲས།	(n.) facial features, facial expression
ན་སོ་དར་བ།	(idiom.) prime of one's life		

སྐྱེས་མཚན་ལྡན་བཤམ་(n.) a beautiful person,
beauty, one who possesses
beauty

ཚུམས། (vt.imp.) to shut, to close

སང་ཞོགས། (adv.) tomorrow morning

ཕྱི་ཉིན། (adv.) tomorrow, the next
day, the following day

ཚ་ཚོག། (n.) notice

སྐྱར་བ། (vt.pt.) to stick on, to
attach, to affix, to apply, to
connect, to paste

སྐྱེས་འབྲས། (n.) body, form (also སྐྱེ
འབྲས་)

མངལ། (n.) womb

མངལ་འབོར། (v.com.) to become
pregnant, to conceive

བསོད་ནམས། (n.) merit, virtue, good
fortune, luck

འབྱོར་བ། (vi.) to get or receive; to
arrive, to come; to be
connected with;
(n.) wealth, riches

མཚན་འགྲེལ། Explanatory Notes

འབྲོག་བདག་ སྐྱར་འདིར་འབྲོག་པ་ཞིག་ལ་གོ་རུས་ཤིང་སྤྱིར་བཏང་འབྲོག་བདག་ནི་འབྲོག་པ་ལྷག་པོ་ལམ་
འབྲོག་པ་དཔོན་གནས་ཀྱི་གོ་ས་ཡོད་པ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན།

In this story, this title simply refers to a nomad. However, this term typically refers to a rich nomad or a nomad leader.

བ་མོ། གཙང་གི་ལུང་པ་མང་པོར་བ་ལྷག་མོ་ལ་བ་མོ་ཞེས་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ཞིང་མིང་ཚོག་དེ་ལྷལ་གྱི་
འགའ་ཞིག་ལ་བཤད་སྲོལ་རྒྱུང་བ་མ་ཟད་རྗེས་པའི་བ་མོ་དང་ནོར་ཉེན་ཆེ།

This word for 'cow' is typically used in Tsang areas. In some other areas, this word is not so commonly used for 'cow' and it could be easily mistaken to mean 'dew'.

སློང་ཆང་གཏོང། མནའ་མའམ་མག་པ་གང་རུང་སློང་བའི་དོན་དུ་སློང་མཁན་གྱིས་སློང་སའི་ཕྱི་ཚང་ལ་
ང་ཆང་དྲངས་ཏེ་སྐད་ཆ་བྱས་པ།

This verbalised compound means to seek either a bride or bridegroom in marriage. Suitors bring tea, chang and other gifts with them as they discuss the possibility of marriage.

སྐྱེས་འབྲས། སྐྱེ་བོ་ཕོ་མོ་དག་གི་རྣམ་པ་ལེགས་ཤེས་ཅི་ཡོད་དེ། ལ་རིས་ངོ་མདོག་དང་ལ་འབྲས་སོགས་ནང་
 དོན་གཅིག་ཡིན། དཔེར་ན། སྐྱེས་འབྲས་ལེགས་པོ། ལ་འབྲས་ལེགས་པོ། ལ་འབྲས་སྐྱེས་མཚར་ཚུན་པ།
 ལ་འབྲས་མཚར་བ། ལ་འབྲས་གཙང་མ་ལ་སོགས་མང་དུ་མཚོས།

The word 'body' or 'form' refers to the various shapes of people's faces and their many and varied facial features. The words ལ་རིས་ངོ་མདོག་ and ལ་འབྲས་ both refer to the shape of someone's face. For example, the expression 'a beautiful face' can be expressed many ways in Tibetan. (five ways are listed in the Tibetan above.)

འགོ་སྟངས་བཟོ། སྐབས་འདིར་བྱ་དང་བྱ་མའི་མཁུན་ཐབས་ཀྱི་བྱ་བ་སྟེ། ཆང་ས་དང་གཉེན་སྲིག་གི་དོན་
 ཡིན།

The expression in this story 'to make a way' is referring to the arrangements related to marriage.

མངལ་འཁོར། བྱད་མེད་ཀྱི་ལྷས་ལ་ལྷ་གུ་འཁོར་བ། མིང་གཞན་མངལ་དང་ཚུན་པ། ལྷ་གུ་
 ཆགས་པ། གཞུགས་པོ་འཁོར་བ། ལྷ་མ་དང་ཚུན་པ། ལྷ་མ་མར་གྱུར་བ་ལ་སོགས་མང་དུ་སྟུང་ངོ།

The word 'pregnant' or 'pregnancy' can be expressed in many different ways and these ways are listed above.

སྦྱོང་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩལ་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

1 རྩོད་ཀྱིས་བརྟམ་ན་ཨ་ཁུ་རྩོད་པས་བ་ལྷུག་ཉོ་མཁན་འགྲུག་པའི་ཆེད་དུ་འགག་གནད་ཆེ་བའི་སྐད་
 ཆ་ག་རེ་བཤད་འདུག་གམ།

2 འབྲོག་བདག་གི་བྱ་མེད་སློང་ཆང་གཉོང་མཁན་ཚང་མ་འདྲོག་བཟོ་མཁན་དེ་ཨ་ཁུ་རྩོད་པ་རེད་དམ་
 ཡང་ན་སྟེ་རེད།

3 དོན་གང་ཞིག་འབྲོག་བདག་གིས་ལགས་ཆ་ཁོ་ནར་མངོན་ཡོད་དམ།

4 ཨ་ཁུ་འབྲོག་བདག་ལ་ཡང་སྤོང་པན་ཐོགས་པ་ཡིན་ནམ་གཞོན་བརྒྱལ་བ་ཡིན་སྟེ་ཤིག་

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What do you think was the key thing that Aku Dönba said to the buyers of the cow that enticed them to buy it?

2. Was it Aku Dönba who scared off all the suitors of the nomad's daughter? If not, who was it?

3. What did the nomad consider to be most important?

4. Do you think that Aku actually helped the nomad or caused him harm?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ཚོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

1 — ཨ་ཁུ་སྤོང་བས་འབྲོག་བདག་ལ་གཞོན་སྐྱེལ་རྒྱུའི་སྐྱེལ་སྟོང་བཅངས་སོ།

2 — འབྲོག་བདག་དེ་མི་ཉ་ཅང་གྲུང་པོ་ཞིག་ཡིན་ལ་རྒྱུང་རྟ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

3 — བ་དང་བྱ་མོར་གཅིག་མཚུངས་སུ་བརྟམ་པའི་ལན་པས་འབྲོག་བདག་གི་བུ་མོ་སྟོང་མཁན་མ་
བྱུང་།

4 — ཨ་ཁུ་སྤོང་བས་བུ་མོར་སྟོང་ཆང་གཏོང་མཁན་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེ་ཤིས་ནས་འབྲོག་བདག་ལ་
རིག་པ་དེ་བསྐབས་པ་རེད།

5 — འབྲོག་བདག་ཉ་ཅང་སྤོང་བ་ཞིག་ཡིན།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Aku Dönba intended to harm the nomad.
2. ___ The nomad was very intelligent but just unlucky.
3. ___ Because the nomad considered a cow and his daughter to be equal, he did not get a suitor for his daughter.
4. ___ Knowing that the nomad would have suitors coming for his daughter, Aku Dönba then told the nomad a clever trick.
5. ___ The nomad was a complete fool.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་རྒྱུ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་རྒྱུ་དང་གྲིགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. འཇོག་བདག་གིས་ཨ་ལུས་ལྷགས་རྗེ་ཆེ་ལྷས་ཏེ་དེའི་རྒྱུ་རྣམས་འབྱེད་ནས་ནང་དུ་ལོག།
2. སྐབས་དེར་མི་མང་པོ་རྩལ་ཡོད་ནས་མི་ཞིག་གིས་གོང་ཚད་ཆེན་པོ་ལྷན་དེ་ཉོས།
3. ཨ་ལུས་འཇོག་བདག་ལ་ལྷན་གྱི་བཅོ་ཉོ་མཁན་མི་འདུག་གམ་ཞེས་དྲིས།
4. ཨ་ལུས་ང་ལ་ཐབས་ཤེས་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་བཤད།

___ "You don't have a buyer for your cow?" Aku Dönba asked the nomad.

___ "I have a good idea," Aku said.

___ Everyone then crowded around and a man paid a very high price for the cow.

___ "Thank you very much," the nomad said to Aku as he collected his money and returned home.

ང་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་རྣམས་སྲུང་ནས་འོས་འཚམས་ཀྱིས་སྟོང་ཆར་ཁ་སྐོང་གྱིས་དང་།

དེར་བཟང་པོ་སྐྱེ་དམན་ཁ་ཚུམས་མཚུག་ཏུ་སྐྱེ་བས་

ཀྱང་དེ་བས་སྐྱ་མགོན་དང་སྐབས་རང་གི་

འཕྲོག་བདག་ནང་དུ་སྐྱེ་བས་ཡང་ཁོའི་བྱ་མོར་སྟོང་ཆར་གཏོང་མཁན་མང་པོ་ཡོད་པ་

དང་། ཁོའི་བཟང་ལྡན་བྱ་མོའི་གཤམ་རྒྱུད་བཟང་ལུགས་ཁ་འབྲས་སྐྱེས་མཚར་ལྡན་པ་

སོགས་ཀྱི་སྐོར་མང་དག་ཅིག་རྣམས་ལ་བཤད་པའི་ད་བྱ་མོར་མཚོགས་པོ་འགོ་

སྐངས་བཟོ་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཤད། སྐབས་འཕྲོག་བདག་གིས་ཚུད་ཞེས་བཟུང་བཞིན་དུ་

དེ་ལོགས་ཤིག་ཏུ་ཁྲིད་ནས། དེ་ལས་ང་ལ་ཐབས་ཤིག་ཞིག་ཡོད་པས་དེ་སྲུང་ན་བྱ་

མོར་སྟོང་ཆར་གཏོང་མཁན་མང་པོ་ཡོད་པ་མ་ཟད། འདི་ལས་རྣམས་པའི་ཕྱག་བདག་

ཡོང་གི་དེ་ཅིས་སྐྱེས།

D Using the words below, fill in the blanks.

- richer dealing only personality marriage arrange
- more wife scolded aside suitors beautiful

When he arrived home, many _____ seeking his daughter in _____ were also there. His _____ was saying to them how _____ their daughter was, how wonderful her _____ was and how they would quickly _____ for her marriage. "Oh, shut up!" the nomad _____ her. Then taking her _____ he said, "I have a very good way of _____ with this. If we do as I say, not _____ will there be _____ suitors but we will get even _____ than this."

རྡོ་བཟོ་བ་དང་ཤིང་བཟོ་བས་གྲུས་ཞབས་ཉ་ཅང་ཆེན་པོས། རྒྱུ་རྡོ་མ་བྱེན། ང་གཉིས་ཀྱིས་
 བཀའ་ལྟར་ལམ་སངས་ལྷོས་པ་ཡིན་ཞེས་བཤད། རྒྱུ་རྡོ་ན་ལེ། ལྷོས་ཚར་ན་བྱེད་གཉིས་ད་དུང་
 ངའི་རྒྱུ་རྡོ་ལེ་ནང་བཟུང་དེ་གང་ཡིན་ནམ། རྡོ་བཟོ་བ་དང་ཤིང་བཟོ་བ་གཉིས་ན་ལེ། རྒྱལ་བ་དེར་
 རྒྱུ་རྡོ་ཡིས་ངེད་གཉིས་ཁང་བ་སློང་གོས་གསུངས་པ་ལས་བྱིར་སློང་གོས་མ་གསུངས་ཅང་ང་རྡོ་བཟོའི་
 རང་དུ་སློས་རྡོ་བཟོ་བ་ལེ་ནང་དུ་སློས་པ་ཡིན་ཞེས་བཤད། རྒྱུ་རྡོ་ཡིས་ལན་འདེབས་རྒྱངས་མ་ཤེས་
 བར་གྱུར་རོ། །

(བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་རྒྱུང་གསུང་། འོག་གངས་ ༣༧༣ - ༣༧༤ བོད་རྒྱུངས་མི་དམངས་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་།)

Section One: Folk Stories
Reading Four: Moving House

Long ago, a certain estate owner rented some rooms in his courtyard to a carpenter and a stonemason. After a few years, since the two of them had only paid their rent and not done any required labour, the owner thought that he would evict them. So one day, the estate owner summoned the two of them and said,

"From tomorrow the two of you have three days to move out."

From the time the stonemason heard that he must leave, he became so worried that he could not eat or sleep. The carpenter, however, ignored the idea of having to look for another place, and, just as he had done before, he went on living there paying no attention to the estate owner. Furthermore, he also said to the stonemason,

"There's no need to worry and there is no need to look for a new place to stay. I know a way that we can move house."

On the evening of the second day, the carpenter came to the stonemason and said, "Friend, tonight we will move house."

Very surprised the manson replied,

"Because you said to me that I didn't need to look for a house, I've been staying here very relaxed and haven't looked for one. And now you say that this very night we will move. Where am I going to move to?"

"Ha ha," the carpenter laughed as he said, "You can move to my room, and I can move to your room." "Ha ha," they roared as the two of them laughed uncontrollably.

The next day, the two of them got up very early and went to the estate owner and said to him, "Sir, in accordance with your command, we have moved." Thinking that the two of them were being very respectful to him, he was extremely pleased.

Three days later, the estate owner looked down into the courtyard from his roof and saw that the two men had still not moved. He became as angry as a blazing fire and summoning the two of them up into his presence he said,

"You both reported to me that you had moved. But really you have deceived me and are staying here just as you were before. So for these three days your rent will be double."

With utmost respect, the stonemason and the carpenter replied,

"Your Excellency, in accordance with your command we did immediately move."

"If you have moved, then how come you are still living in my courtyard?" the estate owner retorted.

"When you told us to move, you did not tell us that we must move away to somewhere else. So I moved into the stonemason's room and the stonemason moved into my room," the stonemason and the carpenter replied. At this the estate owner did not know how to answer.

ཚིག་གསལ་ Vocabulry

སྒོ་བ།	(vt.pr.) to move or shift house, to move things from one place to another	སེམས་བྲལ།	(n.) worry, anxiety, stress, vexation (literally: 'heart/mind tax')
མངའ་བདག།	(n.) estate owner, serf owner, sovereign, master, lord, 'Lord of the Manor'	སྤང་མེད།	(adj.) indifferent, unconcerned, careless, neglectful; invisible; (vt.) to disregard, to not pay attention to, to be unaware of
སྒོ་པ།	(n.) courtyard, yard, enclosure	དོ་རུབ།	(adv.) tonight, this evening
ཤིང་བཟོ་བ།	(n.) carpenter, woodworker	སྤོང་སྤོང།	(adj.) relaxed, calm, at ease, leisurely
རྫོང་བཟོ་བ།	(n.) stone mason, mason	ད་ཆ།	(adv.) now, presently
ལང་སྒྲ།	(n.) rent, house rent	ཟུ་ཤོ།	(adv.) early; (adj.) earlier, former, earlier or former times
ལང་སྒྲ་བཏང།	(v.com.) to rent out, to collect rent	བརྩི་འཇོག།	(n.) respect, reverence, honour, esteem (also བརྩི་བཀའ་)
ལང་སྒྲ་སྤྲད།	(v.com.) to pay rent	ཡིད།	(n.) mind, thought
ལང་བྲལ།	(n.) corvee labour, serf labour, 'labour tax'	ལོང་སྒོ།	(n.) anger, wrath, fury
སྟུང་ལ།	(con.) because, since, so; (n.) manner, mode	སྟན་སེང།	(n.) report, account; petition
ཁོ་པ།	(pr.) she, he, her, him (third person pronoun)	རང་འཇགས།	(adj.) unchanged, just as before
མདུན་དུ།	(post.) in front of, in the presence of, before	གུས་ཞབས།	(n.) respect, reverence
བསྐོང་ལ།	(vt.pt.) to call, to summon, to call together		

མངའ་བདག་ རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་ཚེན། ལྷན་བདག་སོགས་ཀྱི་མིང་དུ་གོ།

The term 'sovereign', 'lord', 'master' or 'owner' is applied to kings, high leaders and very wealthy people.

ཁང་ཁྱལ་རྒྱལ་ལ། ཁང་པའི་ཁྱལ་གྱི་དོད་དུ་ཁང་བདག་གིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ངལ་སྤོལ་བྱེད་དགོས་པ།

The practice of doing corvee labour ('house tax') was determined by the estate owner and was required in addition to paying rent. (The required manual labour was typically helping with harvesting the crops each year.)

ཟས་བཟེད་གཉིད་བྲལ། རྩོམ་རྒྱུ་བཟེད་པ་དང་མཚན་མོ་གཉིད་མེད་པ་ལྟེ་སེམས་སྤྲུག་ཏུ་ཅང་ཚེན་པོ་བྱུང་བའི་དོན་ལ་འཇུག།

This idiomatic expression (literally: 'forget to eat, without sleep') means that one is so worried that one forgets to eat, and though one lies down one cannot sleep.

སྐྱུངོ། མིང་ཞེས་པའི་དོན་དང་དེའི་ཞེ་ཚིག་ལ་སྐྱུངོར་འབོད་ཅིང་རིམ་བཞིན་སྐྱུངོལ་དང་མི་དཔོན་སོགས་ཀྱི་འབོད་སྤོལ་དུ་ཆགས་པ་ཡིན། སྐྱུངོ་མཁྱེན་ནམ་ཡང་ན་སྐྱུངོས་མཁྱེན། ཅེས་ཟེར་པོ། དེང་སྐབས་བོད་ནང་དུ་ཚིག་འདི་སྤྱིའི་ཆ་ནས་བཟེད་སྤོད་གཏོང་གི་མེད།

This term of address gradually became used as an honorific form of address for nobles or leaders. This form of address can be either སྐྱུངོ་མཁྱེན་ or སྐྱུངོས་མཁྱེན།. These days in Tibet this expression is not in common usage.

བརྩི་འཇོག་པ། བརྩི་བཀྱར་ཡང་ཟེར་པོ།

This expression means 'respect' or 'reverence' and has the same meaning as བརྩི་བཀྱར་.

རུང་། This word is typically used as an adjective meaning 'suitable', 'acceptable', or 'appropriate'. In this story རུང་ means 'but' or 'however'.

༧ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྟལས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ཁང་བདག་གིས་ལག་ཤེས་པ་གཉིས་ལ་བཀོད་པ་གཏོང་སྐབས་སྐད་ཆ་ག་རེ་ལྟར་པ་རེད་དམ།

༢ རྡོ་བཟོ་བ་དེ་དང་ངས་འཚབ་དེ་འདྲ་ལངས་ཀྱང་ཤིང་བཟོ་བ་སློབ་དེ་བག་ལེབས་ངང་ཚོད་རྒྱས་པ་གང་ཡིན་ནམ།

༣ སྤང་སྤང་འདིའི་བཟུན་དོན་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་སྟོན་ཤིག

A Give brief answers in English to the questions below.

1. When the estate owner was giving the order to the two craftsmen to move, what mistake did he make?

2. Why could the carpenter stay calm and have peace of mind while the stonemason panicked?

3. What do you think is the main point of this short story?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོར་རྟགས་ ✕ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ཁང་བདག་དེ་ཤིན་ཏུ་སྤྱང་ཡང་གིང་བཟོ་བ་དེ་དེ་བས་སྤྱང་བ་ཡོད།

༢ — སློབ་ཤིང་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ཡིན།

༣ — སྤྱང་དེས་སློབ་ཤིང་གི་དགོ་མཚན་ལ་བརྟུན་པ་བྱས་འདུག

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Though the estate owner was very intelligent, the carpenter was even more intelligent.
2. ___ The stonemason was the most intelligent.
3. ___ This story esteems the merits of intelligence.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་རྩམ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་རྩམ་དང་སྐྱིག་པ་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. སྐྱོད་ཡིས་ལན་འདེབས་སྤངས་མ་ཤེས་བར་གྱུར་སོ།
2. སློན་མངའ་བདག་ཅིག་གིས་སློབ་ཤིང་ནང་གིང་བཟོ་བ་གཅིག་དང་རྫོང་བཟོ་བ་གཅིག་ལ་ཁང་གླ་བཏང་ཡོད།
3. མངའ་བདག་དེས་ཁྱོད་གཉིས་སང་ཉིན་ནས་བཟུང་ཉིན་གསུམ་གྱི་ནང་ཁང་བ་སློབ་ཚར་བ་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཤད།
4. རྫོང་བཟོ་བ་དེ་ནི་ཁང་བ་ནས་འདོན་དགོས་ཟེར་བའི་སྐད་ཆ་དེ་གོ་བ་ནས་བཟུང་ཟས་བཅེད་གཉིད་སྟལ་ཏུ་སང་ཉི་མེས་སྐྱེས་ཞེན་པོ་བྱེད།

___ "From tomorrow the two of you have three days to move out," the estate owner said to them.

___ When the stonemason heard the words that he must leave, he became so worried that he could not eat or sleep.

___ Long ago, a certain estate owner rented some rooms in his courtyard to a carpenter and a stonemason.

___ The estate owner did not know how to answer.

ང་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་རྣམས་སྤྱད་ནས་འོས་འཚམས་གྱིས་སྟོང་ཆར་ཁ་སྐོང་གྱིས་དང་།

སྟོན་མེད་ བས་ གཉིས་ ཡར་ རང་འཇགས་

ད་དུང་ རྩུ་ ཁོང་ཁྱོད་ ལྷན་ རྗེས་

ཉིན་གསུམ་མོང་ _____ རྩུ་དོ་ཡིས་ཐོག་ཁ་ _____ སྐོར་འེ་ནང་བཟུས་བས་མི་དེ་གཉིས་ _____
སྟོས་མེད་པ་ཤེས་ཏེ་ _____ མེ་རྩར་འབར་བཞིན་པར་ཁོང་གཉིས་ _____ བསྐོངས་ཏེ་ན་ཤེ། རྩུད་གཉིས་
ནས་ཁང་པ་སྟོས་ཚར་ཞེས་ང་ལ་ _____ བྱས་ཅུང་དོན་དངོས་ཐོག་རྩུད་ _____ ལྷན་ང་ལ་མགོ་སྐོར་
བཏང་ཞེ་ _____ བཟང་འདུག་ _____ ཉིན་གསུམ་པོ་དེར་ཁང་སྐྱ་ལྗེས་གཅིག་སྟེར་ _____ ཡིན་
ཞེས་བཤད།

D Using the words below, fill in the blanks.

deceived reported moved angry rent saw
just blazing still presence later into

Three days _____, the estate owner looked down _____ the courtyard from the
roof and _____ that the two men had _____ not moved. He became as _____ as a
_____ fire and, summoning the two of them up into his _____, he said,
"You both _____ to me that you had _____. But really you have _____
me and are staying here _____ as you were before. So for these three days, your _____
will be double."

༄༅། །ཇར་ཡུལ་ཞིག་ན་རྒྱལ་པོ་ཅན་པ་འདོད་རམ་ཅན་ཞིག་ཡོད། དེའི་ལོ་ལོ་འདབས་
པའང་རང་གི་ལོངས་སྤོང་ཅམ་ཆེད་དུ་འཛོལ་པ་ཞེ་ཅིག་ཡིན། དེའི་རྣམས་སྤོགས་དེ་ན་བྲམ་ཟེ་

ཕྱག་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་དེ་ལ་སྡོན་གྱི་
བསོད་ནམས་ལས་གྲུབ་པའི་ཚོན་པ་ཞིག་
ཁང་པའི་སྐྱུག་ཏུ་བྱུང། དེ་ལས་གང་འདོད་
པ་ལོངས་སྤོང་ལོན་ནས་ཤིན་ཏུ་ཕྱག་པོར་
གྱུར་པའི་རྣམས་སུ་བྲམ་ཟེས་རྒྱལ་པོ་ལ་
འབུལ་ཚན་འབུལ་གྱི་ཡིན་ཞེས་བརྗོད།
དེར་བྲམ་ཟེའི་རྒྱུ་མཚན་དེ་ཇར་ཡུལ་ན་
ལེགས། རྒྱལ་པོ་འདོད་རམ་ཆེ་བས་ཚོན་
པ་འཕྲོག་ཏུ་འོང་འོ་ཞེས་བཤད།

བྲམ་ཟེས་དེ་ལ་དོགས་པ་བྱེད་མི་
དགོས་ཞེས་བཤད་དེ་འབུལ་ཚན་སྐུལ་བས་
རྒྱལ་པོ་དེའི་བསམ་པ་ལ་བྲམ་ཟེ་དེ་རྒྱ་ལོར་
དང་འབུལ་བར་བྱ་དགོས་སྐྱེ་ལྟེ་ཕོ་བྲང་དུ་
སྤྱིར་ལོག་པ་དང་རྒྱལ་པོས་ཕོ་ཉ་མངགས་
ནས་བྲམ་ཟེ་མདུན་དུ་བོས་ཏེ། ཀྱལ་ཡེ།

ཞེད་ཀྱི་ཞེད་ན་ཚོན་པ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་གོ་ཐོས་བྱུང། ཚོན་པ་དེ་དའི་ཕོ་བྲང་དུ་ཞག་ཤས་
གཡར་དགོས། མ་གཡར་ན་ཞེད་ལ་ཆད་པ་གཅོད་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཤད། དོན་དེ་བྲམ་ཟེའི་ན་
བར་དངོས་སུ་ཐོས་ཇེས་བྲམ་ཟེ་དེ་ཤིན་ཏུ་རྣམས་སྤོག་ཏེ། རྒྱལ་པོས་སྐྱེ་ལོ་རུང་པའི་གཏམ་འདི་ལྟ་
བུ་ཤོད་ཀྱི་འདུག ད་ནི་དའི་རྒྱ་ལོར་ཆེན་པོ་འདི་འཕྲོག་རྒྱར་གདོན་མི་བྲམ་མས་ཏེ་ཡིད་ཏུ་ཅང་
ཚོངས་ཤིང་ཞུམ་པར་གྱུར།

དེའི་དུས་སུ་བྲམ་ཟེ་དེར་བུ་མོ་གཅིག་ཡོད་པ་དེས་པ་ལ་རྒྱ་མཚན་དྲིས་པས་པས་ཀྱང་གསལ་
བར་བཤད། བུ་མོ་དེས་མ་དགའ་བའི་གད་མོ་དང་བཅས་པ་ལ་ཡབ་རིག་པའི་བདག་ཉིད་ཞེད།

དེ་ཙམ་གྱི་ལན་ལ་ཚོངས་པ་གང་ཡིན་ནམ་ཞེས་བཤད། བས་འདི་ནི་ང་ཚོར་མཚོན་ན་ལྷ་མ་གྲགས་
 པའི་ཆག་སྒོ་ཞིག་གོ་བེད། འུ་མོ་དེས་དེར་གནད་འགག་མེད། འྲོན་པ་འབྲུལ་རྒྱུར་ལས་ལོངས།
 ང་ཚོས་འྲོན་པ་རྒྱལ་པོར་སྤུལ་ཀྱང་འྲོན་པས་ག་ལ་འགོ་ཞེས་བཤད་པར་པས་རྒྱལ་པོའི་བང་ཆེན་ལ་ང་
 རྒྱལ་པོའི་མོ་བྲང་དུ་འགོ་བར་དཀའ་བས་འྲོད་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་ལ།

རོར་གྱིས་རོར་རྣམས་འགྲུགས་བྱེད་ཅིང་། །
 ལྷང་པོ་ཆེས་ཀྱང་ལྷང་ཆེན་ཏེ། །
 རྒྱལ་དབང་འྲོན་པའང་མངག་འཚལ་ལོ། །
 དེ་ནས་འྲོན་པ་འོང་པར་འཇུག། །

ཞེས་ཞུ་དགོས་ཟེར་བ་ལྟར་བང་ཆེན་དེས་ཀྱང་ཚིགས་སུ་བཅད་དེ་རྒྱལ་པོར་ཞུས་པར་རྒྱལ་པོས་སློན་
 པོ་རྣམས་ལ་བང་ཆེན་བཏང་སྟེ་བྲམ་ཟེའི་འྲོན་པ་ལོངས་ཤིག དེ་ལྟར་མིན་ན་འྲོད་རྣམས་ཀྱི་མགོ་པོ་
 གཙོད་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་བཤད་པ་ན་སློན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གོས་བྱས་ནས་རྒྱལ་པོ་དེ་ནི་དོན་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཆ་
 རྒྱུ་ཆ་མཁན་གཉེན་པ་ཅན་ཞིག་རེད་འདུག དེ་མ་བསད་ན་མི་འོས་པའི་རྒྱུ་ཆ་དེ་འདྲ་ད་དུང་ཟེར་
 དུ་འོང་བས་འདི་སོད་ཅིག་ཅེས་བཤད་དེ་ཚང་མ་ལོག་ནས་རྒྱལ་པོ་དེ་བསད་པ་རེད།

(བྱིས་སྐྱུང་གདམ་སྒྲིག་ན་ཡིད་དགའ་ཚལ། ཤོག་གྲངས་ ༡༢ - ༡༤ བོད་རྫོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱུང་ཁང་།)

Section One: Folk Stories
Reading Five: The Greedy King

Long ago, in a certain land, there lived an evil and greedy king. All those in his court also sought only after their own pleasure. At that time, there lived a wealthy Brahmin who had a wishing well -which he had received as a result of previously accumulated merit- in the innermost part of this house. When the Brahmin had obtained all he wanted from the well and had become very rich, he announced, "I will give some gifts to the king."

"It would be good to do this. But because the king is so greedy, he will steal the well," the Brahmin's wife cautioned.

"You don't need to worry about that," replied the Brahmin. He then gave the king some gifts. After receiving the gifts, the evil king thought to himself that he would take

everything of the Brahmin's. Returning to the palace, the king sent a messenger summoning the Brahmin into his presence.

"Hey! I've heard that you have a very good well in your house. I need to borrow it for a few days in my palace. If you don't lend it to me, I will punish you," the king said. Upon hearing this, the Brahmin became very frightened and thought, "Oh, the king is making extremely unreasonable demands. Now he will certainly steal my most valuable possession." The Brahmin became very confused and disheartened.

The Brahmin's daughter then asked her father what the matter was. After explaining it to her, she laughed mockingly and said to him,

"Great Knowledgeable Father, why are you confused about giving a mere answer about this to the king?"

"Oh, this will be a great disaster for us, the likes of which has never happened before," he said.

"It's not so important. Agree to give the well to the king. Even if we give the well to him, how could it get to him?" his daughter continued. The father then answered the king's messengers,

"Since it is very difficult for me to go to the king's palace, please tell the king,
As wealth attracts wealth
And elephants attract elephants,
So, Mighty King, please send us a well
And our well will come to you."

The king's messengers repeated this verse to the king. The king then sent a messenger to his ministers with this command:

"Get me the Brahmin's well. If you cannot get it, I will cut off your heads." The ministers discussed the king's command and said to one another,

"This king is a wicked person who gives impossible orders. If we do not kill him, he will continue to make orders like this. So let's kill him." All the ministers then returned to the palace and killed the evil king.

(The Garden of Children's Stories, Tibet People's Press, pp. 72-74.)

འདོད་རྩམ།	(n.) greed, avarice (also འདོད་རྩམས་)	གནད་འགག།	(n.) important point, critical point, crux of the matter, main point
འཁོར་འདབས།	(n.) attendants, retinue (also འཁོར་བཅས་)	བང་ཆེན།	(n.) messenger, emissary, courier
ཞེ་ཅིག།	(adv.) only, solely	འགྲུགས།	(vt.p.) to summon, to invoke, to call; to attract; to bend
བྲམ་བློ།	(n.) Brahmin	གོ་ཐོས།	(n.) news, information, reports, things heard
ཁོན་པ།	(n.) a well	མྱོངས་པ།	(vi.) to be confused, deluded, dazed or stupefied;
ཕྱག་	(n.) the interior or inner part, the innermost part of a house		(n.) ignorant or stupid person, a fool
འབྲུལ་ཚན།	(n.) present, gift	ལྲུམ་པ།	(vi.) to be disheartened, discouraged, disconsolate or dejected
ཚུང་མ།	(n.) wife, mistress	རྒྱ་མཚན།	(n.) the reason or rationale for something
དོགས་པ།	(n.) doubt, apprehension, misgiving, suspicion	ཚིགས་སུ་བཅད།	(n.) poetic verse, poetry (also ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ and ཚིགས་བཅད་)
ཕོ་ཉ།	(n.) messenger, attendant, envoy, emissary, servant	ཆད་པ།	(n.) punishment, fine, penalty
སྐྱག།	(vi.) to be afraid, to be scared, to be frightened	དོགས་པ་བྱེད།	(v.com.) to doubt, to suspect, to have apprehensions
དེ་ཙམ།	(adj.) 'just that', 'merely that', 'only that'; 'to that extent', 'that much'		
ཆག་ཚོ།	(n.) calamity, catastrophe, misfortune		
ཆད་པ་གཙོད།	(v.com.) to punish, to fine, to mete out punishment		

འབྲུལ་ཚན། གོ་མིང་དང་དབང་ཆ་མཐོ་བ་ལ་འབྲུལ་བྱེད་གྱི་དངོས་པོ།

This term refers to a gift that is typically given with a specific purpose in mind. That is, the gift is given with an ulterior motive of trying to get something from the recipient. (This word is also spelled འབྲུལ་མཚན་)

གདོན་མི་ཟ། དོན་གང་ཞིག་ཐེ་ཚོམ་མི་དགོས་པར་དེ་རང་ཡིན་པར་གཏན་འཁེལ་བྱས་པ།

This expression means 'without a doubt' or 'without question'.

ཐོན་གྱི་བསོད་ནམས་ལས་བྱུང་བ།

This expression means that which has come from previously accumulated merit.

ལྷོ་མོར་དང་འབྲུལ་བས། This expression is literally: 'to be separated from wealth or riches' and means to be poor or destitute.

ཞག་ཤས། This expression can mean both 'some days', 'some days and nights' or just 'some nights'.

སྐྱམ་མེད་པའི་གཏམ། This expression means things which are inappropriate or not right to say.

བྲམ་ཟེའི་རྒྱ་བར་དངོས་སྤྱོད་ཤོས། This expression literally means 'the Brahmin's ears really heard it', being another way of saying that he heard something.

ཡབ་རིག་པའི་བདག་ཉིད། ཤེས་རིག་ཡོན་ཏན་གྱིས་ལྷུག་པའི་བ་པ་ཞེས་པ་ལ་བསྟོད་བ་བཏང་བའི་ཚོག་ཡིན།
This honorific and very formal form of address refers to a father who is rich in the virtue of wisdom. Such a title is a form of praise to one's father. (In this story, though, the daughter is using it a little sarcastically.)

ཞེ་ཅིག། This expression is a Lhasa colloquial rendering of ཤདག་ རྒྱུང་རྒྱུང་ ཁོ་ན་ འབའ་ཞིག་ and means, 'only', 'wholly', 'totally' or 'solely'.

Note that the story in this reading is recorded in the Sayka Legshey (ས་སྐྱུ་ལེགས་བཤད་).

༧ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ལྷང་འདྲིའི་ནང་ནས་བྲམ་ཟེའི་ཁྱོད་པ་ལྷུ་པའི་རྒྱ་གཙོ་བོ་དེ་གང་ཡིན་པ་བརྟན་འདུག་གམ།

༢ བྲམ་ཟེའི་རྣམ་བསམ་དང་རྒྱལ་བོའི་དབང་ཤུགས་གཉིས་ལས་ཅི་ཞིག་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཡིན་ནམ།

༣ ལྷང་འདྲིས་གཙོ་བོའི་བཟླགས་ཡུལ་དང་རྣང་ཡུལ་གང་ཡིན་ནམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. According to this story, what was the main reason the Brahmin's well came into being?

2. Was it the king's power or the Brahmin's pure intentions that was victorious?

3. In this story what is the main thing to be praised and the main thing to be criticised?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུད་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — བྲམ་ཟེ་ལས་རང་གི་བྱ་ཚོ་ཤེས་རབ་ཆེ་བ་ཡོད།

༢ — དབང་ལྷན་ཡོད་ན་གང་འདོད་པ་མཐའ་དག་ཐོབ་ངེས་པ་ཡིན།

༣ — རྒྱལ་པོའི་སློག་གི་ཆག་སློ་དེ་རང་གི་འདོད་རམ་གྱིས་ཉོས་པ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The Brahmin's daughter was more intelligent than the Brahmin was.

2. ___ If one has power, one will definitely get everything one wants.

3. ___ The tragedy of the king losing his life was brought about by his own greed.

ག བོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་དང་།

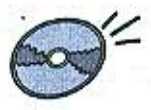
༡ རྒྱལ་པོའི་སློག་གི་ཆག་སློ་དེ་རང་གི་འདོད་རམ་ཅན་ཞིག་ཡོད།

༢ བྲམ་ཟེ་པོ་དེ་རེ་ལོ་བྲམ་ཏུ་ཞབས་ཤེས་གཡར་དགོས།

C Translate these sentences into Tibetan.

1. The Brahmin's daughter asked her father what the matter was.

2. The Brahmin became very confused and disheartened.

༤ ལྷོ་པོ་དང་སྒྲེན་པ།

༄༅། ལྷོ་མི་སྒྲེན་པ་ཞིག་ལ་རྗེ
ཀ་མ་ཨ་ཏི་ས་ཡིས་སྐུ་པའི་གཏེར་
བུ་མ་འོད་དང་བཅས་ཏེ་འགྲོ་བ་དེ་
ཤད། ལྷོ་པས་དེ་འབྲུལ་དུ་བརྒྱུང་
སྟེ་དེ་ནས་གསེར་ཉུང་ཤས་ཤིག་ལྗིད་
ཏེ་རང་གི་སྒོ་གསལ་པོ་ལྷོ་པོ་ཞིག་ཡོད་
པ་དེའི་འབྲིས་ལ་སོང་ནས་འདི་གང་
རེད་དམ་ཞེས་དྲིས། སྒོ་གསལ་པོས་
འདི་གསེར་རེད་ཅེས་ལན་བརྒྱུ་བ།

སྒྲེན་པས་འོ་ན་ད་དུང་ཡོད་ཅེས་
བཤད། ལྷོ་པོས་དེ་འདྲ་ཡིན་ན་
ཡག་པོ་བྱུང་། མཉམ་དུ་བྱེད་དོ་
ཞེས་བཤད་ནས་ཁོང་གཉིས་པོ་སོང་
སྟེ་དེ་ཤིང་ལྷོ་པོ་ཞིག་གི་རྩེར་སྐྱུ་བ།

དགོས་པའི་དུས་སུ་གཉིས་ཀ་མཉམ་དུ་སོང་ནས་ལེན་རྒྱུའི་ཁ་ཆད་བྱས།

འོ་ན་ཀྱང་ལྷོ་པོའི་བསམ་པར་བསྐྱུ་སེམས་སྐྱེས་ཏེ་བུ་མ་པ་དེ་ས་ཆ་གཞན་ཞིག་དུ་སྐྱུ་བ། ལྷོ་པོ་
པོས་ཏེ་ཤིང་ལྷོ་པོ་ཞིག་སོང་བས་བུ་མ་པ་དེ་མེད་པས་ལྷོ་པོས་བུ་མ་པ་ལྗིད་ཀྱིས་བརྒྱས་པ་རེད་ཅེས་
བཤད།

སྒྲེན་པས་རྒྱ་བ་ལ་ཐུག་ན་དང་པོ་རང་ལ་བདག་པའི་དུས་སུ་ལྗིད་དང་མཉམ་དུ་བྱེད་དོན་ཅི་
ཡོད། ངས་མ་བརྒྱས་ཞེས་བརྗོད་པས་ལྷོ་པོས་མ་ཉན་པར་ད་དུང་ཤེས་མཁན་ང་རང་གཉིས་ལས་
མེད་པས་ལྗིད་རང་མ་གཏོགས་འགྲོ་ས་མེད་ཅེས་བཤད་དེ་ལྷོ་པོས་སྒྲེན་པ་རྒྱལ་པོའི་དུང་དུ་ལྗིད་དེ་
དོན་དེ་བཤད་ནས་སྒྲེན་པར་ཆད་པ་གཙོ་བོ་རོགས་ཞེས་ཞུས། རྒྱལ་པོས་ད་དུང་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་
དགོས་ཞེས་བཤད། ཡང་ལྷོ་པོས་དེ་འདྲ་ཡིན་ན་གཏེར་བུ་མ་བཅོལ་སའི་ནགས་ཀྱི་རྩ་ལ་འདྲི་རྒྱ་

ཡིན་ཞེས་བཤད་པས་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་དེ་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་སྒྲོ་མོས་བྱས་ཏེ་དུས་ཚོད་ཀྱང་གཏན་
འཁེལ་བཟོས།

ཟུང་པོས་རང་གི་ས་རྒྱུད་པོ་གཅིག་ཡོད་པ་དེར་གཏེར་བྱམ་སྐྱེན་པས་བརྒྱས་སོང་ཞེས་ཤོད་སྟངས་
བསྐྱབས་ཏེ་ཤིང་སྟོང་གི་ཁོག་པ་རུལ་བའི་ནང་དུ་བ་རྒྱུད་པོ་ལྷན་ཏེ་བཞག། རྒྱལ་པོས་གཙོས་མི་མང་
པོའི་ཁྲོད་དུ་ལྷ་མཚོད་དེ་རང་གི་མ་ཉེས་པའི་དཔང་པོ་གསོལ་བ་དང་བདེན་པའི་རྒྱ་མཚན་སྟོན་ལ་
རྒྱས་པར་བཤད། དེ་ནས་ལྷར་བརྟུས་པའི་ས་རྒྱུད་དེས་པན་ཚུན་དབྱེ་བཤེར་བྱས། ཟུང་པོས་
འདྲིར་སྟོན་ཤིག་ཅེས་བཤད་པ་དང་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་བདེན་པ་ཡང་དག་པ་རེད་ཅེས་བཤད་པས་སྐྱེན་པ་
དེས་ཁྲུང་ཚང་མ་བདེན་པ་ཡིན་ན་ང་ཡང་བདེན་པ་ཡིན། ལུ་མི་བདེན་ཞེན་ཤིང་གི་རྣ་དེ་མི་བདེན་
པ་ཞིག་ཡིན་འདུག་པས་ཐོག་མར་ངས་ལྷ་དེ་མེར་བསྐྱེད་པར་བྱེད། དེ་ནས་ཁྲུང་གྱིས་ང་སོད་ཅིག་
ཅེས་བཤད།

ཟུང་པོས་འདྲི་རྣམས་ཡིན་པས་བསྐྱེད་ན་མི་འགྲིག་ འདྲི་བསྐྱེད་ན་ཁྲོད་ལ་ཆག་སྟོ་འོང་ཞེས་བཤད།
སྐྱེན་པས་ད་ལྟ་རང་གི་རན་པས་དེ་ལས་སྟག་པའི་ཆག་སྟོ་ཚབས་ཆེ་བ་གཞན་འོང་རྒྱ་ཅི་ཡོད་ཅེས་
བཤད་དེ་མ་ཉན་པར་ཁོས་ཤིང་མང་པོ་ཟུངས་ནས་དེར་མེ་སྐར་བས་དུ་བ་མང་པོ་འཚུབས་སྟབས་རྒྱད་
པོ་བཟོད་མ་ཐུབ་པར་ཤིང་སྟོང་ནང་ནས་ཕྱིར་ཐོན་ཡོང་། རྒྱལ་པོས་རྒྱུད་པོར་རྒྱ་མཚན་འདྲི་བའི་
སྐབས་རྒྱུད་པོ་དེས།

- ཉ་ཅང་ཟུང་པོ་འང་མ་ལས་པ་མིན། །
- ཉ་ཅང་སྐྱེན་པོ་འང་སྐྱེན་པོ་མིན། །
- ཉ་ཅང་ཟུང་པོ་མ་ལས་སྐྱུར་ན། །
- པ་རྒྱན་དུ་བས་གསོད་བྱེད་དམ། །

ཞེས་གཏམ་དེ་སྒྲིག། རྒྱལ་པོས་གཏམ་དེ་ཐོས་རྗེས་མི་གཞོ་ཅན་དེ་བསད་པ་དང་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་
པར་བཏང་། གཏེར་བྱམ་མི་སྐྱེན་པ་དེ་རང་ལ་སྤྱད་དོ། །

Reading Six: **The Sly Man and the Simple Man**

Long ago, a certain simpleton came across a shining treasure vase which had been previously buried by *Bhikamadisa*. The simpleton immediately grabbed the vase and took some gold out of it. He then went to his crafty friend and asked him, "What is this? "

"This is gold," his friend replied.

"Oh, I have more," the simpleton continued.

"If you do, great. We're in this together then," the sly man said. And the two of them went and buried the vase under a tree. They agreed that when they needed the vase that both of them would come and get it together.

The sly man, however, thinking that he would deceive the simpleton, buried the vase somewhere else. He then called the simpleton and they went to the tree where they had buried the vase together. As the vase was not there, the sly man said to the simpleton,

"You have stolen the vase."

"If I needed to steal it, why, when I was the original owner, would I get involved with you? I did not steal it," the simpleton replied.

Not paying any attention to him, the sly man said, "No-one else except the two of us knew about this. So it must be you who stole it." He then brought the simple man to the king. After telling the king what had happened, he asked him to please punish the foolish man.

"We need to investigate this matter further," the king replied.

"If this is the case, then we need to ask the god of the forest where we stored the treasure vase," the sly man suggested. The king, too, agreed that this was a good solution and arranged a time for it to happen.

Secretly, the sly man hid his elderly father inside a hollow tree and told him to say that the simpleton had stolen the treasure vase. The king then took up his rightful position of prominence and, in the midst of many people, the sly man and the simple man made offerings to the forest-god asking him to testify of their innocence. In detail they each gave reasons to the forest-god why they were telling the truth. Then the elderly father, who was pretending to be the forest-god, gave his judgment.

"See," the sly man said.

"This certainly is true," the king further confirmed.

"If you are all telling the truth, then I too am telling the truth. The one who is not telling the truth is the forest-god. So, first of all, I will burn this god. Then you can kill me," the simpleton said.

“It is not right to burn a god. If you do, disaster will come upon you,” the sly man replied.

“Since I am now about to die, what greater disaster could come upon me?” the simple man countered. Ignoring the sly man, the simple man piled up a heap of wood and set it alight. Great billows of smoke came from the fire. Unable to bear it, the old man came out of the tree trunk. When questioned by the king, the old man gave this answer,

“Very crafty ones are not necessarily wise.
Very simple ones are not necessarily fools.
If very sly ones become wise,
Would they kill their elderly father with smoke?”

After the king heard this, he had the crafty man killed, let the father go unpunished and gave the treasure vase to the simpleton.

(The Garden of Children's Stories, Tibet People's Press, pp. 69-71.)

ལྡོག་པ།	(n.) fool, idiot, moron	གཏུན་འཁེལ་བཟོས། (v.com.)	to decide, to settle, to arrange
སྐྱེས་པ།	(vt.pt.) to hide, to conceal, to bury	བརྗུས།	(vt.pt.) to pretend, to pose as, to impersonate; to deceive, to disguise, to fake
གཏེར་བུ།	(n.) treasure vase	དབྱེ་བཤེར་བྱས།	(v.com.) to distinguish, to differentiate; to judge, to decide
འགྲམ་དུ།	(adv.) immediately, suddenly, quickly	བདེན་པ།	(n.) truth, reality
བརྗུང་།	(vt.pt.) to grab, to grasp, to grip, to hold onto	ཡང་དག་པ།	(adj.) completely correct or right, perfectly true, extremely pure, without fault
ཕྱོགས་པོ།	(n.) friend, companion	ཕྱོག་མམ།	(adv.) at the beginning, firstly; from the very beginning
ལྷུང་པོ།	(n.) clever, smart; sly, crafty	བསྐྱེག།	(vt.f.) to burn, to incinerate; to set alight; to roast, to bake
ཉུང་ཤམ།	(adj.) some, a few	འཕྲུབས།	(vi.pt.) to swirl, to billow, to whirl
འབྲིས།	(post.) next to, beside, near	གཡོ་ཅན།	(n.) deceitful, cunning, sly, crafty
ལན་བརྒྱབ།	(v.com.) to reply, to answer	པ།	(n.) father
ཤིང་ཚྲང།	(n.) tree, tree trunk	མིང་པོ།	(adj.) old man, elderly man
ཁ་ཚད་བྱས།	(v.com.) to make a verbal agreement, to agree, to promise	ཁོག་པ།	(n.) the inside; belly, abdomen
བསྐྱེས་མཚན།	(n.) deceptive thoughts	རུལ་བ།	(adj.) rotten, stale, rancid, 'gone off'
བུམ་པ།	(n.) vase, pot	རུལ་བ།	(vi.) to go off
བཙོལ་ས།	(n.) storage place; place of refuge/shelter/protection (also བཙོལ་ཡུལ་)		
བརྟག་དཔྱད་བྱེད།	(v.com.) to investigate, to research, to examine, to explore		
སྒྲོ་མོས་བྱས།	(v.com.) to agree, to approve, to consent, to endorse		

སྤྱད་པོ་དང་སྤྱོད་པ། སྤྱད་འདིར་སྤྱད་པོ་ནི་མགོ་བདེ་པོ་དང་སྤྱོད་པ་ནི་མི་དྲང་པོ་ལ་བཤད་པ་ཡིན།

In this story the word 'clever' refers to someone who is sly, crafty or deceptive. The word 'simpleton' means someone who is honest and upright.

ཟླེ་ཀ་མ་ཨ་ཉི་ས། གནའ་དུས་རྒྱ་གར་གྱི་གྲུབ་ཐོབ་ཞིག་གི་མཚན་ཡིན་པར་སེམས།

Bhikamadisa is most likely the name of an Indian spiritual master.

རྒྱལ་ལ་སྤྱུག་ན། This expression is literally: 'if you met a thief' and means if one really needs to steal something, or out of desperation is forced to steal.

ནགས་ཀྱི་ལྷ། རྣམས་ཚལ་ལ་གནས་པའི་ཡུལ་ལྷ་རྩ་སུར་བཅོམ་པའོ།

The expression 'god of the forest' refers to a local god or deity that inhabits a forest.

ལྷོད་རང་མ་གཏོགས་འགྲོ་ས་མེད། This expression is literally: 'except for you there is no way' and in the context of this reading means apart from you no-one else could have done it.

རྒྱལ་པོས་གཙོས། This expression means that the king took up the position of being most prominent in the midst of all the people. The title གཙོས་ is added to the name or rank of a person to indicate who is most important when a group of people are assembled together. For example, a leader will be referred to as དབུ་བྲིད་གཙོས་ to distinguish him as the highest ranking person at a meeting.

རན། This particle indicates that an action is about to take place or that it is time to do a certain action. For example འགྲོ་རན་ - 'it is time to go'. In this reading the simpleton says ད་ལྟ་རང་གི་རན་ "The time for me to die is right now."

༧ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་ལྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ མི་སྒྲིན་པ་དེ་གང་ཡང་མི་ཤེས་མཁན་གྱི་སྒྲིན་པོ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་མི་དྲང་བདེན་མཁན་ཞིག་ཡིན་
རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་ཤོད་དང།

༢ མི་སྐྱུང་པོ་དེ་སྒོ་གྲོས་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་གཏུ་ཞིག་ཡིན་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་སྒོས་
ཤིག།

༣ མི་སྐྱུང་སྒྲིན་གཉིས་མཐའ་མ་རྒྱལ་ཁ་སྲུ་ལ་ཐོབ་བམ། རྒྱལ་ཁའི་རྩ་བ་གང་ལ་སྐྱག་ཡོད་དམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Was the simple man an ignorant fool or an honest person? Give reasons for your answer.

2. Was the sly man an intelligent person? What kind of person was he? Give reasons for your answer.

3. In the end, which one of the two men were victorious? What was the main reason for the victory?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོ་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — མི་སྣུང་པོ་དེ་མི་མཁས་པ་ཞིག་རེད།

༢ — སྣུང་པོ་ཡིན་ན་སློ་གོས་ཅན་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མེད།

༣ — མི་སྣུང་པ་དེ་སེམས་བཟང་ཅན་ཞིག་རེད་འདུག།

༤ — དུང་པོས་གཞུང་བསྐངས་ནས་མི་སྣུང་པ་དེར་བདེན་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The sly man was a wise person.
2. ___ Sly people are not necessarily wise.
3. ___ The simpleton was a good hearted person.
4. ___ By acting honestly, the simpleton obtained the truth.

ག བོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་དང་།

༡ ལྷན་པོས་ད་དུང་བརྟག་དབྱུང་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཤད།

༢ དགོས་པའི་དུས་སུ་གཉིས་ཀ་མཉམ་དུ་སོང་ནས་ལེན་རྒྱུའི་ལ་ཚད་བྱས།

C Translate these sentences into Tibetan.

1. The sly man said to the simpleton, "You have stolen the vase."

2. The simpleton immediately grabbed the vase and took some gold out of it.

༄༅། །གནའ་ལྷ་མོ་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་གཟིག་ཚན་གཏམ་པོ་ཞིག་བྱུང་ནས་ཕྱགས་ཚོག་དུ་མ་རྒྱ་བྱེད་
བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པས་རྫོང་དཔོན་གྱིས་ཡུལ་མི་རྣམས་སྐལ་སྐོང་བྱས་ནས་ཉེན་མཚན་རེར་མི་གསུམ་རེ་
ཚྲོད་སྲུང་གིས་གཟིག་ངན་དེ་གསོད་དགོས་སྐྱེད་བཀའ་པལ། འོན་ཏེ་གཟིག་དེ་གཏམ་དྲག་ཆེ་བ་དང་
གཡོ་སྐྱེ་མཁས་པས་རྫོན་པ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གི་སྲོག་ཀྱང་ཁོའི་ཁ་ཏུ་ཤོར་ཕྱོད་བས། ཡུལ་མི་རྣམས་སློ་
མི་བདེ་བར་རང་ཉིད་ཚྲོད་སྲུང་འཁེལ་རིམ་བཞིན་དུ་ཉེ་འདབས་སུ་སྐྱ་མ་ངག་སྐྱགས་ཞིག་ཡོད་པ་
དེའི་འགྲམ་དུ་མོ་ཡུང་གསུང་བརྟག་ཞུ་བར་འགྲོ་གི་ཡོད།

ཉེན་ཞིག་ཚྲོད་བྱུ་འཁེལ་བའི་མི་
གསུམ་སྐྱ་མ་སྐྱགས་པ་དེའི་སར་མོ་ཡུང་
ཞུ་བྱིན། ལྷ་མ་དེས་ཁོ་ཚོའི་ཡོང་
དོན་ཤེས་རྗེས་མིག་དག་བརྩམ་ཁིང་ལག་
གཉིས་ཐལ་མོ་སྐྱར་ཏེ་ཅུང་ཙམ་བསྐྱད།
དེ་ནས་མདུན་དུ་ཡོད་པའི་རས་དམར་པོ་
དེའི་སྐྱེང་དུ་ཤོ་གཉིས་གཡུག་པ་དང་།
ཡང་དཔེ་ཆ་ཞིག་སྐྱེ་ནས་ཡིག་འཕྲེང་
འགའ་བཞུས་རྗེས་མི་དེ་གསུམ་ལ་སྐྱོགས་
ནས་ལག་གི་མཇུ་བ་མོ་གཅིག་གནམ་དུ་
ཀེར་ཏེ་མགོ་གཡུག་གཡུག་ལན་གསུམ་
བྱས།

སྐྱེ་ཉེན་གྲོང་ཚོ་ཡོངས་སུ་གཏམ་ངན་ཞིག་ཁྱབ་རྗེ་མདང་ལུབ་ཀྱི་ཚྲོད་བྱུ་གསུམ་ཚང་མ་གཟིག་
གིས་བསད་འདུག་ཟེར་བས་མི་རྣམས་ཟང་ཟེང་གི་གནས་སུ་སྐྱེད། སྐབས་དེར་འཆི་པོའི་སྐུན་ཉེ་
འགས་ཁ་ཉེན་སྐྱ་མ་སྐྱགས་པས་གསུང་བརྟག་གནང་སྐབས་མི་གཅིག་གྱང་གསོན་པ་མི་འདུག་པའི་
རྟགས་གནང་འདུག་པས་ངོ་མ་བདེན་འདུག་ཟེར་བས་སྐྱ་མ་སྐྱགས་པའི་མཚན་རྟོག་ཡང་གང་སར་
ཞུབ།

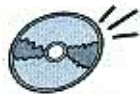
ཡང་སྤྱི་ཉིན་གྱི་ཚོད་སྲུང་མི་གསུམ་སྐྱ་མ་ཁོའི་སར་གསུང་བརྟག་ལྷན་ཕྱིན། སྐྱ་མ་ཁོས་ཁ་
 ཉིན་ཇི་བཞིན་དུ་སློན་ལམ་བཏབ་པ་དང་ཤོ་གཡུག་པ། དཔེ་ཆ་བརྟམ་བ་སོགས་བྱས་ནས་ཇར་བཞིན་
 མཚུ་བ་མོ་གཅིག་གནམ་དུ་ཀེར་ནས་མགོ་པོ་ལན་གསུམ་གཡུག། དེའི་སང་ཉིན་ཡང་གྲོང་ཚོ་ཡོངས་
 སུ་མདང་རུབ་གྱི་ཚོད་བྱ་དང་གཟེག་ངན་འཐབ་འཇིང་བྱེད་སྐབས་མི་གཉིས་ལ་ཆུ་སློན་བྱུང་བ་དང་
 གཅིག་གི་ནས་གཟེག་གན་གྲོས་འདུག་ཅེས་ཟེར་བས། དོན་དེས་སྐར་ཡང་ཁ་ཉིན་སྐྱ་མ་སྐྱགས་པས་
 མི་གཅིག་ལ་མ་གཏོགས་སྐྱོན་ངན་ཆེན་པོ་མི་འདུག་ཟེར་བའི་གསུང་རྟགས་བརྟན་འདུག་པས་གིན་དུ་
 བས་བདེན་ནོ་ཟེར་ནས་སྐྱ་མ་ཁོར་དད་གུས་བྱེད་མཁན་དེ་བས་མང་པོ་བྱུང་།

ཡང་སྤྱི་ཉིན་ཚོད་སྲུང་ཡིན་པའི་མི་གསུམ་སྐྱ་མ་སྐྱགས་པའི་སར་ལྷང་བརྟན་ལྷན་བར་སྤྱིན། སྐྱ་
 མས་ཀྱང་དེ་བས་སློ་ཅེ་གཅིག་སྐྱིམ་གྱིས་ཇར་ལྷར་སོར་བཅུ་སྐྱར་ནས་སློན་ལམ་བཏབ་པ་དང་ཤོ་
 གཡུག་པ། དཔེ་ཆ་བརྟམ་བ་བཅས་བྱས་ཇེས་སྐར་ཡང་ཚོན་བཞིན་མཚུ་བ་མོ་གཅིག་དགུང་དུ་ཀེར་
 བས་མགོ་གཡུག་གཡུག་ལན་གསུམ་བྱས།

ཕྱི་ཉིན་བཀྲ་ཤིས་པའི་གཏམ་བཟང་ཞིག་གྲོང་ཡོངས་སུ་ལྷབ་པ་ཉེ་མདང་རུབ་གྱི་ཚོད་སྲུང་བྱེད་
 མིས་གཟེག་ངན་དེ་བས་ད་འདུག་པ་དང་། མི་གཅིག་ལ་འང་སློན་ཆེན་པོ་གང་ཡང་བྱུང་མི་འདུག་ཟེར།
 དེ་ན་ཚོད་བྱ་གསུམ་པོ་དེས་ཀྱང་ཁ་ཉིན་སྐྱ་མ་སྐྱགས་པའི་གསུང་བརྟག་ལས་མི་གཅིག་ལ་འང་སྐྱོན་
 ངན་ཡོང་བ་མིན་ལུགས་བརྟན་བྱུང་བས་ངོ་མ་མངོན་ཤིས་ཅན་གྱི་སངས་རྒྱས་དངོས་ཤིག་རང་མེད་
 ཟེར་བས་ད་གཟོད་སྐྱ་མ་ཁོའི་མིང་གྲགས་ཇར་བས་ཇི་ཆེར་གྱུར་བ་དང་འབྲེལ་དད་གུས་བྱེད་མི་ཡང་
 ཇར་བས་ཇི་མང་དུ་གྱུར། །

Section One: Folk Stories

Reading Seven: **The Mute Lama**

Long ago, in a certain area, there was a very ferocious, full-grown leopard who was killing and eating many of the people's livestock. So the county leader gathered all the people together. He gave an order that day and night a group of three people would take turns to guard the area and kill the evil leopard. However, because the leopard was very wicked and crafty it killed many hunters. This made the village people very worried. So all of the guards, when it was their turn to guard, found themselves going to a nearby mute lama to ask for a divination.

One day, the three people whose turn it was to keep guard went to the mute lama to ask for a divination. After realising why they had come, the lama closed his eyes, put his hands in a praying position and stayed like that for awhile. Then he rolled two dice onto a red cloth that was spread out in front of him. He then opened up a scripture, read a few lines, and facing towards them, raised one of his fingers upward and shook his head three times.

The next day, some very bad news spread throughout the whole village that last night all of the three guards had been killed by the leopard. So the people fell into a great panic. At that time, some relatives of the deceased were saying that yesterday, when the lama gave his divination, he gave a sign that not even one guard would live and that this in fact really happened. The fame of the mute lama then spread everywhere.

The three guards who were on duty the next day also went to the lama to ask for a divination. As he had done yesterday, the lama prayed, rolled the dice, looked at the scriptures and so forth, raised one of his fingers up towards the sky and shook his head three times. The next day, all the people in the village said, "Last night's guards fought with the evil leopard. Two of them were injured and one died. But the leopard escaped." As the people talked about how yet again what the mute lama had predicted yesterday - that there would be no greater misfortune than only one person dying - had really come true, even more people believed in the lama.

The three guards assigned for the next day also went to the mute lama to ask for a divination. Again the lama, with even greater concentration, did as he had done previously. He put his ten fingers together, prayed, rolled the dice, read the scriptures and raised one finger upwards and shook his head three times.

The next day good news spread throughout the village that last night's guards had not only killed the evil leopard, but not even one person had been seriously hurt. The three guards then said that the mute lama's divination of yesterday - that not even one person

would be seriously hurt- did in fact happen. So they concluded that he really must be a true Buddha who could predict the future. From that time on, the fame of the lama became even greater than before and more and more people put their faith in him.

(A Collection of Humorous Tibetan Stories, Nationalities Press, pp. 65-67.)

ཚིག་གསུམ། Vocabulary

སླ་མ།	(n.) lama, guru, spiritual teacher	ཅུང་ཅི་མ།	(n.) a small amount, a little bit, a short while
སྐྱགས་པ།	(n.) mute, dumb; fool, stupid, idiot	རས།	(n.) cloth, cotton cloth
གཟིག	(n.) leopard	ལྷོ	(n.) dice; a Tibetan dice game
གཏུམ་པོ།	(adj.) ferocious, cruel, fierce, savage, vicious	མཚུབ་མོ།	(n.) the index finger or forefinger
ལྷུགས་ཐོག	(n.) livestock, cattle	གནམ།	(n.) sky, space; weather
རྫོང་དཔོན།	(n.) village, district or county leader	ཀེར།	(vi.) to raise, to erect, to lift upwards
སྐལ་སྐོང་བྱས།	(v.com.) to get people together, to mobilise people, to assemble people	མདང་རུབ།	(adv.) last night, last evening
གཏུམ་ཏུག	(adj.) fierce, savage, violent	ཚོད་བྱ།	(n.) guard, guard on duty
བཀའ་པུང་།	(v.com.) to give a command, order or instruction	ཁ་ཉིན།	(n.) two days ago, the day before yesterday
རྫོག་པ།	(n.) hunter; (vt.p.) to hunt	སྐོན་ལམ་བཏུབ།	(v.com.) to pray, to petition
སྐྱོག	(n.) life, life-force	འཐབ་འཛིང་བྱེད།	(v.com.) to fight, to struggle, to engage in combat
ངག	(n.) speech	མས་སྐྱོན།	(n.) injury, wound
ཐལ་མོ་སྐྱུར།	(v.com.) to place one's hands together in a praying position	སྐྱེན་ངན།	(n.) calamity, mishap, accident, tragedy, misfortune

ཚོད་སྲུང་། ཅ་དངོས་སྲུང་བའམ་བདེ་འཇགས་སྲུང་བ་སོགས་ཀྱི་ཚེད་གནས་གང་ཡང་རུང་བར་ཚོད་རེས་སུ་བཞག་པའི་མི། ཚོད་སྲུང་། བཟང་བྱ། སྲུང་བྱ་སོགས་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཡིན།

The term 'guard' or 'security guard' refers to shift-workers who are in charge of looking after the safety and security of people and their possessions. There are various names for this occupation in Tibetan.

སློག་ཀྱང་ཁོའི་ལ་རུ་ཤོར། This expression is literally: 'even their lives were lost to his mouth', and means that the leopard killed the hunters.

མོ་ལུང་གསུང་བརྟག་ མོ་བརྒྱབ་ནས་བརྟག་པ་བྱེད་པའི་དོན།

This technical term means the interpretation of a divination.

ཐལ་མོ་སྐྱུར། ལག་སོར་རྣམས་ལ་སྦྱོད་དུ་བྱས་ནས་སྐྱུར་དེ་གྱེན་དུ་ཕྱོགས་པ་སྟེ་དང་པའི་བར་མཚོན་ཞིག་ཡིན།

This verbalised compound refers to the action of putting all of one's fingers together in an upright position. This action symbolises that one has faith in the object of one's prayers. A closely related term is སོར་བརྐུ་སྐྱུར་, which also means to put ten fingers together in a praying position.

བྱང་བྱིང་གི་གནས་སུ་རྐྱུང། This expression literally means 'fell into a state of disarray.'

མངོན་ཤེས། མ་འོངས་ལ་སོགས་སྐོག་གྱུར་གྱི་དོན་རྟོགས་པའི་ཤེས་པ་ཞིག་ལ་བྱེར་ཞིང་དེ་ལའང་རིགས་མང་པོ་ཡོད་དེ། མངོན་ཤེས་རགས་པ། མངོན་ཤེས་ཕྱ་མོ། གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་སོགས་སོ།

This technical term means the ability to know the future or secret things. There are many kinds of this type of understanding. For example, the ability to know future or hidden things in a general or specific way, and also to be able to understand what other people are thinking.

གཟིག་རྒྱན། This term does not mean 'old leopard', but rather an adult or full-grown leopard.

ད་གཟོད། This expression means 'now', 'these days' or 'from now on'.

དང་འབྲེལ། This expression means 'concurrently', 'in conjunction with', or 'together with'.

ག གཤམ་གསལ་རྩི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་ལྟ་བུ་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

1 གཏུམ་དྲག་ཆེ་བའི་གཟིག་དེས་ཇ་རྗེས་སུ་ཚོད་སྲུང་གི་མི་གཙོ་བོ་བུ་ལོ་ལྷན་པ་ཡོད་དམ།

2 གཟིག་དང་འཐབ་འཛིང་བྱས་པས་མི་གཙོ་བོ་ལ་རྒྱས་སློན་ཤོར་བ་ཡིན་ནམ།

3 ལྷ་མ་སྐྱུགས་པའི་སྐད་གྲགས་དེ་རི་རྩེ་བྱས་ནས་ཁྱབ་པ་རེད།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. How many guards did the evil leopard kill?

2. How many people were injured from fighting with the leopard?

3. How did the mute lama become so famous?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✕ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ལྷ་མ་རྒྱགས་པས་ཚོད་སྲུང་ལག་གསུམ་ལ་མོ་ལྷང་མི་འདྲ་བ་གསུམ་བཤད་བ་རེད།

༢ — ཚོད་སྲུང་ཚོས་ལྷ་མའི་རྒྱགས་བཤད་ལ་གོ་བ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་རྒྱངས་པ་ཡིན་ནོ།

༣ — ལྷ་མའི་མོ་དེ་ཤིན་ཏུ་ཐིག་པོ་བྱུང་བ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

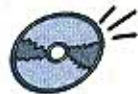
1. ___ The mute lama gave three different divinations to the three different groups of guards.
2. ___ The different sets of guards understood the mute lama's hand signal in three different ways.
3. ___ The lama's divinations were exactly right.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚོག་དུམ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚོག་དུམ་དང་རྒྱུགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. ལྷ་མ་དེས་ཁོ་ཚོའི་ཡོང་དོན་ཤེས་རྗེས་མིག་དག་བཟུམ་ཞིང་ལག་གཉིས་ཤལ་མོ་ཟུར་ཏེ་རུང་ཚམ་བསྐད།
2. ཉེན་ཞིག་ཚོད་བྱ་འཁེལ་བའི་མི་གསུམ་ལྷ་མ་རྒྱགས་བཤད་པའི་སར་མོ་ལྷང་ལྷ་ཅུ་ཕྱིན།
3. དེ་ནས་མདུན་དུ་ཡོད་པའི་རས་དམར་པོ་དེའི་ལྗང་དུ་ཤོ་གཉིས་གཡུག་བ་རེད།
4. འོན་ཏེ་གཞིག་དེ་གཏུམ་དྲག་ཆེ་བ་དང་གཡོ་སྐྱུ་མཁས་པས་ཚོན་བ་མི་རྒྱང་བ་ཞིག་གི་ཚོག་ཀྱང་ཁོའི་ཁ་ཅུ་ཤོར་རྒྱུང།

- ___ The three guards who were on duty the next day also went to the lama to ask for a divination.
- ___ However, because the leopard was very wicked and crafty it had killed many hunters.
- ___ After realising why they had come, the lama closed his eyes, put his hands in a praying position and stayed like that for awhile.
- ___ Then he rolled two dice onto a red cloth that was spread out in front of him.

༡། །གནའ་ཕྱ་མའི་དུས་སྲུ། ཐག་རིང་རྒྱལ་ཁམས་འགྲིམས་མ་ལྷོང་བའི་མི་ཞིག་ཡོད་པས།
འཇིག་རྟེན་གཏམ་དཔེར། ཡངས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་མ་མཐོང་བའི། །ས་མཐའི་སྐྱེན་པོ་རང་རྣང་མཐོ་
ཞེས་པ་ལྟར་ཁོས་རྒྱན་དུ་མི་རྣམས་ལ་རང་ཉིད་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་སྐྱབ་པར་མཁས་ཤིང་དཔའ་
ཅལ་སྐྱང་སྐྱང་ཅན་ཞིག་ཡིན་པའི་སྐོར་བཤད་ནས་རང་རྫོམ་ཆེས་ཆེར་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

དུས་ནམ་ཞིག་ཅ་ན་ཡུལ་དེའི་འགོ་དཔོན་གྱིས་ཁོ་པ་ལྷ་སར་འབྲིན་ཡིག་སྐྱེལ་མཁན་བང་ཆེན་དུ་
འགོ་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་བས་ཁོ་པ་དེ་ལྷ་སར་འགོ་ལྷོང་མེད་ལྷ་བས་སེམས་འཚབ་ཆེ་ཅམ་བྱང་
བའི་ཐོག་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཁོ་ལ་ད་རེས་ཁྱོད་རང་ལྷ་སར་འགོ་སྐབས་ཡིད་གཟབ་བྱེད་དགོས་
པ་ཏུ་ཅང་མང་པོ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གལ་འགངས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི་རང་གཞན་མ་ནོར་བ་བྱེད་རྒྱ་དེ་
རེད་ཅེས་སོགས་སེམས་འཚབ་སྐྱོང་བའི་

གཏམ་མང་དག་བཤད། རང་རྫོམ་ཅན་གྱི་
མི་དེ་དེ་བས་སེམས་འཚབ་ཆེ་བ་བྱུང་སྟེ་རང་
དང་གཞན་གང་འདྲ་བྱས་ནས་ནོར་གྱི་རེད་
དམ་ཞེས་དྲིས་པར་ཡུལ་མི་ཚོས་ལྷ་ས་ནི་སྲང་
ལམ་མང་བ་དང་། ཁང་པ་མང་བ། མི་
ཚོགས་མང་བ་བཅས་ཡིན་ལྷ་བས་གཟབ་
གཟབ་མ་བྱས་ན་སྲང་ལམ་དང་སྲང་ལམ་ནོར་
བ། རྒྱལ་སྐོར་དང་རྒྱལ་སྐོར་བ། ཁང་
པ་དང་ཁང་པ་ནོར་བ། ཐ་ན་མི་ཚོགས་ཀྱི་
འདུ་འཇིའི་ཁྱོད་དུ་རང་དང་གཞན་ནོར་ནས་
མི་ཏུ་ཅང་མང་པོ་རང་བྱིམ་དང་རང་ཡུལ་ལ་
ལོག་མི་ཤེས་པ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་
བརྗོད་པས། ཁོས་གཏམ་དེ་དག་ལ་བསམ་
གཞིགས་ནན་པོ་ཞིག་བྱས་ཇིས། མོ་ དེ་
འདྲ་ཡིན་ཡང་གྲིད། ཡིན་ནའང་རང་

གཞན་མི་ཚོར་བ་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤེས་ང་ལ་ཡོད། ངས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྣ་ཁྱུག་ལ་ཨི་ཁྱུང་ཞིག་བརྟོན་ཏེ་
དེར་འགྲོན་བྱ་ཞིག་བཏགས་ནས་ཕྱིན་ན་རང་ཉིད་མི་གཞན་དང་གཏན་ནས་ཚོར་ཐབས་མེད་ཅེས་
བརྗོད།

དངོས་འབྲེལ་ཁོ་སྣ་སར་འགྲོ་སྐབས་སྣ་ཁྱུག་ལ་འགྲོན་བྱ་ཞིག་བཏགས་ཏེ་ཕྱིན། ཁོ་སྣ་སའི་བར་
སྐོར་ནང་སྐབས་སྐབས་དེར་མི་ཚོགས་ཏེ་ཅང་མང་པོའི་འདུ་འཛོལ་ལང་ཡོང་ཆུང་བ་རྒྱབས་འཕྱུར་བ་
སྣར་མཐོང་བས་སེམས་སྲུ་རང་ཉིད་མི་གཞན་དང་ཚོར་དོགས་ཀྱི་དངངས་སྐྱུག་ཆེ་ཅམ་བྱུང་ཞིང་ཁོས་
ཡང་ནས་ཡང་དུ་སོ་སོའི་སྣ་ཁྱུག་ལ་བཏགས་པའི་འགྲོན་བྱར་སྣ་ཅམ་སྣ་ཅམ་བྱེད་བཞིན་དུ་ང་རང་མི་
གཞན་དང་གཏན་ནས་ཚོར་ཐབས་མེད་སྐྱེམ་བཞིན་མི་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་ཕྱིན། སྣོ་བྱུར་དུ་མི་ཚོགས་
ཀྱི་ཁྲོད་ནས་འབྲས་དཀར་འབྲབ་མ་ལན་ཞིག་གིས་གདོང་ལ་འབྲས་འབག་གྲོན་ཡོད་པའི་སྣ་འགོར་
འགྲོན་བྱ་བཏགས་པ་ཞིག་ཚུར་ཐོན་ཏེ་གི་གི་བསྟོ་བསྟོ་སྣ་རྒྱལ་ལོ། ང་དེ་རིང་ཡོང་བ་གང་ནས་ཡོང།
དོ་དགོང་འགྲོ་བ་གང་དུ་འགྲོ་.....ཞེས་བརྗོད་པས། མི་རང་རྣོམ་ཅན་དེ་ཏེ་ལས་ཉོན་ཐོར་ནས་ད་
ནི་དངོས་འབྲེལ་དེ་སྣ་ལུ་ལ་མི་ཚོས་བཤད་པ་དེ་བདེན་པ་རེད་འདུག མི་དེ་དང་ང་རང་གཉིས་སྣ་
ལ་འགྲོན་བྱ་བཏགས་པ་ཆ་རེད་འདུག་པས་ཚོར་ཉེན་ཏེ་ཅང་ཆེ་བསམ་ནས་ཁོས་འབྲས་དཀར་བ་དེ་ལ་
ང་དེ་རིང་ཡོང་བ་རང་བྱིམ་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། དོ་དགོང་ག་པར་འགྲོ་དགོས་མིན་མི་ཤེས། བྱེད་
དང་ང་གཉིས་ཏེ་ཅང་འདུ་སྐབས་ཚོར་ཉེན་ཆེ། བྱེད་རང་གིས་གསུངས་དང་བྱེད་རང་ང་རེད་དམ་
ཡང་ན་ང་བྱེད་རང་རེད་ཅེས་བརྗོད་པས་དེར་འདུས་མི་ཚང་མ་ཏུ་བ་བགད་དེ་རིར་ངང་ཨ་ཙོ། མི་
དེ་དངོས་འབྲེལ་སྐྱུགས་པ་ལ་ཨང། འབྲས་དཀར་དང་སོ་སོ་གང་འདུ་ཟེར་ཚོར་མི་དམ་ཅེས་བརྗོད་
སྐབས་མི་རང་རྣོམ་ཅན་དེ་ངོ་ཚོ་ཁ་སྐྱེདས་སྲུ་གུར། །

(དམངས་ཁྲོད་གཏམ་རྒྱུད་ལོགས་བཏུས། ཤོག་གངས་ ༢༡༤ - ༢༡༥ བོད་རྒྱུངས་མི་དམངས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་)

Section One: Folk Stories

Reading Eight: **Who Really Am I?**

Long, long ago, there lived a man who had never travelled to distant lands. He was like the fool in the proverb: "Fools from remote areas, who have never seen the great wide world, think they know best." With great pride he always told people about how expert he was at everything and that he was a brave, intelligent person.

One day, the leader of the village ordered him to go to Lhasa as a messenger to deliver a letter. Because he had never been to Lhasa before, he became very worried. Added to that, the village people said to him,

"Now when you go to Lhasa, of all the things you need to be careful about, the most important is not to mistake yourself for someone else." They said many other things that made him worried. So, becoming even more anxious, the proud man asked,

"How could I mistake myself for someone else?"

"Lhasa has many alleyways, many houses and crowds of people. So if you do not take care, you can confuse one alley with another, one gate for another and one house for another. You can even get yourself confused with someone else when in the midst of noisy crowds. As there are so many people, you won't even know how to return to your own home or village," replied the village people. After thinking very seriously about these things he said to them,

"Oh, perhaps this really is possible. However, I have a way not to mistake myself for someone else. I will pierce a hole in my nose and then put a shell in it. Then, when I go to Lhasa, I will definitely not mistake myself for someone else."

While on his way to Lhasa, he really did pierce his nose and put a shell in it. When he arrived at the Barkhor in Lhasa, he saw waves of bustling crowds of people. He became greatly worried that he would mistake himself for someone else. So he kept on looking at the shell in his nose. Thinking to himself, "I will certainly not confuse myself for someone else," he went into the crowds. Then, immediately from amongst the crowd, there appeared a *Drey Gar* performer who was wearing a mask with a shell pierced into its nose.

"Gigi, soso! Victory to the gods! Where have I come from today? Where will I go tonight.....?" cried the performer. The proud man was completely astonished and thought to himself, "What the village people said before really is true. This person has the same shell in his nose as I do. There really is great danger of me mistaking my identity." So he said to the *Drey Gar*,

"Today I came from my house. Tonight I do not know where I will go. As you and I are very similar, there is a great chance that we will get confused with each other. Please tell me: are you me, or am I you?"

Roaring with laughter the crowd exclaimed,

"Oh my! This person really is a fool! How can anyone confuse a *Drey Gar* with oneself!"
So the proud man was greatly humiliated.

(A Collection of Excellent Folk Stories Tibet People's Press, pp. 214-216.)

ཚིག་གསལ།

Vocabulary

རྒྱལ་ཁབ་མཚན།	(n.) kingdom, country, empire, land, area, place	གལ་འགོད་མཚན།	(n.) importance, significance
འགྲིམ་མཚན།	(vi.pt.) to travel, to go on a journey; to roam, to wander about	གྲུང་ལམ་མཚན།	(n.) lane, alley, street
ཡངས་པ།	(adj.) wide, extensive, broad, expansive	གཟུབ་གཟུབ་བྱས།	(v.com.) to be careful, to take care, to be cautious
ས་མཐའ་ལ།	(n.) border region, remote area	རྒྱལ་ཚོན།	(n.) main gate or door
རྒྱུན་ཁྱོད།	(adv.) continually, constantly, always	འདྲུ་འཛིན།	(n.) clamour, commotion; frivolous or 'worldly' entertainment
དད་འཇུག་པ།	(n.) brave and strong, heroic and skillful	བསམ་གཞིགས་པ།	(n.) thought, thinking
སྤྲུང་སྤྲུང་།	(n.) clever and lively	ནུན་པོ།	(adj.) strict, serious, firm, severe
རང་རྩོད་བྱེད།	(v.com.) to boast, to show off, to be arrogant, to be conceited, to be self-important	བརྗོད།	(vt.pt.) to pierce, to puncture
འགོ་དཔོན།	(n.) leader, director	འཕྲོན་བྱ།	(n.) small shell; cowry
འཕྲིན་ཡིག།	(n.) letter, dispatch	བརྒྱབ་སྤྲུང་།	(n.) wave, waves
སེམས་འཚོབ།	(n.) anxiety, worry	འཕྱུར།	(vi.) to surge, to billow, to swell, to overflow
ཡིད་གཟུབ་བྱེད།	(v.com.) to be careful, to watch out, to be cautious	དངངས་སྐྱེག།	(n.) panic, dread, great fear
		འབྲུབ་མཁའ་བཞུག།	(n.) performer, actor
		འབག།	(n.) mask

རང་རྗེ་མཉམ་བུ། རང་ཉིད་མཐོ་པོ་ཆེན་པོ་སོགས་སུ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་སྟེ་ང་རྒྱལ་ཁེངས་དྲེགས་བྱེད་པ་དང་
དོན་མཚུངས་སོ།

This verbalised compound means to consider oneself to be very important and highly capable. This expression has the same meaning as ང་རྒྱལ་ཁེངས་དྲེགས་བྱེད་པ་ – to be very proud and conceited.

འདུ་འཛི། མི་ཚོགས་དང་ཁྲོམ་ཚོགས་སོགས་ཟང་ཟིང་ལང་ལོང་དུ་གནས་པ། དཔེར་ན། འདུ་འཛི་
གཡེང་བས་མ་འབྱེད་བལ། །དམ་པའི་ཚོས་ལ་རབ་ཏུ་འབྱུངས། །ཞེས་པ་རྩ་བུའོ།

This term refers to the noise and clamour of crowds of people and market places. For example: “Not being carried away by the distraction of worldly pleasures, one should earnestly practice holy religion.”

འཕོན་བྲ། ལྷ་མཚོའི་ནང་གི་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་ཤུན་སྐྱོགས་དཀར་པོ་རྒྱུང་རྒྱུང་ཞིག་ཡིན། གནའ་དུས་རྒྱ་གར་
སོགས་ཡུལ་འགར་ཉོ་ཚོང་བྱེད་ཆེད་ཀྱི་དུལ་སྲང་གི་ཚོད་དུ་རིན་ཐང་འབེབས་ས་བྱས་པར་གྲགས། དེང་
སང་བོད་པས་ཤོ་ཆས་ཀྱི་ལྷེདུ་ལ་སྦྱོད་པ་མང་།

This term refers to small white shells that come from the outer layer of sea creatures. In ancient times these shells were used in India and other places as money in exchange for goods. These days, Tibetans use shells like these as markers for playing the game of sho – an indigenous dice game.

འབྲས་དཀར། བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་དུ་དར་བྱས་ཆེ་བའི་འབྲས་རྩོན་བྱེད་ལུགས་ཤིག་ཡིན་ཏེ་བོད་མི་ཚོས་
བཀྲ་ཤེས་བའི་རྟེན་མཚོན་གྱི་རྫོས་གར་ཞིག་ཏུ་ཕྱིན་ཡོད། འབྲས་དཀར་འབྲས་མཐུན་གྱི་མི་ལ་ཡང་གོ།

A ‘Drey Gar’ is a particular style of traditional Tibetan folk performance. Tibetan people consider this to be an auspicious theatrical performance. A Drey Gar can also refer to the actual performers in a Drey Gar musical.

གི་གི་བསྟོ་བསྟོ། ཡུལ་རྩ་དང་གཞི་བདག་སོགས་དཀར་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷ་འོ་རིགས་ལ་སྐུལ་བའི་འབོད་ཚིག་ཅིག་
རྟེ། ལྷ་གསོལ་བྱེད་སྐབས་རྒྱུན་དུ་གི་གི་བསྟོ་བསྟོ་ལྷ་རྒྱལ་ལོ། ཞེས་འབོད་རྒྱོགས་བྱེད་སྟོལ་དེ་དུ་ཉེ་འདྲ་བོད་
ཀྱི་ཡུལ་པལ་ཆེར་ལ་དར་ཡོད།

This expression is used to call upon local deities, local ‘owner’ gods and virtuous gods. When making an offering to the gods one calls out, “Gigi Soso! Victory to the gods.” This practice is even today still common in most Tibetan areas.

ཏྲ་ལས་ཚོན་ཐོར། ཡ་མཚན་པའི་གནས་ཞིག་ལ་དམིགས་ནས་ཤིན་ཏུ་ཏང་སང་བ།

This combination of two verbalised compounds (ཏྲ་ལས་ and ཚོན་ཐོར་) means to be very surprised, amazed or astonished.

ཏྲ་བ་གང་དེ་རེ། མི་མང་པོས་སྐད་ཀྱི་གསལ་ཆེན་པོ་བརྒྱབ་ནས་གང་མོ་ལུང་དེ་རེར་བགད་པའི་དོན།

This onomatopoeic expression represents the sound of many people laughing loudly.

ལྗང་ལོ། This word refers to the area at the tip of the nose between the nostrils.

རེད་འདུག། This existential auxiliary verb ending is used when the speaker is acknowledging that something was different to what they expected. The speaker is expressing a degree of surprise at the situation. The Lhasa colloquial auxiliary ending རེད་ཤག་ expresses the same meaning.

སྦྱོང་ཆོན། Exercises

༡ ག་ཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ མི་རང་རྫོམ་ཅན་དེས་རང་གཞན་མ་ནོར་བ་བྱེད་ཆེད་ཐབས་ཤེས་ག་འདྲ་ལྷུད་པ་ཡིན་ནམ།

༢ འབྲས་དཀར་དང་རང་རྫོམ་ཅན་གྱི་མི་དེ་གཉིས་ལ་འདྲ་ཤོས་གྱི་ཆ་གང་འདུག་གམ།

༣ ལུང་པའི་མིས་རང་གཞན་མ་ནོར་བ་བྱེད་དགོས་ཞེས་ཁོ་ལ་མངག་ཆ་བྱས་པར་བརྟག་ན་ཡང་སྤིང་མི་རང་རྫོམ་ཅན་དེ་ག་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་གོ་ལུས་སམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What did the proud man do in order not to confuse himself with someone else?

2. What was it that the *Drey Gar* and the proud man had most in common?

3. What does the advice of the village people – ‘you must not confuse yourself with someone else’ – tell us about what the proud man was really like?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་ཏུགས་ ✓ དང་ཚོར་ཏུགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — དེ་ལྟ་མི་དེ་ལྟ་སར་སླེབས་ཚུང་ཡང་ལྟ་སའི་རྣམ་པར་འགྱུར་ཚོག་མང་བའི་རྒྱུན་གྲིས་ཁོ་མགོ་
འཇུག་བ་རེད།

༢ — རམ་རྣོམ་ཅན་དེས་འབྲས་དཀར་ངོས་འཛིན་ཐུབ་གྱི་མེད།

༣ — མི་དེ་ལྟ་སར་སླེབས་ཐེངས་དང་པོ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Though the man had been to Lhasa before, because Lhasa had changed so much he became confused.
2. ___ The proud man was not able to recognise what a *Drey Gar* was.
3. ___ It was the first time this person had been to Lhasa.

༄༅། །གནའ་ལྷ་མོ་ཡུལ་ཞིག་ན་བྱིམ་དུད་གཅིག་ཡོད་པ་དེས་དུས་བཀག་ལྟར་བྱུན་བདག་ལ་བྱ་
ལོན་སྤོད་མ་ཐུབ་སྟབས་མཐར་རང་ཉིད་ཀྱི་བཙེ་བའི་བྱ་མོ་ཨ་ཤང་བྱུན་ཚབ་ཏུ་མ་སྤོད་ཀ་མེད་བྱུང་བ་
རེད།

བྱ་མོ་ཨ་ཤང་བྱུན་བདག་གི་བྱིམ་དུ་སྐྱེབས་པ་ནས་བརྒྱུད་ཞོགས་ལྷ་ལངས་དགོང་འཕྱི་ཉལ་གྱིས་
བྱིམ་ཚང་བྱི་ནང་གི་ལས་ཀ་ཚང་མ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ལོན་ཀྱང་བྱུན་བདག་གིས་ད་དུང་
བྱ་མོས་ལས་ཀ་ཡག་པོ་བྱེད་ཀྱི་མི་འདུག་ཅེས་འཁལ་ར་བྱས་ཏེ་ལྷོ་གོད་པ་རྒྱགས་པ་མི་ལྟེར་བའི་ཐོག་
ཉེས་རྒྱུང་གངས་མེད་གཏོང་གི་ཡོད་སྟབས་མཛེས་ལྡན་ཡིད་འོང་བྱ་མོ་ན་རྒྱུང་དེ་གཏུང་བས་མནར་ཏེ་
གསྐམ་པགས་སྐམ་དུ་གྱུར་པ་རེད།

ཉིན་ཞིག་ཞོགས་པར་བྱ་མོ་དེ་གཙང་རྒྱུ་འགྲམ་རྒྱུ་ལེན་པར་བྱིན་པ་དང་རྒྱ་ཁར་ངལ་བ་སྤན་བྱ་
ཞིག་གསོས་ནས་སྤོད་རིང་བྱུན་བདག་ནས་རང་ཉིད་ལ་སྟུག་སྤོད་བཏང་བ་རྣམས་ཡིད་ལ་དུན་ཏེ་རང་
དབང་མེད་པར་ཏུ་ཤོར་བའི་སྐྱེ་དེ་དྲང་སྤོང་ཞིག་གིས་ཐོས་པ་དང་། དྲང་སྤོང་ན་ལེ། བྱ་མོ་ལྷོད་
སེམས་སྟུག་ཆེན་པོས་མིག་རྒྱ་གཏོང་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེས་དྲིས།

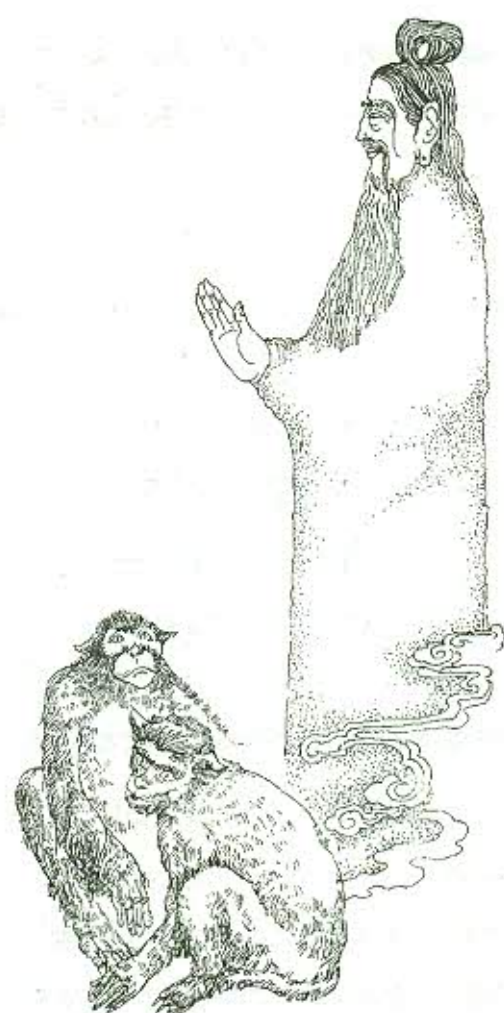
བྱ་མོ་ན་ལེ། ང་བྱུན་ཚབ་ཏུ་བྱིམ་འདིར་སྐྱེབས་པ་དང་། བྱིམ་བདག་བཟུང་མི་གཉིས་ནས་
མནར་གཅོད་བྱེད་དྲགས་པས་སེམས་སྟུག་གིས་ཏུ་བ་ཡིན་ཞེས་བཤད། དྲང་སྤོང་ན་ལེ།
བྱ་མོ་ལྷོད་སེམས་སྟུག་བྱེད་དགོས་དོན་མེད་ཅེས་བཤད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ཏུ་བྱ་མོའི་ལུས་ཐོག་ཏུ་
གཙང་རྒྱ་སྟུག་བྱིག་གཏོར་མ་ཐག་ཏུ་བྱ་མོའི་སེམས་སྟུག་སྤོང་རབ་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་ཐོག་ལུས་ཀྱི་
མདངས་ཀྱང་ལྟར་ལྟར་གསོས་ཏེ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར།

དེ་ནས་བྱ་མོ་རྒྱ་ལུར་ཏེ་བྱིམ་དུ་ལོག་པས་བྱིམ་བདག་བཟུང་མི་གཉིས་ཀྱིས་བྱ་མོའི་གདོང་མདངས་
ལ་བརྟམས་ནས་བྱ་མོ་འདི་ཞོགས་པ་འཁྲུག་ཙམ་ཞིག་ལ་གདོང་མདངས་འདི་ལྟ་བུའི་ལེགས་པོ་ཆགས་
པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ་སྐམ་སྐྱེ་ན་ལེ། བྱ་མོ་ལྷོད་ཀྱི་གདོང་མདངས་འདི་ལྟ་བུའི་ལེགས་པོ་
ཆགས་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ་ཞེས་དྲིས་པར། བྱ་མོས་རང་ཉིད་རྒྱ་ལེན་པར་འགོ་
སྐབས་རྒྱ་ཁར་དྲང་སྤོང་ཞིག་སྤད་པའི་གནས་རྒྱལ་རྣམས་ཞིབ་ཅིང་སྤྲ་བར་བཤད།

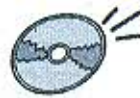
བུན་བདག་བཟའ་འཚོ་གཉིས་ཕྱི་ཉེན་ཞོགས་པ་ལྟ་ལངས་བརྒྱབ་ནས་གཙང་པོའི་འགྲམ་དུ་ཚུ་ལེན་
 པར་ཕྱིན་པ་དང་། གོས་སྐྱོ་པོ་ཞིག་གྱོན་ནས་གཙང་པོའི་འགྲམ་དུ་སྐད་ལྷགས་ཆེན་པོས་སེམས་
 ལྷག་ལུལ་གྱིས་དུས་པས་དྲང་སྲོང་དེ་མར་ཡོང་ལྟེ་གཏམ་ཚིག་གཅིག་ཀྱང་མ་བརྗོད་པར་ཁོང་གཉིས་
 གྱི་ལུས་པོར་ཚུ་ཐོན་བུ་སྟོར་མ་ཐག་ཏུ་བུན་བདག་
 གཉིས་སྤྲེའུར་གྱུ་དུ། ཁོང་གཉིས་དངངས་སྐྱག་
 ཆེན་པོ་བསྐྱེད་དེ་ཕན་ཚུན་ཕར་ལྷ་ཚུར་ལྟ་བུ་དུ་
 དང་ས་ལ་སྐལ་རིལ་བརྒྱབ་ལྟེ་སྤྲེལ་ཕྱགས་བཤུ་ཐབས་
 བྱས་ཏུང་བཤུ་ནི་ག་ལ་ཐུབ།

བུན་བདག་སྤྲེའུ་གཉིས་ཕྱིར་ལོག་པ་བྱ་མོས་
 མཐོང་བས་ཏ་ལས་ཏང་སངས་ནས་བྱ་མོས་སྤྲེའུ་
 གཉིས་བྱམས་གྱིས་བསྐྱེད་ནས་ཉེན་ཤས་རིང་དེ་
 གར་བཤད། འོན་ཀྱང་མི་དང་སྤྲེའུ་ཡུན་རིང་
 མཉམ་དུ་འཚོ་བ་སྐྱེལ་ཐབས་བྲལ་བས་བྱ་མོས་ལྲར་
 ལྟར་གཙང་པོའི་འགྲམ་དུ་དྲང་སྲོང་འཚོལ་བར་ཕྱིན་
 བས་རང་ཉིད་གྱི་བསམ་ཚུལ་རྣམས་ཞིབ་པར་ལྟས་
 རྗེས་དྲང་སྲོང་ནས་སྤྲེའུ་དེ་གཉིས་ནགས་གསེབ་ཏུ་
 འགྲོ་བའི་བྱ་ཐབས་བྱ་མོར་བསྐྱབས་པ་རེད།

ཉེན་གཅིག་བྱ་མོས་དྲང་སྲོང་གིས་བསྐྱབས་པ་
 ལྟར་དོ་ཆེན་པོ་གཉིས་མེ་ལ་བསྐྱེད་ནས་དགོང་དྲོའི་
 ལྟོ་བཟླ་བས་སྤྲེའུ་གཉིས་དོ་སྤོང་དུ་སྤོང་དུ་བརྟུག་
 པས་ཁོ་གཉིས་གྱི་ཨོང་ཏོ་ཚིག་ནས་ན་ལྷག་ཆེན་པོ་
 བཏང་ལྟེ་གྲོ་གྲོ་ཞེས་སྐད་དན་ཤོར་བཞིན་པར་ནགས་ཚལ་དུ་བྲོས་སོང་ངོ་། དེ་ནས་བཟུང་སྤྲེའུ་
 རྣམས་གྱི་ཨོང་ཏོ་དམར་པོ་ཆགས་པའི་ཤོད་ཚུལ་ཡོད། །

Section One: Folk Stories

Reading Nine: **The Consequences of Extreme Greed**

Long, long ago, in a certain area, there was a family who could not repay their loan to the money lenders at the appointed time. So they had no choice but to give over their beloved daughter, Ashang, as a replacement for the loan.

From the time that Ashang arrived at the money lender's home, she did nothing but work from early in the morning until late in the evening doing all the household chores. The money lenders, however, would only ridicule her by saying that she was not doing her work well. They did not feed her enough and, on top of that, beat her countless times. Undergoing such suffering as this, the beautiful girl became very skinny.

One day, the girl went to collect water from the river. Taking a brief rest while at the water's edge, she thought about all the suffering caused by the money lenders and started to cry uncontrollably. A sage nearby heard her crying and asked her, "Why are you so sad that it makes you cry?"

"Since coming to this family as payment for my parent's loan, the master and mistress have tormented me very severely and this great sadness has made me cry," replied the girl.

"Young girl," the sage responded, "There is no need for you to be upset." As he said this, he sprinkled some droplets of water on her. The girl's heart immediately became full of joy. Her countenance was restored to how it was before and she became very beautiful again.

The girl then returned to the house with the water. The master and mistress saw her radiant countenance and thought to themselves, "In such a short time this morning how can the countenance of this girl become so beautiful as this?" So they asked her, "Young girl, how is it that the lustre of your face has become as beautiful as this?" The girl then told them in detail what had happened and how she had met a sage at the water's edge while collecting water.

So very early the next morning, the master and mistress got up and went to the river to collect water. Dressed in their old clothes they pretended to cry, making a loud sorrowful noise beside the water's edge. The sage came to them and without even saying a word he sprinkled some water on them. Instantly, the two of them turned into monkeys! They both became very frightened. They stared at each other and then rubbed their backs on the ground to try and get the monkey's skin off, but of course they were not able to.

The two monkeys then returned home. When the girl saw them, she was completely astonished to see what had happened to the money lenders. She lovingly cared for them and stayed with them for some days. However, since it is not possible for monkeys and humans to live together for a long time, the girl, as she had done before, went to the water's edge to look for the sage. After carefully telling the sage about her situation, the sage told her how to make the two monkeys go and live in a forest.

One day, in accordance with what the sage had told her, the girl heated up two big stones and made the two monkeys sit on them while they were having their evening meal. The two monkey's bottoms got burnt. In great pain they cried out, "Dre Dre" and ran off into the forest screaming. From that time on, people said that this was how monkeys got their red bottoms.

(*Tibetan Folk Stories*, Tibet People's Press, pp. 243-245.)

ཚོག་གསལ་། Vocabulary

བུན་བདག།	(n.) money lender	ལྷ་ཁ།	(n.) river bank, shore
བུ་ལོན།	(n.) a loan	ཤན་བྱ།	(adj.) small, tiny
བརྩེ་བ།	(n.) love, affection; (vt.) to love	བྱ།	(vi.p.) to cry, to weep
དུས་བཀག།	(n.) an appointed time, a set time, a scheduled time	དྲང་མོང་།	(n.) sage, seer
ལམང་ར་བྱས།	(v.com.) to taunt, to spite, to despise, to ridicule	མིག་ལྷུ་གཏོང་།	(v.com.) to shed tears, to weep, to cry
ཉེས་རྒྱུང་གཏོང་།	(v.com.) to beat, to hurt, to torture	ཚབ།	(n.) substitute, replacement
གྲངས་མེད།	(adj.) innumerable, countless, immeasurable	མནར་གཅོད་བྱེད།	(v.com.) to oppress, to torture, to beat
ཡིད་ལོང་།	(adj.) beautiful, attractive, appealing	གཏོར།	(vt.) to sprinkle, to scatter, to disperse; to destroy, to demolish
མནར།	(vi.) to be afflicted with, to be tormented with	སྒྲོ་སྒྲུང་།	(n.) radiance, happiness
		མདངས།	(n.) lustre, radiance

གདོང་མདངས།	(n.) the lustre or complexion of the face	སྐལ་རིལ་བརྒྱབ།	(v.com.) to roll around on one's back, to rub one's back on the ground
ཕྱད།	(vt.pt.) to meet, to come into contact with, to encounter	བལྟ།	(vt.p.) to peel, to skin, to husk, to strip
གནས་ཚུལ།	(n.) situation, circumstance; state of affairs, the way things are	ནགས་གསེབ།	(n.) jungle, dense forest
བཟའ་འཛོལ།	(n.) husband and wife, parents, married couple	སྒོ།	(n.) food
གཏམ་ཚིག།	(n.) words, expressions; speech, talk	ཚིང་རྒྱ།	(n.) buttocks, bottom, behind
		ཚིག།	(vi.pt.) to get burned, to be burned, to get scorched
		བྲུག།	(n.) pain, hurt, discomfort
		སྐད་ངན་ཤོད།	(v.com.) to scream, to howl, to wail

མཚན་འགྲེལ། Explanatory Notes

ཞོགས་མྱ་ལངས་དགོང་འཕྱི་ཉལ། ཞོགས་པ་མྱ་པོ་ནས་ལངས་པ་དང་དགོང་མོ་འཕྱི་པོར་ཉལ་བ་སྟེ་དུས་ཚོད་ལ་དམ་འཛིན་ཏེ་ཅང་ཚེན་པོ་བྱེད་པའམ་ཡང་ན་དཀའ་བ་མང་པོ་སྤྱད་པ་ལའང་གོ།

This expression 'getting up early and going to bed late' means both 'not wasting time' and 'working very hard'.

ཤ་སྐམ་བགས་སྐམ། ལུས་ཀྱི་ཤ་ཡོངས་སུ་ཤོར་ནས་བགས་པ་མ་གཏོགས་ལྷག་མེད་པ་ཏེ་ཅང་སྐམ་པོར་གྱུར་པའི་དོན།

This expression refers to a body which is very skinny, has very little flesh on it and consists mainly of just skin.

ཚིང་རྒྱ། ཚིང་གོང། ཚིང་ཤ། ཚིང་དོ་ཡང་ཟེམ།

There are four words in Tibetan which mean 'buttocks'.

བྱང་མྱོང་། This term refers to a sage or ascetic. Typically, a sage possessed magical powers.

གྲེ་གྲེ། This onomatopoeic expression represents the sound, according to Tibetans, that a monkey makes when in pain.

ཞིབ་ཅིང་སྟོན་བར་བཤད། This expression means to explain something in detail.

བྱམས་ཀྱིས་བརླུངས། This verbalised compound means to lovingly take care of or look after someone.

སྒྲིང་ཚན། Exercises

༧ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྟུབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ བྱིས་ཀྱིས་བྱིས་བྱ་མོ་ཨ་ཤང་དོན་གང་གི་ཆེད་ཏུ་བྱམ་བདག་ལ་སྤྱད་པ་རེད་དམ།

༢ བྱང་མྱོང་གིས་བྱ་མོ་ཨ་ཤང་ལ་དངོས་གྲུབ་ཅི་ཞིག་གནང་བ་གསལ་བོར་ཤོད་དང་།

༣ བྱམ་བདག་གིས་བསམ་པ་ནང་བཞིན་དངོས་གྲུབ་ཐོབ་པ་ཨེ་ཡིན། ཡང་ན་དེའི་ཚབ་ཏུ་བྱམ་བདག་ལ་ག་རེ་ཐོབ་པ་སྐྱོས་དང་།

༤ བྱ་མོར་དངོས་གྲུབ་དང་བྱམ་བདག་ལ་ཆག་ཚོ་བྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱན་གཙོ་བོ་གང་ལ་སྤྱག་འདུག་གསལ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Why did Ashang's family give her to the money lenders?

2. Explain clearly what special blessing the sage gave to Ashang.

3. Did the money lenders get the special blessing that they were expecting?
What did they receive instead?

4. What was the main reason why Ashang received a special gift and the money lenders ended up in a terrible mess?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱེད་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་མོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — སྲང་སྲོང་ནི་སྦྱང་རྗེ་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན།

༢ — ལས་འབྲས་མི་ཤེས་པའི་བྱུན་བདག་དེར་སྲང་སྲོང་གིས་ཉེས་ཚད་ཉ་ཅང་ལྗི་པོ་བཏང་སོང་།

༣ — བྱ་མོས་བྱུན་བདག་ལ་སྦྱང་རྗེ་སྦྱེས་ནས་སྤང་ཡང་མི་ལུས་སུ་བསྐྱུར་ཐུབ་པ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The sage was a compassionate person.

2. ___ The sage severely punished the money lenders who did not understand the consequences of karma.

3. ___ Through her compassion, the girl was able to change the money lenders back into humans again.

ག བོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་དང་།

༡ དྲང་སྲོང་ན་པེ། བུ་མོ་ཚྱོད་སེམས་སྤྲུག་ཆེན་པོས་མིག་ཚུ་གཏོང་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེས་དྲིས།

༢ བུན་བདག་བཟའ་འཚོ་གཉིས་ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པ་ལྷ་ལངས་བརྒྱབ་ནས་གཙང་པོའི་འགྲམ་ཏུ་ཚུ་ལེན་པར་ཕྱིན་པ་རེད།

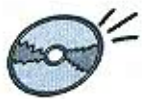
༣ ཉིན་གཅིག་བུ་མོས་དྲང་སྲོང་གིས་བསྐབས་པ་ཉུང་དོ་ཆེན་པོ་གཉིས་མེ་ལ་བསྐྱེགས་ནས་དགོང་དྲོའི་རྫོ་བ་སྐབས་སྤྱེའུ་གཉིས་དོ་སྤོང་ཏུ་སྡོད་ཏུ་བརྩམ།

C Translate these sentences into Tibetan.

1. One day, the girl went to collect water from the river.

2. "There is no need for you to be upset," the sage said.

3. Instantly, the two of them turned into monkeys!

༡༡། རྩོན་ལུལ་རྩོངས་མཛོས་ཤིང་ལྷན་སྤྱོད་པའི་འབྲས་ལྷན་ནགས་གསེབ་ཅིག་ན་བསེལ་སྤྱིད་གོག་
ཅིག་དང་བྱིང་བྱིང་ཐུ་ལུ་ཞིག་སྤོད་སྤོད་དུ་གནས་ཆགས་ནས་བཟང་ཡོད།

ཉེན་ཞིག་ཁོ་གཉིས་མ་གྲོས་མཉམ་འཇོམས་ཀྱིས་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་སྤོ་འཚོལ་བར་འགོ་བའི་ལམ་བར་
ཕན་ཚུན་གཏམ་སྐྱོང་མང་པོ་བྱས་པ་དང་། ཟས་ཞིམ་པ་ཕར་སྟེར་ཚུར་སྟེར་བྱེད་ཅིང་གོགས་མོ་སྟེགས་
པ་རེད། འོན་ཀྱང་ནང་དོན་དུ་ཁོ་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཞེ་སྤང་དང་གཏམ་འདོད་བྱེད་རེས་བྱེད་གྱི་
ཡོད། ལྷག་པར་དུ་ཁོ་གཉིས་ཀ་རང་བསྟོན་བྱ་རྒྱུར་དགའ་ཆེ་བས་ཐེངས་ཤིག་ཁོ་གཉིས་མཉམ་དུ་
ཅི་གོས་མོལ་གོས་ཤོད་བཞིན་དུ་ཕྱི་ལ་ཟས་འཚོལ་བར་འགོ་སྐབས་བྱིང་བྱིང་ཐུ་ལུས་གོགས་མོ་ལགས།
ང་ལ་འབྲུ་སྟེན་ཡོངས་ཀྱིས་རྒྱན་དུ་བསྟོན་ར་གཏོང་བ་ལྟར་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཡིན་སྟེ་མ་གྱི་
འདུག གང་ལགས་ཤེ་ན། ང་ཁ་སྐབས་ནས་བཟང་ན་ཀ་ལིའི་རང་བྱོན་དང་། ཁ་ཡར་བསྐྱངས་
ན་གསེར་སྐུའི་རང་བྱོན་ཡོད་ཅེས་བཤད་པ་རེད། སྐད་ཆ་དེས་བསེལ་སྤྱིད་གོག་ལ་ང་རྒྱལ་ཆེན་པོ་
བསྐྱངས་ཏེ་བསེལ་སྤྱིད་གོག་གིས་ཀྱང་ང་ནི་ཁ་ཡར་བསྐྱངས་ན་གོས་ཆེན་ལྡང་ནག་ལྟ་བུ་དང་། ཁ་
མར་སྐབས་ན་གོས་ཆེན་ལྡང་བྱ་ལྟ་བུ་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་ཁོ་གཉིས་ནས་རྒྱན་པར་ཕྱོས་དཀར་གྱི་དྲི་
བཟང་འཇུག་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷན་ཅན་ཡོད་ཅེས་རང་བསྟོན་བྱས།

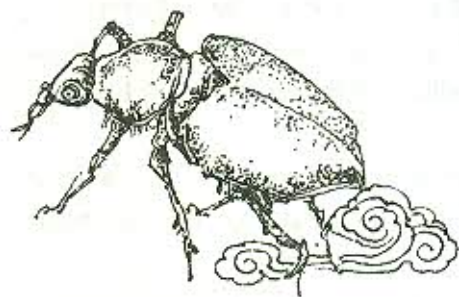
དེ་ནས་ཁོ་གཉིས་གཙང་འབྲུམ་ཞིག་ནས་འགོ་སྐབས་སྐད་ཆར་མགོ་གཡེངས་པས་བསེལ་སྤྱིད་གོག་
རྒྱང་འདྲེད་ཤོར་ནས་དུག་དུ་རྒྱགས་པའི་གཙང་ཆབ་ནང་སྤྱང་བ་རེད། ཚུའི་གཡམས་གཡོན་དུ་ཡོད་
པའི་འབྲུ་སྟེན་རྣམས་ནས་མོ་རྒྱལ་འབྲེར་བ་མཐོང་སྟེ་ཁ་རྩ་བ་རྒྱག་པར་ཡོང་སྟབས། མོ་གཏམ་
འདོད་ཀྱིས་ངོ་ཚ་ཁ་སྐྱོངས་བྱུང་སྟེ་ཁ་ནས། བྱེར་རང་བྱེར་ཞིག འདི་ལྟར་བྱེར་ན་གཙང་
བཀྲ་ཤིས་རྒྱན་པོའི་བྱམས་པའང་མཇུག་པོ་འདུག་གོ་ཞེས་དངངས་སྐྱབ་མེད་བྱུལ་གྱིས་བཤད། དེ་
ནས་མོ་མཚོ་འཁོར་ཞིག་དུ་བྱེར་ནས་སྐོར་བ་འཁོར་བཟང་པས་སེམས་སུ་དངངས་སྐྱབ་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་
ཅུང་ཁ་ནས། འཁོར་རང་འཁོར་ཞིག སྐོར་བ་འབྲུམ་ལྷག་འཁོར་ནས་ཆེ་འདིའི་སྟེགས་གྲིབ་
ཐམས་ཅད་དག་པར་ལྷུང་ཅིག་ཅེས་བཤད། གང་མཚམས་སུ་སྐོར་བ་འཁོར་བྱགས་ཆེ་བྱེད་ནས་
སྟོག་ཉེན་ཆེན་པོར་ཐུག་ཅིང་ཆུ་འབྲུམ་དུ་ཡོད་པའི་སྐལ་པ་ཞིག་ལ། གངས་སྟོན་དེ་ཅུ་བཞུགས་
པའི་སེང་གོ་ལགས། ངའི་ཅན་དན་གྱི་རུ་ཅོ་གཉིས་ནས་འཐེན་ཅམ་གནང་རོགས་ཞེས་བྱེད་པ་ལུ་
བས། སྐལ་པ་དེས་མོ་ཡར་འཐེན་ནས་ཆུ་དོགས་གྱི་སྐམ་སའི་སྟེང་དུ་བསྐྱལ་བ་རེད། མོ་སྟོག་ཉེན་
ལས་ཐར་བས་སེམས་དབུས་སུ་དགའ་ཚོར་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་དེ་འགོ་རྩིས་བྱེད་སྐབས། ཆུ་འབྲུམ་དུ་འབྲུ་

སྤྱིན་མང་པོ་ཡར་འགྲོ་མར་འགྲོ་བྱེད་པ་མཐོང་བས། ཡང་མོ་གཏམ་འདོད་ཀྱིས་སོ་སོ་རང་གིས་ཚུའི་
 རང་ནས་ཡར་ཐོན་ལུལ་བྱས་ནས། ཤལ་ཟེ་ཁོ་རེ། ང་ཚོ་སྦྱིད་དེ་འདྲའི་ཡང་ཤལ། ཞེས་བཤད།
 རང་དུ་ལོག་འགྲོ་བའི་ལམ་བར་ཡིད་གཟབ་མ་བྱས་ལྟ་བུས་ཡང་མོ་རྟེ་ཞིག་གི་མིག་པའི་འོག་ཏུ་
 གཟུགས་པོའི་ལྱར་ཆ་གཅིག་ཚུད་དེ་ན་ཚོ་ཚོད་མེད་བཏང་ནས་ཤི་གྲུབས་བྱས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་
 ལམ་གྱི་གཡམས་གཡོན་དུ་འདྲུ་སྤྱིན་མང་པོ་ཡར་འགྲོ་མར་འགྲོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལྟ་བུས། མོ་གཏམ་འདོད་
 ཚེ་བས་ན་རྟུག་མ་བཏང་ལུལ་གྱིས་ཁ་ནས། རོ་རྟེ་བརྟུག་རྟེ་འདིས། ངའི་གོས་ཚེན་ལ་སེམས་པ་
 ཤོར་ཏེ་ཐུན་བྱ་དབུལ་སོང་བས་མ་ཚད། ངའི་ལོག་ནང་གི་སྤོས་དཀར་དྲི་བཟང་ཡང་བྱིར་
 འཕུལ་ཚང་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤན་བྱ་ཤོར་སོང་ཞེས་བཤད་རྗེས་འབྱུང་འབྱོར་རང་རང་དུ་ལོག་པ་དང་།
 རང་ཉིད་རྒྱས་འབྱུང་བའི་དངངས་སྐྱེས་དང་རྟེས་བརྗེས་པའི་ན་རྟུག་གིས་ལུས་སྟོབས་མེད་པར་གྱུར་
 ཏེ་རྣམས་མགོ་ཞིག་བརྒྱབ་ནས་ཉལ་སྤོད་པའི་སྐབས་དེར། ཨ་ལྷེ་བྱིང་བྱིང་བྱུ་ལུ་ཡོང་སྟེ། འོགས་
 མོ་ལགས། བྱེད་རང་ག་པར་ཕེབས་སམ། ལུན་རིང་མངལ་མ་བྱུང་ཞེས་བཤད། བསེ་ལི་
 སྤིད་གོག་ནི་གཏམ་འདོད་ཚེ་ལ་ཞེ་ལྡང་ཚེ་བ། རྒྱན་ལྡན་ནས་རྒྱན་གཏམ་ཤོད་རྒྱར་དགའ་བས་
 འོགས་མོ་ལགས། ང་ཉིན་ཤས་རིང་རྣམས་བྱུ་ཆགས་ཆགས་བཏབ་པར་བྱིན་པ་ཡིན། དེར་སང་
 གནམ་གཤིས་དོད་ཚེ་བས་བྱི་གོས་མ་སྐམ་གོང་གྱོན་ན་བསེ་ལ་པོ་ཞིག་འདུག་ཅེས་བྱུང་ཤོབ་བཤད།
 བསེ་ལི་སྤིད་གོག་གིས་རང་ཉིད་རྒྱས་འབྱུང་འགྲོ་སྐབས་བྱིང་བྱིང་བྱུ་ལུས་དངོས་སུ་མཐོང་བ་དེ་ཅད་དེ་
 བརྗེད་པ་རེད།

སང་ཞོགས་དེར་བྱིང་བྱིང་བྱུ་ལུས། འོགས་མོ་ཚོ་སྦྱིད་ལགས། བྱི་ལ་བྱེད་རང་འཚོ་ལ་
 མཁན་ཞིག་འདུག་ཅེས་ལན་སྤྲད་པས། མོས་གཏམ་འདོད་ཚེན་པོའི་སྐོ་ནས་ང་འཚོ་ལ་མཁན་ཤིན་ཏུ་
 མང་བས་ཡང་སྲུ་ཡིན་ནམ་ཞེས་ཤོད་བཞིན་དུ་སྐོ་ནས་ཐོན་ཡོང་དུས་བྱིང་བྱིང་བྱུ་ལུས། དེའུ་ལ་
 ལྷག་སྐྱུག་གཟེར་བ་དང་། ན་བཟུང་གོས་ཚེན་རྒྱང་ཁྲ་བཞེས་པའི་བྱ་དཔོན་ཞིག་རེད་འདུག་ཅེས་
 བཤད། བསེ་ལི་སྤིད་གོག་གིས་པལ་ཚེར་ལའི་ཨ་ཞང་ལགས་ཡིན་གྱི་རེད་ཅེས་ཤོད་བཞིན་དུ་སྐོ་འི་
 བྱིར་ཐོན་ཡོང་མ་ཐག་ལྷ་ལྷད་ཅིག་གིས་རྣོ་ལ་རིང་བའི་མཚུ་རྟོས་མཚུ་འཐོག་རྒྱག་ཐངས་གཅིག་ལ་བསེ་
 ལི་སྤིད་གོག་བཟུང་བ་རེད། གཏམ་འདོད་ཅན་གྱི་བསེ་ལི་སྤིད་གོག་ལྷ་ལྷད་ཀྱི་བཟུང་བ་ནས་བཟུང་
 བྱིང་བྱིང་བྱུ་ལུས་ཞེ་ལྡང་བྱེད་མཁན་མེད་པར་སྐོ་བདེའི་རང་འཚོ་བ་བརྟུལ་ཏེ་བཟུང་བ་རེད། །

Reading Ten: The Vain Dung Beetle

Long ago, a dung beetle and a ground beetle lived nearby each other in a beautiful forest of fruit trees.

One day, the two of them accidentally met each other while looking for food. Along the way, they talked about many things, shared delicious snacks with one another and became friends. However, in reality, they both hated each other and constantly

boasted to one another. They loved bragging about themselves so much that on one occasion, as they were looking for food and chatting together, the ground beetle said,

“Friend, I think that I myself am in fact as wonderful as all the insects always say that I am. This is because when I am facing down you can see a naturally formed design of a human skull on my back, and if I roll over, you can see a naturally formed golden statue on my stomach.” At this the dung beetle became very proud and she also boasted,

“When I roll over you can see that my stomach is like dark green silk and when I am face down, you can see that my back is like green silk. Even more than that, I have the unique quality of always having a beautiful smell of white incense emanating from my belly.”

A little later on, the two of them were walking along beside the edge of a stream. Being so engrossed in their conversation, the dung beetle lost her footing and fell into the fast flowing water. Insects on both sides of the stream, seeing her get carried away by the water, crowded around to look at her. Being so vain she became very embarrassed, but pretending not to be frightened, she said to the river,

“If you are going to take me, then take me! If I get taken like this, I will meet the great future Buddha, Chamba, of Tashi Lhunpo monastery.” She then got caught in a whirlpool and was spun around and around.

“If I get spun, then spin me. Spin me a hundred thousand times and remove all the sin of my life!” she said, even though she was very scared. After a while, the spinning became stronger and stronger. She was now in great danger of dying, so she cried out to a frog on the edge of the stream,

“Oh Great Lion, who sits upon the snow mountain, please pull me out by my two sandalwood antlers.” The frog then pulled her out of the water and put her on the river bank. Having just had her life saved, she was overjoyed. As she was preparing to go, she noticed many insects going up and down the river bank. Boasting yet again, she pretended that she herself had got out of the river and exclaimed,

"Oh my! Tsegyi, you are just so agile!"

On her way home, she was again not paying careful attention and got part of her body squashed underneath a horse's hoof. The pain was unbearable and she was nearly at the point of death. However, since there were many insects on both sides of the path coming and going, and because she was so vain, she pretended not to feel any pain saying,

"You terrible horse! You have fallen in love with my silk body. Not only have you ripped a little bit of it, you have also caused my beautiful smelling white incense odour to come out and I have now lost some of my moral principles!"

She continued to stagger along on her way home. The great fright of being swept away by a stream and being squashed by a horse had sapped her of all her strength. So she made a pillow and lay down. At that time, the lady ground beetle came along.

"Friend, I haven't seen you for a long time. Where have you been?" she asked. The dung beetle, being very vainglorious, jealous and always loving to tell lies, replied,

"Friend, for the past few days I've been washing newly spun wool in the river. Since the weather is very warm these days, wearing clothes before they are dry is nice and cool." The dung beetle had completely forgotten that the ground beetle had seen her when she was swept away by the river.

The next morning, the ground beetle said to the dung beetle,

"My dear friend Tsegyi, there is someone outside who is looking for you."

"I have so many people who want to see me, so who could it be?" she boastfully replied as she was coming out of the door of her house.

"A great chief of the birds, the one with a pen and ink on his head and clothes of green silk," the ground beetle continued.

"Perhaps this is my Uncle," the dung beetle said as she came out outside. Immediately a hoopoe, with its sharp, long beak, pecked the dung beetle in one go and ate her up. From that time on, the ground beetle lived happily without anyone to despise her.

གཏམ་འདོད།	(n.) vanity, ostentation, pride, vainglorious, to be full of oneself, a lover of self-praise or flattery	འབྱུང་བ།	(vi.) to come out, to emanate, to diffuse, to permeate; to waft, to rise
བམེ་ལེ་སྦིད་གོག།	(n.) dung beetle, stinkbug	ཡོན་ཏན།	(n.) a good quality or qualities, virtue, excellence
བྱིང་བྱིང་མུ་ལ།	(n.) ground beetle, small beetle	འདྲིང།	(vi.) to slip, to slide
ལྗོད་སྐྱང།	(n.) 'upper and lower', 'earlier and later', just nearby	ལྗ་རུབ་རྒྱག།	(v.com.) to crowd around and stare
འཛོམས།	(vi.pt.) to assemble together, to congregate, to get together	མཚོའལོའ།	(n.) whirlpool
ཞེ་སྐྱང།	(n.) hatred, enmity	འབུམ།	(adj.) the number 100,000
རང་བཏོད་བྱེད།	(v.com.) to boast, to brag, to indulge in self-praise	སྦིག་གྲིབ།	(n.) sin and defilement, non-virtue, 'negativity'
འབྲུ་སྦིན།	(n.) insect	གང་མཚོམས།	(adv.) sometime, a while
སྦྱབས།	(vt.pt.) to turn face down, to place upside down	ཉེན།	(n.) danger
ག་ལི།	(n.) human skull	ཅན་དན།	(n.) sandalwood
རང་བྱོན།	(n.) 'naturally appearing', 'naturally formed', 'self-manifesting'	ར་ཅོ།	(n.) horns, antlers
གོས་ཚེན།	(n.) satin, brocade, silk	ཡང་ཤ།	(adj.) nimble, agile, light-footed (also ཡང་ག་དོད་པོ་)
ལྗང་ནག།	(adj.) dark green	མིག་པ།	(n.) hoof
ལྗང་ལྗ།	(adj.) green	རྒྱར་ཆ།	(n.) part, fragment
ལྗོས་དགའ།	(n.) a type of incense; resin	དབྲལ།	(vt.pt.) to rip, to tear
དྲི་བཟང།	(n.) fragrant smell or aroma	ཚུལ་ཁྲིམས།	(n.) ethics, morals
		ན་བཟའ།	(n.h.) clothes, clothing, garment, robes
		ཕུ་ཤུད།	(n.) hoopoe bird
		མཚུ་འཕྲོག་རྒྱག།	(v.com.) to peck with a beak

བསེ་ལི་སྦྱིང་གོག། འབྲུ་སྟིན་ཁ་དོག་ནག་པོ་དྲི་ངང་ཤིན་དུ་ཆེ་བ་ཞིག།

A dung beetle is a black beetle with a horrible smell.

བྱིང་བྱིང་ལུ་ལ། འབྲུ་སྟིན་ཁ་དོག་སེར་ཚམ་ལ་ཆེ་ཆུང་མཐེབ་སེན་གྱི་རྒྱ་ཚམ་ཞིག།

A ground beetle is a small yellowish insect about one thumb nail in size.

མ་གྲོས་མཉམ་འཛོམས། ཁ་ཆད་མེད་པར་རང་བཞིན་གྱིས་ཉན་དུ་འཛོམས་པ།

This expression means to meet someone without any prior arrangement.

ཅི་གྲོས་མོས་གྲོས། དོན་ངེས་མེད་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཕན་ཚུན་སྦྱང་མོལ་ལྷག་པོར་བྱེད་པ།

This expression means to talk openly with others about nothing in particular. The expression - ཅི་གྲོས་མིན་གྲོས་ also means casual 'chit chat', 'idle chatter' or 'small talk'.

ལྷམ་བུ་ཆགས་ཆགས་བཏབ། ལྷམ་བུ་གསར་པ་རྒྱ་ལ་ཐུང་ནས་གཙང་མར་བྱེད་པ་ཞེ་ལྷམ་བུ་ལ་ཆགས་རྒྱག་པ་ཡང་ཟེད།

This verbalised compound means to soak new wool in water and then clean it. The verbalised compound ལྷམ་བུ་ཆགས་རྒྱག་པ་ has the same meaning.

ཚུལ་བྲིམས་ཀྱི་དྲི། དགེ་སྦོང་སོགས་ཚུལ་བྲིམས་ལེགས་པར་སྲུང་བའི་གང་ཟག་གྱི་ལྷམ་ལ་ལྷན་སྦྱིས་སུ་ཆགས་པའི་དྲི་བཟང་པོ་ཞིག།

The 'fragrance of ethical behaviour' is a special, naturally occurring smell which fully ordained monks who conduct themselves in a exceptionally ethical manner allegedly have.

རོན་བརྟག་རྟ། This idiomatic expression (literally: 'corpse horse, useless horse') is an insult specifically used for a horse.

ཤབ་ཟེ་ལོ་རེ། This onomatopoeic expression represents the sound old people make when they get up. It also represents the sound people make when they put a lot of energy into manual work.

དབུ་ལ་ལྷག་སྐྱུག། This metaphor (literally: 'pen and ink on the head') refers to the appearance of the Tibetan hoopoe bird, in particular describing its long beak and striking head

feathers. It has been suggested that the hoopoe is called a 'chief of the birds' because, previously, leaders were those who carried ink and a pen with them.

སྒྲིབ་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲེ་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ འཇུ་མེན་གཉིས་བསྟར་ན་གཏམ་འདོད་སྲ་ཆེ་བ་འདུག་གམ། རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

༢ བམི་ལི་ཐིང་གོག་གིས་ཇི་ཉམ་བྱས་ཏེ་རང་གི་སྐྱོན་ནམས་ཡོན་ཏན་དུ་བཤད་པ་རེད་དམ།

༣ བམི་ལི་ཐིང་གོག་རང་སྐྱོག་ཤོར་བའི་རྒྱུ་ཚུ་གང་ལ་ཐུག་གམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Which one of the two insects was the proudest? Why do you think so?

2. Which of the dung beetle's flaws did she say were actually her excellent qualities?

3. What was the reason the dung beetle nearly lost her life?

- ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོ་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།
- ༡ — བསེ་ལི་མྱེད་གོག་དང་བྱིང་བྱིང་མུ་ལུ་གཉེས་མཛེའ་མཐུན་མཉམ་འགྲོགས་གྱི་གྲོགས་པོ་རེད།
- ༢ — བསེ་ལི་མྱེད་གོག་གཏམ་འདོད་ཚེ་བའི་སྐང་ལ་བྱིང་བྱིང་མུ་ལུ་གཏུག་སེམས་གནག་པོ་ཞིག་ཡོད།
- ༣ — བྱིང་བྱིང་མུ་ལུ་དེ་གོས་ཆེན་ལྗང་ལུ་གྱོན་པ་ཞིག་དང་འདྲ་པོ་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

- ___ The dung beetle and the ground beetle were very close friends.
- ___ The dung beetle was very vain and the ground beetle was very cruel.
- ___ The ground beetle was like one who were clothes of green silk.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་རྒྱུ་ལེ་ལེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་རྒྱུ་དང་སྐྱིགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

- ཆུའི་གཡས་གཡོན་དུ་ཡོད་པའི་འབུ་མྱེན་རྣམས་ནས་མོ་ཆུས་འཕྱེར་བ་མཐོང་སྟེ་ཆུ་ཁར་ཉལ་བ་རྒྱག་པར་ཡོང་བ་རེད།
- སྐལ་པ་དེས་མོ་ཡར་འཐེན་ནས་ཆུ་དོགས་གྱི་སྐམ་སའི་སྟེང་དུ་བརྒྱལ་བ་རེད།
- ནང་དུ་ཡོག་འགོ་བའི་ལམ་བར་ཡིད་གཟབ་མ་བྱས་སྐབས་ཡང་མོ་རྟ་ཞིག་གི་མིག་པའི་འོག་དུ་གཟུགས་པོའི་བྱར་ཆ་གཅིག་ཚུད།
- བསེ་ལི་མྱེད་གོག་རྒྱང་འདྲེད་ཤོར་ནས་དྲག་དུ་རྒྱགས་པའི་གཙང་ཆབ་ནང་ལྷུང་བ་རེད།

- ___ The dung beetle lost her footing and fell into the fast flowing water.
- ___ On her way home, she was again not paying careful attention and got part of her body squashed underneath a horse's hoof.
- ___ The frog then pulled her out of the water and put her on the river bank.
- ___ Insects on both sides of the stream, seeing her get carried away by the water, crowded around to look at her.

གཉིས་པ།

རྒྱན་ཤེས་སྒོ་ཡི་དགའ་ཚལ།

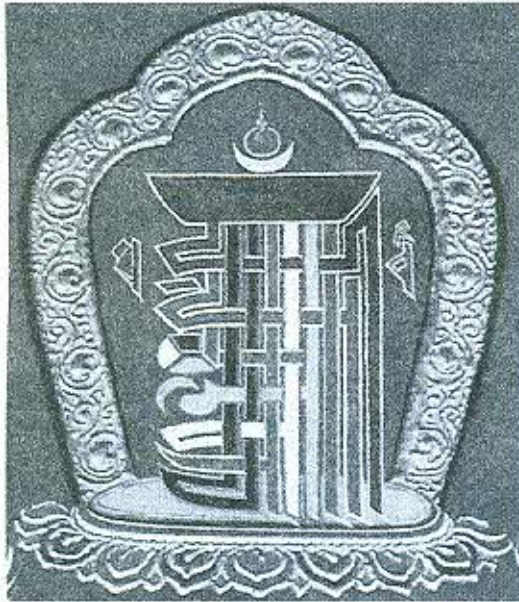
Section Two:

Well-known Symbols

༡༡ རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན།

༂། བོད་ཀྱི་དགོན་ལྗེ་དང་མི་བྱིམ་གྱི་གྲང་རིས་
སུ་རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན་ཞེས་བྱ་བའི་རི་མོ་རྫོག་
འཛོལ་ཆེ་ལ་ཁ་དོག་རྣམ་པར་བཀྲ་བ་ཞིག་རྒྱུན་
གཏན་ནས་གང་སར་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད། དེ་ཡང་
རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན་ནི་ལེགས་སྤྱད་རྒྱུ་གྱི་ཡིག་
གཟུགས་ལས་རྒྱ་རྩེ་བྱིས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་དེའི་ནང་དུ་
ཕྱི་སྣོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དང་ནང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་
ཅན་ཡོངས་སུ་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་ཡི་གེ་བཅུ་
ཚུད་ཡོད། ཡི་གེ་དེ་དག་གི་ཁ་དོག་སོ་སོ་མི་འདྲ་
བ་འབྲི་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། ཁ་དོག་སོ་
སོའི་བྱེད་ལས་ལ་སོགས་ཁྱུང་ཚོས་མི་འདྲ་བའི་

དབང་གིས་བྱུང་བ་ལས་གང་མཛོལ་མཛོལ་སུ་བྱིས་པ་ཞིག་མིན། དེ་དག་གྲང་རིས་སུ་བྱིས་པའམ་
བཀའ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། རི་མོ་དེ་དག་ལ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་པ་ཁྱུང་པར་ཅན་ལྡན་པའི་ཤོད་
སློལ་ཞིག་ཤོད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་ཡོངས་སུ་དར་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ཡིན།

རི་མོ་དེ་ནི་ཁམས་གསུམ་གྱི་སྣོད་བཅུད་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་པའམ་མཚོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས།
དད་པའི་ངང་ནས་ཁང་སྡེ་དུ་བཀའ་ན་ས་དབྱུད་ངན་པ་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་ལོན་ནས་བཀྲ་ཤིས་
པར་བྱེད། གཟུང་རྒྱུ་དང་པའི་རྟེན་མཚན་རྣམས་བསྐྱོག་ནས་གཞོད་པ་ཞི་བར་བྱེད། ཁང་
བྱིམ་དུ་བཞག་ན་རྒྱུན་དུ་བར་ཆད་སྤང་བ་དང་དགོ་ཞིང་བཀྲ་ཤིས་པར་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྙན་ཡོན་
མང་དུ་བཤད་པ་ཞིབ་ཏུ་ནང་ཚོས་ཀྱི་གཞུང་ཁག་ལས་ཤེས་པར་མཛོལ། །

Section Two: Well-known Symbols

Reading Eleven: **The Ten Powerful Letters**

The design known as “The Ten Powerful Letters”, which appears to be confusing with its many colours and shapes, can be seen as a mural in Tibetan monasteries and homes throughout all Tibetan areas. The Ten Powerful Letters is written in the language of Sanskrit using the written script known as “lendra”. The symbol has ten letters which symbolise the outer or external “container” world and the inner “contents” world of all sentient beings. The reason why the letters are different colours is not for decorative beauty, but rather each colour and letter have a particular characteristic and function. The reason the symbol is painted, or hung on walls, is because it is alleged that the inter-relationships of all the letters give it special powers. Thus, the symbol is used widely throughout all Tibetan areas.

The Ten Powerful Letters symbolises a gathering together of all the “containers” of the three realms of existence. So, if in faith, one hangs up this symbol in a building, the splendour of the symbol will suppress all the bad physical characteristics of the area and bring good fortune. It is believed that the symbol can also overcome a bad omen of the alignment of the stars and planets and bring peace. If the symbol is put inside one’s house it is alleged that it can provide protection from harm and be a source of merit and good luck. Many other things have been said about the benefits of The Ten Powerful Letters. To understand this symbol in more detail, one should study what has been written about it in Tibetan Buddhist texts.

[This symbol is typically translated into English as ‘The Ten Powerful Aspects’. In this reading we have chosen to call it ‘The Ten Powerful Letters’ as we considered this to be a title that could be more readily understood and one that was also in keeping with the nature of the symbol. The word རྒྱལ་པོ་ means ‘kind’, ‘type’ or ‘aspect’.]

ཚིག་གསལ་ Vocabulary

དགོན་མེ	(n.) monastery	བྱེད་ལས།	(n.) function, use, ability; action
གྲུང་རིས།	(n.) wall painting, mural	ཁྱུང་ཚོས།	(n.) feature, characteristic, quality, special feature
རི་མོ།	(n.) painting, drawing, picture	རྟེན་འབྲེལ།	(n.) ceremony, celebration, inter-connections, 'dependent relations', the inter-dependence of cause and effect
རྫོག་འཛིང་།	(n.) confusion, chaos; turmoil, trouble (also རྫོག་འཛིངས། རྫོག་བྲ། རྫོག་གྲ།)	རྒྱས་པ།	(n.) power, ability, strength; magical power; (vt.) to be able to, to be capable; to dare to
ལ་དོག	(n.) colour	ཁྱུང་པར་ཅན།	(n.) having a distinguishing quality, feature or characteristic
རྣམ་པ།	(n.) form, aspect, type, kind	བསྐྱས་པ།	(vt.pt.) to gather together, to collect, to gather up
བགྲ་བ།	(adj.) clear, bright, radiant, splendid, brilliant, shining	ལ་དབྱུང་།	(n.) 'land analysis', 'geomantic calculation'
རྒྱུན་གཏན།	(adv.) usually, normally, regularly, typically, continuously, always	བྱིལ་གྱིས་ཚོན།	(vb.com.) to subdue, to suppress, to overcome
གང་ས།	(adv.) everywhere, all over, in all areas	གཟའ་རྒྱུ་མཉམ་པ།	(n.) planets and stars
ལེགས་སྐྱུར་སྐད།	(n.) the Sanskrit language (also ལེགས་སྐྱུར་)	བརྐྱོག	(vt.pt.) to stop, to oppose, to repel, to turn something back
ཡིག་གཟུགས།	(n.) script, lettering style, typeface, font	གནོད་པ།	(n.) harm, injury, damage
མྱོང་།	(n.) container, vessel, receptacle	ནང་ཚོས།	(n.) Buddhism
བརྩུང་།	(n.) juice, sap, extract, elixir, nectar; contents; nutrients, nutrition		
མཚོན་པར་བྱེད།	(v.com.) to symbolise, to illustrate		

ལེགས་སྐྱུར། རྒྱ་གར་ལ་ཚོན་རྒྱུ་རྒྱུ་ལེགས་མི་གཅིག་པ་མང་པོ་ཡོད་པའི་ནང་གི་སྐོར་བྱ་བ་ཞིག་ལྟེ་སངས་རྒྱུ་ས་ཚོས་ལེགས་པ་ལ་ཆེར་རྒྱུ་འདྲིའི་ཐོག་ནས་འབྲི་བ་དང་བཤད་པར་གྲགས་སོ།

The term 'Sanskrit' (translated into Tibetan as 'well constructed' and also transliterated from Sanskrit into Tibetan as སྐོར་བྱ་བ) was one of many languages used in ancient India. It is well known that most Buddhist texts were written and taught in this language.

ལཱ་ལྷ། གོང་དུ་བཤད་པའི་ལེགས་སྐྱུར་གྱི་ཡི་གེའི་འབྲི་སྐོར་གྱི་ཡིག་གཟུགས་ཤིག་ལྟེ་ 'Lendza' is one of the written scripts used for writing Sanskrit.

ཕྱི་རྫོང་གྱི་འཇིག་རྟེན། སེམས་ཅན་གནས་སའི་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་བྱ་ཉེ་དེ་དག་གནས་སའི་རྫོང་ཉ་བྱའོ།
The 'outer world container' refers to the world that holds the natural world of sentient beings.

ནང་བཅུད་གྱི་སེམས་ཅན། འཇིག་རྟེན་ཁམས་སུ་གནས་པའི་སེམས་ཅན་དག་ལ་ཟེར་ཏེ་རྫོང་གྱི་ནང་དུ་སྐྱུགས་པའི་རྫོང་པོ་ཉ་བྱའོ།

This term refers to sentient beings which are the essential part of the inner world.

ཁམས་གསུམ། The three realms of Buddhist cosmology are:

1. འདོད་ཁམས་ the desire realm (the world humans inhabit)
2. གཟུགས་ཁམས་ the form realm
3. གཟུགས་མེད་ཁམས་ the formless realm

ས་དབྱུང་དཔན་པ། རི་དང་རྒྱ་མོགས་གྱི་བཟོ་ཉ་མི་ལེགས་པ་ལས་བཀྱ་མི་ཤིས་པ་ཡོད་པའི་རྟུགས་དང་དབྱུང་པ་དཔན་པ། ས་དབྱུང་དང་མི་དབྱུང་ཅེས་པ་ནི་ས་ཆ་དང་མིའི་བཟོ་ཉའི་ལེགས་ཉེས་ལ་གོ་བ་ཡིན་ཏེ་རྒྱུན་དུ་བྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་དེ་མི་དབྱུང་ཡག་པ་ལ་ཨང་ཟེར་བས་མིའི་བཟོ་ཉ་ལེགས་པོ་འཕྲས་ཁཚར་བའི་དོན་བཤད་གྱི་ཡོད།

This term refers to the bad shape, (or position) of natural features of an area, such as mountains and rivers, which can lead to bad luck. The terms ས་དབྱུང་ and མི་དབྱུང་ refer to the good or bad physical appearance of an area of land or of a person. Typically, when people say 'that baby has a good མི་དབྱུང་' they are referring to its physical appearance and beautiful facial features. (The term ས་དབྱུང་ - literally: 'land analysis' - refers to a process of analysing an area of land and is often translated as 'geomantic calculations'.)

༧ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྒྱབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༧ རྣམ་བཅུ་དབང་ཟུན་གྱི་ནང་དུ་གང་གི་རྒྱན་དང་ཡིག་གྲངས་ཇི་ཙམ་ཚུད་ཡོད་དམ།

༨ རྣམ་བཅུ་དབང་ཟུན་གྱི་རེ་མོ་དེ་མི་རྣམས་ཀྱིས་གྲང་ལོགས་སུ་འབྲི་བཞུགས་བྱེད་དགོས་དོན་གང་ཡིན་ནམ།

༩ རྣམ་བཅུ་དབང་ཟུན་ཞེས་པའི་བཅུ་དེ་གང་ལ་གོ་དགོས་སམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. How many letters are used in the Ten Powerful Letters and what language are they written in?

2. Why is it that people paint or hang the Ten Powerful Letters on the walls of buildings?

3. What does the 'ten' of this symbol refer to?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོ་རྟགས་ ✕ རེ་འཇུག་དགོས།

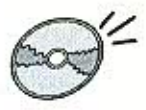
༡ — རྣམ་བརྟུ་དབང་ལྡན་གྱི་རི་མོའི་ནང་བོད་ཡིག་བརྟུ་ཚུད་ཡོད།

༢ — རྣམ་བརྟུ་དབང་ལྡན་ནི་རྩུ་རྩུ་ལ་མཚོན་པའི་རི་མོ་ཅམ་ཡིན།

༣ — བོད་པ་ཚོས་རྣམ་བརྟུ་དབང་ལྡན་གྱི་རི་མོ་དེ་ལ་དད་པ་བྱེད་སྲོལ་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Ten Tibetan letters are used in the symbol of the Ten Powerful Letters.
2. ___ The Ten Powerful Letters is a picture illustrating only artistic skill.
3. ___ Tibetans have a tradition of putting their faith in the Ten Powerful Letters.

༡༢། །ཁ་བ་གངས་ཅན་པའི་ཡུལ་གྱུ་དགའ་ལ་སངས་རྒྱལ་ཚོས་ལྷགས་ནས་བཤད་པའི་མཚོན་བྱེད་
 གྱི་རི་མོ་མང་ཙམ་ཞིག་རྣམས་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་ཟད་ད་དུང་གཡུང་རྒྱུད་བོན་གྱི་བརྟན་པའི་ཐོག་ནས་འགྲེལ་
 བཤད་རྒྱ་ཆེ་ལ་གཏིང་ཟབ་པོ་བྱེད་དུ་ཡོད་པའི་རི་མོ་རྣམས་ཚོགས་ན་མར་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། དེའི་རྒྱ་
 མཚན་གཡུང་རྒྱུད་བོན་གྱི་བརྟན་པ་དེ་ནི་བོད་ཡུལ་གྱི་གདོད་མའི་ཚོས་ལྷགས་སམ་ས་སྐྱེས་དོ་སྐྱེས་གྱི་
 ཚོས་ལྷགས་དེ་ཡིན་པའི་དབང་གིས་རེད། ལྷག་པར་དུ་བོན་བརྟན་གྱི་མཚན་རྒྱུར་ལ་ཆགས་སུས་
 སྤྱུ་གནས་པའི་གཡུང་རྒྱུད་གི་རི་མོ་དེ་ནི་ད་ལྟའི་བར་བོད་པ་ཚོས་ཁང་པའི་ཡང་ཐོག་དང་རྒྱལ་སྐོ།
 གྲུང་རིས་སོགས་སུ་འབྲི་བ་མ་ཟད། ཡུལ་གྱུ་མང་པོར་བག་སྟོན་སྐབས་བྱ་དང་མནའ་མ་ལྟོད་སའི་
 གདན་སྟེང་དུ་རེས་པར་གོ་དང་འབྲས་གང་རུང་གིས་རི་མོར་འགོད་སྟོལ་ཡོད།

དེའི་མཚོན་དོན་གང་ཡིན་ཞེས། ཚོས་གཞུང་དག་ནས་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་ལ་གཏིང་ཟབ་པའི་
 བཤད་པ་ཡོད་པ་གོར་མ་ཆག་གྲང་སྤྱིར་བཏང་ནས་བཤད་ན། དུས་རྟག་དུ་མི་འབྱུར་བར་གནས་
 སྤུབ་པ་དོ་རྗེ་ལྟ་བུ། སྤྱི་ལོ་བརྟན་པ་རི་རྒྱལ་རྣམས་པོ་ལྟ་བུ། འབྱུར་བ་གཏན་ནས་མེད་པ་
 བམ་མཁའི་རང་བཞིན་ལྟ་བུ་དག་གི་མཚོན་བྱེད་ཡིན། དེ་དག་རྟེན་མཚོན་དུ་བྲིས་པ་ནི་བྱི་ནང་
 འབྲུང་བའི་ཁམས་འབྲུགས་པའི་རྟགས་དང་མཚན་མ་ངན་པ་བརྟོག་ནས་འབྲུང་བའི་ཁམས་བརྟན་
 པར་བྱེད་པ་དང་། བགྲ་ཤིས་དགེ་བའི་ཕྱོགས་ནས་ཞར་ཡང་མི་རུབ་པར་གནས་པ་སོགས་གྱི་
 དགོས་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན།

དེ་ལས་གཡུང་རྒྱུད་བོན་སྐོར་མ་ཞེས་གཏམ་སྐོར་དུ་འབྲི་སྟོལ་ཞིག་དང་གཡུང་རྒྱུད་ཚོས་སྐོར་
 མ་ཞེས་གཏམ་ནས་སྐོར་ཏེ་འབྲི་སྟོལ་གཞིས་ཡོད་པས་སྤྱི་མ་དེ་ནི་སངས་རྒྱལ་ཚོས་ལྷགས་བོད་དུ་དར་
 རྗེས་བོན་ལྷགས་གྱི་མང་གཞིའི་ཐོག་ནང་པའི་སྐོར་སྟོལ་དང་མཐུན་པར་དར་འཕེལ་བྱུང་བར་མངོན་ལ་
 མི་བྱིམ་སལ་པའི་ནང་དུ་རྒྱུན་དུ་རང་རང་གི་མོས་པ་ལྟར་འབྲི་གི་ཡོད། རི་མོའི་སྟོང་ཆ་མི་ལུས་པ་
 དང་མངོས་ཚོས་སོགས་གྱི་ཆེད་དུ་གཡུང་རྒྱུད་གི་རི་མོ་དེ་ཕྱོགས་བཞིར་ཐིག་ལེ་བཞི་ལྟར་དུ་བྱས་ནས་
 འབྲི་སྟོལ་ཆགས་ཡོད། |

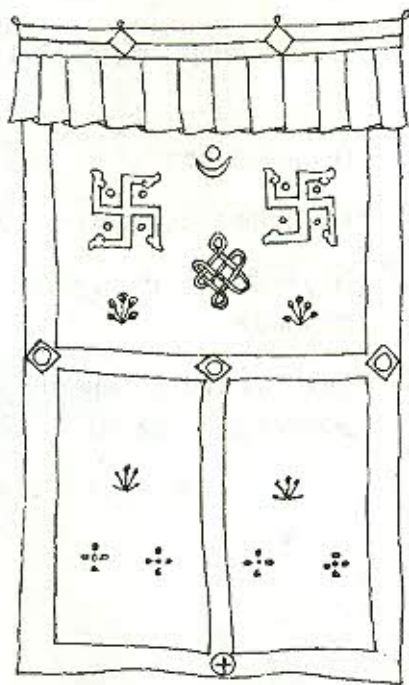
Section Two: Well-known Symbols

Reading Twelve: Yung Trung

In the regions of the Land of Snow, there are many pictures which have their symbolic meanings based on Buddhism. There are also many symbols, like the Yung Trung, which originate from the Bön religion and have very extensive and profound explanations associated with them. The reason for this is that the Yung Trung of the Bön religion is an integral part of the original, indigenous religion of Tibet. Moreover, the Yung Trung symbol has always been part of the actual name of the Bön religion, (Yung Trung Bön). Even to this day, Tibetans still draw this symbol on the roof of their houses, on their gates and as wall murals. In many areas, as part of a wedding ceremony, the Yung Trung is drawn on the seats where the bride and groom sit. On such an occasion, the Yung Trung must be drawn using either barley or rice.

While religious texts contain profound explanations about the symbolic significance of the Yung Trung, a general interpretation will be given here. The Yung Trung symbolically represents the unchanging nature of the *vajra*, the stability and immutability of Mt. Meru (the centre of the Buddhist cosmos) and the unchanging nature of space. The symbol is drawn because it is alleged that it can overturn the bad omens which come from losing the balance of the natural order of the outer and inner worlds. It is also drawn for the purpose of maintaining good luck and merit at all times.

There are two ways of drawing the Yung Trung. One way, known as the "Bön Korma", is drawing it to the left. The other way, known as the "Chö Korma", is drawing it to the right. After Buddhism spread throughout Tibet, it would appear that the practice of drawing the Yung Trung, which was based on the Bön religion, was further developed by the Buddhist way of circling to the right. Ordinary people typically draw the Yung Trung in the manner which they prefer - that is, either from the left or the right. The established practice of drawing a small circle in each of the four corners of the Yung Trung is so that it will not appear empty and to make it look attractive.

This picture shows the Yung Trung as displayed on a door curtain (ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་).

ཡུལ་གྲུ	(n.) village, town, district, area, place	གདན།	(n.) cushion, mat, carpet, rug
སངས་རྒྱལ་ཚོས་ལུགས།(n.) Buddhism		དོ་རྩེ།	(n.) vajra, thunderbolt; diamond, Indra's sceptre; (adj.) indestructible, immutable
བོན།	(n.) Bön religion		
འགྲེལ་བཤད།	(n.) explanation, commentary	སྤྲ་བ།	(adj.) firm, solid, thick
གཏིང་ཟབ་པོ།	(adj.) profound, deep	བརྟན་པ།	(adj.) stable, steady, steadfast
སྣ་ཚོགས།	(adj.) various kinds or types	རྟེན་མཚོན།	(n.) symbol, sign
ན་མཁུ།	(adv.) continuously, always	མཚན་མ།	(n.) mark, sign
གདོད་མ།	(n.) the original, the first, from the very beginning	ན་མཁུ།	(adv.) always (also རྟེན་ཡང་)
ཚོས་ལུགས།	(n.) religion, religious system	གཡོན།	(n.) left, the left side or direction
ས་སྐྱེས་དོ་སྐྱེས།	(idiom) 'original', 'indigenous', 'naturally existing'	གཡམས།	(n.) right, the right side or direction
ལྟག་པར་དུ།	(adv.) in particular, especially	བྱི་མ།	(adv.) later, future; the next life
རྩུ།	(n.) a part or facet; edge, corner, margin, angle	མཛེས་གཞི།	(n.) foundation, basis
ཆགས་ལུས།	(v.com.) to exist, to be part of something	ཕལ་བ།	(adj.) common, ordinary
ཡང་ཐོག།	(n.) roof, upper story	མོས་བ།	(vi.) to like, to prefer, to be inclined towards
བག་སྐྱོན།	(n.) wedding celebration, marriage party	ཐིག་ལེ།	(n.) a small circle (Sanskrit: <i>bindu</i>); drop, droplet
མཚའ་མ།	(n.) bride		

གཡུང་རྩུང། རྟག་བརྟན་མི་འགྲུར་བའི་དོན་གྱི་སྐྱེང་པོ་མཚན་བྱེད་དེ། དེ་ལ་འང་དོན་གཡུང་རྩུང་དང་དེ་
དག་གོ་བར་བྱེད་པའི་མཚན་བྱེད་རི་མོའི་གཡུང་རྩུང་བཅས་གཉིས་སོ།

In essence, the Yung Trung symbolises everlasting steadfastness and immutability. The Yung Trung can be understood in two ways. One way is as the symbol itself and the other is simply as the meaning 'unchanging'.

གདོད་མའི་ཚོས་ལུགས། གདོད་མ་ནི་ཡེ་གདོད་མའམ་ཐོག་མ་དང་ཡ་ཐོག་སོགས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་
གངས་སུ་འདོད་པས་བོད་གྱི་ཡུལ་དུ་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་དར་བའི་ཚོས་ལུགས་ཤིག།

The word 'original' or 'first', taken from the expression 'original religion', means the same as other words such as ཡེ་གདོད་མ་ཐོག་མ་ and ཡ་ཐོག་. This expression refers to the very first and original religion that spread throughout Tibetan areas.

རི་རྒྱལ་ལྷུན་སོ། This title is one of the names of Mount Meru, the mythical mountain at the centre of the Buddhist cosmos.

བག་སྟོན། སུ་ལ་མནའ་མ་སྐྱངས་པའམ་བུ་མོར་མག་པ་སྐྱངས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྟོན་མོ།

This word means 'wedding celebration' and is a celebration where either the groom is receiving his bride or a bride is receiving her groom.

གོར་མ་ཆག དོན་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་ཐེ་ཚོམ་མི་དགོས་པར་གཏན་འཁེལ་བ།

This expression means that one can determine 'without a doubt' or 'without question' that something is so.

ནམ་ཞར་ཡང། སུས་དང་གནས་སྐབས་ཀུན་ཏུ་ཞེས་པའི་དོན་མོ།

This somewhat archaic expression means 'always' or 'at all times'.

ས་སྐྱེས་དོ་སྐྱེས། This metaphorical expression (literally: 'land-born, stone-born') means 'original' or 'indigenous'.

སྤྱི་ནང་འབྲུང་བའི་ཁམས། This expression refers to both the physical 'outer' world that contains sentient beings and to the 'inner' world of sentient beings themselves.

དབང་གིས་རེད། This particular grammatical construction expresses the means by which something is done or occurs.

༡ གཤམ་གསལ་རྩི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ གཡུང་རྒྱུང་གི་རི་མོ་ལ་བཀྲ་ཤིས་པའི་དོན་ཅི་འདྲ་ཚང་ཡོད་དམ།

༢ བག་སྟོན་གྱི་སྐབས་སུ་གཡུང་རྒྱུང་གི་རི་མོ་འབྲི་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

༣ གཡུང་རྒྱུང་གི་རི་མོ་འབྲི་སྟབས་ལུགས་མི་འདྲ་བ་ག་ཚོད་འདུག་གམ། ལུགས་དེ་དག་ག་འདྲ་བྱས་ནས་རྒྱུང་བ་ཡིན་ནམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. How does the drawing of the Yung Trung convey good luck?

2. Why should the Yung Trung be drawn at wedding ceremonies?

3. How many ways are there of drawing the Yung Trung? How did those methods come about?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — གཡུང་རླུང་ནི་ནང་དོན་མང་པོ་མཚན་པར་བྱེད་པའི་རི་མོ་ཞིག་ཡིན།

༢ — བོན་གྱི་བསྟན་པ་ལ་མོས་པ་ཚོས་མ་གཏོགས་གཡུང་རླུང་གི་རི་མོ་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་མེད།

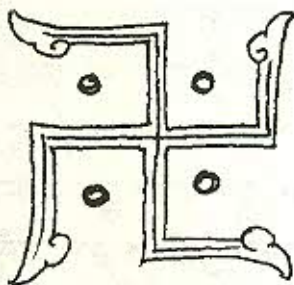
༣ — གཡུང་རླུང་ནི་བོད་ཀྱི་རྒྱ་ཚེའི་མེ་དམངས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ་ནང་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་བརྟ་ཤེས་རྟགས་མཚན་གྱི་རི་མོ་ཞིག་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The Yung Trung is a drawing that has much symbolic meaning.
2. ___ There are no other people who have faith in the Yung Trung other than those who believe in the Bön religion.
3. ___ The Yung Trung is a lucky symbol that is an essential part of the traditions of Tibetan people.

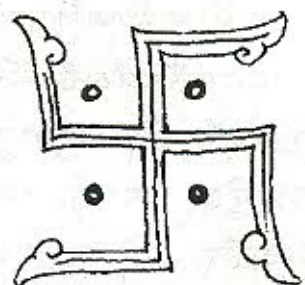
གཡུང་རླུང་བོན་རྫོར་མ།

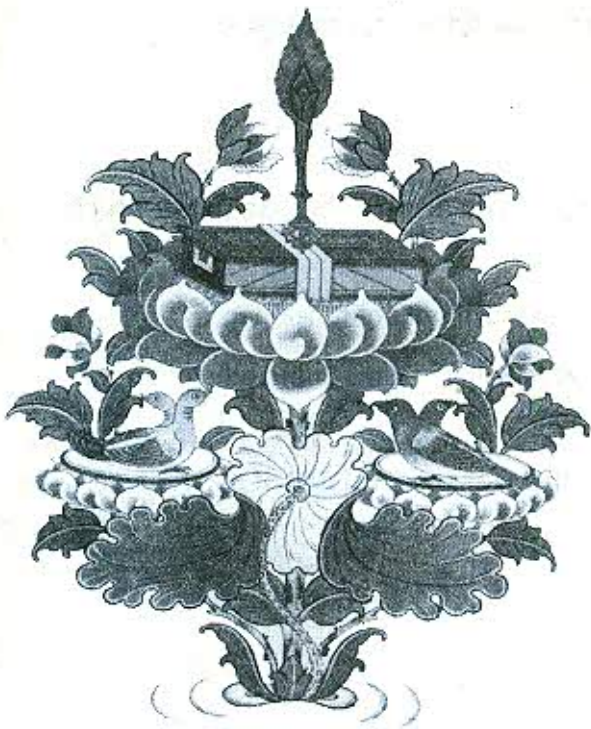
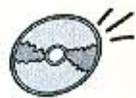
Bön Korma

གཡུང་རླུང་ཚོས་རྫོར་མ།

Chö Korma

༄༅། རི་རྒྱུད་དུ། རྩོམ་བཅོམ་དམ་པ་
 དཔལ་ལྷན་ཞི་བ་འཚོ། ། བརྒྱལ་བྱུགས་གྲུབ་
 པ་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས་ཉིད། ། ཅེས་གསུངས་
 པ་བཞིན་རྩོམ་བཅོམ་དམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་
 སངས་རྒྱལ་བཟུང་བའི་རྗེས་སུ་བྱུགས་པའི་
 རྒྱལ་བུ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་ཚང་
 བ་དཔལ་ཞི་བ་འཚོ་ལྟ་བུར་བརྗོད་པ་སྒྲོམ་མེད་
 ཡིན། དེ་དག་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་སངས་
 རྒྱལ་གྱི་བཟུང་བ་ཁ་བའི་རྗེས་སུ་ས་ཁྲུབ་དོ་
 ཁྲུབ་ཏུ་མཛད་པའི་མཁན་སློབ་ཚོས་གསུམ།
 སྤུལ་པའི་ལོ་རྒྱ་བ་ཆེན་པོ་བཅུ་གྲུབ་དང་བཅས་
 པ་རྣམས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ལྷབས་པོ་ཆེ་རྗེས་དྲན་
 གྱི་ཆེད་དུ་ས་རྒྱ་བརྗིད་ཀྱི་དགའ་བྱུལ་
 མཚན་གྱིས་རྩོམ་བཅོམ་དམ་པ་རི་མོའི་ཚུལ་དུ་

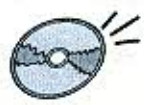
བྱས་ཏེ་བསམ་ལས་སུ་ཞེབས་རིས་ལ་བཀོད་པར་གྲགས། དེ་རྗེས་གངས་རྗེས་སུ་དགོན་མེད་དང་།
 ལྷ་ཁང་། བོ་བྱང་སོགས་ཀྱི་ནང་རྩོམ་བཅོམ་དམ་པའི་འབྲི་བྱ་རྒྱལ་གཏན་ལྟ་བུར་སྦྱང་།
 རི་མོ་དེའི་གཙོ་བོའི་མཚན་དོན་འདི་ལྟར་ཏེ། རྩ་བའམ་བཅུ་གཞིར་གྱུར་བ་བསྐྱེད་
 རྗེས་པོས་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས་མཚན་ཏེ་སློབ་དཔོན་གྱི་མཚན་དང་ཚོས་མཚུངས།
 བསྐྱེད་ལྟེ་བར་གྱེན་དུ་ཡངས་ཏེ་གནས་པའི་རལ་གྱི་དེས་འཇམ་དབྱུངས་ཀྱི་སྤུལ་པ་ཚོས་རྒྱལ་བྱི་སྲོང་
 རེའུ་བཅན་མཚན། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ལ་མཚན་ཏུ་གྱུར་པའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་སློབ་མ་རྗེ་འབངས་
 ཉེར་ལྷ་བྱོན་པའི་ནང་ཚོས་རྒྱལ་བྱི་སྲོང་ལེའུ་བཅན་ནི་དེ་དག་གི་ཡང་གཙོ་བོར་གྱུར་བ་སློབ་དཔོན་གྱི་
 ལྷགས་ལས་འབྱུངས་པའི་སྤུལ་ཡིན་པས་བསྐྱེད་ཟེའུ་འབྱུང་ལས་ཐོན་པའི་ཚུལ་དུ་བཀོད། སང་
 རྗེས་གི་གཡས་བྱོགས་སུ་འཁོད་པའི་ངང་ལེར་མགོ་གཉིས་ཅན་དེས་དཔལ་ལྷན་ཞི་བ་འཚོ་དང་ཉིད་གྱི་
 ལྟ་དགོངས་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པའི་ལྷགས་སྤུལ་ཀ་མ་ལ་བྱི་ལ་གཉིས་ལྟ་བུར་གཅིག་ལ་ཚོས་ཚུལ་སོ་སོར་
 ལྟོན་པ་མ་ཟད་ཀུན་ཀུང་རྩོམ་བཅོམ་གྱི་མཚན་ཡིན་པས་མཚན་མདོག་གི་ཆ་ནས་ངང་ལེར་གྱི་ཚུལ་དུ་

བཀོད། གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ནེ་ཙོ་མགོ་གཉིས་ཅན་ནི་ལོ་རྒྱ་བ་རྣམ་བཤད་པལ་བརྟེན་གས་དང་ཙོག་རོ་སྤྱི་
 རྒྱལ་མཚན་གཉིས་མཚན་ཏེ་ནེ་ཙོས་བྱ་རྒྱན་དང་མེ་རྒྱན་གཉིས་སྤྱོད་བཟུང་ལོ་རྒྱ་བས་ནི་རྒྱ་བོད་ཀྱི་
 རྒྱན་གཉིས་ཤེས་པའོ། དེ་དག་ཀྱང་མཚོ་ཚེན་པའི་དབུས་སུ་གནས་པ་ནི་བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་
 ཁང་ལ་མེ་ཡི་གནོད་པ་འབྱུང་བའི་ལུང་བརྟན་ལ་དམིགས་ནས་དེ་ནི་བའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚེད་དུ་ཡིན་
 བ་བསམ་ཡས་སུ་འབོད་པའི་ཞལ་བྱང་གི་གཤམ་དུ་གསལ་ལོ། །

(དུང་དཀར་ཚོག་མཛོད་ཚེན་མོ་ལ་གཞིར་བཞག། ཤོག་གྲངས་ ༡༡༧༠ གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དབུ་རྒྱན་ཁང་།)

Section Two: Well-known Symbols

Reading Thirteen: Holy Vow-Keeper

The symbol known as the “Holy Vow-Keeper” is named after holy saints such as Shiwa Tso (*Shantarakshita*) and the great yoga master Pema Jungne (*Padmasambhava*). The picture is a symbolic depiction of the completeness of all the ethical qualities of the holy ones who followed after the Buddha - just like Shiwa Tso. The picture is called “Holy Vow-Keeper” because it symbolises great masters, like the three great masters who propagated the Buddha’s teaching throughout all regions of the Snow Lands, and the incarnate translators. In order to remember the great works of all these masters, Sayka Pandita Kunga Gyaltsan designed and popularised this symbolic picture of the Holy Vow-Keeper. He first created it as a mural in Samye monastery. From that time on, the drawing of the Holy Vow-Keeper appeared in monasteries, temples and palaces all throughout Tibetan areas.

The main symbolic meanings of this picture are as follows: the entire lotus flower, which is the foundation of the picture, symbolises the great master Pema Jungne. His name ‘Pema’ (which means lotus) is thus incorporated into the symbol itself. The upright sword positioned in the middle of the lotus (in this picture it is on top of a scripture, see explanation below) represents the dharma king Trisong Detsen, who was an incarnation of Jam Yang (*Manjushri*). Furthermore, the knife comes out from the lotus anthers and represents king Trisong Detsen who was born from the mind of Pema Jungne. Trisong Detsen was the most important of Pema Jungne’s closest twenty five disciples. The disciples comprised both the king and his ministers. All of them became disciples through Pema Jungne’s power.

On the right side of the lotus, the two-headed golden goose represents Shiwa Tso and his disciple *Kamalashila* who shared the same doctrine as Shiwa Tso. Though both of them shared the same philosophical doctrines, they taught them in different ways. Furthermore, since they were excellent vow-keepers they were represented as a golden goose - the colour of the Buddha's clothes.

On the left side of the lotus, the two-headed parrot represents the translator Gawa Paltseg and translator Jogrolui Gyalsten. In the same way parrots can speak the language of birds and imitate human voices, so the translators knew both the languages of Sanskrit and Tibetan.

The lotus flower is situated in a great lake. The lake represents the putting out of the fire that was prophesied long ago to damage Samye monastery. The history of this prophecy is recorded in the lower part of the inscription at Samye monastery.

(Based on Tungkar's Great Dictionary, Tibetology Press of P. R. of China, 2002.pp.1190.)

[There are two representations of the symbol of the Holy Vow-Keepers. One includes a drawing of a scripture, which is a more contemporary creation, and the second, which is an older representation, does not include a scripture. The pictures in this chapter include a scripture with a dagger or sword on top of it. The scripture represents the Buddhist teachings. Furthermore, in Tungkar's explanation of this symbol, he describes the two-headed golden goose as being to the right of the lotus and the two-headed parrot as being to the left of the lotus. In the illustrations that we have provided for this reading, the two-headed golden goose is to the left of the lotus and the two-headed parrot is to the right.]

མྱོམ་པ།	(n.) vow, pledge, oath; (vt.p.) to bind, to fasten, to tie up; to do addition	མྱོམ་མེད།	(adv.) undoubtedly, certainly, definitely
བརྩོན་པ།	(n.) effort, exertion, diligence; (vt.) to strive, to make an effort, to be diligent	ལྷུལ་པ།	(n.) incarnation, emanation, manifestation
དམ་པ།	(adj.) excellent, supreme, sublime, holy, pure, true; (n.) holy person, exalted one	ལོ་རྒྱ་བ།	(n.) translator, 'Lotsawa'
བརྟུལ་ལུགས།	(n.) yogic practice, ascetic practice	པའ་གྲུབ།	(n.) one who is both a pandita and siddha – a great master or accomplished one
གྲུབ་པ།	(n.) 'highly accomplished one', 'saint', (from Sanskrit: <i>siddhi</i>)	གྲུལ་མཚན།	(n.) victory banner or victory sign/symbol
པ་རླ།	(n.) lotus flower	ཐེབས་རིས།	(n.) painting, mural, wall-painting
འབྱུང་གནས།	(n.) origin, source	སྒོལ་དཔོན།	(n.) master, professor
བྱ་བ།	(vt.) to be called, to be known as; (n.) action, deed, work	རྩེ་བ།	(n.) centre, middle, core, crux, hub; navel
སྒྲིལ་བྱ།	(n.) man, person	རལ་གྱི	(n.) sword, dagger
བརྗོད་པ།	(n.) an utterance or expression; (vt.pt.) to say, to talk, to express; to discuss, to expound	སྒོལ་མ།	(n.) student, disciple
		རྩེ་འབངས།	(n.) king and subjects
		ཟེའུ་འབྲུ།	(n.) anther
		དང་ལེའ་	(n.) golden coloured goose
		ལྷུགས་སྒྲུལ།	(n.h.) 'mind son', closest disciple, principal disciple
		ནོ་ཙོ།	(n.) parrot

ཚཱ་བཙུག་། དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་མདུན་ནས་ཚཱ་བཤེས་སྒྲུངས་ཤིང་དེ་སྲུང་བ་ལ་སློ་ཀུན་ནས་བཙུག་
 འགྲུས་དང་ཐུན་པའི་སྐྱེས་ལུ་དམ་པ། ཚཱ་བཙུག་དམ་པ་མཚན་བྱེད་གྱི་རི་མོ་ནི་གོང་དུ་སློབ་ཚན་དངོས་
 གཞིར་བོན་པ་ལྟར་མཁན་སློབ་ཚཱ་བ་གསུམ་ལོ་ཙཱ་དང་བཅས་པའི་མཚན་བྱེད་དུ་བཞེངས་པ་ཡིན་ལ་དུས་ཤུས་
 དུས་སུ་སྤྱི་དང་རྗེ་རྗེ་སོགས་བྱིས་ནས་རིགས་གསུམ་མགོན་པོ་མཚན་ཞེས་ཀྱས་སྐྱོས་བྱས་པའི་སྐོལ་དེ་ནི་རིག་
 བཅོས་སུ་སྤྲང་བ་ཡིན་ཞེས་དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་སོགས་ལས་བོན་ནོ།

Vow- Keepers are holy saints who have taken vows in the presence of great masters and diligently hold them with all their body, speech and mind. The representation of the Holy Vow-Keepers in this lesson symbolises the three great masters and the translators. Sometime later, in the centre of the picture, a scripture and a vajra were drawn to symbolise the Three Great Protectors (Jambey Yang, Chagna Dorje and Chenrisi). The drawing of these, which became widespread, was based just on the impressions of the artist and was not a part of the original creation by Sayka Pandita Kunga Gyaltsan (1182-1251). This view is supported by Tungar's dictionary.

མཁན་སློབ་ཚཱ་བ་གསུམ། གོང་དུ་བཤད་པའི་མཁན་ཚཱ་བ་ཞེས་པའི་འཚོ་དང་སློབ་དཔོན་པར་འབྱུང་གནས།
 ཚཱ་བ་ཀྱུ་ལྷི་སྲོང་ལྗེ་འཕེན་བཅས་གསུམ་ལ་ཞུ།

The three great masters mentioned in this reading refer to Shiwa Tso, Pema Jungne and King Trisong Detsen.

ཞི་བ་འཚོ། བོད་བཙན་པོའི་དུས་སུ་ཀྱུ་གར་ནས་གདན་དྲངས་པའི་མཁས་དབང་ཞིག་སྟེ་མཁན་ཚཱ་བ་ཞེས་ཞི་བ་
 འཚོ་ཞུ་གི་ཡོད། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོ་དང་། མཁན་ཚཱ་བ་ལྷོ་ས་ཏུ། མཁན་པོ་བལྟོ་ས་ཏུ་ཡང་ཟེམ།

During the era when kings ruled Tibet, Shiwa Tso was one of the masters who was invited to Tibet from India. He is also known as Khenchen Bodhisattva and Khenpo Bodhisattva.

བརྟུལ་ལྷུགས། ཚཱ་བ་གྱི་སྤྱོད་ཚུལ་བརྟུལ་བའམ་ཚོགས་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་ལ་ལྷུགས་པ་སྟེ་གསང་
 རྒྱལ་གྱི་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་བ་ལ་ལྷུགས་པ།

This technical term is variously translated as 'ascetic practices' and 'yogic disciplines'. It refers to unusual and secret tantric practices which are a reversal of previous, ancient (and wrong) practices.

པརྱ་འབྱུང་གནས། ལུབ་ཕྱོགས་ཨོ་རྒྱན་གྱི་ཡུལ་ནས་ཕྱོན་པའི་སངས་ཐུགས་ཀྱི་རྟོགས་པ་ཅེར་སོན་པའི་གྲུབ་ཐོབ་
ཞིག ལུ་རུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཨོ་རྒྱན་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་བཟེ།

Pema Jungne (literally: 'one who originates from a lotus') came from the western land of Ugyen (west of India) and was a great master of tantric understanding. He is also known as Guru Rimpoche and Ugyen Rimpoche.

རྗེ་འབངས་ཉེར་ལྔ། ཆོས་རྒྱལ་བྱི་སྤོང་ལྗེ་ཉེ་བཅོན་གྱིས་གཙོས་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་པརྱ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་
ལུགས་སྐབས་སློབ་མ་ཉི་ལྔ་ཙམ།

The expression 'the twenty five -the king and his subjects' refers to Pema Jungne's twenty five most intimate disciples of which King Trisong Detsen was the most important.

ལྟ་གྲུབ། རང་རང་སོ་སོའི་ཆོས་དང་འཇིག་རྟེན་ལ་འཇིན་པའི་ལྟ་བུ། དེ་ལྟ་བུའི་བྱུང་ཆོས་ཚང་བའི་ལུགས་
ལ་གྲུབ་མཐའ་ཞེས་བྱའོ། རྒྱས་པ་གྲུབ་མཐའི་བཟླན་བཙོས་དག་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།

This technical term refers to one's own philosophical views of the dharma and the world. This philosophical system is known as 'The Tenets'. To fully comprehend these doctrines, one needs to understand the commentaries of The Tenets.

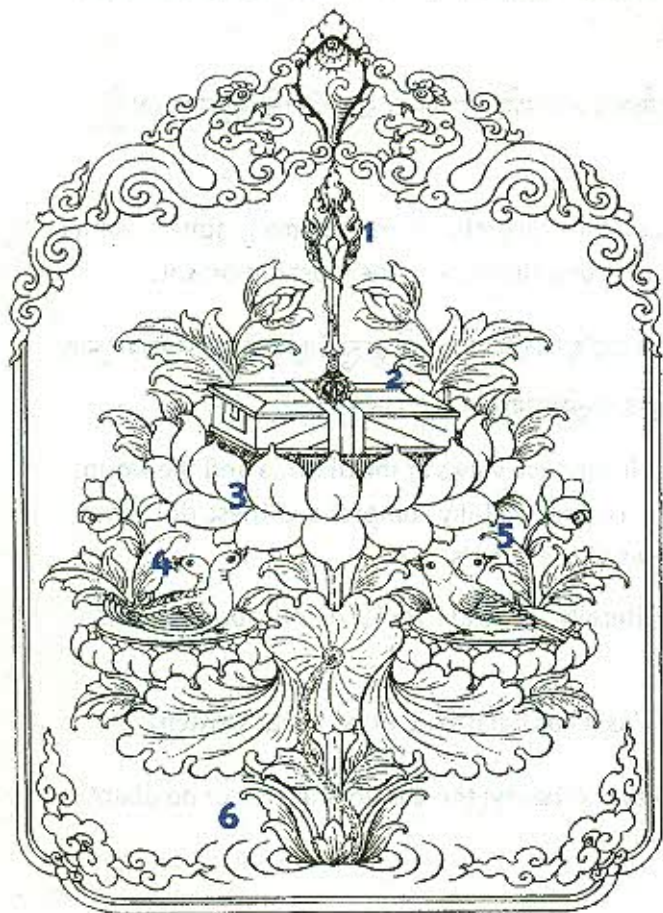
ས་བྱུབ་རྫོགས། This idiomatic expression (literally: 'spread over land and stone') means 'everywhere'.

ཇི་སྟངས་སུ། This expression means 'as it is', 'as it has been said' or 'as it was written'.

བརྗོད་པ་སློབ་མེད་ཡིན། This expression conveys certainty; there is no question or no doubt that something is the case.

སྣོམ་བརྩོན་དམ་པ།

Holy Vow-Keeper

- 1 རལ་གྱི
sword
- 2 བོད་རྒྱུ་
scriptures
- 3 བ་སྒྲུ་
lotus flower
- 4 ངང་ལེར་མཁོ་གཉིས་ཅན།
two-headed golden goose
- 5 རྗེ་ཙོ་མཁོ་གཉིས་ཅན།
two-headed parrot
- 6 མཚོ།
lake

སྒྲིང་ཚན། Exercises

ཀ། གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

1 རྩོམ་བཙུན་དམ་པའི་རིམ་འོ་ཐོག་ནས་མར་བོད་ཀྱི་ས་གནས་གང་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ།

2 རྩོམ་བཙུན་དམ་པའི་རིམ་འོ་ཐོག་ནས་སྐྱེས་བུ་གང་དང་སྐུ་ལ་བཞུགས་པ་བྱས་འདུག་གམ།

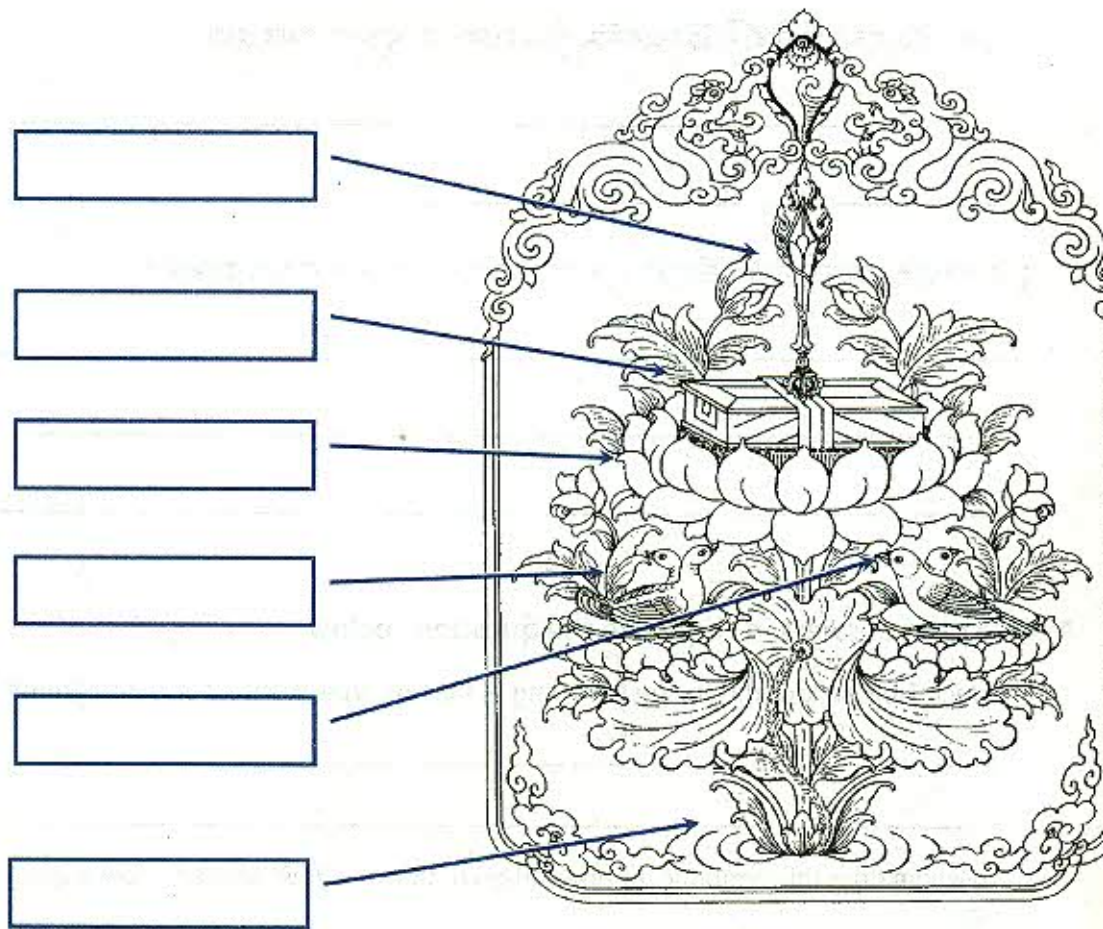
A Give brief answers in English to the questions below.

1. Which Tibetan area did the first drawing of the Holy Vow-Keeper originate from?

2. To whom does this symbolic representation of the Holy Vow-Keeper show respect to?

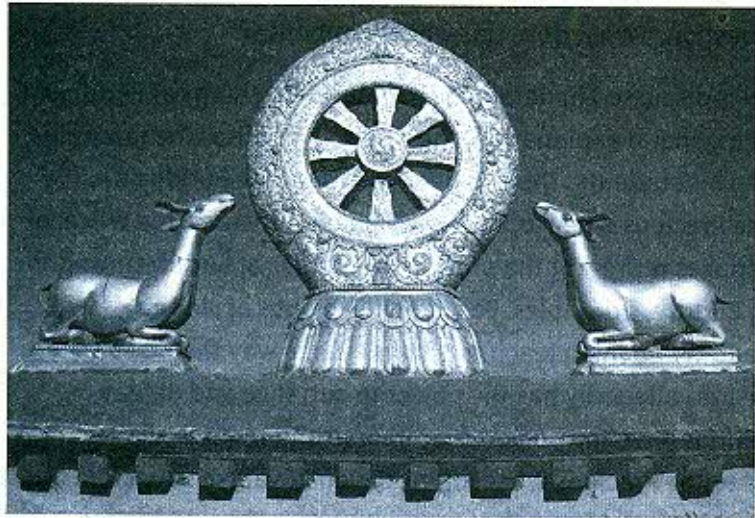
ག རི་མོ་ར་བཟླས་ནས་བོད་ཡིག་གམ་དབྱིན་ཡིག་གི་མིང་ཚིག་བྲིས་དང་།

C Fill in the labels below in English or Tibetan.

༄༅། འོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གནས། ཚོས་ལྷགས་བཅས་ཀྱི་སྤྱབ་ཐབས་མེད་པའི་དབང་
 ཉགས་སུ་གྱུར་པ་ལྟ་ཞུན་ར་ས་འབྲུལ་སྤང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་ཐོག་ཏུ་མཛེས་ཞུན་རི་དྲགས་བྱུང་
 གིས་གཡས་གཡོན་དུ་རྒྱན་པའི་ཚོས་འཁོར་གཟི་བརྗིད་དང་ཞུན་པ་ཞིག་མཇལ་རྒྱུ་ཡིད། དེ་ལ་
 བརྟེན་ནས་ཁ་བ་ཅན་པའི་ཚོས་དང་རིག་གནས་ལ་ཤེས་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ་མེ་ཉར་འབར་བའི་རྗེས་སུ་
 རྒྱ་བ་མགོན་པོ་ཚོར་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་སྤང་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་འདོད་གསར་པ་ཞིག་སྦྱིན་
 པས་རི་དྲགས་ཚོས་འཁོར་ལ་ཕྱག་སོར་བཙུགས་ཏེ་ཡ་གི་རི་དྲགས་བྱུང་དེ་དོན་ཅི་ཞིག་མཚོན་གྱི་ཡོད་
 དམ་ཞེས་དབང་མེད་དུ་ཐལ་བའི་དྲི་བ་ཞིག་འདོན་གྱི་ཡོད།

རི་དྲགས་ཚོས་འཁོར་
 དེ་ལ་རྒྱས་པའི་དབང་དུ་བྱས་
 བ་སངས་རྒྱས་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་
 བྱང་དོན་ཏུ་ཅང་ཟབ་པའི་
 བཤད་པ་དང་ཞུན་པ་ཡིན་ལ།
 སྦྱིར་བཏང་འཁོར་ལོ་ནི་
 སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུལ་བུའི་
 དོན་དུ་ཚོས་གསུངས་པའི་
 མཚོན་བྱེད་དང་། རི་
 དྲགས་གཉིས་པོ་ཚོས་གསུང་

ཡུལ་གྱི་གསུལ་བུའམ་སློབ་མའི་མཚོན་བྱེད་ཡིན། དེ་ཡང་རྒྱལ་སྤིང་སྣ་བདུན་གྱི་ནང་མཚན་
 འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ཚུབས་རིམ་པས་འཁོར་བ་ནང་བཞིན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་དེ་ཡང་གསུལ་བུའི་
 སློབ་རིམ་པ་དང་བཞུན་ནས་ཐེག་པ་གཉིས་སམ་མང་པོར་གསུངས་པ། འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེར་པ་
 རོལ་གྱི་དགའ་བོའི་ཚོགས་གཙོ་ཅིང་གཏུབས་ནས་དེ་དག་འཛོམས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ཞུན་པ་ནང་
 བཞིན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ལ་ཡང་གསུལ་བུའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་མཐའ་དག་འཛོམས་ཤིང་དག་པར་
 བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ཞུན་པ། འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེར་གང་དམིགས་པའི་ཡུལ་ལ་སྦྱར་དུ་བསྐྱོད་པའི་
 རྒྱས་པ་ཞུན་པ་ནང་བཞིན་དམ་པའི་ཚོས་ཉམས་སུ་སྤངས་ན་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་གོ་
 འཕང་ལ་སྦྱར་དུ་སླེབས་རྒྱས་པ། མདོར་ན་སངས་རྒྱས་བཙུན་ཞུན་འདས་ཀྱིས་གསུལ་བུའི་སློབ་

རིམ་པ་མི་འདྲ་བའི་དབང་དུ་མི་ཡུལ་དུ་ཚོས་གྱི་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་དུ་བསྐྱར་བ་དེ་མཚོན་གྱི་
ཡོད། ཞིབ་དུ་གཞུང་ཚེན་མོ་དག་ལས་ཤེས་བར་མཛོད་ཅིག

Section Two: Well-known Symbols

Reading Fourteen: **The Wheel of Dharma**

On top of the Jokhang temple, a temple which clearly illustrates the history, culture, and religion of Tibet, one can see the glorious Wheel of Dharma with two deer on either side of it. When visitors, who really want to learn about Tibetan religion and culture, first see the wheel on top of the Jokhang, a special curiosity is aroused in them. Pointing to the wheel, they spontaneously ask the question, “What does this wheel symbolise?”

If the meaning of the wheel is discussed in detail, the profound teachings of Buddhism can be explained. To give just a general explanation, the wheel symbolises the teachings of the Buddha which he gave to his students. The two deer represent the Buddha’s students and disciples. Like the Precious Wheel of the Seven Royal Treasures, the Wheel of Dharma also has spokes. The spokes represent the progressive stages of Buddhism and the progressive understanding of Buddha’s disciples. Based on the stages of student understanding, the Buddha taught two main teachings. In the same way that the Precious Wheel of the Seven Royal Treasures allegedly has the power to cut, slice and defeat enemies, so the Buddhist teachings have the power to overcome and remove all the ignorance of its followers. Just as the Precious Wheel of the Seven Royal Treasures allegedly had the power to quickly go wherever the kings desired, so if one practices Buddhism one can be liberated and quickly reach the level of omniscience.

In short, the Wheel of Dharma represents the three times the Buddha gave teachings (literally: ‘spun the wheel of dharma’), in the human realm, to his disciples in accordance with their different levels of understanding. For a deeper understanding of the Wheel of Dharma, one should study about it in the great texts.

ལོ་རྒྱུས།	(n.) a history, an account	རིམ་བཞག་	(n.) sequence, stage, step, progression
རིག་གནས།	(n.) culture, learning	བསྟུན།	(vt.pt.) to act in accordance with, to conform to
ལྷུང་།	(vt.p.) to rub out, to erase; to eradicate, to wipe out	དགྲ་པོ།	(n.) enemy
དཔང་རྟགས།	(n.) evidence, proof	གཏུབས།	(vt.pt.) to slice, to chop up
འཕྲུལ་སྣང་།	(n.) illusion, hallucination	འཛོམས་པར་བྱེད།	(v.com.) to defeat, to overcome, to subdue, to conquer
གཙུག་ལག་ཁང་།	(n.) monastery, temple, Buddhist sanctuary, main temple	ཉོན་མོངས།	(n.) ignorance, affliction, delusion
མཛོམས་ལྡན།	(adj.) beautiful, 'endowed with beauty'	མཐའ་དག་	(adj.) all, everything
རི་དྭགས།	(n.) deer, herbivorous animals, wild animals	གོ་འཕང་།	(n.) status, level, position, rank
ལྷན་།	(n.) a pair, two, both	དམིགས་བཞག་	(n.) visualisation, imagination; (vt.) to visualise, to imagine
སྣང་ཚུལ།	(n.) appearance, 'the way it appears'	དམིགས་བའི་ཡུལ།	(n.) object of one's visualisation or imagination
ཕྱག་མོར།	(n.h.) finger	སྐྱུར་བྱ།	(adv.) quickly, swiftly, rapidly, immediately
ཡ་གྱི།	(post.) up, up there, on top of	མདོར་ན།	(adv.) briefly, in brief, in short, in summary, in conclusion (also མདོར་བསྟུས་ན་)
ཐལ་བ།	(vi.) to logically follow, to be consequential; to do far more than is needed or required, to overdo		
སྦྱར་བརྟེན།	(adv.) in general, typically, generally, commonly		
གཏུལ་བྱ།	(n.) disciple		
ཅིབས།	(n.) spoke of a wheel		

ར་ས་འབྲུལ་སྤང་གཙུག་ལག་ཁང་། ཚོས་རྒྱལ་སྲིང་བཅོན་སྐབས་བལ་བཟའི་རྟེན་སྐལ་ལོ་བོ་མི་བསྐྱོད་དོ་རྗེ་
བཞུགས་ཡུལ་དུ་བཞེངས་པའི་ལྷ་ཁང་ཞིག་ཡིན་ལ་ད་ལྟའི་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དེ་ཡིན། བྱིས་བལ་བཟའི་
རྟེན་སྐལ་གྱི་ལོ་བོའི་སྐུ་བརྒྱན་དེ་ར་མོ་ཆེར་གདན་དྲངས་པ་དང་རྒྱ་བཟའི་རྟེན་སྐལ་གྱི་ལོ་བོ་དེ་གཙུག་ལག་ཁང་
དུ་གདན་དྲངས་པའོ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ལ་བཤད་སྲོལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཤས་ཡོད།

The Rasa Jokhang temple (Rasa is an ancient name of Lhasa) was built during the reign of Songtsen Gampo to house Pal Sa's dowry of the Jowo Mikyo Dorje. These days, this temple is known as Lhasa's Jokhang temple. Sometime after the Jowo was placed in the Jokhang temple, the statue of the Jowo was moved to Ramoche temple and Ramoche's Jowo was moved to the Jokhang temple. There are various views about the reasons for moving these two statues.

གདུལ་བྱ། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཚོས་གསུངས་ཡུལ་གྱི་སློབ་མ། རྒྱ་ཆེས་ནས་བཤད་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་གོ།

This term refers to Buddha's disciples. To give a very broad definition of this term, it refers to all sentient beings. (This term literally means 'trainee' or 'one who is tamed' – that is one who is tamed or disciplined by the teachings of Buddha.)

ལྷོངས་རྒྱ། ལྷོན་དུས་སུ་ཚོས་དང་དངོས་སྐབ་དོན་དུ་གཉེར་བ་པོ་དག་ཡུལ་ལུང་མང་པོ་འགྲིམས་པ་ལ་
ལྷོངས་རྒྱ་ཞེས་བྱ་ལ། དེར་སྐབས་ཡུལ་བསྐོར་སྤོ་འཆམ་གྱི་ལས་རིགས་ལའང་ཐ་སྟད་དེ་སྤྱོད་པའི་སྲོལ་དར་
ཡོད། ཡུལ་སྐོར་ལ་ལྷོངས་རྒྱ་དང་། ཡུལ་སྐོར་བར་ལྷོངས་རྒྱ་བ་ཞེས་བྱེད།

In ancient times, this term referred to those who travelled to many places seeking the dharma and spiritual empowerment. These days this term is also widely used by those in the tourism profession. There are two words for tourists - ཡུལ་སྐོར་བ་ and ལྷོངས་རྒྱ་བ་.

ཐོག་པ་གཉིས། རྣང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་ཚོས་ལ་ཐོག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ། ཐོག་པ་
ཆེན་པོ་དང་། ཐོག་པ་ཆུང་དུ་གཉིས་སུ་འདོད། ཐོག་པ་ནི་འབྲུར་གྱི་དོན་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་འབྲུར་བ་པོའི་ཐོག་
ལུགས་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་ནས་རྒྱལ་ལུར་ཆེ་ཆུང་མི་འདྲ་བ་བཟོ་དགོས་པ་ལྟར། ཚོས་ཉམས་སུ་ལེན་
མཁན་གྱི་ཤེས་ཚད་དང་སློ་སྟོབས་སོགས་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་ཏེ་སངས་རྒྱལ་གྱིས་ཐོག་པ་གཉིས་སུ་གསུངས་སོ།

According to Buddhism, there are two 'vehicles' of spiritual practice – the greater 'vehicle' and the lesser 'vehicle'. The term ཐོག་པ་ literally means 'to carry' or 'to bare'. Based on the strength or capacity of the 'carriers' or practitioners of the dharma, and in accordance with the need to create various sizes of loads for one to carry (literally a burden for one's back), the Buddha taught the two 'vehicles' based on the relative

༡ འཕོར་ལོའི་བྱུང་ཚེས་དང་ནང་པའི་ཚེས་ཀྱི་བྱུང་ཚེས་ཇི་ལྟར་མཚུངས་སམ།

༢ རི་དྲགས་གཉིས་སུ་བྱས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཞིག་ཡིན་པ་མཚན་འགྲེལ་གྱི་ནང་དོན་དང་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་བྲིས་ཤིག

A Give brief answers in English to the questions below.

1. In brief, what does the Wheel of Dharma symbolise?

2. How do the features of the wheel and the meanings of Buddhism relate to one another?

3. By referring to the explanatory notes above, why do you think there are two deer in the Wheel of the Dharma symbol?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — རི་དྲགས་ཚོས་འཁོར་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཐོག་ལ་ལོ་ནར་མངལ་རྒྱ་ཡོད།

༢ — ཚོས་འཁོར་དེ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་རང་སྤྱང་གི་མཚོན་ཆ་ཞིག་ཡིན།

༣ — ཚོས་ནི་དམ་པའི་ལྷ་ཚོས་དང་འཁོར་ལོ་ནི་དེ་གསུངས་བའམ་བལྟན་པའི་མཚོན་བྱེད་ཡིན།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The Wheel of Dharma can only be seen on top of the Jokhang temple.

2. ___ The Wheel of Dharma is a weapon of self-protection.

3. ___ The 'Dharma' refers to Buddhist teachings and the wheel symbolises the teaching of it.

༄༅། །ཁ་བ་གངས་ཅན་པའི་ཡུལ་གྱི་དང་སྒྲ་ལྷག་ཏུ་དབུས་གཙང་ཚོས་ཀྱི་ཞིང་ས་དེར་རྟེན་འབྲེལ་
མཚོན་བྱེད་མེད་ཏུ་མི་རུང་བ་ཞིག་མཚིས་པ་ནི་བྱེ་མར་ཚང་ཕུད་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། རི་རྩེད་དུ།

བྱེ་ཕུད་ཀྱིས་ཡོལ་གོ་བཀའ་བ་ལ། །

ཚི་བརྟུད་རྩིང་པོས་རྒྱན་དུ་བྱས། ། ཞེས་ཟེར་བ་རྣམ་ལེགས་པའི་བྱ་བ་

ཅི་ཞིག་འགོ་རྩོམ་ཡང་དེའི་རྩོན་འགོའམ་འགོ་རྩོམ་སྲུ་བྱིམ་ཚང་ཚ་རྒྱུན་ལེགས་ཞན་དང་རིགས་
རུས་གོ་མིང་མཐོ་དམའ་སོགས་མི་དབྱེ་བར་འདྲ་མཉམ་དུ་བྱེ་མར་ཚང་ཕུད་ཀྱིས་ཐོག་དྲངས་ནས་
རྟེན་འབྲེལ་བྱེད་སྲོལ་དར་ཡོད།

དེ་བརྒྱ་ཤེས་པའི་བྱ་བ་དང་ལས་དོན་གང་བཙམས་པ་དེ་འགོ་ལེགས་ས་ནས་འཇུགས་ཤིང་
མཇུག་དགེ་ལེགས་སྲུ་མཐར་བྱིན་པའི་དོན་དུ་ཡིན། བྱེ་མར་ནི་མར་དང་བསྐྱེས་པའི་རྩམ་པ།
ཚང་ཕུད་ནི་ཚང་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། དེ་དག་ཀྱང་གང་ལྗང་གིས་མི་འགྲིག་པར་བྱེ་རྩམ་དང་ནས་ཚང་
སྲུ་དང་གང་གིས་ཀྱང་ཡོངས་སྲུ་མ་སྤུད་པའི་གོང་དུ་བཤམས་པར་བརྟེན་དེ་ལ་ཕུད་ཅེས་པའི་མིང་ཐོབ།
ཕུད་ཀྱི་ཐ་སྐད་དེ་སྐབས་འགར་ལེགས་ཤོས་དང་ཚེ་གྲས་ཀྱི་དོན་དུ་འང་གོ་ཡི་ཡོད། བྱེ་རྩམ་ཀྱི་ཕུད་
དེ་རིན་པོ་ཆེ་ལས་གྲུབ་པའི་རྗེར་མའམ་ཡོལ་གོ་གཞན་གང་རུང་དུ་མར་དང་བྱེ་དཀར་སོགས་རྣམས་དུ་
རྩིས། དེ་ལ་མར་དཀར་གསོས་པ་དང་མར་ཚོན་གྱི་བརྒྱ་ཤེས་རི་མོར་བྱས་པའི་དཀར་རྒྱན་བཅུགས་
པ་དང་། རིན་ཆེན་གསེར་དུལ་ཤིང་སོགས་གང་རུང་ལས་གྲུབ་པའི་ཡོལ་གོ་མར་གསར་གྱི་ཡས་སྐྱོན་
དང་བཅས་པའི་ནང་དུ་ནས་ཚང་གར་མས་བཀའ་ས་ཉེ་ཚང་ཕུད་བཤམས་པ་དེ་ལ་བྱེ་མར་ཚང་ཕུད་
ཅེས་ཟེར་བའོ།

དེ་ནས་འགོ་དང་པོར་ལག་གཡས་པའི་སྲིན་མཇུག་ཀྱིས་ཚང་ཕུད་ལ་རེག་དེ་མཚོག་གསུམ་ལ་
སྐོན་ལམ་དང་བཅས་ལན་གསུམ་སྤུལ་ནས་རང་གིས་སྤུང་། སྐར་ཡང་བྱེ་མར་ནས་ཅུང་ཟད་སྤངས་ཉེ་
དཀོན་མཚོག་ལ་སྤུལ་རྗེས་རང་ངམ་བྱིས་པ་གསར་དུ་བཅོས་པ་དང་བ་ལ་བེུ་སྐྱེས་པ་ཡན་གྱི་ཁ་ལ་
བྱིན་ནས་བརྒྱ་ཤེས་ཁ་གྲོ། །ཁ་བྱེ་མར་དང་མ་བྲལ་བ། ལག་ནོར་དང་མ་བྲལ་བ། རྣ་བ་
གཏམ་བཟང་དང་མ་བྲལ་བ་སོག་ཅེས་རྟེན་འབྲེལ་བྱེད་སྲོལ་རྣམས་བདེ་ཤོས་དང་དར་ཁྱབ་ཆེ་ཤོས་
ཞིག་ཡིན་ནོ། །

Section Two: Well-known Symbols

Reading Fifteen: Chemar and Chang Phü

In most Tibetan areas, but in particular in Central Tibet (Ü -Tsang) -the land of the pure dharma-there are two indispensable ceremonial symbols. These are known as “chemar” and “chang phü”. In accordance with the saying,

“A plate is filled with the first offering of tsampa,
And is decorated with freshly made butter,”

so the tradition of offering chemar and chang is made before any important work, or ceremonially at the very beginning of it. This practice is widespread amongst Tibetans of all walks of life; in households that are rich or poor, amongst people of high or low birth and amongst those of high or low rank.

The reason for making this offering is so that all auspicious deeds and activities will both begin well and finish well. Chemar is tsampa (ground barley flour) mixed with butter and chang phü is a first offering of chang (barley beer). The tsampa and chang need to be the best quality one has available. Before anyone consumes them, they must be arranged as an offering. This is how the offering derived its name “phü”. The term “phü” can also sometimes mean the best and the most excellent. The first offering of the tsampa is put on a plate made of precious materials, or some other kind of appropriate container, and is mixed together with butter, sugar and so on. This must be decorated with an auspicious design made of fresh, white butter.

Strong chang is put into a container or bowl made of precious gold, silver or wood, or some other kind of appropriate bowl. Small, fresh dobs of butter are then placed on the edge of the bowl. This arrangement is known as “chemar chang phü”.

The first thing one then does is to dip the ring finger of one’s right hand into the chang and flick it into the air as an offering. This is done three times as a prayer offering to the Three Jewels. Then one can taste it. One does the same with the chemar, taking a small amount of it and offering it to the Three Jewels. After that, one may eat some of the chemar or put it in the mouth of a new born baby or even the mouth of a calf and say,

“Good luck! May you always have chemar to eat, always be wealthy and always hear good news!”

This ceremonial offering is one of the simplest and most widely spread Tibetan traditions.

སྒྲིག་ཏུ།	(adv.) especially, in particular	ཚུམ་པ།	(n.) roasted barley flour
མཆིས་པ།	(vi.pt.) to exist, to be; to go, to come	ནས་ཆང་།	(n.) barley beer
ཡོལ་གོ།	(n.) container, receptacle, plate, dish, bowl	བཤམས་པ།	(vt.pt.) to prepare, to make preparations, to layout, to display
བཀང་པ།	(vt.pt.) to fill up, to stuff in, to fill to the brim	ཐ་སྟད།	(n.) term, word, expression, terminology, convention
གྱུན་དུ་བྱས།	(v.com.) to decorate	སྐབས་འགའ།	(adv.) sometimes, occasionally
འགོ་ཚོམ།	(v.com.) to begin, to start, to commence	ཚེ་གས།	(n.) the best, the most excellent (also ཚེ་ག་)
ཕྱི་འགོ།	(n.) first preparation; preliminary, introductory	ཐེང་མ།	(n.) plate, dish, saucer, platter
ཚུའི་ན།	(n.) conditions, circumstances	རེག།	(vi.) to touch, to make contact with something
ལེགས་ཞན།	(adj.) good and bad, superior and inferior	མཚོག་གསུམ།	(n.) 'Three Jewels', 'Triple Refuge' (abbrev. of དཀོན་མཚོག་གསུམ་)
ཐོག་དྲངས།	(v.com.) to commence, to begin with; to lead, to direct	ལན།	'times', 'occurrences', 'occasions'
མཐོ་དམའ།	(adj.) high and low	སྤང།	(vi.p.) to taste
ལས་དོན།	(n.) work, job, business	སྐར་ཡང།	(adv.) again
དགེ་ལེགས།	(adj.) auspicious, 'virtuous and good'	ཚུང་ཟད།	(n.) a small amount, a little bit
མཐར་ཕྱིན་པ།	(v.com.) to have reached the end, to finish	ཡན།	(adv.) even; including; more than, over
གང་བྱུང།	(adj.) reckless, careless, indiscriminate, 'whatever happens'		

ཡོལ་གོ་ ལྗོང་ཆས་ཀྱི་བདུ་རྗེད།

This word is an old word for 'receptacle' and can refer to either a plate, dish or bowl.

ཚི་བཅུད་སྦྱང་བོ། འོ་མ་དགོགས་པ་ལས་ཐོན་པའི་སྦྱང་པོའམ་ཚི་བཅུད་སྦྱེ་མར་གྱི་མངོན་བརྗོད།

This metaphorical expression (literally: 'essential elixir' or 'nutritional essence') means the butter that results from milk being churned.

རིགས་རུས་གོ་མིང་། རང་རང་གི་སྦྱེས་སའི་རུས་རྒྱུད་དང་མི་སོ་སོའི་བྱུ་ཚོགས་ཀྱི་གོ་གནས་དང་མིང་གྲགས་བཅས་སོ།

This expression refers to one's status as determined by family lineage of one's birth, one's rank in society and by how well one is known.

དཀར་རྒྱན། བྱེ་མར་དང་མཚོད་པ། བགྲ་ཤིས་པའི་ལྗོང་ཆས་སོགས་གང་རུང་ལ་མར་གྱིས་བཟོ་བཤོད་བྱས་པའི་མཛེས་རྒྱན།

This term (literally: 'white decoration') refers to a particular way of decorating chemar, offerings and lucky containers with butter.

ཡས་སྒོན། དཀར་ཡོལ་དང་ཆང་རྒྱན་སོགས་ཀྱི་ཁ་ལ་བགྲ་ཤིས་མཚོན་བྱེད་དུ་མར་གྱི་ཐེབས་རྒྱ་རྒྱང་རྒྱང་བཤོད་པ།

This term refers to putting a small dab of butter on the edge of a cup or chang container as a symbol of good luck.

སྒོན་མཚུབ། ལག་པའི་ཐེའུ་རྒྱང་གི་གོང་དུ་གནས་པའི་མཚུབ་མོ།

This word means the fourth finger of either hand.

ཚོས་ཀྱི་ཞིང་ས། རྣང་ཚོས་དར་བའི་ས་ཆ།

This expression means the areas where Buddhism has spread.

ལོངས་སྤུ་མ་ལྷུད་པའི་གོང་དུ། This expression literally means 'before anyone has enjoyed it', but in this context means before anyone has consumed or partaken of it. The reason for this is to ensure that the tsampa and chang are pure and thus qualify to be used as an offering.

མཚོག་གསུམ། This word is an abbreviation of དགོན་མཚོག་གསུམ་ often translated as 'The Three Jewels' – which are སངས་རྒྱལ་ Buddha; ཚོས་ the dharma; དགེ་འདུན་ the priesthood.

སྦྱོང་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༧ ལུང་ཚེས་པ་དོན་གང་དང་གང་ལ་འཇུག་གི་ཡོད་དམ།

༨ བྱེ་མར་དེ་བོད་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ་ལྟར་ན་གང་གི་ཐོག་ལ་སྦྱོང་གི་ཡོད་དམ། དེ་མཚོན་ཞིག་ཞིག་དང་།

༩ བྱེ་མར་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དེ་ལ་ཆ་རྒྱུན་གང་ཚང་དགོས་སམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What does the term “phü” mean?

2. According to Tibetan tradition, when is an offering of chemar made? Please give examples.

3. What ingredients does one need to make chemar?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ཞོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — བོད་རྒྱུ་ལོ་གསར་རྒྱབས་ལོ་ནར་སྤེམ་པར་བཟོ་གི་ཡོད།

༢ — སྤེམ་པ་ལ་མ་ཟོས་གོང་དུ་ངེས་པར་དཀོན་མཆོག་ལ་མཚོད་དགོས།

༣ — སྤེམ་པ་ནི་བོད་པའི་རྒྱན་གཏན་གྱི་ཟས་རིགས་ཤིག་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Chemar is only made during Tibetan new year.

2. ___ Before eating chemar one must offer it to the Three Jewels.

3. ___ Chemar is a staple food of the Tibetan people.

གསུམ་དཀ

དག་རྒྱན་མ་གཏམ་བུ་འཇགས།

Section Three:

Legends

༡༦ བར་སྟོང་རྒྱལ་པོ་དང་ཉེ་གནས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད།

༄༅། །གཙང་སྟོང་རྒྱུད་རི་བོ་ཆེ་དགོན་པའི་ཆེ་ཆེན་ལྷ་ཁང་གི་གྲུ་པ་ཚོ་རྒྱ་ལེན་ས་ལྟེང་པ་བདེ་པོ་
མེད་རྒྱུན་ཉེན་ལྟར་དགོན་གཤམ་གྱི་ཡར་སྐྱེད་གཙང་པོ་ནས་ལེན་པར་འགྲོ་དགོས་པ་རེད།

བར་སྟོང་རྒྱལ་པོའི་ལྷགས་ལ་གྲུ་པ་ཚོ་ཉེན་ལྟར་དེ་ལྟ་བུའི་དཀའ་ངལ་སྤུང་དགོས་པ་སྤྱིང་རེ་རྗེ
དགོངས་ནས་ཆེ་ཆེན་ལྷ་ཁང་གི་དོན་གཅུལ་སྤྱི་མའི་ཨར་ཀ་བཏིང་པའི་སྐོའི་ནང་རྒྱ་མིག་ཅིག་སྐྱེས་པ་བུ་
རྒྱུའི་དགོངས་པ་བཞེས།

ཉེན་གཅིག་བར་སྟོང་རྒྱལ་པོས་ཉེ་གནས་པོས་ཏེ་ཁོ་ལ་གཡུ་སྤལ་བཟོ་སྐྱར་མོ་གང་གནང་སྟེ་ཁྱོད་
ཀྱིས་འདི་དོན་གཅུལ་སྤྱི་མའི་ཨར་ཀའི་འོག་སྐྱས་དགོས་ཞེས་བཀའ་མངགས་གནང་། ཉེ་གནས་ནི་ལོ་རྒྱུ
ལ་བཞུམ་ཆགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་གཡུ་སྤལ་བཟོ་སྐྱར་མོ་གང་དེ་ཁྱེད་ནས་དོན་གཅུལ་སྤྱི་མར་སྐྱེབས་
མཚམས་དེ་རང་གི་ཨམ་སྤག་ནང་དུ་བཅུག་སྟེ་བར་སྟོང་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་མདུན་ལ་སྤྱོད་ནས་སྐྱ་མ་མཁྱེན།
ཁྱོད་ཀྱིས་བཀའ་མངགས་གནང་བ་ལྟར་གཡུ་ཨར་ཀའི་འོག་དུ་སྐྱས་ཡོད་ཅིས་རྒྱན་བཤད། བར་སྟོང་
རྒྱལ་པོས་ཉེ་གནས་ཀྱིས་གཡུ་དེ་སྐྱས་མེད་པ་མཁྱེན་ཏེ་ན་ལེ། ཡག་པོ་བྱུང་། ད་ཁྱོད་ཀྱི་སྐུ་པའི་སྐྱེད་
རགས་ཁྱོལ་དང་གསུངས་པས་ཉེ་གནས་དོ་མདོག་དམར་པོར་གྱུར་ནས་སྐྱེད་རགས་མ་བཀོལ་རང་
བཀོལ་བྱུང་། སྐྱེད་རགས་བཀོལ་མ་ཐག་ཉེ་གནས་ཀྱི་ཨམ་སྤག་ནང་གི་གཡུ་སྤལ་བཟོ་སྐྱར་མོ་གང་པོ་
དེ་སྤལ་བ་གསོན་པོ་གཅིག་ལ་གྱུར་ནས་ས་སྤེང་དུ་ལྷུང་ངོ་། །

ཉེ་གནས་དོ་ཚུ་ལ་སྐྱེད་ས་དང་འགྲོད་པའི་མིག་རྒྱ་དབང་མེད་དུ་ཤོར་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་འཇུག་
པའི་རྒྱུན་གྱིས་རྒྱ་མིག་སྐྱེས་པའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་། གལ་ཏེ་སྐབས་དེར་ཉེ་གནས་ཀྱིས་བར་སྟོང་རྒྱལ་
པོའི་དགོངས་པ་ལྟར་གཡུ་དེ་དག་ཨར་ཀའི་འོག་དུ་སྐྱས་ན་རྒྱ་མིག་ཅིག་གྲུབ་ཐུབ་ཅིས་དམངས་ཁྱོད་
དུ་ཤོད་སྐོལ་ཡོད། །

(རྒྱ་བའི་བདུད་རྩི། — བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྱོད་དག་རྒྱན་གཅིས་བཟུས། སོག་གངས་ ༡༥༦ གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱུན་
ཁང་།)

Section Three: Legends

Reading Sixteen:

Tang Dong Gyalbo and His Servant-Disciple

The monks of the Tse Chen temple of Jun Riwoche monastery, in the upper Tsang area, had a very inconvenient place from where they had to collect water. Every day they had to go down below the monastery to the Yarlung river to get water.

After thinking to himself what a pity it was that the monks needed to work so hard like this each day, Tang Dong Gyalbo considered the idea of making a spring appear beside the gate of the stone-paved outer courtyard of the Tse Chen temple.

One day, summoning his servant-disciple, Tang Dong Gyalbo gave him a handful of turquoise that looked like the shape of frogs and commanded him,

“You must bury these beneath the outside stone pavement!” The disciple, being a very greedy person, took the handful of turquoise and, after arriving at the stone pavement, put them into the pocket of his chuba. He then returned to Tang Dong Gyalbo and lied to him saying,

“Great Lama, I have done as you have commanded and buried the turquoise under the pavement.”

Knowing that the disciple had in fact not buried the turquoise, Tang Dong Gyalbo said to him,

“Excellent. Now untie the belt around your chuba.”

The disciple’s face turned red and he had no choice but to untie his belt. Immediately when he untied his belt, the handful of turquoise in the pocket of his chuba turned into a real, live frog and fell to the ground.

Even though the disciple was very embarrassed and cried tears of regret, because of his mistake, the opportunity for them to have a spring was lost. It is traditionally said that if the disciple had done according to Tang Dong Gyalbo’s instructions, and buried the turquoise under the pavement, a spring would have appeared.

ཉེ་གནས།	(n.) servant, personal attendant, retinue; disciple, follower	ཨར་ཀ།	(n.) flooring made of earth and stone
གཏམ་རྒྱུད།	(n.) story, legend, fable, tale	ཕྱི་མའི་ཨར་ཀ།	(n.) outer flooring
གཙམ་།	(n.) an area of Central Tibet	རྒྱ་མཚོ།	(n.) spring, fountain
རྩོད།	(n.) the upper or higher part, the foremost part, the first volume; Western Tibet	དགོངས་པ་བཞེས།	(v.com.h.) to think, to consider
གཡུ།	(n.) turquoise	སྤྲུལ།	(vt.pt.) to hide, to conceal, to bury
སྐལ་པ།	(n.) frog	བརྒྱུ་ཆགས།	(n.) greed, strong desire, desire and attachment, craving; avarice, stinginess
སྐར་མོ་གང་།	(n.) a handful, a fistful (also སྐར་བ་གང་ and སྐར་གང་)	ཨམ་སྤྲུག།	(n.) fold of a chuba used as a pocket
ཚེ།	(n.) top, tip, apex, summit, point, peak	རྒྱུད་རགས།	(n.) belt
གཤམ།	(post.) below, underneath, under	ཁྲོལ།	(vt.imp.) to untie, to release, to undo
དགོངས།	(vt.h.) to think, to consider; (n.) mind, thought, intention	བརྒྱོལ།	(vt.pt.) to untie, to release, to undo
རྩོག་ཅམ།	(n.) stone pavement, stone flooring	གསོན་པོ།	(adj.) alive
		རྐྱུང།	(vi.p.) to fall
		འཚུག་པ།	(vi.) to make a mistake, to err

ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ། ཇུས་རབས་བཅུ་བཞིའི་ནང་བྱོན་པའི་བོད་ཀྱི་ཐུབ་ཐོབ་ལྷན་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཛད་པ་ནི་བོད་ཡུལ་ས་ཆ་གང་སར་རྒྱ་བོ་བརྒྱལ་དཀའ་བ་རྒྱུ་ལ་ལྷགས་ཟམ་བཅུ་གས་པ་དང་། ལྷ་ཁང་མང་པོ་བཞེངས་པ་མ་ཟད་བོད་ཀྱི་ལྷ་མོའི་འབྲུབ་གཞུང་གསར་གཏོད་ཀྱང་མཛད་པར་བརྟེན་ཐུབ་ཆེན་ལྷགས་ཟམ་པ་ཞེས་སྟན་ཐུགས་མི་རུབ་པར་གནས་ཡོད། ཁོང་དགོང་གུངས་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཙམ་འཚོ་བཞུགས་མཛད་པར་གྲགས་སོ།

Tang Dong Gyalbo (1361-1485) was a great Tibetan master who lived during the fourteenth and fifteenth centuries AD. He did incredible work all throughout Tibetan areas, including building metal bridges in areas that were difficult to travel to and establishing many temples. He was also the creator of Tibetan opera. He became known as the Great Iron Bridge Man and his fame spread everywhere. It is alleged that he lived to around the age of 120 years.

རྒྱུ་རི་བོ་ཆེ། དེང་སྐབས་གཞིས་རྩེ་ས་གནས་ངམ་རིང་རྫོང་རི་བོ་ཆེ་ཤང་ཁོངས། ཡུལ་དེ་ནི་ཐུབ་ཆེན་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོའི་འབྲུངས་ཡུལ་ཡིན་པ་དང་ད་ལྟོང་ཐུབ་ཆེན་གྱིས་བཞེངས་པའི་ལྷགས་ཟམ་ཡོད།

These days the Jun Riwoche monastery is under the jurisdiction of Riwoche village of Namring county. This area is the birth place of the great master Tang Dong Gyalbo and today still has a metal bridge built by this great saint.

གཡུ་སྐལ་བཟོ་སྐར་མོ་གང་། སྐལ་པའི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་གཡུ་ལག་པའི་སྐར་བ་གང་ཡོད་པ་ལ་ཟེར།

This expression means that the handful of turquoise (that Tang Dong Gyalbo gave to his disciple) was shaped like frogs and could fit into the palm of one's hand.

སྒྲིབ་ཚན། Exercises

༡ གཞུང་ལུ་གསལ་བྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ཐང་ལྷོང་རྒྱལ་པོས་ཉེ་གནས་ལ་གཡུ་སྐར་མོ་གང་གནང་བར་དགོངས་གཞི་གང་ཡོད་དམ།

༢ ཐང་ལྷོང་རྒྱལ་པོའི་སྐོར་གྱི་དག་རྒྱན་དེ་ལས་ཐང་ལྷོང་རྒྱལ་པོ་ནི་མི་སྣ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟན་ཡོད་དམ།

༣ ཉེ་གནས་ཀྱིས་ཐང་ལྷོང་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་མངགས་ཇི་བཞིན་གཡུ་ལ་བརྟམ་སེམས་མ་འཆང་བར་སྐར་མོ་དེ་ན་མཇུག་འབྲས་ཅི་ཞིག་ཐོན་ནམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What do you think was Tang Dong Gyalbo's intention in giving a handful of frog-shaped turquoise to his disciple?

2. From this fable about Tang Dong Gyalbo, what kind of person does it show him to be?

3. If the disciple had done according to Tang Dong Gyalbo's command and resisted his desire for the turquoise and buried it, what may have resulted from this?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ཚོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

- 1 — ཉེ་གནས་དེ་ཐང་རྫོང་རྒྱལ་པོར་ཡིད་ཆེས་དང་པ་ལྷན་མེད་བྱེད་མཁན་ཞིག་རེད།
- 2 — ཚེ་ཆེན་ལྷ་ཁང་གི་དགེ་འདུན་ཚོའི་གསོལ་ཆབ་གྱི་དཀའ་ངལ་དེ་གཡུ་སྐལ་དོ་མར་གྱུར་བ་དེ་ནས་ཐག་གཅོད་ཐུབ་པོ།
- 3 — ཉེ་གནས་ཀྱིས་ཐང་རྫོང་རྒྱལ་པོའི་དགོངས་པ་བསྐྱབས་མེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

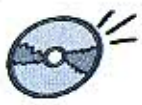
1. ___ The disciple had complete faith and trust in Tang Dong Gyalbo.
2. ___ When the turquoise turned into a real frog, the water collection difficulty of the monk's of Tse Chen temple was resolved.
3. ___ The disciple did not fulfill Tang Dong Gyalbo's command.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚོག་དུམ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚོག་དུམ་དང་སྒྲིགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. ཉེ་གནས་དོ་ཚོ་ལ་སྐྱེངས་དང་འགྲོད་པའི་མིག་ཚུ་དབང་མེད་དུ་ཤོར་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་འཇུག་པའི་རྒྱན་གྱིས་ཚུ་མིག་སྐྱེས་པའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་།
2. ཉེན་ལྷར་དགོན་གཤམ་གྱི་ཡར་ལྷང་གཙང་པོ་ནས་ལེན་པར་འགྲོ་དགོས་པ་རེད།
3. ཡག་པོ་བྱུང་། ད་ལྟོད་ཀྱི་ཕུ་པའི་སྐད་རགས་ལྷོལ་དང་།
4. ཉེ་གནས་དོ་མདོག་དམར་པོར་གྱུར་ནས་སྐད་རགས་མ་བཀོལ་རང་བཀོལ་བྱུང་།

- ___ The disciple's face turned red and he had no choice but to untie his belt.
- ___ Though the disciple was very embarrassed and cried tears of regret, because of his mistake the opportunity for them to have a spring was lost.
- ___ Every day they had to go down below the monastery to the Yarlung river to get water.
- ___ "Excellent. Now untie the belt around your chuba."

༡༧། །གངས་རྗེད་ས་སྐྱུན་པའི་རྒྱལ་པོ་གཡུ་ཐོག་རྗེད་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་རྗེད་ལུང་སྐྱིད་ལྷ་སྐང་དུ་འབྲུངས་ཤིང་སྤྱིས་སུ་ས་ཆ་དེ་ལ་མི་ཚང་མས་གཡུ་ཐོག་སྐང་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད།

དེ་ཡང་རྗེན་གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་ཉིད་གསོ་དབྱུང་ལ་མཁས་པའི་རྩོན་གྲགས་ཀྱི་བ་དན་ཡུལ་གྲུ་གང་སར་གཡོས་རྗེས་ས་སྤོགས་གང་ས་ནས་ཁོང་ཉིད་ནད་བཅོས་སྐྱེན་སྟེར་གནང་བར་གདན་འདྲན་བྱ་མཁན་མང་པོ་ཡོད།

ཐབས་ཤིག་ཁོང་ནད་བཅོས་གནང་བར་ཕེབས་ནས་རང་ཡུལ་ལ་སྤྱིར་ལོག་གནང་རྒྱུ་ལ་ཕང་དམར་ཟམ་པ་(དེང་བདེ་ཚེན་ཤང་གི་སྟོ་རུབ་ཏུ་ཟམ་གྲུལ་ཞིག་འདུག་པ་དེ་ཡིན་ཟེར་)

བརྒྱུད་དེ་ཕེབས་ཀྱིན་ཡོད་པས་སྟོ་བྱར་དུ་ཟམ་པའི་སྟེང་དུ་མཁའ་འགྲུའི་བར་ཆད་བྱུང་ནས་གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་ཉིད་ཚུ་ལ་བསྐྱུར་བ་དང་།

དེ་ནས་ཁོང་ཚུ་ལས་ཐོན་རྗེས་ན་བཟའ་རྒྱལ་ཁོ་རང་གི་ཁང་པའི་ཐོག་ཁར་ཉེ་རྒྱལ་བཏང་ནས་བཞག་པ་དེ་སྐྱེན་ལུང་(ཉེ་འགྲམ་རི་ཞིག་གི་མིང་)གི་རི་སྟེང་དུ་ཡོད་པའི་རྗེ་བོས་གཡུའི་གུར་སྤུབ་པ་ལྟ་བུར་

མཐོང་ནས་ཁོས་ཡོན་ཏན་མགོན་པོའི་ཁང་པའི་ཐོག་ཁར་གཡུའི་གུར་སྤུབ་འདུག་ཅེས་གང་སར་བསྐྱགས་པས་དེ་ནས་གཡུ་ཐོག་ཅེས་པའི་ཐ་སྐད་བྱུང་ཞིང་ཡུལ་དེར་ཡང་གཡུ་ཐོག་སྐང་ཞེས་མིང་ཐོགས། གཞན་ཡང་ཡུལ་མི་ཚོའི་གསུང་

སྟོས་རྣམས་ལ་རྗེན་མ་གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་ཉིད་སྐྱེན་བཅོས་གནང་ས་རེད་ཅེས་པའི་ཁང་སྤུབ་འདུག་པ་དེར་ད་རྒྱལ་ཁོ་རང་གི་དུང་བཞིན་འདུག་ཀྱང་ཚོས་བཟའ་དུས་བཟའ་རྒྱལ་དུས་དེང་སང་ཡང་དེ་ནས་སྐྱེན་བསངས་ཀྱི་དྲི་ཞེས་འབྲུལ་བ་སྟོང་མཁན་དུ་མ་བྱུང་བར་གྲགས་སོ། །

(རྒྱ་བའི་བདུད་རྩི། — བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་དག་རྒྱུན་གཅེས་བསྐྱེས། ཐོག་གྲངས་ ༤༡ ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་།)

Section Three: Legends

Reading Seventeen: **Yutok Nyingma Yönden Gönbo**

The great Tibetan medicine doctor, Yutok Nyingma Yönden Gönbo, was born in Dulong Kyina Gang - which in later times everyone referred to as “Yutok Gang”.

Long ago, after the flag of Yutok Yönden Gönbo’s fame as a medical expert waved far and wide in many places, there were many people who invited him to come and give medical care. On one occasion, when he was returning home after giving medical treatment, he had to cross the Pang Mar bridge (the remains of which today are said to be in the south of Dechen village). As he was crossing the bridge, he was suddenly obstructed by a *dakini* and thrown into the stream. After he got out of the water, he went home and put his wet clothes on the roof of his house to dry out in the sun. A shepherd boy, who was on the mountain called “Men Lung”, (the name of a nearby mountain) saw Yutok Yönden Gönbo’s clothes and thought they looked like a turquoise tent. So he called out to everyone, “A turquoise tent has been erected on the roof of Yutok Yönden Gönbo’s house.” From then on the expression “Yutok” came into being and the area was named Yutok Gang.

Furthermore, according to what the village people of this area claim, the ruins of the house where Yutok Yönden Gönbo gave medical treatment still exist today. These days, the area around the ruins are used as cattle yards. There are many people who claim that the sweet smell of medicated incense emanates from these ruins on auspicious days.

[Note that གཡུ་ཐོག་ means ‘turquoise roof’, and གཡུ་ཐོག་རྒྱང་ means ‘on the turquoise roof’.]

ཚིག་གསལ་ Vocabulary

གངས་ལྗོངས།	(n.) 'Snow Lands', 'Land of Snow'	ལུང་།	(n.) remains, traces, tracks
སྨན་པ།	(n.) doctor, physician	མཁའ་འབྲོ།	(n.) dakini, 'sky goddess'
འབྱུངས།	(vi.pt.h.) to be born, to come into existence	བར་ཚད།	(n.) obstacle, obstruction, hindrance
ཕྱིས་སྟུ།	(adv.) later, later on	བརྒྱུར་བ།	(vt.pt.) to abandon, to leave behind, to forsake; to throw away, to discard, to toss away
འབོད།	(vt.p.) to call out, to cry out, to beckon, to call upon	ཉི་སྐམ་བཏང།	(v.com.) to dry out in the sun
གསོ་དཔྱད།	(n.) medical examination, 'science of medicine'	སྨོ་བོ།	(n.) shepherd, herder
བ་དན།	(n.) flag, banner, pennant	གུར།	(n.) tent
གཡོས།	(vi.pt.) to be shaken, to be agitated; to flutter, to waver	ལུབ་བ།	(vt.pt.) to erect, to put up
ནད་བཅོས།	(n.) medical treatment, cure	བརྒྱུགས་བ།	(vt.pt.) to proclaim, to declare, to broadcast everywhere
ནད་བཅོས་གནང།	(v.com.h.) to give medical treatment	གསུང་རྒྱུ་ལ།	(n.) speech, talk, words, expression; saying
གངན་འདྲིན་བྱ།	(v.com.h.) to invite	བ་ར།	(n.) cattle yard, cattle coral
ཐེངས།	'times', 'occurrences', 'occasions'	སྨན་བསངས།	(n.) incense mixed with various medications

གཡུ་ཐོག་རྗེ་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ། བོད་ཀྱི་བཅའ་པོ་བློ་སྤོང་ལྗེ་འཇུག་རྒྱལ་བ་ལྷན་སྐབས་སུ་བྱོན་པའི་མཁས་གྲུབ་གཉིས་ལྡན་གྱི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ཞིག་སྟེ་བོད་རང་གི་བྱུང་ཚེས་ལྡན་པའི་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་སྲོལ་གཏོང་མཛད་མཁས་ཡིན། འབགས་ལུལ་དང་རྒྱ་ནག་སོགས་སུ་བྱོན་ནས་མཁས་པ་མང་པོའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཏེ་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་སྤང་གཞིའི་ཐོག་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་གསོ་རིག་སྟེང་བཅུད་མང་དུ་བཟུས་ནས་ད་ལྟ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞི་སོགས་སྟེན་གཞུང་མང་དུ་གསལ་ཚོ་མ་མཛད། ཚེས་རྒྱལ་བློ་སྤོང་ལྗེ་འཇུག་གི་སླ་སྟོན་ཡང་མཛད་ཚོར།

Yutok Nyingma Yönden Gönbö (708-833 AD) was a great scholar and saint who lived during the reign of the Tibetan King Trisong Detsen. He is attributed as being the creator of Tibetan medicine. He travelled to mainland China and India and studied under many great masters. Using Tibetan medicine as his foundation, Yutok Yönden Gönbö collected together the essential elements of both Chinese and Indian medicine and compiled many famous medical treatises, including the renowned text: དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞི། . Yutok Yönden Gönbö also served as King Trisong Detsen's personal doctor.

གསོ་དབུད། རྣམ་གསོ་བར་བྱེད་པའི་དབུད་ཐབས་སམ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཐབས།

This term refers to both a medical examination and the methods of discovering medical cures.

མཁའ་འགྲོའི་བར་ཚད། དམ་ཚིག་གང་ཡང་རུང་བ་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་གྱིས་ལྷ་དང་མཁའ་འགྲོ་སོགས་ཀྱིས་ཚད་བ་བཅད་པ། དགོན་པའི་ནང་དུ་བརྒྱུ་གསལ་གསལ་མང་པོ་བྱས་ན་སྤང་མས་བཀའ་ཚད་གཏོང་གི་རེད་ལྟ་བུའོ། བཀའ་ཉེས་དང་བཀའ་ཚད་ཡང་ཟེམ།

This expression ('obstruction of a goddess') refers to gods or goddesses punishing those who break their promises. For example, if one makes too much noise in a monastery, the monastery protectors will punish him or her. The words བཀའ་ཉེས་ and བཀའ་ཚད་ have a similar meaning as བར་ཚད་.

ཚེས་བཟང་དུས་བཟང་། རྣམ་པའི་ཚེས་ཕྱོགས་ནས་སངས་རྒྱུས་དང་སྐྱེས་ཚེན་དམ་པ་འགའ་ཞིག་གི་མཛད་པ་ཆེ་བཞག་གི་དུས་དྲན་ལྟ་བུར་སྐྱེ་བའི་ཚེས་བརྒྱུད་དང་། བཅུ་དང་། བཅོ་ལྔ་དང་། ཉེར་ལྔ་སོགས་ཚེས་བཟང་པོ་དང་དུས་ཚོད་ལེགས་པོར་བཅིས་ནས་ཕྱག་མཚོད་འཕར་མ་བྱེད་སྲོལ་ཡོད། དེ་དག་གི་དུས་སུ་དགེ་བ་ཅི་ཞིག་བསྐྱབས་ཀྱང་དགེ་འབྲས་ལྡན་འཇུག་དུ་འགྲོ་བར་བཤད་དོ།

According to Buddhism, auspicious days are times for remembering the great deeds of the Buddha and the great saints. For example, each month of the Tibetan calendar the dates of the 8th, the 10th, the 15th, and the 25th and so on are considered to be excellent days and extra offerings are made on these days. It is believed that all virtuous activities will produce a meritorious outcome and that additional merit will be gained during these special days.

སྒྲིབ་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༧ གཡུ་ཐོག་རྗེང་མ་ཡོན་ཉན་མགོན་པའི་འབྲུངས་ཡུལ་གང་དུ་ཡིན་ནམ།

༩ གཡུ་ཐོག་ཅེས་པའི་མཚན་དེ་ཇི་ལྟར་བྱས་ནས་ཆགས་པ་རེད་དམ།

༩ མཁས་དབང་གཡུ་ཐོག་པའི་སྐོར་ལ་ཡ་མཚན་ཅན་གྱི་བཤད་སྒྲོས་ཅི་འདྲ་འདུག་གམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Where is Yutok Nyingma Yönden Gönbo's birthplace?

2. How did Yutok Yönden Gönbo get the name 'Yutok'?

3. What are some of the amazing things that are said about the great master Yutok?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ཚོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ལྷོད་ལུང་སྐྱིད་ལྷ་སྐང་གི་མིང་རྟེན་པ་ལ་གཡུ་ཐོག་སྐང་ཟེར་གྱི་ཡོད།

༢ — གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོར་མཁའ་འགྲོས་བར་ཆད་བཏང་ཚུངས།

༣ — ལྷོད་ལུང་གི་རི་དེ་གཡུ་ཐོག་སྐང་དང་ཉེ་པོ་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The old name of Dulong Kyina Gang was Yutok Gang.

2. ___ Yutok Yönden Gönbo was obstructed by a *dakini* (sky-goddess).

3. ___ The mountain 'Men Lung' was close to Yutok Gang.

Section Three: Legends

Reading Eighteen: **How Dö Shey Became Popular**

Singing and dancing are very popular in Tibetan areas. When the special style of singing and dancing of a particular area spreads from one area to another, and is blended with the existing style of that area, the singing and dancing develops in such a way that it can become like a colourful, radiant rainbow.

More specifically, the most famous songs and dances from Ngari, known as “Dö Shey”, gradually spread to the Ü –Tsang area this way: In the seventeenth century AD, Desi Sangye Gyatso summoned the brilliant musician Gudi Jen from Ngari to Lhasa. Gudi Jen popularised some of the songs and dances from his native land of Ngari amongst the common people of Lhasa. These songs then gradually spread throughout Ü –Tsang. Sometime later, when the primary source of these songs and dances was recognised, the term “Dö Shey” came into existence.

As more time passed, Dö Shey continued to develop as it became blended with the folk traditions of the Lhasa style of singing and dancing. During the eighteenth century, Doring Densing Peljor, the great minister and master of Tibetan culture, and especially of music, went to Beijing. During his free time while residing in Beijing, he learnt how to play the yangchin very well. After returning to Tibet, he added the yangchin to instruments that were already in usage there – instruments such as the dranyen, biwang and the flute. He formed the first small orchestra with these instruments.

During the early part of the twentieth century, Namgyal, the great master of folk music, dramatically improved the melody and dancing style of Dö Shey. As a result of this, the dancing style and the melodies of Dö Shey became more beautiful and the words of the songs became very meaningful. Therefore, Dö Shey is now like a young lotus flower in a flower garden of Tibetan singing and dancing which emanates a beautiful aroma everywhere.

(Nectar of the Ears - A Collection of Beloved Folk Stories and Oral Traditions, Tibetology Press of P. R. of China, pp. 307-308.)

རགས་ཅམ།	(adv.) generally, in general	བྱེ་བྲག	(adv.) in particular, especially;
རང་རེ།	(pr.) we, us, ourselves		(n.) category, division, distinction, type, kind
ལྷུ།	(n.) song, singing	ཡང་ཚིན།	(n.) a Chinese stringed instrument similar to a dulcimer
གར།	(n.) dance, dancing	ཡང་ཚིན་གཏོང།	(v.com.) to play the yangchin
ལྷུ་གར།	(n.) song and dance, singing and dancing	རྒྱ་ལྷུ་ན།	(n.) Tibetan lute or guitar
ཡང་རྒྱལ།	(n.) development, progress, improvement	བི་མང།	(n.) two stringed lute
གོང་དུ་འཕེལ།	(v.com.) to make progress, to develop, to increase, to improve	ལྷིང་བྲ།	(n.) flute
ཚོན་མདངས།	(n.) colour, sheen	ལྗང།	(post.) above, on top of, 'in addition to'
མངའ་རིས།	(n.) area of western Tibet	བསྐྱར།	(vt.pt.) to add to, to supplement, to augment
དུས་རབས།	(n.) century, age, epoch, era	ལྷ་མང།	(adj.) many kinds, different types
སྐོང་འགྲུག་གནང།	(v.com.) to summon, to call	རྟ་དབྱངས།	(n.) melody, tune; a type of chant
ཁྱབ་སྤེལ་བཏང།	(v.com.) to disseminate widely, to spread everywhere	ལེགས་བཅོས།	(n.) reforming, improving, correcting
འབྱུང་ཁུངས།	(n.) source, origin	ལེགས་བཅོས་གནང།	(v.com.h.) to reform, to improve, to correct
གཙོ་བོ།	(adj.) main, chief, principal	ལྷ་མ་ར།	(n.) garden
དམངས་ཁྲོད།	(n.) folk or common people, among the common people	ལྷ་ལྷེས།	(idiom.) lotus flower
རྒྱ་ལམ་གསོ།	(v.com.h.) to rest, to relax	ཕྱོགས་བརྒྱ།	(adv.) everywhere (literally: 'ten directions')

དབང་པོའི་གཞུང་གི་འཇམ་ཚེན་གྱི་མིང་སྟེ་དེ་ཡང་སྟེང་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་གཞུང་གི་མཛན་བརྗོད་ཡིན།

This expression literally means 'Indra's bow' and is a metaphorical epithet for a rainbow.

ཇེ་མིན་མངས་རྒྱུ་རྒྱ་མཚོ། ཉ་ལའི་སླ་མ་སྐྱ་ཕྱེང་མ་པའི་ཞལ་སྒོ་བ་དང་སྐབས་དེའི་ཇེ་མིན་གྱི་གོ་གནས་ཡོད་པའི་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་ཞིག་སྟེ་བོད་ཀྱི་རིག་པའི་གནས་གང་ལའང་ཐོགས་པ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

Desi Sangye Gyatso (1653-1705) was a famous disciple of the fifth Dalai Lama and a regent of the old Tibetan government. He was also a great scholar of Tibetan culture.

དོ་རིང་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར། བོད་ཀྱི་ལོ་སྟུང་ཐོག་ཡོངས་གྲགས་སུ་དོ་རིང་པའི་ཉ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། རྒྱལ་བ་སྐྱ་ཕྱེང་བདུན་པའི་སྐབས་སུ་ཇེ་བ་གཞུང་གི་བཀའ་སློན་གྱི་གོ་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་གོ།

According to Tibetan history, Doring Densing Peljor was also known as Doring Pandita. During the reign of the seventh Dalai Lama, he was a cabinet minister of the Tibetan government.

སྦྱོང་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩལས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ དབུས་གཙང་གི་ཡུལ་ལ་དར་བའི་ལྗོངས་གཞས་ཀྱི་མང་གཞི་དེ་གནས་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ།

༢ ཇེ་མིན་མངས་རྒྱུ་རྒྱ་མཚོས་རྒྱུང་འགྲུག་མཛད་པའི་རོལ་མོ་བ་དེ་སུ་རེད་དམ།

༣ དེ་རིང་ཁ་སང་དར་ཁྱབ་ཆེ་བའི་ལྗོངས་གཞས་ཀྱི་རོལ་ཆའི་རིགས་ཅི་འདྲ་ཡོད་དམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Where did the origins of the Dö Shey, which spread throughout Ü – Tsang, come from?

2. Who was the musician that Desi Sangye Gyatso summoned to Lhasa?

3. These days, what instruments are used in the very popular Dö Shey?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོར་རྟགས་ ✗ རེ་འབྲུག་དགོས།

༡ — རྩོམ་འཇུག་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་ནི་རྩོད་གཞས་གྱི་མཛད་པ་ལོ་ཡིན།

༢ — ཡང་ཆིང་བོད་གྱི་རྩོད་གཞས་ལ་ཐོག་མར་རྩོད་མཁན་དེ་རྩོམ་འཇུག་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་ཡིན།

༣ — རུས་རབས་ཉི་ལྔ་པའི་རུས་འགོར་བོད་གྱི་རྩོད་གཞས་ལ་ལེགས་བཅོས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Doring Densing Peljor was the creator of the Dö Shey.

2. ___ The first person to play the yangchin in the Tibetan Dö Shey was Doring Densing Peljor.

3. ___ During the twentieth century Tibetan Dö Shey improved greatly.

༄༅། རོར་བུ་སྒྲིང་ག་ཆགས་ལུལ་འདི་ལ་མཇ་དུས་སུ་ལྷོ་རུབ་སྐྱབ་པའི་ཚལ་དུ་བྲགས། དེ་ནི་གོང་
ཁྲིའི་ལྷ་ས་ནས་བཅེས་པའི་རུབ་ཕྱོགས་སུ་སྦྱི་ལེ་གསུམ་གྱི་སར་གནས་ཡོད།

ས་ཆ་སྦྱི་དང་བྱེ་བྲག་ལྷོ་རུབ་སྐྱབ་པའི་ཚལ་རང་གི་ཁྲུང་ཚོས་བཅས་བྱུར་ཚམ་སྒྲིང་ན། ལུལ་
གངས་ཚན་ཚྭ་འདིར་ཚོལ་ཁ་གསུམ་དུ་བྲགས་པའི་ཡ་གྲུལ་དབུས་ཀྱི་དབུ་ཅུ་སྒྲིང་གོང་གི་ལུལ་
ཞེས་ཡངས་པའི་རོར་འཛིན་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། དེའི་དགྱེལ་དབུས་སུ་ལྷོ་རུབ་སྐྱབ་
པའི་ཚལ་ཞེས་པ་ཆགས། དེ་ལི་ཤར་ན་བརྗིད་ཆགས་ལྷན་པའི་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་
ཁང་པོ་བྲང་ཆེན་མོ་པོ་ཏལ་དང་། ར་ས་འཕུལ་སྒྲིང་གཙུག་ལག་ཁང་། ལྷོར་གཡུ་འབྲུག་ཚོན་པོ་
ཐང་དུ་བབས་པ་ལྷ་བུའི་ཚུ་སྒྲིང་ཆེན་པོ་ལྷ་སའི་སྒྲིང་ཚུ་དང་། བོད་རྗེ་སུ་ཏིག་བཅན་པོའམ་ཁྲི་ལྷེ་
སྒོང་བཅན་སང་ན་ལེགས་མཛེང་ཡོན་གྱིས་བཞེངས་པའི་དཀར་ཚུང་དོ་རྗེ་དབྱིངས་ཀྱི་ལྷ་ཁང་།
རུབ་ཏུ་ནགས་ཚལ་གཡུ་ལོ་ཐགས་སུ་བཀྲ་བ་ལྷ་བུའི་ཚང་ཚོར་རོར་ཚོད་སྒྲིང་ག་ བྲང་དུ་མི་འགྱུར་
ལྷན་པོའི་བྱེ་བྲག་དབུ་གདུགས་རི། གཞན་ཡང་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ཏུ་གཤིན་པོའི་ས་ཞིང་། ཐ་
གྲུ་ཡངས་པའི་རྩ་ཐང་། ཕྱོགས་ཀུན་ནས་རྒྱགས་པའི་འབབ་ཚུ་བཅས་གནས་ཡོད། ལྷོ་རུབ་སྐྱབ་
པའི་ཚལ་དེ་ལ་རང་བཞིན་ལས་གྲུབ་པའི་སྦྱེ་གིང་སྐབ་པ་ཚང་ཚོར་དང་། གཡུ་ཚོན་ཐང་དུ་བཀྲམ་པ་
ལྷ་བུའི་ཉེའུ་གསེང་། དུངས་ཤིང་གཙང་བའི་རྒྱགས་ཚུ། ལྷན་འཛེབས་སྒྲོག་པའི་བྱིའུ་ཚུང་འཛོལ་
མོ། ཐ་མོ་དང་། རི་བོང་། གནའ་བ། གཟིག་ལ་ཕོགས་ནགས་ཁྲོད་ཐང་ཐང་དུ་གནས་
པའི་སྒོག་ཆགས་ཀྱང་ཐར་ཐོར་དུ་གནས་ཡོད།

རྗེས་སུ་རོར་སྒྲིང་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་རི་འདྲ་བུས་ནས་བྱུང་ཚུལ་སྐོར་ཁུངས་བཅན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
ཡིག་ཆ་སོགས་བཅས་ལྷེད་མ་བྱུང་ཡང་ཀན་རབས་རྣམས་ཀྱི་དག་རྒྱན་སུ་འཆད་པ་ནི། མར་གྱི་དུས་
ཤིག་གི་ཚོན་ལྷོ་རུབ་སྐྱབ་པའི་ཚལ་གྱི་མཁའ་དབྱིངས་ནས་སྐོ་བྱུར་དུ་འབྲུག་ཟེས། འཇའ་དབྱིབས་རོར་
བུ་འདྲ་བ་ཞིག་ལྷ་སྒྲིང་དུ་མཛོན་པས་ས་ཆ་དེར་མི་ལག་ཅིག་གིས་རོར་བུ་སྒྲིང་ག་ཞེས་འབོད་པར་
བརྟེན་རིམ་བཞིན་ཐ་སྐད་དེ་རྒྱན་འབྲུམས་སུ་ཐོགས་ཞེས་བེད།

(རྒྱ་བའི་བདུད་མི། — བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་དག་རྒྱན་གཅེས་བཞུས། ཐོག་གྲངས་ ༡༤-༡༦) ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་རྒྱན་
ཁང་།)

Section Three: Legends

Reading Nineteen:

How the Norbu Lingkha Got its Name

Long ago, the site of the Norbu Lingkha was known as the “South-West Thorn Tree Park”. The park was situated three kilometres west of Lhasa.

I will briefly discuss some of the features of the area surrounding the Norbu Lingkha, and also some of the features of the South-West Thorn Tree Park. The South-West Thorn Tree park was situated in the middle of the vast, excellent land known as Üru Kyishö. This area is the centre of one of the three traditional areas of Tibet. To the east of it lies the great Potala Palace – the glorious second celestial mansion, and also the Jokhang temple. To the south of it, like a blue turquoise dragon descending onto the plains, lies the great Lhasa Kyichu river. The Garchung Dorje Ying temple built by the great Tibetan king, known as both Mutik Tsenpo and Tride Songtsen Senaleg Jinyön, is also situated in the south. To the west was a dense grove called the Nordö Lingkha which had trees whose leaves were like shining turquoise. To the north is the “Steadfast Parasol” mountain. Furthermore, the South-West Thorn Tree park was once surrounded by fertile land, extensive grasslands and in every direction there were flowing streams and waterfalls. In the South-West Thorn Tree Park there was a natural dense forest of thorn trees, soft green grass like turquoise spread out on a plain, pure and clear streams, beautiful sounding nightingales, foxes, rabbits, wild sheep, leopards and so forth. The animals lived scattered amongst the grassed areas of the forest.

Though I was unable to find any reliable documents that discussed how the name of the Norbu Lingkha came about, some elderly people have a particular saying about it. One day, long ago, in the sky directly above the South-West Thorn Tree Park there was a clap of thunder and then a rainbow appeared in the shape of some jewels. Thus, some people called the area the “Norbu Lingkha”. It is claimed that the term “Norbu Lingkha” then gradually came into common usage.

(Nectar of the Ears - A Collection of Beloved Folk Stories and Oral Traditions, Tibetology Press of P.R. of China, pp. 96-97.)

ནོར་བུ།	(n.) jewel, gem, precious stone	མ་གྲུ།	(n.) area; (adj.) vast, broad
སྒོང་ག།	(n.) park, garden	མ་གྲུ་ཡངས་པ།	(adj.) vast, expansive, broad
ཆགས་ལུལ།	(n.) position, location, site	རྩ་མང།	(n.) grassland, meadow
མཁ་བ།	(n.) a grey coloured thorn tree; musk deer	ཞེན་གསེང་།	(n.) grassed area, lawn
ཚལ།	(n.) park, garden; grove, thicket, forest; vegetables	དུངས།	(adj.) clear, pure
ཕྱི་ལེ།	(n.) kilometre	རྒྱགས་རྒྱ།	(n.) stream, river, fast flowing water
ཕྱི་དང་བྱི་བྱག།	(adv.) generally and specifically	སྐྱོན་འཛེབས།	(adj.) extremely beautiful sounding
ལྷུང་ཚམ།	(adv.) briefly, a little	འཛོལ་མོ།	(n.) nightingale
ཡ་གྲུལ།	(n.) one of, a member or part of	གནའ་བ།	(n.) wild sheep, blue sheep
ནོར་འཛིན།	(n.) earth, world, land	ཐང་མང།	(n.) grassy meadow, grassland
བརྗེད་ཆགས།	(adj.) grand, magnificent, splendid, majestic, glorious (also བརྗེད་ཆགས་པ་)	མར་ཐོབ།	(adj.) scattered all around, dispersed
གཞལ་མེད་ཁང།	(n.) celestial mansion	ཁུངས་བཙན་པ།	(adj.) reliable, authentic
འབྲུག།	(n.) dragon; thunder	ངག་རྒྱོམ།	(n.) saying
རྒྱ་ལྷུང།	(n.) river, stream	འཆད་པ།	(vt.p.) to say, to tell, to explain; (n.) explanation
ལྷ་ཉིག།	(n.) pearl	རྗེས།	(vi.) for a loud noise to occur, for thunder to roar or clap
དབྱིངས།	(n.) expanse	འཇལ།	(n.) rainbow
དབུ་གདུགས།	(n.h.) umbrella, parasol	རྒྱན་འབྲུམས།	(n.) practice, habit, custom
གསེན་པོ།	(adj.) fertile; soft and smooth (n.) the deceased, dead person		

ཚོལ་ཁ་གསུམ། རྩེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ཚོལ་ཁ་གསུམ་དུ་དབྱེ་སྒྲོལ་ཞིག་ཡིན་ཏེ་མདོ་སྨོད་མི་ཡི་ཚོལ་ཁ་དང་།
མདོ་སྨད་ཏེ་ཡི་ཚོལ་ཁ། དབུས་གཙང་ཚོལ་ཀྱི་ཚོལ་ཁ་སྟེ་གསུམ་མོ། ཚོལ་ཁ་ཞེས་པ་འབྲུང་ཁྲུངས་སམ་
དར་སའི་གནས་ལ་གོ་དགོས།

Long ago, Tibet was divided up into three main areas. These were known as the Upper People area, the Lower Horse area and the Central Dharma area. The word ཚོལ་ཁ་ itself means 'origin', or a place that has become well-known for some special characteristic.

དབུ་ཅུ་སྦྱིད་ཤོད། བོད་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་བོད་ཡུལ་ཅུ་རྩེ་བུ་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། གཙང་ལ་གཡས་ཅུ་དང་
ཅུ་ལག དབུས་ལ་དབུ་ཅུ་དང་གཡོ་ཅུ། སུམ་བའི་ཅུ་བཙས་ལྗོད་པའི་ནང་ཚན་དབུ་ཅུ་ལ་བྱ་སྟེ་དེ་ཡང་
དེང་སང་གི་ལྷ་སའི་ཁུལ་ཡོངས་རྫོགས་ཚུད་ཡོད། སྦྱིད་ཤོད་ནི་ད་ལྟའི་ལྷ་སའི་ཁུལ་གྱི་མིང་རྟིང་པ་ཞིག་ཡིན།

During the time when kings ruled Tibet, Tibet was divided into five regions. The Tsang area was divided into two sub-areas – Yeru and Rula. Central Tibet was divided into two sub-areas – Üru and Yoru. The fifth area was called Sumbaru. In this reading, the term 'Üru' refers to the aforementioned area and these days it includes the whole of Lhasa prefecture. Kyishö is an ancient name of Lhasa prefecture.

གྲུ་འཛིན་གཉིས་པ། གྲུ་འཛིན་དང་པོ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་པོ་ཏ་ལར་ཟེར་ཞིང་དེ་ནི་
དག་ཞིང་ལྷ་དང་མཁའ་འགྲོ་སོགས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་ཡིན་པ་ལས་སྦྱོ་བོ་ཐ་མལ་བའི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན་པར་གྲགས།
ལྷ་སའི་པོ་བྱང་པོ་ཏ་ལར་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པ་ཞེས་དོན་འཕགས་མཚོག་སྤྱན་རས་གཟིགས་རྣམ་སྤུལ་ཚོས་རྒྱལ་
སྤོང་བཙན་སྐམ་པོ་སོགས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་འབྲེལ་བའི་སློན་ནས་མིང་བཏགས་པ་ཡིན།

The first Potala refers to the celestial mansion that is Avalokiteshvara's (སྤྱན་རས་གཟིགས་) pure land of Buddhahood which is inhabited by gods and dakinis. It is not a place for ordinary people. The second Potala Palace, which is in Lhasa, refers to the dwelling place of Avalokiteshvara's emanation, beginning with Song Tsen Gampo and so forth. The name གྲུ་འཛིན་གཉིས་པ་ was given to the Potala Palace in Lhasa because of the connection between the two places.

བོད་རྗེ་མུ་ཏིག་བཙན་པོ། རྩེ་རབས་བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་ཞིག་སྟེ། ཚོལ་ཁུལ་གྱི་སྤོང་ལྷེ་བཙན་དང་ཡུམ་
ཚོ་སྤོང་བབའ་མེ་ཏོག་སློན་གཉིས་ཀྱི་སྤུས་སུ་འབྲུངས་པར་གསལ་པོ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What was the previous name of the site where the Norbu Lingkha is situated?

2. According to the three traditional divisions of Tibet, which one did Lhasa belong to? (please refer to the Explanatory Notes.)

3. What were some of the excellent natural features of the South-West Thorn Tree Park?

4. According to this reading, explain how the Norbu Lingkha got its name?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱེད་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ལྷ་སའི་ཡུལ་འདི་ལ་ཇུས་སུ་སྒོ་རུབ་སྐབས་འཛམ་ཞེས་ཟེར་སྲོལ་ཡོད།

༢ — གུ་འཛོལ་གཉིས་པ་ཞེས་པ་ནི་ར་ས་འབྲུལ་སྤང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་ཡིན།

༣ — དཀར་རྒྱུད་དོན་དབྱིངས་ཀྱི་ལང་དེ་ལོར་བྱ་སྐྱེད་འདི་བྱེད་ཕྱོགས་སུ་གནས་ཡོད།

༤ — བོད་རྗེ་སྲི་ཏིག་བཙན་པོའི་མཚན་གཞན་ལ་བྱི་མེ་སྲོང་བཙན་སའ་ན་ལེགས་མཛིང་ཡོན་ཞེས་བྱ་གི་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Long ago Lhasa was known as the South-West Thorn Tree Park.
2. ___ The second Potala Palace is another name for the Jokhang temple.
3. ___ The Garchung Dorje Ying temple is to the north of the Norbu Lingkha.
4. ___ King Mutik Tsanpo's other name was Tride Songtsen Senaleg Jinyön.

༣༣ གངས་ཅན་བདེ་སྟོན་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཉེན་བྱེད་ཐོན་མི་སྟོན་ནི་སྟེ་མོ་ཐོན་ལུག་ར་ལ་འོག་གི་བྱིམ་མིང་བསམ་འགྲུབ་སྐབས་ལ་སྐྱེ་འབྱུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བདུན་ལ་སོན་སྐབས་ཉེན་ཞིག་ཡབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཚོན་པ་སྟོན་སར་ཕེབས་ཏེ་ཡབ་ཚོན་པ་སྟོན་སྐབས་ཁོང་ཉིད་རོལ་ནང་དུ་གཟིམས་ཏེ་བཞུགས་ཅོན་ལྟོ་ལ་གཏམ་བུ་ཡུལ་ནས་གདན་འདྲེན་བྱ་མི་ཕེབས་ཏེ་ཐོན་མིའི་ཡབ་ལ་བྱིད་ཉིད་དུ་ནང་ཞོགས་པ་ནས་ད་བར་ལ་ཚོད་རོལ་ཇི་ཅོམ་བྱུང་ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་བས་ཐོན་མིས་ཡར་བཞེངས་ཏེ། འོན་ཀྱང་རྣམས་གཟིམ་སྟོན་ཐོན་པ་ནས་འདི་བར་ལ་རྒྱུ་ཤིང་གོམ་པ་ཇི་ཅོམ་ལ་ཕེབས་སམ་ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་བས་དེར་ལན་འདེབས་མ་ཐུབ་པས་དེང་སང་ཡང་ཞིང་དེའི་མིང་ལ་དྲི་བ་ཆེན་མོ་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད།

ཐོན་མི་རོལ་འཛིན་ཞུས་རྗེས་ལྟོ་ལ་གཏམ་བུ་ཡུལ་ལ་ཕེབས་དགོས་པའི་བཀའ་བྱུང་ཡང་དེ་ཕྱོགས་ལ་གཞུང་དོན་དུ་ཕེབས་པ་ཅོམ་ལས་རྣམ་ཀུན་ཐོན་རང་ལ་བཞུགས་གདན་འཇགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ལུག་ར་ལ་འོག་ནས་ཐོན་རང་ལ་གདན་ས་སྟོན་གནང་ཞིང་ལྟེང་དུ་ཐོན་སུར་དགུན་དུས་ཀྱི་སྐྱེ་མཁའ་ཀུན་བཟང་ཚོས་ཀྱི་པོ་བྱང་ཞེས་པ་ཞིག་གསར་བཞེངས་གནང་བ་དང་དབྱུང་དུས་ཀྱི་སྐྱེ་མཁའ་ནི་ཐོན་མངར་བསམ་འགྲུབ་མཐོང་སྟོན་ཞེས་པ་བཞེངས་གནང་བས་དབྱུང་དགུན་གྱི་སྐྱེ་མཁའ་གཉིས་ཀའི་མཁའ་ཤུལ་ད་ལྟ་འང་དངོས་སུ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་ལ་ཐོན་ནས་ལུག་རར་ཕེབས་པ་དང་། ལུག་ར་ནས་ཐོན་ལ་ཕེབས་སྐབས་སྐྱེ་ངལ་གསོ་སའི་བཞུགས་གནས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཆེབས་ར་དང་། གསོལ་དགུམ་འཛོག་ཁང་ཡོད་ཅིང་ཆེབས་རའི་ཤུལ་དུ་ཡོད་པའི་བྱིམ་མིང་ལ་འང་རྟ་ར་རུབ་པ་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད། ཐོན་མིའི་གསོལ་དགུམ་འཛོག་ཁང་གི་བྱིམ་མིང་ལ་ད་ལྟ་ཤ་སྐམ་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད།

ཐོན་མིའི་དབྱུང་ལྟ་གསོལ་ས་ནི་ཐོན་སུའི་རུབ་དོས་ཀྱི་རི་ལྗེབས་གཡའ་མང་ཞེས་པ་དེར་ཡོད་ཅིང་ཐོན་མི་འཚོ་བཞུགས་སྐབས་ལོ་ལྟར་བོད་ལྗོངས་བཞི་པའི་ཆོས་བཙེན་མར་ཐོན་སུའི་དྲག་བཙན་རྣམས་དེར་མངའ་འཕེན་པ་དང་། ལྟ་གསོལ་གྱི་བྱེད་སྟོན་སྟེལ་གྱི་ཡོད་ལ་དེ་ཉེན་ཐོན་མི་སྐྱེ་རོལ་ཡང་ས་དེར་ཕེབས་གནང་གི་ཡོད། ཐོན་མི་སྐྱེ་འདས་པའི་རྗེས་ལོ་ཤས་རིང་བྱེད་སྟོན་མར་བཞེན་སྟེལ་གྱི་ཡོད་ཀྱང་རིམ་བཞིན་ཉམས་ཏེ་ཐོན་སུའི་མང་ཚོགས་ཚོས་ཐོན་མིའི་དབྱུང་ལྟ་གསོལ་པ་ལས་བྱེད་སྟོན་གཞུང་སྟེལ་སྟོལ་མེད་པར་གྱུར།

ཐོན་ལུ་ནས་ཐོན་མདའ་བརྒྱད་ཡར་སྐྱུང་གཙང་པོར་རྒྱལ་པའི་ཐོན་ཚུ་དེར་ཉ་དང་སྐལ་པ་
 མོགས་རྩ་བ་ནས་མཐོང་རྒྱ་མེད་པ་དེའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེན། ཐོན་མིའི་དབུ་སྟར་ཉ་སྐལ་
 མོགས་མི་འགྲོ་བས་ཐོན་མིས་ཡར་སྐྱུང་གཙང་པོ་དང་ཐོན་ཚུ་འདྲེས་མཚམས་དེར་ཕྱལ་གྱིས་ཕྱལ་
 བསྟར་མ་བཞུགས་གནང་བའི་མཚམས་རྩོད་བཞག་པས་ཐོན་རྒྱུ་ཉ་མེད་པ་དེ་ནས་བྱུང། གཞན་ཡང་
 འདོད་རྒྱ་བྱུང་བའི་རའི་རྩ་མ་རྣམས་བཅའ་གཅིག་གཏོང་གནང་ཞིང་ཁོ་ཆེན་པོའི་ནང་རྣམས་བབས་གྱི་ཡོད་
 ལ་ཁོ་དེ་ཐོན་གཞིས་ཀའི་བསམ་འགྲུབ་མཐོང་སྟོན་ནང་དངོས་སུ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད།

ཐོན་མི་དགུང་ལོ་ལྔ་བརྒྱུ་དང་གཉིས་བར་འཚོ་བཞུགས་གནང་ཞིང་རྒྱ་མ་འདས་གོང་མ་པག་ལོ་
 མའི་བུས་མེ་ཤོར་ཉེ་རྒྱ་གདུང་མེས་འཚོགས་པ་ཡོད་ཀྱང་གདུང་ཐལ་ལ་འཇམ་པའི་དབུངས་གྱི་རྒྱ་
 བཞེངས་ན་ཐོན་མིའི་གདུང་རྒྱུད་མི་རབས་བདུན་བར་ཆད་མི་ཡོང་ཞེས་ལུང་བསྟན་གནང་ཡོད་ཀྱང་
 འདོད་པའི་དབང་གིས་གསེར་རབས་གྱི་སྟོབ་དཔོན་གཙོ་འཁོར་གསུམ་གྱི་རྒྱ་བཞེངས་པས་ཐོན་མིའི་
 གདུང་རྒྱུད་དེ་ནས་ཆད། ད་ལྟའི་ཐོན་ལུག་ར་ལ་འོག་གི་བསམ་འགྲུབ་སྐྱང་གི་མི་བརྒྱུད་ནི་ཐོན་
 མིའི་གདུང་རྒྱུད་མིན་ཞེས་ཟེར་གྱི་ཡོད། ཐོན་མིའི་གསུང་འབྲུམ་ཡང་བསམ་འགྲུབ་མཐོང་སྟོན་གྱི་
 བདེ་ཆེན་པོ་བྱང་དུ་ཡོད་ཅིང་ཐོན་པའི་རྒྱ་ངོ་མས་བདག་འཛིན་གནང་གི་ཡོད་ཀྱང་རྗེས་སུ་ར་སྐྱང་
 རྒྱལ་ཐོག་གིས་རྩིས་བཞེས་གནང་ཞིང་། ཐོན་མི་རྒྱ་གཤེགས་རྗེས་རྒྱ་གདུང་ཀུན་བཟང་ཚོས་གྱི་པོ་
 བྱང་དུ་འཛོག་གི་ཡོད་ཅིང་དགའ་ལྗན་རྫོང་དང་མཉམ་དུ་སོག་པོ་རྩུག་གར་བའི་གཏོར་སྟོན་བྱུང་ནས་
 བསམ་འགྲུབ་མཐོང་སྟོན་དུ་སྟོས་རྗེས་མེ་ལ་ཤོར་ནས་ད་བར་ལོ་ངོ་བཞི་བརྒྱ་ཡང་སོང་མེད་དོ། །

(ན་པའི་བདུད་རྩི། — ཐོན་གྱི་དམངས་ཁྲོད་བཀའ་རྒྱུན་གཙམ་བསྟུན། ཤོག་བྱངས་ ༢༩- ༣༥ གྲང་གོའི་ཐོད་རིག་པ་དཔེ་རྒྱུན་
 ༣༨།)

Section Three: Legends

Reading Twenty:

Sambhota – Creator of the Tibetan Written Language

Thönmi Sambhota, the creator of the great treatise on Tibetan grammar and writing system, was born in Lugrakha of Nyemo Thön, into the household of Samdrup Gang.

One day, when Thönmi was seven years old, he was following along after his father who was ploughing a field. While his father was ploughing, Thönmi rested in a furrow. While he was lying down, some people from the area of Thu, in Lhoka Nyel, came to invite Thönmi to their home.

“How many furrows have you ploughed this morning?” they asked Thönmi’s father. Upon hearing this, Thönmi got up and asked the men,

“Well then, how many steps have your horses taken all the way from your front door to here?” The men were unable to answer this. So even these days this field is still called, “The Great Question.”

After Thönmi was identified as one who possessed outstanding qualities, he was commanded by the authorities to go to the area of Thu in Lhoka Nyel. Though he sometimes went to Thu on government business, he predominantly stayed in Nyemo Thön. In the course of time, Thönmi moved his residence from Lugrakha. He built a winter residence in the upper regions of Thön which was called, “Gunsang Chö Palace.” He also built a summer residence in the lower regions of Thön called, “Samdrup Thongmön.” The remains of both his summer and winter residence can be seen today. Travelling from Thön to Lugra and also from Lugra to Thön, (that is, on the road that joins these two places) one will find not only a place to rest, but also the ruins of Thönmi’s horse stable and meat storehouse. The name of the household that contains the ruins of Thönmi’s horse stable is called “Western Horse Stable.” The name of the household with the ruins of Thönmi’s meat storehouse is now called “Dried Meat.”

The place where Thönmi made offerings to local deities was in the western upper regions of Thön on a mountain called “Yamang.” During the time when Thönmi was alive,

every year, on the fifteenth of the fourth month of the Tibetan calendar, powerful noble families of upper Thön would shoot arrows to appease the local gods. Thönmi himself would attend this ceremony each year. Though this ceremony continued for some years after Thönmi passed away, gradually it died out and the people of the upper Thön only made offerings to the local deities and did not perform the other activities.

It is alleged that the Thön river, which flows from upper Thön through the lower regions of Thön to the Yarlung river, contains no fish or frogs at all. The reason for this is that Thumi's god would not allow any fish or frogs in the river. It is claimed that Thönmi, with his very own hand writing, engraved on a boundary stone a notice that said no fish or frogs were allowed in the Thön river from that point onwards. The stone was placed at the convergence of the Thön and Yarlung rivers.

It is also alleged that there was an oil producing goat's tail that had been blessed by Thönmi. Oil dripped from this tail into a big cauldron. It is claimed that this cauldron can be seen in the estate house of Samdrup Thongmön.

Thönmi lived until fifty two years of age. Before he passed away, he allegedly made a prophecy that a person whose mother had the astrological star sign of a pig would cremate his corpse and, if the ashes of his body could be used to make a statue of Chambay Yang, then his descendents would be able to live for another seven generations. The people, however, acted in accordance with what they wanted. They did not cremate his body, but instead made three statues of gold and brass of Guru Rimpoche and his two female consorts. Since the people did not follow his prophecy, Thönmi's lineage was discontinued. These days, the household of Lugrakha Samdrup Gang do not claim to be Thönmi's descendents.

The collected writings of Thönmi were housed in the Dechen chamber room of Samdrup Thongmön and were taken possession of by the aristocratic Thönba family. Later on, King Radreng took control of Thönmi's collected works. After Thönmi passed away, his body was placed in the Gunsang Chö Palace. Then, after the Jungawa Mongols attacked both Ganden Tsong and Gunsang Chö Palace, his body was moved to Samdrup Thongmön. Samdrup Thongmön was later destroyed by fire. Less than four hundred years has passed since that time.

བྱེད་པོ།	(n.) creator, maker, agent	ལྡོག་པ།	(post.) the side of, the surface of
བད་མྱོད།	(n.) grammar	མདའ།	(n.) arrow
གཞུང་ལུགས།	(n.) central text; system, doctrine	མདའ་འཕེན།	(v.com.) to shoot an arrow
ཉིན་བྱེད།	(idiom) sun	བྱེད་སྒོ།	(n.) activities, functions
ལུག་ར།	(n.) sheep pen	འདྲེས་མཚམས།	(n.) convergence
སྐྱེ་འབྱུངས།	(vi.pt.h.) to be born	མཚམས་རྩོ།	(n.) boundary stone
སོན།	(vi.) to reach, to arrive at	ར་མ།	(n.) tail
སྐོན་པ་སྐྱོན།	(v.com.h.) to plough	སྐྱུ་བཅོག།	(n.) oil extraction
རོལ།	(n.) furrow	གཏོད་གནང།	(v.com.h.) to create, to make, to start
གཟེམས།	(vi.h.) to sleep, to rest	ལྗོ།	(n.) cauldron, pot
སྐོད་རོལ།	(n.) furrow	གརུང་ཐམ།	(n.) ashes of a corpse
གཟེམ་སྒོ།	(n.h.) gate, door	གརུང་རྒྱུད།	(n.) lineage, family line
ངོས་འཛིན་ལྟས།	(v.com.h.) to identify	མི་རབས།	(n.) generation
རྣམ་ཀུན།	(adv.) usually, always	ལུང་བསྟན་གནང།	(v.com.h.) to prophecy
གདན་ས།	(n.) residence of an important person	མི་བརྒྱུད།	(n.) lineage, ancestry
ཟ་རྒྱུང་བྱ།	(adv.) earlier and later, gradually	གསུང་འབུམ།	(n.) collected works
ཚེབས་ར།	(n.h.) horse stable	བདག་འཛིན་གནང།	(v.com.h.) to take possession or ownership of
གསོལ་དཀྲུམ།	(n.h.) meat	གཤེགས།	(vi.h.) to go, to come
རྩ་ར།	(n.) horse stable, corral	སོག་པོ།	(n.) Mongol, Mongolian Mongolia
དབུ་མ།	(n.h.) god		
ངོས།	(n.) side, direction; the surface, the face of		

ཚོད་རོལ། ས་ཁིང་ཚོད་པའི་སྐབས་སུ་ཐོང་གཤོལ་བཅུགས་པའི་ཤུལ་རྗེས་ལ་ཚོད་རོལ་ལམ་རོལ་ཟེར་བ་ཡིན།

The term 'furrow' refers to the trench or groove which is left in the ground after ploughing a field. Both ཚོད་རོལ་and རོལ་ mean 'furrow'.

ངོས་འཛིན་ལུ་བ། ལྷ་མ་ངོས་འཛིན་ལུ་བ་དང་སྐུ་ལ་སྐུ་ངོས་འཛིན་ལུ་བ་སོགས་བོད་ཀྱི་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ་ཐུན་མོང་མིན་པ་ཞིག་ལྟེ་ལྷ་མ་རྩ་ཆེ་ཞིག་སྐུ་གཤེགས་རྗེས་ཏུགས་མཚན་ཁུད་པར་ཅན་གྱི་ར་སློད་ལ་བརྟེན་ནས་དེའི་སྐུ་སྐུ་རྗེས་མ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ།

This expression refers to the unique Tibetan Buddhist practice of identify or recognising lamas and re-incarnations. When a sacred lama passes away, identifying his re-incarnation is based on unusual signs or markings which prove who he is.

སྐུ་མཁར། རྒྱལ་པོ་དང་སློན་ཆེན་སོགས་ཏེ་ཅང་ཆེ་བའི་རིགས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་ཀྱི་ཞེ་ཚིག་ རྒྱལ་པོའི་སྐུ་མཁར་དང་སློན་པོའི་སྐུ་མཁར་སོགས་ཇུ་དུས་བཤད་ལྷངས་དེ་རིགས་མང་ངོ།

This honorific term for 'fort' or 'castle' refers to the very large dwellings of kings and ministers. These kinds of expressions were in common usage long ago.

དབུ་ལྷ། རྒྱལ་པོ་དང་ལྷ་མ་དང་སློན་ཆེན་ལ་སོགས་ཆེན་པོའི་རིགས་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་མི་རྒྱུད་ནས་གསོལ་བའི་ཡུལ་ལྷ་གཞི་བདག་དང་སྲུང་མ་སོགས་ཀྱི་ལྷ་ལ་གོ། དབུ་ལྷ་གསོལ་སའི་ལྷ་ཁང་ལ་རྟེན་ཁང་ཞེས་སོ།

This honorific term refers to the local deities, spirits, gods and protector-gods of kings, lamas, high ministers and high noble families. The shrine or place of worship for a local deity is called a རྟེན་ཁང་.

དྲག་བཅན། སློབ་ཚན་འདིར་དབང་ཤུགས་ངེས་ཅན་ཡོད་པའི་མི་ཚང་ལ་གོ་དགོས་ལ་གཞན་དུ་ཡུལ་ལྷ་བཀའ་གཉན་པོ་རྣམས་ལའང་དྲག་བཅན་ཞེས་ཟེར་རོ།

In this reading, this term refers to powerful noble families. However, the term can also refer to very strict and severe local deities.

སློབ་དཔོན་གཙོ་འཁོར་གསུམ། སློབ་དཔོན་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས་དང་ཁོང་གི་སློབ་མ་མཁའ་འགྲོ་ཡེ་ཤེས་མཚོ་རྒྱལ། ལྷ་ལྷུ་མ་མཇུ་ར་བ་བཅས་གསུམ་གྱི་མཚན་སྟེན།

This title is an abbreviation of three names and refers to Padma Sambhava and his two disciples or consorts, Kandro Yeshi Tsogyal and Princess Mandara.

སོག་པོ་རྒྱན་གར་བ། ཏུས་རབས་ ༡༧ ཡས་མས་ལ་སྟོབས་ལྷགས་ཆེ་བའི་སོག་པོའི་ཚོ་བ་ཞིག་སྟེ་དེ་བོད་ཏུ་
 ལྷག་ནས་རིག་གནས་དང་ཚོས་ལྷགས་ལ་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། ༡༧༢༠ ལོར་རྒྱན་གར་བ་བོད་ནས་
 ཕྱིར་འབྱུང་བ་ཆང་བ་རེད།

The Jungawa Mongols were the powerful Mongolian tribe that existed around the seventeenth century. They destroyed much of the culture and religion of Tibet. Jungawa was expelled from Tibet in 1720.

ཉིན་བྱེད། This expression literally means 'maker of the day' and is a poetic epithet of the sun. In this reading it is referring to the creative powers of Thönmi Sambhota.

སྟོན་ཆེན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ཐོན་མིའི་འབྲངས་ཡུལ་དང་འབྲངས་གཞིས་ཀྱི་མཚན་སོ་སོར་གང་དང་ཅི་འབོད་ཀྱི་ཡོད་དམ།

༢ ལྷགས་གཞན་ཞིག་ཏུ་ཐོན་མིའི་མཚན་ལ་བྱ་མི་ཞིས་ཀྱང་འབོད་སྟོལ་ཡོད་པས་ཚོམ་ཡིག་གི་ནང་དོན་ལ་
 གཞིགས་ནས་རྒྱ་མཚན་འཚོལ་དང་།

༣ ད་ལྟ་ཐོན་མིའི་མི་རྒྱུད་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་གསུངས་འདུག་གམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What was the name of the place where Thönmi was born and the name of the household he was born into?

2. There is another practice of writing Thönmi's name as 'Thumi'. What do you think the reason for writing his name as 'Thönmi' is according to this reading?

3. What reason is given as to why Thönmi does not have any descendants?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ཐོན་མི་རྒྱན་དུ་རྫོ་ཁ་གཉལ་ཐུ་ཡུལ་ལ་བཞུགས་གདན་འཇགས་གྱི་ཡོད།

༢ — ཐོན་མིའི་རྒྱན་པ་མི་རབས་བདུན་ནས་ཆད་པ་རེད།

༣ — རྟ་ར་རྒྱབ་མ་ཞེས་པའི་མི་བྱིམ་དེ་ད་ལྟའང་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Thönmi always stayed in the area of Thu in Lhoka Nyel.

2. ___ Thönmi's descendents died out in the seventh generation.

3. ___ The household known as the "Eastern Horse Stable" still exists today.

བཞི་པ།

བསྐྱབ་བྱ་ལོར་བུའི་བུམ་བཟང་།

Section Four:

Wisdom Literature

བཞི་པ། བསྐྱབ་བྱ་ནོར་བུའི་བུམ་བཟང་།

༢༧ ས་སྐྱུ་ལེགས་བཤད་ལས་བཟོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་བཟླགས་པ།

སྐྱེ་བོ་དམ་པ་ཞི་བ་ལ། །
རན་པ་ལྷག་པར་འཚོ་བར་བྱེད། །
སྐྱུམ་དང་ལྡན་པའི་ཚོང་བྱ་ལ། །
མི་ལྗེ་ཆགས་ཀྱི་གཞན་ལ་མིན། །

དེ་ཡང་ནགས་སྐྱག་སོ་ཞིག་ན་མ་ཉེའི་མཚོག་སྤྱི་ལྷུང་པོ་ལ་སོགས་པ་གཅིག་ཏུ་ཆས་པ་རྐང་
གི་འགོ་ཤེས་པ་ལྟར་ཆེར་བརྒྱུད་ཅིང་ཀུན་ནས་དུལ་བའི་སྤོད་པས་བསྐྱུང་བ་ཞིག་ལ་དེའི་ཐད་ན་སྤྱེའུ་
མི་བསྐྱུན་པ་ཞིག་ཡོད་པས། མ་ཉེའི་མཚོག་དེ་ལ་མཐོ་འཚོམས་པ་དང་། ཅོ་འདྲི་བར་བྱེད་དོ།
སྤོང་རྩེ་ཆེ་ཞིང་འཇམ་པ་ལ། །

སྐྱེ་བོ་མི་བསྐྱུན་སྟེམས་ཤིང་དྲེགས། །
དེ་ལ་འཇིགས་པ་མེད་མཐོང་ནས། །
རབ་ཏུ་རྣམ་པར་མགྲུ་བར་བྱེད། །

དེ་ལ་སྤྱེའུ་དེས་རེས་འགའ་ནི་དེ་ལ་ཞོན་ཏེ་འདུག རེས་འགའ་དེའི་མགོ་བོར་འདུག་སྟེ་མིག་གཉིས་
འགོབས་རེས་འགའ་དེའི་སྤང་དུ་ལྷགས་ཏེ་ལམ་བཀག་ནས་འདུག་པར་བྱེད་པ་ན། བྱང་ཚུབ་
སེམས་དཔའ་དེས་དེ་ལ་རྟག་ཏུ་བཟོད་པ་སྐྱོམ་ཞིང་ཡིད་སྐྱོ་མོད་དུ་བྱེད་ཀྱང་། དེ་ན་གནས་པའི་
གཞོན་སྤྱིན་འགའ་ཞིག་གིས།

ཁྱོད་ཀྱི་ར་ཙེ་རྩོ་རྩེའི་ལྷགས་ཀྱིས་ཀྱང་། །
རྩོའི་རི་ཡང་རྩོ་རྩེས་འཇོམས་བཞིན་དུ། །
ཁྱོད་ཀྱི་རྐང་ལག་འདིའང་ཁྱོས་ཏེ་བརྒྱབས་ན་ནི། །
བྲག་གི་རྩེ་མོའང་འདམ་དུ་བྱིང་བ་བཞིན། །

སོགས་ཀྱིས་སྤྱན་པས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ན་ལེ།

མཐུ་ཚེན་བཙོས་སུ་མི་རུང་བ། །

བཟོན་བས་ཅི་ཞིག་བྱར་ཡང་ཡོད། །

དགོ་བ་དུལ་བའི་ཚུལ་སློང་ལ། །

བཟོན་བ་བྱ་ཡང་ཅི་ཞིག་དགོས། །

ཞེས་ཟེར་ཏེ་གཞོན་སྤྱིན་དེས་མི་རིགས་པར་མཐོང་ནས་སྤྱི་ཕྱི་དེ་མ་ཉེའི་རྒྱབ་ནས་ཕབ་སྟེ་སྐར་ཡང་
དེ་ལ་རྣམ་པར་མི་འཚོ་བར་བྱས་ཏེ་འདུག་གོ །

(ས་སྐུ་ལེགས་བཤད་ཙ་འགྲེལ། ཤོག་གངས་ ༡༤༩ - ༡༥༥ བོད་ཚེས་མི་དམངས་དཔེ་སྐད་ཁང་།)

Section Four: Wisdom Literature

Reading Twenty-One:

Extolling the Virtue of Long-Suffering (from Sakya Legshey)

As wicks with oil stay alight,
And wicks without cannot,
So holy ones live in peace
And evil ones cannot.

Once upon a time a great buffalo, whose glory was like a mass of moving cloud, lived in a dense forest. The buffalo, who always conducted himself in a peaceful manner, lived with an uncontrollable, wild monkey. The monkey would always harm and tease the buffalo.

Holy Ones are compassionate and peaceful,
While unruly ones are arrogant and proud.
Realising there is nothing to fear,
Holy Ones are full of joy.

Sometimes the monkey would ride on the back of the buffalo. Sometimes the monkey would ride on the buffalo's head and cover his eyes. And occasionally the monkey would block the buffalo's path. The bodhisattva buffalo was always patient with the monkey and

felt sorry for him. However, some demons that lived in the forest called out to the buffalo saying,

“The strength of your *vajra* horns
Is like a *vajra* that can destroy a rocky mountain.
If in anger you beat the ground with your legs,
Even a rocky mountain would become like mud.”

The bodhisattva buffalo replied,

“If great strength cannot be controlled,
Then of what use is forbearance?
If peaceful, gentle conduct exists,
Why does one need forbearance?”

Realising that the monkey's behaviour was wrong, the demons then took the monkey down from the buffalo's back. The monkey never again harmed the buffalo.

(Text and Commentary of Wise Sayings, Tibet People's Press, pp. 143-144.)

[Translation note: The second line of the first stanza in Tibetan literally says: 'Evil ones are especially violent'. We translated this as: 'Those who are evil cannot' so as to be in contrast to holy ones who can and do live in peace. While our translation does represent a shift from the original text, we felt that this was within the realm of the intended meaning of the author and made for a more readily understandable English rendering.]

ཚིག་གསུམ་ Vocabulary

སྐྱོ་བོ།	(n.) people, persons, human being, mankind	འགོ་བས།	(vt.p.) to cover, to conceal, to cover over something
ཞི་བ།	(n.) peace, tranquility	ལྗང་།	(n.) path, lane, street; a unit of measure; scales
ལྗང་བྱ།	(n.) wick; tree, tree trunk	བརྗོད་པ།	(n.) forbearance, patience, tolerance, long-suffering
མེ་ལྗེ།	(n.) flame, tongue of fire	བརྗོད་པ་སྒོམ།	(v.com.) to forbear, to be patient, to be tolerant, to be long-suffering
མ་རྟེ།	(n.) buffalo, water buffalo	གཞོན་སྒྱིན།	(n.) a type of demon, <i>yaksha</i>
ཚོ་འདྲི་བྱེད།	(v.com.) to ridicule, to mock, to make fun of, to tease	རྩ།	(n.) horn, antler
འཇམ་པ།	(adj.) smooth, soft, gentle	ཁྲོས།	(vi.pt.) to be angry, to be enraged; (n.) anger, wrath
སྐྱེ་མས།	(n.) pride, arrogance; (vi.) to be proud, arrogant	འདམ།	(n.) mud, swamp
དྲེགས།	(n.) pride, arrogance, haughtiness (vi.) to be bloated or puffed up with pride, to be haughty and arrogant	སྐྱོན་པ།	(vt. pt.) to call or summon, to call out
མགུ་བར་བྱེད།	(v.com.) to rejoice, to be joyful, to be happy, to be delighted	བྱུང་ལྷུ་བ་སེམས་དཔལ།	(n.) Bodhisattva
རེས་འགའ།	(adv.) sometimes, occasionally, at times, periodically		

ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད། ས་སྐྱ་གོང་མ་ལཱའི་ནང་ཚན་ས་སྐྱ་པ་རྗེ་ཏུ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་ (༡༡༥༩-༡༢༥༡)
 གྱིས་མཛད་པའི་ཚོས་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་སྲང་དོར་གྱི་གནས་ཡོངས་སུ་གསལ་བར་བྱས་པའི་བཟུན་བཅོས་ལེགས་
 པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆའི་གཏེར་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡིན། བཟུན་བཅོས་དེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དགུར་དབྱེ་བ་དང་
 ལྷན་སྐྱོམ་ཤོ་ལོ་ཀ་ ༤༦༣ ཡོད་ཅིང་མྱ་ནས་དེང་བར་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་མཚོ་དམན་གང་སར་དར་བྱུང་དང་
 སྟན་གྲགས་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་བཟུན་བཅོས་ཤིག་ཡིན།

The Sakya Legshey was written by Sakya Pandita Gunga Gyaltshen (1182-1251), who was one of the five forefathers of the Sakya tradition. The Sakya Legshey is known in full as 'The Precious Treasure of Wise Sayings'. It is a treatise for clearly discerning both religious and worldly matters. The treatise is divided into nine chapters and contains 463 verses. From long ago until the present day, it has been the most popular and widely spread treatise amongst people of all levels of Tibetan society.

དུལ་བའི་སྤྱོད་པས་བསྐྱུང་བ། སྤྱོད་པ་འི་ཞིང་དུལ་བ་རྒྱན་འཕྲོངས་བྱེད་པ་ལ་ཟེམ།

This expression refers to conduct that is always peaceful and gentle.

མཚོ་འཚམས་པ། འགྲན་བ་དང་གཞོན་བ་སྐྱལ་བ། གཤམ་བྱེད་པ་ལ་སོགས་སོ།

This word means to compete with someone as a rival, to harm someone and to hinder or obstruct someone. (This word is also spelled མཚོ་འཚམ་པ་)

མི་བསྐྱུན་པ། ཞི་དུལ་གྱི་བསམ་སྤྱོད་ལས་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པའི་ངན་སྤྱོད་ལ་གོམས་པ།

This words means one who is habituated in evil behaviour – the opposite to peaceful, gentle behaviour.

གཞོན་སྐྱེན། མཐུ་རུས་ཀྱིས་འདྲེ་སྲིན་ལའང་དབང་བསྐྱུར་བར་བྱེད་རུས་པའི་འཇིག་རྟེན་པའི་སྣའི་རིགས་
 ཤིག་ཡིན། དཔེར་ན་གཞོན་སྐྱེན་གང་བ་བཟང་པོ། གཞོན་སྐྱེན་ནོར་བུ་བཟང་པོ་སོགས་ཡོད།

This term (Sankrist: yaksha) refers to a particular type of worldly gods who are able to control demons by their special powers. For example, two noted yaksha are Gangwa Sangbo and Norbu Sangbo.

སྐྱོན་པ། འབོད་པ་དང་འགྲུགས་པ་སྟེ་གྲོགས་སུ་སྐྱོན་པ།

This word means to call or summon. For example: 'call a friend'.

ནམ་པར་མི་འཚོ་བ། གནོད་པ་ཅ་བ་ནས་མི་བྱེད་པ་ཞེས་པའོ།

This expression refers to one who never harms others.

ཞོན་ཏེ་འདུག ། This expression reflects the historical present tense. That is, the action was recorded as being a past habitual action.

གཅིག་ཏུ་ཆས་པ། མཉམ་དུ་འགོ་བའི་དོན།

This expression means to go somewhere together.

ཡིད་སྐྱོ་མོད་དུ་ཟིན། བྱ་སྐྱོད་ངན་པ་ལ་སོགས་སྤིང་རྗེའི་ཡུལ་མཐོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་མི་བབྱོད་པ།

This expression means to feel a sense of compassion towards evil behaviour and such like.

བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔལ། སེམས་ཅན་སྤྱུག་བཟུལ་ལས་སྐྱོབ་ཕྱིར་རང་ཉིད་སངས་རྒྱལ་གྱི་གོ་འཕང་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཚོར་གོ། བྱང་ཚོས་གཙོ་བོ་སྤིང་རྗེས་ལྷུག་པ།

The term 'Bodhisattva' means those who strives to obtain Buddhahood in order to save sentient beings from suffering. The main characteristic of a Bodhisattva is abundant compassion.

སྐྱོད་ཚོན། Exercises

༡ ག་ཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ སྤྱོད་པ་ལའི་ཡོན་ཏན་དེ་དཔེ་གང་གིས་མཚོན་ཡོད་དམ།

༢ མ་ཏེ་མཚོག་དེའི་སྟོབས་ཤུགས་འགྲན་རྒྱ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྤྱེའུ་ལ་སྐོལ་ལན་མི་སྐོག་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

༣ མ་ཏེ་དེའི་སྐྱོད་རྒྱུ་ལ་ལ་གནོད་སྐྱིན་ཡང་སེམས་འགུལ་ཐེབས་པ་ཨེ་ཡིན། རྒྱ་མཚན་བྲིས་དང་།

A Give brief answers in English to these questions below.

1. What are the qualities of the "Holy Ones" compared to in this reading?

2. Though the great buffalo had unrivalled strength, why didn't he strike out against the monkey?

3. Were the Yaksha demons influenced by the behaviour of the buffalo? Give reasons for your answer.

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ཚོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — རྒྱུ་དེ་སྐྱེ་བོ་མི་བསྐྱུན་པའི་དབེ་ཅུ་སྐྱུར་ཡོད།

༢ — མ་ཉེ་ནི་ཞི་ཞིང་དུ་ལ་ཡང་སྤྱིང་སྤྱོད་སའ་ཞན་པ་ཞིག་ཡིན།

༣ — སྐྱུང་དེ་ནི་བཟོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་བཟླགས་པ་ཞིག་ཡིན།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The monkey is used as an example of harmful human conduct.

2. ___ Though the buffalo was peaceful and gentle, he was not brave.

3. ___ This reading praises the virtue of long-suffering.

Reading Twenty-Two: **Skillful Means**

(from Sakya Legshey)

If one is skillful, how could it be difficult
To make even great ones slaves?
Though the garuda has great strength,
He became the mount of the Golden-Robed One.

“The Golden Robed One”, “Holder of the Wheel”, “Black Faced One”, “Pelmo’s Prince” and so on are other names for the god Vishnu. When Vishnu fought with the great garuda, he was unable to subdue its unusual strength. Wanting to deceive the garuda through skillful means, Vishnu sought reconciliation. When both of them had stopped fighting, and were sitting there peacefully, Vishnu said to the garuda, “I really admire your ability to defeat your enemies. Now, ask me for whatever you wish and I will give it to you.” The garuda, being very proud, replied, “Oh! How can it be that I, the greater one, would ask the weaker one for something? You ask me for whatever you wish and I will give it to you.” Vishnu again asked the garuda to ask of him whatever he wished and Vishnu again received the same reply. On the third time Vishnu said to the garuda, “Since you are very fast and powerful, may you be my mount!” And so it happened that Vishnu’s enemy was overcome by both his pride and through Vishnu’s clever means. Even to this day it is believed that the garuda is Vishnu’s mount.

ཐབས།	(n.) method, way, means, strategy	རྒྱུ་གྲངས།	(n.) grouping, division, a listing, enumeration
མཁས་པ།	(n.) expert, master, skilled one, learned one; (vi.) to be expert or skilled at	གྲངས།	(n.) number, quantity, enumeration
མཁས་པོ།	(adj.) skillful, clever, learned, wise, capable	འཐབ་པ།	(vt.p.) to fight, to do battle, to quarrel
གྲན།	(n.) slave, serf (also བྲན་གཡོག་)	བསྐྱེ་བ།	(vt.f.) to deceive, to dupe; to lure, to seduce, to tempt
བཀོལ།	(vt.) to put someone into service, to put someone to work; to set aside, to set apart	བསྐྱེམས།	(n.) reconciliation, restoration, settlement (vt.pt.) to reconcile, to make up
བྲན་དུ་བཀོལ།	(v.com.) to enslave, to bind into servitude	བསྐྱེམས་བྱས།	(v.com.) to reconcile, to make up, to restore
མཐུ་ཚལ།	(n.) power, strength, powerful skill	ཕ་རོལ།	(n.) opponent, enemy, adversary; 'the other side', that which is beyond; the next life, the life beyond
བཞོན་པ།	(n.) a mount; (vt.pt.) to ride, to travel upon	གཞོན་པ།	(vt.p.) to press down, to suppress, to subdue, to oppress;
འཁོར་ལོ།	(n.) wheel; cyclical worldly existence, 'samsara'		(n.) oppressor, subduer
འཛིན་པ།	(vt.p.) to grasp, to hold, to grab, to bear	སྒོངས།	(vt.imp.) to beg, to ask for, to request; to command someone to get up
ངོ།	(n.) face; surface	རྒྱུ་བྱ།	(vt.p.h.) to give, to donate
གནག་པ།	(adj.) black (also རྒྱག་པོ་)	བྱ་ལྷུང་།	(n.) mythical garuda bird
གཉེན།	(n.) kin, relative; friend, companion, spouse		

མཁའ་ཐོང་། རྣམ་མཁའ་ལ་ཡུན་རིང་པོར་ཐོང་ཞིང་རྗེས་མཚོན་གསུམ་མཁའ་ཚལ་རབ་ཏུ་ཆེ་བ་བྱ་བྱུང་གི་མིང་གི་
རྣམ་གྲངས།

This expression (literally: 'sky-soarer' and translated from the Sankrist *garuda*) is the name given to a mythical bird that is able to soar in the sky for long periods, flies very fast and possesses great strength. This bird is also known as བྱ་བྱུང་ in Tibetan.

གོས་སེར་ཅན། ལྷ་བྱུང་འཇུག་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཏེ་འཁོར་ལོ་འཛིན་པ། རོ་གནག་པ། དཔལ་མེད་
གཉེན་ལ་སོགས་མང་དུ་བྱུང་བ་ཞིབ་སྲ་མཛོན་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་ནས་ཤེས་པར་བྱ།

The expression 'The Golden Robed One' is one of the names of the god Vishnu. Other names include 'Holder of the Wheel', 'Black Faced One' and 'Prince of Pelmo'. In order to study Vishnu's other names in detail, one should consult a book of synonyms.

བྱུང་འཇུག་ འཇིག་རྟེན་པའི་ལྷ་འཇུག་གི་རོལ་ལུ་སྟེགས་པའི་ལྷ་ཞིག

Vishnu is an ancient Indian god belonging to the heretical outsiders of the Buddhist faith. (སྟེགས་པ་ is a translation of the Sanskrit word 'tirthika' and means 'heretic', 'non-Buddhist', 'outsider' and also refers to one who, though not Buddhist, is a spiritual person seeking an alternative path to enlightenment.)

མཚོན་གློང་། ལྷ་དང་དྲང་གོང་སོགས་ལ་དངོས་གྲུབ་གློང་བ།

The expression 'to ask for something excellent' is typically asked to gods and sages requesting some special gift, ability or power. (In this story we translated this expression as 'Ask for whatever you wish' as we felt this was in keeping with the nature of the narrative.)

བཞོན་པ། རྟ་དང་རྩང་པོ་ལ་སོགས་འགྲིམ་འགྲུལ་དུ་བཞོལ་བྱེད།

As a noun, this term means 'a mount' - such as a horse or donkey and so on. As a verb, this word means 'to ride upon'.

ཀ། གཤམ་གསལ་འི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

1 བྱ་བྱང་དང་རྩ་བྱུང་འཇུག་གཉིས་སུ་རྩ་བས་ཤུགས་ཆེ་བ་ཡོད་དམ།

2 བྱུང་འཇུག་གསལ་བྱ་བྱང་གིས་སུ་ལ་མཚོག་གང་ཞིག་རྒྱན་ནམ།

3 རྩོ་ཐོས་དང་རྩོ་བས་ཤུགས་གང་ཞིག་ལྷུས་པ་ཆེ་བ་ཡོད་དམ། རྒྱང་དེའི་ཐོག་ནས་ཤོད་དང་།

A Give brief answers in English to these questions below.

1. Who had the greater physical strength – the garuda or Vishnu?

2. Was it Vishnu or the garuda who gave the other whatever they wished for?

3. What is more effective – intelligence or strength? Discuss this in relation to this story.

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་མོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ཐབས་ལ་མཁས་ན་ཆེན་པོ་ཡང་ཞེས་པའི་ཆེན་པོ་དེ་ལེགས་བཤད་འདིར་ལྷ་ཁྱབ་འཇུག་ལ་གོ་དགོས།

༢ — ལེགས་བཤད་ལས་ཁྱབ་འཇུག་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལྔ་བཤད་ཡོད།

༣ — མཚོག་སྐྱེན་མཁན་དེ་ཁྱབ་འཇུག་ཡིན་ནོ།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The first line of this proverb: "If one is skillful..." is a reference to Vishnu.
2. ___ In this reading five different names of Vishnu are listed.
3. ___ Vishnu was the one who gave the garuda what he wanted.

ག བོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་དང་།

༡ ཁྱབ་འཇུག་གིས་ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པར་འདོད་ནས་བསྐྱམས་བྱས།

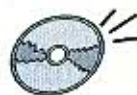
༢ ཁྱབ་འཇུག་ན་རེ། ད་ལྟོ་དང་ལ་མཚོག་སྐྱོངས་ཤིག དེ་སྐྱེན་ནོ་བྱས།

C Translate these sentences into Tibetan.

1. Vishnu is known by many different names.
-

2. It is said that even today the garuda is Vishnu's mount.
-

བསྐྱབ་བྱ་ལོ་ལྟོ་ལྟོ་བཟང་།

༢༣ ལ་སྐྱེ་ལོགས་བཤད་ལས་སྐྱོན་པོའི་བྱ་སྤྱོད་བཟུང་བ།

སྐྱོན་པོ་བྱ་བ་ལ་སྐྱེ་ན། །

དོན་ཉམས་དེ་ཡང་ཉམས་པར་འགྱུར། །

མ་སྐྱེས་རྒྱལ་པོར་བསྐྱོས་པ་ཡིས། །

འཁོར་སྐྱུག་རང་ཡང་བསད་ཅེས་གྲགས། །

དེ་ལྟར་ཞེ་ན། མ་སྐྱེས་ཤིག་ཟས་ཀྱི་ཕྱིར་དུ་སྤྱོད་ཀྱང་ཉུང་ལྟར་བྱ། དེ་ཞིག་ལྷོ་ཚོས་མ་ལན་གྱིས་ལྷོ་ཚེ་ཟངས་གང་སྐྱེ་བའི་ནང་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་འགྲོ་ལྷོག་པ་ལས་དེ་ལས་ཐར་པ་ན། དེའི་སྐྱེའི་ཚེ་མོའི་མདོག་ཟར་མའི་མེ་ཏོག་ལྟར་གྱུར་ཏོ། དེའི་དུས་སྐབས་དུད་འགྲོ་ཐམས་ཅད་འདུས་ཏེ་ཚོ་བོ་བཅའ་བཅུ་ལ་ཁ་ཅིག་ན་ལེ། མ་ལ་ཁྱོད་སྐྱེ་ཡིན་ཟེས། དེ་ན་ལེ། བདག་སློག་ཆགས་དབྱིག་གྱང་ཟེས། གཅན་གཟན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་གྱང་བུའོ། དེ་ལྟར་ན་མདོག་མཛོས་པ་སྤྱོད་ལས་དང་ལྡན་པའི་རྒྱལ་པོ་རུང་ཟེར་ལོ། དེ་ལ་ཁ་མཐུན་ཏེ་རྒྱལ་པོར་མངའ་གསོལ། སང་གེས་དེའི་སློན་པོ་བྱས་ཏེ་འགོ་བཅུ། སང་གེས་ལོ་ཚོན་ཞིང་འགོ་བཅུ་ལ་སོགས་པ་བཀུར་བའི་རིམ་པ་བྱས་སྐྱེ་བྱིན་གྱང་། འཁོར་ཕལ་མོ་ལ་ལྡང་ཞིང་བྱུང་བར་རང་གི་རིགས་མ་རྣམས་ལ་ཤིན་ཏུ་གཅོས་པས་དེ་ཐམས་ཅད་འདུས་ཏེ་གྲོས་བྱས་པ་ན། ཚོ་བོ་འདི་འདྲ་བའི་བདག་ཅག་རང་གི་རིགས་གཅིག་འདྲ་ན་ཡང་དེས་ཏུ་ཅག་ལོ་ན་ལ་ལྡང་བས་དེ་ཡིན་ནམ་མ་ཡིན་བཟླ་པའི་ཆེད་དུ། ཚོས་བཅོ་ལྷའི་ཚོ་རང་ཅག་ཐམས་ཅད་འདུས་ཏེ་བརྒྱལ་བར་བུའོ། དེ་ཡང་ཡིན་པར་གྱུར་ན་བརྒྱལ་གྱི། ཡང་ན་སྐྱེ་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཅེས་ཏེ། དུས་ལ་བབ་པ་ན་དེ་ལྟར་བྱས་པས། ཚོ་བོ་དེ་ཡང་ལོགས་ཤིག་ཏུ་སོང་སྟེ་བརྒྱལ་བ་ན་དུད་འགྲོ་ཐམས་ཅད་འདུས་ནས་དེ་ལ་དམོད་ཅིང་མཐར་སང་གེས་ལ་ལྟོ་ལྟོ་བཟང་གྱུར་པ་བཤད་དེ་དེ་ཉིད་དུ་གསོད་ཅོམོ། ཐོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཏམ་རྒྱུད་དག་ལས་སོ། །

(ལ་སྐྱེ་ལོགས་བཤད་ཚེ་འགྲེལ། ཤོག་གངས་ ༡༢༩ - ༡༣༠ བོད་ཡུལ་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་།)

If important tasks are given to a fool,
Both the work and the fool will come to ruin.
It is said that the fox who was once made king
Tormented his subjects and even was himself killed.

Once upon a time, a fox was wandering around all over the place looking for food. After a short time, he came across someone who was making blue dye in a large copper pot. The fox fell into the large pot full of blue dye. After writhing around in it, he managed to set himself free. The tips of his hair became the colour of a blue flax flower. At exactly that time, all the animals happened to be gathered together looking to appoint one of them as king. Some of them said to the fox "Who are you?"

"I am the animal called 'Yig, King of the Carnivores'," the fox replied. The animals talked about his beautiful colour and said that he would make an excellent, gentle king. All the animals were in agreement about this, so they enthroned him as their king. The fox appointed a lion as his personal secretary. Whenever he travelled about, the fox rode on top of the lion. Though the fox was respected by the other animals, he hated his common servants and especially mistreated his own kind. So all the foxes assembled together to talk about the king.

"The king is like this: though he is of the same family as us, he really hates us. We must find out whether he is one of us or not. On the fifteenth of the month we will all gather together and howl. If he is one of us, then he will howl together with us, or he will take off his blue-coloured fur," they said to each other. When the time came, the foxes did as they had discussed. The king went off secretly by himself and also howled. So all the animals gathered together and cursed the king. In the end, the animals told the lion what had happened and asked him to kill the fox. This is a story that I have heard.

[Note that དུག་ "Yig" is a precious blue-coloured stone.]

(*Text and Commentary of Wise Sayings*, Tibet People's Press, pp. 126-127.)

ཚིག་གསལ་ Vocabularly

ལྷན་པོ།	(n.) fool, stupid person, idiot	ལྷ།	(n.) animal hair, feathers, body hair, fur
ཉམས།	(vt.) to deteriorate, to decay, to degenerate, to break down, to become weak	ཟང་མའི་མེ་ཉོག།	(n.) blue flowering flax plant
ཉམས་པ།	(n.) deterioration, degeneration	དུད་འགོ།	(n.) beast, animal, animals that walk on all fours with their heads bent down
མ་རླེས།	(n.) fox	དབྱིག།	(n.) precious blue stone; gem, jewel
ལོའོ།	(n.) attendants, entourage, retinue, followers; wheel; circuit; cyclical existence, samsara	གཅན་གཟན།	(n.) carnivore, wild animals, beasts
ལྷན།	(n.) misery, sorrow, depression, suffering, anguish, sadness	ལ་མཐུན།	(n.) agreement, harmony
ལྷལ་བ།	(vi.) to roam about, to wander around, to rove about	ལ་མཐུན་བྱེད།	(v.com.) to be in agreement, to be unified
ལྷ་ཚོས་མཁུན།	(n.) dye maker, one who dyes things	ཕལ་མོ།	(adj.) common, ordinary
ལྷ་མོ།	(n.) blue dye, blue extract	ལྷང།	(vi.) to hate, to dislike, to be hostile toward; (n.) hatred, hostility
ཟངས།	(n.) copper; cauldron, large pot, copper pot	གཙོས།	(vt.pt.) to oppress, to torment; to threaten, to bother, to irritate; to have a phobia
འགྲོ་ལྲོག་པ།	(vt.) to roll around on the ground, to roll back and forth, to writhe (also འགྲོ་ལོག་རྒྱུག་)	ལུ་ཅག།	(pr.) we, us, ourselves
		བརྒྱལ་བ།	(vi.) to fall unconscious; to howl
		དམོད།	(vt.) to curse, to revile, to put down, to insult; (n.) curse, insult, abuse

མ་ཚུམ། རྩོག་ཆགས་མ་མོའི་རིགས་སུ་གྱུར་བ་ལ་མ་ཚུམ་དང་མོའི་རིགས་སུ་གྱུར་བ་ལ་མ་མོ་ཞེས་པའི་དོན་
ཡིན་ཡང་། རྒྱན་དུ་མ་ཚང་མར་མ་མོ་ཞེས་འབོད་སྲོལ་ཆགས་ཡོད།

This word means a male fox. མ་མོ་ means a female fox. However, both male and female foxes are typically referred to as མ་མོ་.

ཚོ་ཚོས་མཁམ། རྩེ་དངོས་རྩ་དང་ཤིང་སོགས་ཚོའི་རིགས་བེད་སྤྱད་ནས་རྣམ་བུ་དང་རས་སོགས་གྲོན་བ་ལ་
ཚོས་རྒྱག་མཁམ།

This term refers to someone who uses plants, grass, trees and things of this kind to dye wool, cloth and clothes.

འབྲེ་ཚོག་པ། ལུས་ས་ལ་ཉལ་ནས་ཨ་ལོག་རྒྱབ་པ། རྟ་བོར་སོགས་རྩོག་ཆགས་མང་བོས་འབྲེ་ཚོག་བྱས་
ཏེ་ལུས་ཀྱི་བ་སྤྱག་འབྲད་ཀྱི་ཡོད།

This term means to roll over on the ground. Horses, donkeys and many animals of this kind roll around on the ground to stretch themselves.

རྩོ་བོ། གཙམ་པོ་དང་། མིའི་ནང་གི་གཙོ་བོ། ལྷའི་སྐུ་བརྟན་འགའ་ཤིག་ལའང་དེ་རྩོ་བོ་འབོད།
རྩུང་འདིར་རྒྱལ་བོའི་དོན་ཡིན།

This term means both one's older brother and the chief person amongst a group of people. Certain statues of gods are also called རྩོ་བོ་. In this reading the word means 'king'.

བརྒྱལ་བ། རྩུང་འདིར་རྩོག་ཆགས་མ་མོ་ཚུ་བཟེ་ལངས་ནས་རྒྱན་མང་དུ་འདོན་བ་ལ་བྱེད། རྩུང་བརྒྱལ་
བ་ནི་རྒྱན་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་དུན་པ་ཡོངས་སུ་འཕྱོར་བ་ཞིག་ལ་བྱེད།

In this reading the verb བརྒྱལ་བ་ refers to foxes getting drunk on water and howling greatly. (Tibetans consider howling foxes to be drunk with water.) However, this verb typically means to fall unconscious.

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་ལྟ་བུ་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ལ་སྐྱེས་རྒྱལ་པོ་སློག་ཆགས་གཞན་ལ་བརྟུན་ཐུབ་པའི་རྒྱན་གང་ཡིན་ནམ།

༢ ལ་སྐྱེས་རྒྱལ་པོས་རང་གི་རིགས་ལ་དམིགས་བསལ་སྣང་པོ་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཞིག་བྲིས་དང་།

༣ ལྷོ་ལྷོ་འདི་དང་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་འཚོ་བའི་ཚོད་ཀྱི་འདི་དང་འདྲ་བའི་དཔེ་ཞིག་བྲིས་དང་།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. How was the fox-king able to pretend that he was another animal?

2. Why did the fox-king especially hate his own kind?

3. Give an example from real life that is similar to the proverb in this story.

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — མ་སྐྱེས་དེ་སློ་གྲོས་དང་ཐུན་པ་ཞིག་རེད།

༢ — རང་རིགས་སྐྱོངས་བའི་ཆེད་དུ་མ་སྐྱེས་ཀྱིས་གཅན་གཟན་རྒྱལ་པོ་བྱས་སོ།

༣ — རང་རིགས་ལ་གཞོན་ཅིང་གཅོས་པའི་རྒྱན་གྱིས་མ་སྐྱེས་རྒྱལ་པོའི་གོ་སར་གནས་ཐུབ་མེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

- 1. ___ The fox was very wise.
- 2. ___ The fox ruled over the animals so that he could take care of his own kind.
- 3. ___ Because him harmed and mistreated his own kind, the fox was unable to remain as king.

ག བོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་དང་།

༡ དེའི་རུས་སུ་དུད་འགྲོ་ཐམས་ཅད་འདུས་ཏེ་ཇོ་བོ་བཙའ།

༢ མཐར་མེད་གེ་ལ་ཇི་ལྟར་གྱུར་པ་བཤད་དེ་དེ་ཉིད་དུ་གསོད་ཅེས།

C Translate these sentences into Tibetan.

- 1. The fox fell into a large pot full of blue dye.
 - 2. All the foxes assembled together to talk about the king.
-
-

འཇིག་རྟེན་འཁོར་བའི་ལས་ལ་སྐྱོང་བོ་མེད། །

འཁོར་བ་གཏན་དུ་སྡོད་པའི་ས་མ་རེད། །

འགྲུལ་པ་ཞག་གསུམ་གནས་ཚང་གནས་མགོན་རེད། །

སོ་སོའི་བསམ་སློ་སོ་སོས་བཏང་བ་དགལ། །

འགྲུལ་པས་འགོ་ཆས་ཐོན་ནས་མ་བརྟེན་གས་ན། །

གནས་ཚང་རྒྱབ་དུ་བྱེད་ནས་འགོ་རྒྱ་མེད། །

གནས་མོ་རོགས་ལ་བྲིད་རྒྱ་ཡོད་མདོག་མེད། །

རང་ལོར་རང་ལ་བདག་དུས་བསམ་སློ་ཐོངས། །

ཐེ་མིག་མི་ལ་ཤོར་དུས་འགོད་པའི་རྒྱ། །

པ་མ་ཤི་བ་མང་བོ་བྱུང་ཡོད་འགོ། །

སྐྱ་གུ་བསྐྱད་པ་མང་བོ་མཐོང་ཡོད་འགོ། །

ཨ་མའི་རྗེས་ལ་ཨོ་ལོ་འགོ་མདོག་མེད། །

ཨ་མའི་མཚུག་ལ་བུ་མོ་འགོ་མདོག་མེད། །

སོ་སོའི་ནམ་དུས་སོ་སོས་བསྐྱལ་ནས་འགོ། །

ཁྱོད་རང་ཁྱོད་རའི་བསམ་སློ་ཁྱོད་རས་ཐོངས། །

གཅིག་ལུར་འགོ་བའི་ལམ་གྱི་ལམ་ཆས་འདི། །

ཐོན་ཐོན་ཐོན་ལ་སྤྱང་བའི་ལག་དུ་སྐྱར། །

ལོར་གྱི་རྟ་ལ་འགོ་བའི་བང་འགོས་སོ་བས། །

ཕྱི་མ་འགོ་བའི་ལམ་ལ་ཐོན་ཚོག་གིས། །

པ་རོལ་ཕུག་པོ་ལོངས་སྟོད་དགོས་འདོད་ན། །

འདི་རུ་སྤྱང་བའི་སྐྱིད་སྐྱུག་བཟུང་བ་བཟང་། །

Section Four: Wisdom Literature

Reading Twenty-Four:

What One Needs to Prepare for the Next Life (from Khache Palu)

The affairs of worldly existence are meaningless.
This world is not our eternal dwelling place.
Travellers only stay in lodgings for a short time.
It is best to think for yourself.
Travellers who do not first make preparations,
Of course cannot carry their lodgings on their backs.
Neither can they take the hostess with them.
Think seriously about the things you own.
When the key to your treasure is lost, you will regret it.
Many parents have passed away.
And we can see many of their children who remain.
Boys cannot follow after where their mothers have gone.
Girls cannot follow after where their mothers have gone.
Each of us lives our allotted time and then we are gone.
You need to think for yourself.
What you need for your solitary journey
Is to first give to the poor.
Teach your horse of wealth to trot.
Get ready to leave for your next life.
If you desire riches and pleasures on the other side,
It is best to consider the livelihood of the poor here.

(*Khache Palu*, Tibet People's Press, pp. 6-7.)

ཚིག་གསལ་། Vocabulary

སྣང་པོ།	(n.) essence, crux of the matter, essential meaning	འཇོན་པ།	(vi.) to regret, to feel sorry, to feel remorse
གཏན་དུ།	(adv.) always, continually, perpetually, forever	ཕོ་ལོ།	(n.) boy, children
འགྲུལ་པ།	(n.) traveller, guest, visitor	མཇུག།	(n.) the end, the finish, the conclusion
ཞག་གསུམ།	(n.) three days or nights; (idiom) a short time	ལམ་ཆས།	(n.) provisions for a journey; luggage
གནས་ཚང།	(n.) lodge, inn, hotel	སྤང་པོ།	(n.) beggar, destitute person, the poor; (adj.) poor
གནས་མགོན།	(n.) guest	སྐྱེད།	(vt.p.) to bestow, to grant, to give; to send, to entrust
བསམ་སློབ་པར།	(v.com.) to think	འགྲོམ།	(vi.) to trot; (n.) the manner or mode of going; the gait of a horse
འགྲོ་ཆས།	(n.) provision for a journey	འགྲོམ།	(vi.) to trot; (n.) the manner or mode of going; the gait of a horse
བསྐྲིགས།	(vt.pt.) to prepare, to arrange, to make arrangements	ལོངས་སྤོད།	(n.) pleasures, enjoyment
གནས་མོ།	(n.) hostess, female inn-keeper	སྤྱིད་སྤྱུག།	(n.) livelihood, living standard
ལྗེ་མིག།	(n.) key		

ལ་ཆེ་པ་ལྟ། ལ་ཆེ་པ་ལྟ་འདིག་རྟེན་ལས་འབྲས་རྗེ་ལྷགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཞེས་པའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་
 ཤིག་སྟེ། དེའི་ནང་དོན་ཟབ་ཅིང་གནད་ཐོག་དུ་འཁེལ་བ་དང་ཚིག་སྒྲིབ་སྟན་ལ་གོ་བདེ་བ་ཡོད་པས་སྤྲོ་རབས་
 བོད་ཀྱི་དམངས་ཚོར་དུ་སྐྱེ་བའི་སློལ་སྟན་སྐྱེས་སུ་འཇགས་པ་རྩ་བུའི་ལེགས་བཤད་ལུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།
 དེའི་མཛད་པ་པོའི་སྐོར་ལ་བཤད་ཚུལ་འགའ་བཤད་ཡོད་ཀྱང་ཚོམ་གྱི་གཤིས་ཚུལ་དང་དབྱུད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་
 ནས་དཔག་ན་པའ་ཆེན་སྐྱེས་པའི་ལྷན་ལེ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཆ་དེ་ཡང་དག་པར་མཐོང་། དེ་ཡང་ལ་
 ཆེ་པ་ལྟ་ཞེས་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ལ་དུགས་ནས་ཡིན་པའི་ལ་ཆེ་པ་བུ་གསུམ་དང་སྐྱེ་འདྲིས་ཆེ་ཅམ་བྱུང་བས་
 དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་དགོངས་ཏེ་སྐྱེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་དེ་དག་གི་མིང་ཐོག་ནས་མཛད་པ་ཞིག་ཡིན་པར་སྟེ།

The Khache Palu is a treatise of excellent sayings. It is also known as the *Khache Palu of Advice on the Worldly System of Cause and Effect*. Being a deeply profound, relevant, beautifully composed and easy to understand text, it is as though this collection of sayings has been a part of the consciousness of common Tibetan people from antiquity. Though there are various explanations regarding the authorship of this work, based on its literary composition and other relevant documents, it would appear to be the work of the sixth Panchen Lama, Palden Yeshe (1738-1780). Furthermore, it is called the *Khache Palu* because a Moslem from Lhadak with two sons, became very closely acquainted with the seventh Panchen Lama. Perhaps the Panchen Lama, based on this friendship, reasoned that he should conceal his real identity and so gave the text the title *Khache Palu*.

འདིག་རྟེན་འཁོར་བ། ལས་ཀྱི་དབང་གིས་རང་དབང་མེད་པར་འགྲོ་བ་རིགས་རྒྱག་གང་རུང་དུ་འཁོར་ནས་སྐྱེ་
 བ་བྱུངས་པས་ན་འཁོར་བ། ལྷོ་སྒྲོན་ས་གཞི་རི་བྲག་སོགས་འདིག་པའི་ཚོས་ཅན་རྣམས་དང་ནང་བཅུད་དེའི་
 རང་བརྟེན་ཞིང་གནས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་འདིག་རྟེན། མདོར་ན་སེམས་ཅན་གནས་སའི་ལྷུ་ལ་འདིག་རྟེན་
 ལམས་དང་དེ་ལ་བརྟེན་ཞིང་གནས་པའི་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་དང་དེ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་བཅས་པ་ལ་
 འདིག་རྟེན་འཁོར་བ་ཞེས་པའོ།

The term (འཁོར་བ་ 'cyclical existence') refers to the six kinds of sentient beings who have come into existence involuntarily through the power of karma. The term འདིག་རྟེན་ refers to both the 'outer' physical world of the earth, land, mountains and so forth and to the 'inner' world of all sentient beings. Both of these 'worlds' are perishable and impermanent. In brief, the term 'world' refers to sentient beings, the place where they live and the circumstances of their existence.

གནས་མགོན། མགོན་པོ་རྣམས་གནས་སྐབས་སམ་དུས་ཚོད་ལུང་ལུང་ཞིག་བཟང་ནས་རང་རང་གི་གནས་སུ་
ཐོན་པས་ན་གནས་མགོན་ཞེས་པ་ལོ།

This term refers to guests or travellers who stay in lodgings for a short time and then leave to go somewhere else.

སྲི་མ། འདིར་འཇིག་རྟེན་སྲི་མ་སྟེ་ཚོ་འདི་ནས་འཕོས་ཏེ་སྟེ་བ་སྲི་མར་འགོ་བའི་དོན་ནོ།

In this reading this word refers to the passing on from this life to another life.

སྦྱིད་སྤྱག་ མིའི་འཚོ་བའི་གནས་ཚུལ་གྱི་མིང་ལ་སྦྱིད་སྤྱག་ཅེས་ཟེར་བ་དཔེར་ན། མི་ཚང་དེ་སྦྱིད་སྤྱག་ཡག་པོ་
འདུག་ཞེས་པ་དང་། ཡང་ན་ཁོང་རྣམ་པ་སྦྱིད་སྤྱག་གཅིག་རེད་ཅེས་འཚོ་བ་མཉམ་དུ་སྦྱིལ་བ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན།

This term (literally: 'happiness and sorrow') refers to the quality or standard of one's life. For example: "That family has a good standard of living." This term also refers to those people who are one group or entity who live their lives together.

ཞག་གསུམ། This expression literally means 'three days', but in this reading means 'a short time'.

ཡོད་འགོ། This term expresses some degree of uncertainty that perhaps something is or is not the case.

ཡོད་མདོག་མེད། This expression means that something is definitely not the case.

འགོ་མདོག་མེད། This expression means something definitely will not or cannot happen.

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ལེགས་བཤད་འདིར་གནས་ཚང་ཞེས་པ་དེ་དཔེ་རེད་དམ་དོན་རེད། གལ་ཏེ་དཔེ་ཡིན་ན་དེའི་དོན་གང་ལ་སྐྱར་བ་ཡིན་ནམ།

༢ འགྲུལ་བས་འགོ་ཚུལ་ཐོན་ནས་མ་བརྒྱུགས་ན་ཞེས་བྱ་བ་དེ་དོན་དག་གང་ལ་གོ་དགོས་སམ།

༣ བ་རོལ་ཕྱག་པོ་ལོངས་སྤོད་ཐོབ་འདོད་ན་ཞེས་པའི་བ་རོལ་གྱི་དོན་གང་ཡིན་ནམ།

A Give brief answers in English to these questions below.

1. In this reading is the term "lodgings" to be taking literally or is it a metaphor? If it is a metaphor, what does it mean?

2. What does the line: "Travellers who do not first make preparations" mean?

3. What does "the other side" mean in the line: "If you desire riches and pleasures on the other side"?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✕ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — གནས་ཚང་རྒྱབ་ལ་ཁུར་ནས་མ་ཚོད་པར་བྱི་ལོགས་སུ་རྒྱ་དངོས་པོ་འཚོལ་བར་འགོ་དགོས་པ་
བཤད་འདུག།

༢ — སོ་སའི་མདུན་ལམ་ལ་བསམ་སྒོ་མང་ཙམ་གཏོང་བ་ལས་མི་གཞན་ལ་དེ་ཙམ་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་མི་
ཉན་པར་བརྟན་འདུག།

༣ — རང་ནོར་རང་ལ་ཡོད་པ་ནང་བཞིན་རང་དབང་དང་གོ་སྐབས་ཡོད་ཏུས་དམ་འཛིན་བྱས་ནས་
དགོ་བའི་ལས་ལ་འབྲུངས་དགོས།

༤ — གཅིག་ལུང་བྱི་མའི་ལམ་ལ་བརྒྱུད་པའི་ཚོན་དགོ་བའི་ལམ་རྒྱགས་ཀྱིས་མ་གཏོགས་ཚོའདྲིའི་
དབང་དང་གོས་དང་ནོར་སོགས་དངོས་པོ་གང་གིས་ཀྱང་བན་མི་ཡོང་ངོ།

༥ — འདི་ཅུ་མུང་པོའི་སྐྱིད་སྲུག་བཟུང་བ་ནི་འཚོ་བ་སྐྱོ་བོ་སྐྱེལ་དགོས་ཞེས་བའོ།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. — According to this poem, people should take their lodgings with them and acquire wealth and possessions.
2. — According to this poem, people should only think about their own futures and should not be get involved with the affairs of others.
3. — When people have wealth and opportunity, they should take that opportunity and earnestly pursue virtuous activities.
4. — When making the journey to the next life, the only thing that is of any benefit is the "provisions" of accumulated virtue and not wealth, power, status or any kinds of possessions.
5. — According to this poem, in order to improve the livelihood of beggars, one should live a life of poverty.

ག		སྐབས་འགས།	(adv.) sometimes, occasionally
གཡི།	(n.) human skull	སྐྱེ་འབྱུངས།	(vi.pt.h.) to be born
གེར།	(vi.) to raise, to erect, to lift upwards	སྐྱེ་ངལ་གསོ།	(v.com.h.) to rest, to relax
དཀར་ཚ།	(n.) lightness, brightness; lighting	སྐྱུར།	(vt.p.) to bestow, to grant, to give; to send, to entrust
བཀང་བ།	(vt.pt.) to fill up, to stuff in, to fill to the brim	སྐྱུལ་སྐོང་བྱས།	(v.com.) to get people together, to mobilise people, to assemble people
བཀའ་ཕབ།	(v.com.) to give a command, order or instruction	སྐད་རགས།	(n.) belt
བཀའ།	(vt.pt.) to load an animal; to impose a tax; to hang up something	སྐོང་འགྲུག་གནང།	(v.com.) to summon, to call
བསྐོལ།	(vt.) to put someone into service, to put someone to work; to set aside, to set apart	སྐྱིད་སྤྱུག	(n.) livelihood, living standard
བགྲ་བ།	(adj.) clear, bright, radiant, splendid, brilliant, shining	སྐྱེ།	(vi.p.) to be born, to be produced, to arise
བསྐོལ།	(vt.pt.) to untie, to release, to undo	སྐྱེ་པོ།	(n.) people, persons, human being, mankind
རྐྱེན་ངན།	(n.) calamity, mishap, accident, tragedy, misfortune	སྐྱེ་དམན།	(n.) wife, woman
རྐྱགས་པ།	(n.) mute, dumb; fool, stupid, idiot	སྐྱེས་བུ།	(n.) man, person
སྐད་ངན་ཤོད།	(v.com.) to scream, to howl, to wail	སྐྱེས་འབྲས།	(n.) body, form (also སྐྱེ་འབྲས་)
		སྐྱེས་མཚར་ལྡན་པ།	(n.) a beautiful person, beauty, one who possesses beauty
		སྐྱེས་ཡུལ།	(n.) birth place, area, district
		སྐྱག།	(vi.) to be afraid, to be scared, to be frightened

བརྒྱུ་ཚད་ལྡན། (n.) greed, strong desire, desire and attachment, craving; avarice, stinginess

བརྒྱུ་བཟུང་། (vt.pt.) to stretch out, to extend

བརྒྱུ་བཟུང་། (vt.pt.) to call, to summon, to call together

བརྒྱུ་བཟུང་། (vt.pt.) to abandon, to leave behind, to forsake; to throw away, to discard, to toss away

བརྒྱུ་བཟུང་། (vi.pt.) to go from one place to another, to travel, to be carried off;
(vt.pt.) to move around, to agitate, to shake

ཁ

ཁ་ཚད་བྱས། (v.com.) to make a verbal agreement, to agree, to promise

ཁ་ཉིན། (n.) two days ago, the day before yesterday

ཁ་མཐུན་བྱེད། (v.com.) to be in agreement, to be unified

ཁ་མཐུན། (n.) agreement, harmony

ཁ་དོག། (n.) colour

ཁ་འབྲས། (n.) facial features, facial expression

ཁང་བྲལ། (n.) corvee labour, serf labour, 'labour tax'

ཁང་གྲུ། (n.) rent, house rent

ཁང་གྲུ་བཟུང་། (v.com.) to rent out, to collect rent

ཁང་གྲུ་ལྷོད། (v.com.) to pay rent

ཁུངས་བཅའ་ན་པ། (adj.) reliable, authentic

ཁོ་པ། (pr.) she, he, her, him (third person pronoun)

ཁོག་པ། (n.) the inside; belly, abdomen

ཁོང་ཁྲོ། (n.) anger, wrath, fury

ཁུང་ཚོས། (n.) feature, characteristic, quality, special feature

ཁུང་པར་ཅན། (n.) having a distinguishing quality, feature or characteristic

ཁུབ་སྤེལ་བཟུང་། (v.com.) to disseminate widely, to spread everywhere

ཁྲིམ་མཚོས། (n.) neighbour

ཁྲོ། (n.) cauldron, pot

ཁྲོན་པ། (n.) a well

ཁྲོལ། (vt.imp.) to untie, to release, to undo

ཁྲོས། (vi.pt.) to be angry, to be enraged;

(n.) anger, wrath

མཁའ་འཕྲོ། (n.) dakini, 'sky goddess'

མཁས་པ། (n.) expert, master, skilled one, learned one;
(vi.) to be expert or skilled at

མཁས་པོ། (adj.) skillful, clever, learned, wise, capable

འབང་ར་བྱས།	(v.com.) to taunt, to spite, to despise, to ridicule	གྲས་ཞབས།	(n.) respect, reverence
འཁོར་འདབས།	(n.) attendants, retinue (also འཁོར་བཅས་)	གོ་ཚོས།	(n.) news, information, reports, things heard
འཁོར།	(n.) attendants, entourage, retinue, followers; wheel; circuit; cyclical existence, samsara	གོ་འཕང།	(n.) status, level, position, rank
འཁོར་ལོ།	(n.) wheel; cyclical worldly existence, 'samsara'	གོང་དུ་འཕེལ།	(v.com.) to make progress, to develop, to increase, to improve
འགྲབ་མཁན།	(n.) performer, actor	གོང་ཚད།	(n.) price
འགྲིས།	(post.) next to, beside, near	གོས་ཚེན།	(n.) satin, brocade, silk
འབྱུངས།	(vi.pt.h.) to be born, to come into existence	ཡུང་རིས།	(n.) wall painting, mural
འཇུལ་སྒྲང་།	(n.) illusion, hallucination	ཡུངས་མེད།	(adj.) innumerable, countless, immeasurable
ག		ཡུངས།	(n.) number, quantity, enumeration
གང།	(adj.) one; (pr.) what, who, which	ཡུ་ཐུ	(n.) ball of thread or yarn
གང་བྱུང།	(adj.) reckless, careless, indiscriminate, 'whatever happens'	ཡུབ་པ།	(n.) 'highly accomplished one', 'saint', (from Sanskrit: <i>siddhi</i>)
གང་མཚམས།	(adv.) sometime, a while	ཕྱོགས་པོ།	(n.) friend, companion
གང་ས།	(adv.) everywhere, all over, in all areas	ཕྱོང་པ།	(n.) neighbour
གངས་རྫོངས།	(n.) 'Snow Lands', 'Land of Snow'	ལྷ་བ།	(n.) a grey coloured thorn tree; musk deer
གར།	(n.) dance, dancing	ལྷིང་ག།	(n.) park, garden
གལ་འགངས།	(n.) importance, significance	ལྷིང་བྱ།	(n.) flute
གུ།	(n.) tent	ལྷེ།	(n.) song, singing
		ལྷེ་གར།	(n.) song and dance, singing and dancing
		ལྷོན་སྐྱགས།	(n.) fool, idiot, stupidity
		ལྷོན་པ།	(n.) fool, idiot, moron

མྱོང།	(vt.) to let go, to release	འགོ་ཆས།	(n.) provision for a journey
དགེ་ལེགས།	(adj.) auspicious, 'virtuous and good'	འགོ་ན་བྲ།	(n.) small shell; cowry
དགོངས་པ་བཞིས།	(v.com.h.) to think, to consider	འགོས།	(vi.) to trot; (n.) the manner or mode of going; the gait of a horse
དགོངས།	(vt.h.) to think, to consider; (n.) mind, thought, intention	མད་པོ།	(adj.) old man, elderly man
དགོན་མེ།	(n.) monastery	རྒྱན་དུ་བྱས།	(v.com.) to decorate
དག་པོ།	(n.) enemy	རྒྱབ།	(n.) a load; the back, the back of, behind, rear (post.) back, behind, after
མགུ་བར་བྱེད།	(v.com.) to rejoice, to be joyful, to be happy, to be delighted	རྒྱལ་ཁམས།	(n.) kingdom, country, empire, land, area, place
འགྲུགས།	(vt.p.) to summon, to invoke, to call; to attract; to bend	རྒྱལ་མོ།	(n.) main gate or door
འགེབས།	(vt.p.) to cover, to conceal, to cover over something	རྒྱལ་མཚན།	(n.) victory banner or victory sign/symbol
འགོ་དཔོན།	(n.) leader, director	རྒྱ་མཚན།	(n.) the reason or rationale for something
འགོ་ཚུམ།	(v.com.) to begin, to start, to commence	རྒྱགས་རྒྱ།	(n.) stream, river, fast flowing water
འགྱོད་པ།	(vi.) to regret, to feel sorry, to feel remorse	རྒྱན་གཏན།	(adv.) usually, normally, regularly, typically, continuously, always
འགྲིམས།	(vi.pt.) to travel, to go on a journey; to roam, to wander about	རྒྱན་དུ།	(adv.) continually, constantly, always
འགྲུལ་པ།	(n.) traveller, guest, visitor	རྒྱན་འབྲུམས།	(n.) practice, habit, custom
འགྲོ་ཚྭ་པ།	(vt.) to roll around on the ground, to roll back and forth, to writhe (also འགྲོ་ལོག་རྒྱག་)	རྒྱལ་རིལ་བརྒྱབ།	(v.com.) to roll around on one's back, to rub one's back on the ground
འགྲེལ་བཤད།	(n.) explanation, commentary	མེའུ་ཁུང།	(n.) window
		མོ་ད།	(n.) courtyard, yard, enclosure
		མྱ་སྟན།	(n.) Tibetan lute or guitar

མཚོན་མེ	(n.) lamp, light, lantern, torch	མངའ་རིམ།	(n.) area of western Tibet
བརྒྱལ་བ།	(vi.) to fall unconscious; to howl	མངལ།	(n.) womb
བསྐྱགས་པ།	(vt.pt.) to proclaim, to declare, to broadcast everywhere	ང་མ།	(n.) tail
བསྐྱོགས།	(vt.pt.) to prepare, to arrange, to make arrangements	ཚོན་པ།	(n.) hunter; (vt.p.) to hunt
བསྐྱོབས།	(vt.pt.) to conceal, to obscure, to block	ཟུ་རྒྱུ།	(adv.) earlier and later, gradually
ཀ		ཟུ་པོ།	(adv.) early; (adj.) earlier, former, earlier or former times
ཀམ།	(n.) speech	ཟུ་མོ།	(n.) blue dye, blue extract
ཀམ་ལྟོན།	(n.) saying	ཟུ་ཚོས་མཁམ།	(n.) dye maker, one who dyes things
ཀར་མེ་རྩ།	(n.) golden coloured goose	ཚོན་འགྲོ།	(n.) first preparations; preliminary, introductory
ག།	(vi.p.) to cry, to weep	ཅ	
ག།	(n.) face; surface	ཅུང་ཙམ།	(n.) a small amount, a little bit, a short while
གོ་མ།	(n.) side, direction; the surface, the face of	ཅུང་ཟད།	(n.) a small amount, a little bit
ངོས་འཛིན་ལུས།	(v.com.h.) to identify	ཚོའདྲི་བྱེད།	(v.com.) to ridicule, to mock, to make fun of, to tease
དངངས་སྐྱེ།	(n.) panic, dread, great fear	གཙུག་གཟུགས།	(n.) carnivore, wild animals, beasts
དངོས་སྤྱུལ།	(n.) special gifts, blessings or empowerments, 'divine gifts'; accomplishments, feats	བརྒྱན།	(n.) juice, sap, extract, elixir, nectar; contents; nutrients, nutrition
མངལ་འཁོབ།	(v.com.) to become pregnant, to conceive	བཙོལ་ས།	(n.) storage place; place of refuge/shelter/protection (also བཙོལ་ཡུལ་)
མངའ་བདག།	(n.) estate owner, serf owner, sovereign, master, lord, 'Lord of the Manor'		

ཆ

ཆ་རྒྱུན། (n.) conditions, circumstances

ཆགསོ། (n.) calamity, catastrophe, misfortune

ཆགས་ལུས། (v.com.) to exist, to be part of something

ཆགས་ཡུལ། (n.) position, location, site

ཆད་པ། (n.) punishment, fine, penalty

ཆད་པ་གཅོད། (v.com.) to punish, to fine, to mete out punishment

ཆེབས་པ། (n.h.) horse stable

ཆུ་ལྷང། (n.) river, stream

ཆུ་སྐྱེས། (idiom.) lotus flower

ཆུ་ཁ། (n.) river bank, shore

ཆུ་མིག། (n.) spring, fountain

ཆུང་མ། (n.) wife, mistress

ཆོས་ལུགས། (n.) religion, religious system

མཆིས་པ། (vi.pt.) to exist, to be; to go, to come

མཆུ་འཕྲོག་རྒྱུ། (v.com.) to peck with a beak

འཆུག་པ། (vi.) to make a mistake, to err

མཚོག་གསུམ། (n.) 'Three Jewels', 'Triple Refuge' (abbrev. of དཀོན་མཚོག་གསུམ་)

འཆད་པ། (vt.p.) to say, to tell, to explain;
(n.) explanation

ཇ

ཇུས། (n.) plan, scheme, strategy, policy, method

མཇུག། (n.) the end, the finish, the conclusion

འཇམ་པ། (adj.) smooth, soft, gentle

འཇལ། (n.) rainbow

འཇོམས་པར་བྱེད། (v.com.) to defeat, to overcome, to subdue, to conquer

འཇོལ་མོ། (n.) nightingale

རྗེ་འབངས། (n.) king and subjects

ལྗང་ལ། (adj.) green

ལྗང་ནག། (adj.) dark green

བརྗེད་ཆགས། (adj.) grand, magnificent, splendid, majestic, glorious (also བརྗེད་ཆགས་པ་)

བརྗེད་པ། (n.) an utterance or expression;
(vt.pt.) to say, to talk, to express; to discuss, to expound

ཉ

ཉག་གཅིག། (adv.) certainly, definitely, without question

ཉམ་རྒྱུང། (adj.) meek, lowly, humble, gentle

ཉམས།	(vt.) to deteriorate, to decay, to degenerate, to break down, to become weak	སྡིང་པོ།	(n.) essence, crux of the matter, essential meaning
ཉམས་པ།	(n.) deterioration, degeneration	སྡོམས།	(n.) pride, arrogance; (vi.) to be proud, arrogant
ཉི་མམ་བཏང་།	(v.com.) to dry out in the sun	བརྒྱས་བཅོས་བྱེད།	(v.com.) to bully, to mistreat, to abuse
ཉིན་བྱེད།	(idiom) sun	ཏ	
ཉུང་ཤས།	(adj.) some, a few	ཏམ་དོ།	(n.) ancient Tibetan coin
ཉུལ་བ།	(vi.) to roam about, to wander around, to rove about	གཏན་འཁེལ་བཟོས།	(v.com.) to decide, to settle, to arrange
ཉེ་གནས།	(n.) servant, personal attendant, retinue; disciple, follower	གཏན་དུ།	(adv.) always, continually, perpetually, forever
ཉེན།	(n.) danger	གཏམ་རྒྱུད།	(n.) story, legend, fable, tale
ཉེས་རླུང་གཏོང་།	(v.com.) to beat, to hurt, to torture	གཏམ་འདོད།	(n.) vanity, ostentation, pride, vainglorious, to be full of oneself, a lover of self-praise or flattery
ཉོ་མཁན།	(n.) buyer	གཏམ་ཚིག།	(n.) words, expressions; speech, talk
ཉོན་མོངས།	(n.) ignorance, affliction, delusion	གཏིང་ཟབ་པོ།	(adj.) profound, deep
གཉེན།	(n.) kin, relative; friend, companion, spouse	གཏུབས།	(vt.pt.) to slice, to chop up
རྫོག་འཛིང་།	(n.) confusion, chaos; turmoil, trouble (also རྫོག་འཛིངས། རྫོག་དྲ། རྫོག་གྲ།)	གཏུམ་དྲག།	(adj.) fierce, savage, violent
སྤྲུང་འཛེབས།	(adj.) extremely beautiful sounding	གཏུམ་པོ།	(adj.) ferocious, cruel, fierce, savage, vicious
སྤྲུང་མེང་།	(n.) report, account; petition	གཏེར་བུམ།	(n.) treasure vase
སྤྲུམ།	(vi.) to think, to consider, to contemplate	གཏོད་གནང་།	(v.com.h.) to create, to make, to start
		གཏོར།	(vt.) to sprinkle, to scatter, to disperse; to destroy, to demolish

རྟོ་བྱུང་ལ།	(n.) a type of chant	བརྗོལ།	(vt.pt.) to pierce, to puncture
རྟོ་ར།	(n.) horse stable, corral	བརྟུན།	(vt.pt.) to act in accordance with, to conform to
རྟོན་འབྲེལ།	(n.) ceremony, celebration, inter-connections, 'dependent relations', the inter-dependence of cause and effect	ཐ།	
རྟོན་མཚོན།	(n.) symbol, sign	ཐ་ཡུ།	(n.) area; (adj.) vast; broad
རྟོ་འབྲེལ་བྱུག།	(v.com.) to crowd around and stare	ཐ་ཡུ་ཡངས་པ།	(adj.) vast, expansive, broad
རྟོ་བ།	(n.) centre, middle, core, crux, hub; navel	ཐ་སྟོན།	(n.) term, word, expression, terminology, convention
རྟོ།	(n.) food	ཐབས།	(n.) method, way, means, strategy
རྟོབས།	(con.) because, since, so; (n.) manner, mode	ཐབས་ཤེས།	(n.) method, way, means; method and wisdom
རྟོ་རྩེང་།	(n.) walnut tree	ཐར་ཐོར།	(adj.) scattered all around, dispersed
རྟོང་།	(post.) above, on top of, 'in addition to'	ཐལ་བ།	(vi.) to logically follow, to be consequential; to do far more than is needed or required, to overdo
རྟོང་།	(n.) the upper or higher part, the foremost part, the first volume; Western Tibet	ཐལ་མོ་སྦྱར།	(v.com.) to place one's hands together in a praying position
རྟོང་སྒྲང་།	(n.) 'upper and lower', 'earlier and later', just nearby	ཐིག་ལེ།	(n.) a small circle (Sanskrit: <i>bindu</i>); drop, droplet
རྟོང་ལུང་།	(n.) 'upper valley', an area east of Lhasa	ཐུགས་སྦྱས།	(n.h.) 'mind son', closest disciple, principal disciple
བརྟན་པ།	(adj.) stable, steady, steadfast	ཐེངས།	'times', 'occurrences', 'occasions'
བརྟག་དཔྱད་བྱེད།	(v.com.) to investigate, to research, to examine, to explore		
བརྟུལ་ལྷགས།	(n.) yogic practice, ascetic practice		

ཐོག་དྲུངས།	(v.com.) to commence, to begin with; to lead, to direct	རུས་བཀགས།	(n.) an appointed time, a set time, a scheduled time
ཐོག་མའ།	(adv.) at the beginning, firstly; from the very beginning	རུས་རབས།	(n.) century, age, epoch, era
མཐའ་དག	(adj.) all, everything	དེ་ཙམ།	(adj.) 'just that', 'merely that', 'only that'; 'to that extent', 'that much'
མཐར་ཕྱིན་པ།	(v.com.) to have reached the end, to finish	དོན་ལྟ།	(adv.) tonight, this evening
མཐུ་ཚལ།	(n.) power, strength, powerful skill	དོགས་པ།	(n.) doubt, apprehension, misgiving, suspicion
མཐོ་དམའ།	(adj.) high and low	དོགས་པ་བྱེད།	(v.com.) to doubt, to suspect, to have apprehensions
འཐབ་པ།	(vt.p.) to fight, to do battle, to quarrel	དུངས།	(adj.) clear, pure
འཐབ་འཛིང་བྱེད།	(v.com.) to fight, to struggle, to engage in combat	དྲང་སྟོང་།	(n.) sage, seer
འཐུལ་བ།	(vi.) to come out, to emanate, to diffuse, to permeate; to waft, to rise	ལྷི་བཟང་།	(n.) fragrant smell or aroma
ད		ལྷོགས།	(n.) pride, arrogance, haughtiness (vi.) to be bloated or puffed up with pride, to be haughty and arrogant
ད་ཆ།	(adv.) now, presently	གདན།	(n.) cushion, mat, carpet, rug
དམ་པ།	(adj.) excellent, supreme, sublime, holy, pure, true; (n.) holy person, exalted one	གདན་འདྲིན་གྱ།	(v.com.h.) to invite
དམ་པོར།	(adv.) tightly, firmly	གདན་ས།	(n.) residence of an important person
དྲུང་འཕྱོ	(n.) beast, animal, animals that walk on all fours with their heads bent down	གཏུང་རྒྱུད།	(n.) lineage, family line
དྲུང་ཚང་།	(n.) household, family	གཏུང་ཐམ།	(n.) ashes of a corpse
		གཏུལ་བྱ།	(n.) disciple
		གདོང་མདངས།	(n.) the lustre or complexion of the face

གདོད་མ། (n.) the original, the first, from the very beginning

བདག་འཛིན་གནང་། (v.com.h.) to take possession or ownership of

བདེན་པ། (n.) truth, reality

མདང་རུབ། (adv.) last night, last evening

མདའ། (n.) arrow

མདའ་འཕེན། (v.com.) to shoot an arrow

མདངས། (n.) lustre, radiance

མཇུན་ཏུ། (post.) in front of, in the presence of, before

མདོར་ན། (adv.) briefly, in brief, in short, in summary, in conclusion (also མདོར་བསྟུན་ན་)

འདམ། (n.) mud, swamp

འདུ་འཛི། (n.) clamour, commotion; frivolous or 'worldly' entertainment

འདོད་རྩམ། (n.) greed, avarice (also འདོད་རྩམས་)

འཕྲེད། (vi.) to slip, to slide

འཕྲེས་མཚམས། (n.) convergence

རྩོག་ཅུལ། (n.) stone pavement, stone flooring

རྩོམ། (n.) vajra, thunderbolt; diamond, Indra's sceptre; (adj.) indestructible, immutable

རྩོ་བཟོ་བ། (n.) stone mason, mason

རྩོག་རྩོག (n.) chunk, solid piece, lump

ལྷི། (vi.) for a loud noise to occur, for thunder to roar or clap

ལྷམ་པ། (n.) garden

ལྷེ་མིག། (n.) key

ལྷེ་བས། (post.) the side of, the surface of

ལྷེ་བས་རིས། (n.) painting, mural, wall-painting

ལྷང། (vi.) to hate, to dislike, to be hostile toward; (n.) hatred, hostility

ལྷིག་གི་བ། (n.) sin and defilement, non-virtue, 'negativity'

ལྷག། (n.) misery, sorrow, depression, suffering, anguish, sadness

ལྷེར་མ། (n.) plate, dish, saucer, platter

ལྷོང་ཏུ། (n.) wick; tree, tree trunk

ལྷོད་ཏུ། (n.) guard, guard on duty

ལྷོམ་པ། (n.) vow, pledge, oath; (vt.p.) to bind, to fasten, to tie up; to do addition

བད་རྩོད། (n.) grammar

བསྐྱུམས། (n.) reconciliation, restoration, settlement (vt.pt.) to reconcile, to make up

བསྐྱུམས་བྱས། (v.com.) to reconcile, to make up, to restore

བསྐྱེས་པ།	(vt.pt.) to gather together, to collect, to gather up	གནད་འགག	(n.) important point, critical point, crux of the matter, main point
ན		གནས་མགོན།	(n.) guest
ན་མཚུངས།	(adv.) continuously, always	གནའ་བ།	(n.) wild sheep, blue sheep
ན་བཟུལ།	(n.h.) clothes, clothing, garment, robes	གནས་མོ།	(n.) hostess, female inn-keeper
ན་མོ།	(n.) age	གནས་ཚང།	(n.) lodge, inn, hotel
ན་མོ་དར་བ།	(idiom.) prime of one's life	གནས་ཚུལ།	(n.) situation, circumstance; state of affairs, the way things are
ནགས་གསེབ།	(n.) jungle, dense forest	གནམ།	(n.) sky, space; weather
ནང་ཚོས།	(n.) Buddhism	གནོད་པ།	(n.) harm, injury, damage
ནད་བཅོས།	(n.) medical treatment, cure	གནོད་སྐྱིན།	(n.) a type of demon, <i>yaksha</i>
ནད་བཅོས་གནང།	(v.com.h.) to give medical treatment	གནོན་པ།	(vt.p.) to press down, to suppress, to subdue, to oppress;
ནན་པོ།	(adj.) strict, serious, firm, severe	གནོན་པ།	(n.) oppressor, subduer
ནམ་ཞེས།	(adv.) always (also ནམ་ཡང་)	མནམ།	(vi.) to be afflicted with, to be tormented with
ནས་ཚང།	(n.) barley beer	མནར་གསོད་བྱེད།	(v.com.) to oppress, to torture, to beat
རྣམ་པ།	(n.) power, ability, strength; magical power; (vt.) to be able to, to be capable; to dare to	མནའ་མ།	(n.) bride
ནེ་ཚོ།	(n.) parrot	ནམ་ཀུན།	(adv.) usually, always
ནེུ་གསེང།	(n.) grassed area, lawn	ནམ་གྲངས།	(n.) grouping, division, a listing, enumeration
ནོར་བདག	(n.) wealthy person, 'owner of wealth/riches'	ནམ་འགྲུབ།	(n.) countenance, disposition, form, shape, appearance, manner, mood
ནོར་བུ།	(n.) jewel, gem, precious stone		
ནོར་འཛིན།	(n.) earth, world, land		
གནག་པ།	(adj.) black (also ནག་པོ་)		

རྒྱལ་པ།	(n.) form, aspect, type, kind	སྒང་།	(n.) grassland, meadow, lawn
རྒྱ་མང་།	(adj.) many kinds, different types	སྒང་མང་།	(n.) grassy meadow, grassland
རྒྱ་ཚོགས།	(adj.) various kinds or types	སྒང་རེ།	(n.) grass covered mountain, hill or meadow
རྒྱང་མེད།	(adj.) indifferent, unconcerned, careless, neglectful; invisible; (vt.) to disregard, to not pay attention to, to be unaware of	སྒྲ།	(n.) animal hair, feathers, body hair, fur
རྒྱང་ཚུལ།	(n.) appearance, 'the way it appears'	སྒྲོ་བ།	(vt.pr.) to move or shift house, to move things from one place to another
རྒྱལ་བཅས།	(n.) oil extraction	སྒོས་དཀའ།	(n.) a type of incense; resin
རྒྱོད།	(n.) container, vessel, receptacle	སྒྱུང་སྒྱུང།	(n.) clever and lively
བསྐྱེ།	(vt.pt.) to add to, to supplement, to augment	སྒྱུང་པོ།	(n.) clever, smart; sly, crafty
བ།		སྒྱི་དང་བྱེ་བྲག།	(adv.) generally and specifically
བགས་པ།	(n.) skin, hide, leather (also བྲགས་པ་)	སྒྱི་ལེ།	(n.) kilometre
བཟུ།	(n.) lotus flower	སྒྱི་བ་བཏང།	(adv.) in general, typically, generally, commonly
བཏུ་བ།	(n.) one who is both a pandita and siddha – a great master or accomplished one	སྒྲང་པོ།	(n.) beggar, destitute person, the poor; (adj.) poor
བི་མང་།	(n.) two stringed lute	སྒྲལ་བ།	(n.) incarnation, emanation, manifestation
བུ་ལྷན།	(n.) hoopoe bird	སྒྲོ་རྒྱང།	(n.) radiance, happiness
དབང་རྟགས།	(n.) evidence, proof	བ།	
དབང་རྩལ།	(n.) brave and strong, heroic and skillful	བ།	(n.) father
		བལ་བ།	(adj.) common, ordinary
		བལ་མོ།	(adj.) common, ordinary

བ་རྗེས།	(n.) opponent, enemy, adversary; 'the other side', that which is beyond; the next life, the life beyond	འཕྱུར།	(vi.) to surge, to billow, to swell, to overflow
ཕྱེ	(adj.) upper; (n.) the upper part	འཕྲད།	(vi.) to meet, to come into contact with, to connect with
ལུབ་བཟ།	(vt.pt.) to erect, to put up	འཕྲལ་དུ།	(adv.) immediately, suddenly, quickly
ཕོ་ཉ།	(n.) messenger, attendant, envoy, emissary, servant	འཕྲིན་ཡིག།	(n.) letter, dispatch
ཕོད།	(v.) to dare to do something, to have the courage to do something; to be able	བ	
ཕྱག་མོང་བ།	(n.h.) finger	བ་དལ།	(n.) flag, banner, pennant
ཕྱི་ཉིན།	(adv.) tomorrow, the next day, the following day	བ་མོ།	(n.) female cow; dew; frost; hoarfrost
ཕྱི་མ།	(adv.) later, next; the next life	བ་ར།	(n.) cattle yard, cattle coral
ཕྱི་མའི་ཨར་ཀ།	(n.) outer flooring	བག་རྩོན།	(n.) wedding celebration, marriage party
ཕྱིས་སྐྱུ།	(adv.) later, later on	བང་ཆེན།	(n.) messenger, emissary, courier
ལྷན་པོ།	(adj.) rich, wealthy	བར་ཆད།	(n.) obstacle, obstruction, hindrance
ལྷན་ས་ཚོག།	(n.) livestock, cattle	བྱ་ལོན།	(n.) a loan
ལྷོ་གས་བརྒྱ།	(adv.) everywhere (literally: 'ten directions')	བྱད་ཤིང།	(n.) firewood, kindling (also མེ་ཤིང་)
ལྷན་ཏུ་བརྒྱབ།	(v.com.) to carry something on one's shoulders	བྱན་བདག།	(n.) money lender
ལྷན་པ།	(n.) the shoulders	བྱམ་པ།	(n.) vase, pot
ལྷད།	(vt.pt.) to meet, to come into contact with, to encounter	བེལ།	(n.) calf
ལྷན་བྱ།	(adj.) small, tiny	བོན།	(n.) Bön religion
		བྱ་ལྷུང།	(n.) mythical garuda bird
		བྱ་བ།	(vt.) to be called, to be known as; (n.) action, deed, work
		བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ།	(n.) Bodhisattva

བྱིང་བྱིང་ལྷ་ལྷ།	(n.) ground beetle, small beetle	དབྱིངས།	(n.) expanse
བྱེ་བྱ།	(adv.) in particular, especially; (n.) category, division, distinction, type, kind	དབྱེ་བཤེར་བྱས།	(v.com.) to distinguish, to differentiate; to judge, to decide
བྱེ་རི།	(n.) sand hill	དབྱེལ།	(vt.pt.) to rip, to tear
བྱེ།	(n.) sand, dust (also བྱེ་མ་)	འབག།	(n.) mask
བྱེད་ཚོ།	(n.) activities, functions	འབྲ་ཐིན།	(n.) insect
བྱེད་པོ།	(n.) creator, maker, agent	འབྲམ།	(adj.) the number 100,000
བྱེད་ལས།	(n.) function, use, ability; action	འབྲལ་ཚན།	(n.) present, gift
བྲག་ཕུག།	(n.) cave, cavern, rock, cave, grotto	འབྲལ།	(vt.p.h.) to give, to offer
བྲན་དུ་བཀོལ།	(v.com.) to enslave, to bind into servitude	འབོད།	(vt.p.) to call out, to cry out, to beckon, to call upon
བྲན།	(n.) slave, serf (also བྲན་གཡོག་)	འབྲུང་ཁུངས།	(n.) source, origin
བྲམ་བྲེ།	(n.) Brahmin	འབྲུང་གནས།	(n.) origin, source
བྲམ་མ།	(n.) lama, guru, spiritual teacher	འབྲོར་བ།	(vi.) to get or receive; to arrive, to come; to be connected with; (n.) wealth, riches
བྲམ་ཚུ།	(adv.) especially, in particular	འབྲུ་རིགས།	(n.) grain, cereal
བྲུན་པོ།	(n.) fool, stupid person, idiot	འབྲུག།	(n.) dragon; thunder
བྲོ་ཚོས་བྱས།	(v.com.) to agree, to approve, to consent, to endorse	བ་རྒྱབས།	(n.) wave, waves
དབྲུག་དུགས།	(n.h.) umbrella, parasol	ཕྱར་ཚོ་གང་།	(n.) a handful, a fistful (also ཕྱར་བ་གང་ and ཕྱར་གང་)
དབྲུ་ཚ།	(n.h.) god	ཕྱལ་བ།	(n.) frog
དབྱིག།	(n.) precious blue stone; gem, jewel	ཕྱས་བ།	(vt.pt.) to hide, to conceal, to bury
		ཕྱུག།	(n.) the interior or inner part, the innermost part of a house

ལྷོ་བས།	(vt.pt.) to turn face down, to place upside down	དམིགས་པ།	(n.) visualisation, imagination; (vt.) to visualise, to imagine
ལྗང་།	(adj.) thick, round (also ལྗང་པོ་)	དམིགས་པའི་ཡུལ།	(n.) object of one's visualisation or imagination
ལྷུར་བ།	(vt.pt.) to stick on, to attach, to affix, to apply, to connect, to paste	དམོད།	(vt.) to curse, to revile, to put down, to insult; (n.) curse, insult, abuse
ལྷུན།	(vt.p.h.) to give, to donate	གཞུལ་མེད་ཁང་།	(n.) celestial mansion
ལྷན་པ།	(vt. pt.) to call or summon, to call out	གཞུང་ལུགས།	(n.) central text; system, doctrine
མ།		མང་གཞི།	(n.) foundation, basis
མ་མཐའ།	(n.) the minimum, at least (also དམའ་མཐའ་ and མ་མཐར་)	མས་སྐྱོན།	(n.) injury, wound
མ་ཉེ།	(n.) buffalo, water buffalo	མིག་པ།	(n.) hoof
མི་བརྒྱན།	(n.) lineage, ancestry	མོངས་པ།	(vi.) to be confused, deluded, dazed or stupefied; (n.) ignorant or stupid person, a fool
མི་ཚོགས།	(n.) crowd of people	མོད་རོལ།	(n.) furrow
མི་རབས།	(n.) generation	མོན་པ་སྐྱོན།	(v.com.h.) to plough
མིག་ཚུ་གཏོང་།	(v.com.) to shed tears, to weep, to cry	མཉན་པ།	(n.) doctor, physician
མུ་ཉིག།	(n.) pearl	མཉན་བསངས།	(n.) incense mixed with various medications
མེ་ལྗེ།	(n.) flame, tongue of fire	མོན་ལམ་བཏབ།	(v.com.) to pray, to petition
མོས་པ།	(vi.) to like, to prefer, to be inclined towards	མོས་མེད།	(adv.) undoubtedly, certainly, definitely
མུང།	(vi.p.) to taste		
མུར་དུ།	(adv.) quickly, swiftly, rapidly, immediately	ཅ་	
དམངས་ཚོན།	(n.) folk or common people, among the common people	ཅན་དན།	(n.) sandalwood
དམན་པ།	(adj.) inferior, lesser, low	གཙང་།	(n.) an area of Central Tibet

གཞུག་ལག་ཁང་།	(n.) monastery, temple, Buddhist sanctuary, main temple
གཙུག་ལག་།	(vt.pt.) to oppress, to torment; to threaten, to bother, to irritate; to have a phobia
གཙོ་བོ།	(adj.) main, chief, principal
བཙུག་པོ།	(vt.f.) to squeeze out, to press; to strain, to filter
བཙུག་པོ།	(vt.p.) to plant into the ground; to establish, to start, to found, to set up
བཙོང་།	(vt.f.) to sell
རྩ་ཚིག་།	(n.) notice
རྩམ་པ།	(n.) roasted barley flour
རྩེ་བུ།	(n.) spoke of a wheel
རྩེ་གྲུ།	(n.) the best, the most excellent (also རྩེ་གྲུ་)
རྩི།	(n.) top, tip, apex, summit, point, peak
རྩེ་མོང་།	(n.) grassland, meadow
བརྩི་འཇོག་།	(n.) respect, reverence, honour, esteem (also བརྩི་བཀུར་)
བརྩེ་བ།	(n.) love, affection; (vt.) to love
བརྩོན་པ།	(n.) effort, exertion, diligence; (vt.) to strive, to make an effort, to be diligent

ཚ

ཚབ།	(n.) substitute, replacement
ཚལ།	(n.) park, garden; grove, thicket, forest; vegetables
ཚོག་།	(vi.pt.) to get burned, to be burned, to get scorched
ཚོགས་སུ་བཅད།	(n.) poetic verse, poetry (also ཚོགས་སུ་བཅད་པ་ and ཚོགས་བཅད་)
ཚུད་པ།	(vt.) to be put inside, to be inserted; to fit into
ཚུམས།	(vt.imp.) to shut, to close
ཚུལ་བྱིམས།	(n.) ethics, morals
ཚོན་མདངས།	(n.) colour, sheen
མཚན་མ།	(n.) mark, sign
མཚན་མོ།	(n.) boundary stone
མཚོ་འབོད།	(n.) whirlpool
མཚོན་པར་བྱེད།	(v.com.) to symbolise, to illustrate
འཚམས་པོ།	(adj.) suitable, appropriate, fitting (also འཚམས་པོ་)
འཚུབས།	(vi.pt.) to swirl, to billow, to whirl

ཇ

མཇུ་བ་མོ།	(n.) the index finger or forefinger
མཇོ་མོ།	(adj.) beautiful, 'endowed with beauty'

མཛོག་མགོ།	(n.) fist (also ཛོག་མགོ།)
འཛིན་པ།	(vt.p.) to grasp, to hold, to grab, to bear
འཛོགས།	(vt.pt.) to climb, to ascend
འཛོམས།	(vi.pt.) to assemble together, to congregate, to get together
ཇི་པོ།	(n.) shepherd, herder
རྫོང་དཔོན།	(n.) village, district or county leader
བརྗེས།	(vt.pt.) to pretend, to pose as, to impersonate; to deceive, to disguise, to fake
ཕ།	
ཕ་སྐྱེས།	(n.) fox
འ།	
འག་གསུམ།	(n.) three days or nights; (idiom) a short time
འི་བ།	(n.) peace, tranquility
འུམ་པ།	(vi.) to be disheartened, discouraged, disconsolate or dejected
འེ་ཅིག།	(adv.) only, solely
འེ་ཇང།	(n.) hatred, enmity
བཟུང།	(vi.pt.) to peel off; to fade; to deteriorate, to decline
བཞོན་པ།	(n.) a mount; (vt.pt.) to ride, to travel upon

ཟ།	
ཟངས།	(n.) copper; cauldron, large pot, copper pot
ཟང་མའི་མེ་ཉོག།	(n.) blue flowering flax plant
ཟེལ་གྱིས་རྗོན།	(vb.com.) to subdue, to suppress, to overcome
ཟླ།	(n.) pain, hurt, discomfort
ཟླ་།	(n.) a pair, two, both
ཟླ་པ།	(n.) a part or facet; edge, corner, margin, angle
ཟུང་ཆ།	(n.) part, fragment
ཟུང་ཅིམ།	(adv.) briefly, a little
ཟེའུ་འབྲུ།	(n.) anther
ཟེར་སྟོལ།	(n.) traditional saying, a saying
གཟབ་གཟབ་བྱས།	(v.com.) to be careful, to take care, to be cautious
གཟའ་རྣམས།	(n.) planets and stars
གཟིག།	(n.) leopard
གཟིམ་རྒྱ།	(n.h.) gate, door
གཟིམས།	(vi.h.) to sleep, to rest
བཟའ་འཕྲོ།	(n.) husband and wife, parents, married couple
བཟུང།	(vt.pt.) to grab, to grasp, to grip, to hold onto
བཟོད་པ།	(n.) forbearance, patience, tolerance, long-suffering
བཟོད་པ་སྟོལ།	(v.com.) to forbear, to be patient, to be tolerant, to be long-suffering

བཞོན	(vt.pt.) to stop, to oppose, to repel, to turn something back	ཡིད་ལོང་།	(adj.) beautiful, attractive, appealing
འ		ཡིད།	(n.) mind, thought
འུ་ཅག	(pr.) we, us, ourselves	ཡུལ་གྱུ།	(n.) village, town, district, area, place
ཡ		ཡོད་ལུགས།	(n.) manner of existing or being
ཡག	(post.) up, up there, on top of	ཡོན་ཏན།	(n.) a good quality or qualities, virtue, excellence
ཡ་གུལ།	(n.) one of, a member or part of	ཡོལ་གོ།	(n.) container, receptacle, plate, dish, bowl
ཡང་ཚིན།	(n.) a Chinese stringed instrument	གཡམ་ད།	(vt.) to borrow; to lend
ཡང་ཚིན་གཏོང་།	(v.com.) to play the yangchin	གཡམས།	(n.) right, the right side or direction
ཡང་ཐོག	(n.) roof, upper story	གཡུ།	(n.) turquoise
ཡང་དག་པ།	(adj.) completely correct or right, perfectly true, extremely pure, without fault	གཡོ་ཅན།	(n.) deceitful, cunning, sly, crafty
ཡང་ཤ	(adj.) nimble, agile, light-footed (also ཡང་ཤ་དོད་པོ་)	གཡོན།	(n.) left, the left side or direction
ཡངས་པ།	(adj.) wide, extensive, broad, expansive	གཡོས།	(vi.pt.) to be shaken, to be agitated; to flutter, to waver
ཡན།	(adv.) even; including; more than, over	ར	
ཡར་རྒྱས།	(n.) development, progress, improvement	རག།	(vi.) to get, to obtain; (n.) brass
ཡིག་གཟུགས།	(n.) script, lettering style, typeface, font	རགས་ཅན།	(adv.) generally, in general
ཡིད་གཟབ་བྱེད།	(v.com.) to be careful, to watch out, to be cautious	རང་འཇགས།	(adj.) unchanged, just as before
		རང་བཟོད་བྱེད།	(v.com.) to boast, to brag, to indulge in self-praise

རང་བྱོན།	(n.) naturally appearing', 'naturally formed', 'self-manifesting'	རྩ།	(n.) horn, antler
རང་ལེ།	(pr.) we, us, ourselves	ལ།	
རང་རྣོན་བྱེད།	(v.com.) to boast, to show off, to be arrogant, to be conceited, to be self-important	ལན།	'times', 'occurrences', 'occasions'
རལ་གྱི།	(n.) sword, dagger	ལན་བརྒྱབ།	(v.com.) to reply, to answer
རས།	(n.) cloth, cotton cloth	ལམ་ཆས།	(n.) provisions for a journey; luggage
རི་དྭགས།	(n.) deer, herbivorous animals, wild animals	ལས་དོན།	(n.) work, job, business
རི་མོ།	(n.) painting, drawing, picture	ལུག་པ།	(n.) sheep pen
རིག་གནས།	(n.) culture, learning	ལུང་བརྟན་གནང།	(v.com.h.) to prophecy
རིན་གོང།	(n.) price, value	ལུས།	(vi.) to be left behind, to be left out, to be late; (n.) body
རིམ་པ།	(n.) sequence, stage, step, progression	ལེགས་བཅོས།	(n.) reforming, improving, correcting
རིམ་མ།	(n.) sheep or goat dung	ལེགས་བཅོས་གནང།	(v.com.h.) to reform, to improve, to correct
རུབ།	(vt.p.) to gather around, to crowd around; to gang up on	ལེགས་སྐྱར་སྐད།	(n.) the Sanskrit language (also ལེགས་སྐྱར་)
རུལ་པ།	(adj.) rotten, stale, rancid, 'gone off'	ལེགས་ཞན།	(adj.) good and bad, superior and inferior
རུལ་བ།	(vi.) to go off	ལོ་རྒྱུ།	(n.) a history, an account
རིག།	(vi.) to touch, to make contact with something	ལོ་རྒྱ་བ།	(n.) translator, 'Lotsawa'
རེས་འགའ།	(adv.) sometimes, occasionally, at times, periodically	ལོངས་སྤོང།	(n.) pleasures, enjoyment
རོལ།	(n.) furrow	ཤ།	
རུ་ཚོ།	(n.) horns, antlers	ཤ་རྒྱུ།	(n.) skin/leather bag or sack
		ཤིང་ཚོང།	(n.) tree, tree trunk
		ཤིང་བཟོ་བ།	(n.) carpenter, woodworker
		ལུལ།	(n.) remains, traces, tracks

ཤེད་ལྷགས།	(n.) strength, power, force	སེམས་འཚོབ།	(n.) anxiety, worry
ཤོ	(n.) dice; a Tibetan dice game	སོག་པོ།	(n.) Mongol, Mongolian, Mongolia
གཤམ།	(post.) below, underneath, under	སོན།	(vi.) to reach, to arrive at
གཤིན་པོ།	(adj.) fertile; soft and smooth (n.) the deceased, dead person	སྲ་བ།	(adj.) firm, solid, thick
གཤིན་རླུང།	(n.) personality, temperament, disposition	སྲང།	(n.) path, lane, street; a unit of measure; scales
གཤེགས།	(vi.h.) to go, to come	སྲང་ལམ།	(n.) lane, alley, street
བཤམས་པ།	(vt.pt.) to prepare, to make preparations, to layout, to display	སྲོག།	(n.) life, life-force
བཤུ	(vt.p.) to peel, to skin, to husk, to strip	སྲར་ཡང།	(adv.) again
བ།		སྲོངས།	(vt.imp.) to beg, to ask for, to request; to command someone to get up
བ་རྩེས་དོ་རྩེས།	(idiom) 'original', 'indigenous', 'naturally existing'	སྲོབ་དཔོན།	(n.) master, professor
བ་མཐའ།	(n.) border region, remote area	སྲོབ་མ།	(n.) student, disciple
བ་དབུང།	(n.) 'land analysis', 'geomantic calculation'	གསུང་རྒྱུས།	(n.) speech, talk, words, expression; saying
བང་ཞོགས།	(adv.) tomorrow morning	གསུང་འབུམ།	(n.) collected works
བངས་རྒྱལ་ཚོས་ལུགས།	(n.) Buddhism	གསོ་དབུང།	(n.) medical examination, 'science of medicine'
ལུབ།	(vt.p.) to rub out, to erase; to eradicate, to wipe out	གསོན་པོ།	(adj.) alive
སེམས་བྲལ།	(n.) worry, anxiety, stress, vexation (literally: 'heart/mind tax')	གསོལ་དགུམ།	(n.h.) meat
		བསམ་སྒོ་བཏང།	(v.com.) to think
		བསམ་གཞིགས།	(n.) thought, thinking
		བསི་ལི་སྦིད་གོག།	(n.) dung beetle, stinkbug
		བསོད་ནམས།	(n.) merit, virtue, good fortune, luck
		བསྐྱེག།	(vt.f.) to burn, to incinerate; to set alight; to roast, to bake

བཟུང་བ། (vt.f.) to deceive, to dupe;
to lure, to seduce, to tempt

བཟུང་སེམས། (n.) deceptive thoughts

ད

ལྷག་པར་དུ། (adv.) in particular,
especially

ལྷུང། (vi.p.) to fall

ལྷོད་ལྷོད། (adj.) relaxed, calm, at
ease, leisurely

ཇ

ཇམ་ཐྲུག། (n.) fold of a chuba used as
a pocket

ཇར་ག། (n.) flooring made of earth
and stone

ཇོ་ལོ། (n.) boy, children

ཇོང་རྟོ། (n.) buttocks, bottom,
behind

ཤེད་རྒྱགས།	(n.) strength, power, force	སེམས་འཚོབ།	(n.) anxiety, worry
ཤོ	(n.) dice; a Tibetan dice game	སོག་པོ།	(n.) Mongol, Mongolian, Mongolia
གཤམ།	(post.) below, underneath, under	སོན།	(vi.) to reach, to arrive at
གཤེན་པོ།	(adj.) fertile; soft and smooth (n.) the deceased, dead person	སྲ་བ།	(adj.) firm, solid, thick
གཤེན་རྒྱུད།	(n.) personality, temperament, disposition	སྲང་།	(n.) path, lane, street; a unit of measure; scales
གཤེགས།	(vi.h.) to go, to come	སྲང་ལམ།	(n.) lane, alley, street
བཤམས་པ།	(vt.pt.) to prepare, to make preparations, to layout, to display	སྲོག	(n.) life, life-force
བཤུ	(vt.p.) to peel, to skin, to husk, to strip	སྲང་ཡང་།	(adv.) again
བ།		སྲོངས།	(vt.imp.) to beg, to ask for, to request; to command someone to get up
བ་སྐྱེས་དོ་སྐྱེས།	(idiom) 'original', 'indigenous', 'naturally existing'	སྲོབ་དཔོན།	(n.) master, professor
བ་མཐའ།	(n.) border region, remote area	སྲོབ་མ།	(n.) student, disciple
བ་དཔྱད།	(n.) 'land analysis', 'geomantic calculation'	གསུང་སྒྲོས།	(n.) speech, talk, words, expression; saying
བང་ཞོགས།	(adv.) tomorrow morning	གསུང་འབུམ།	(n.) collected works
བངས་རྒྱལ་ཚོས་ལུགས།	(n.) Buddhism	གསོ་དཔྱད།	(n.) medical examination, 'science of medicine'
ལུབ།	(vt.p.) to rub out, to erase; to eradicate, to wipe out	གསོན་པོ།	(adj.) alive
སེམས་བྱུང།	(n.) worry, anxiety, stress, vexation (literally: 'heart/mind tax')	གསོལ་དགུམ།	(n.h.) meat
		བསམ་སློབ་བཏང་།	(v.com.) to think
		བསམ་གཞིགས།	(n.) thought, thinking
		བསིལ་ལྷིང་གོག	(n.) dung beetle, stinkbug
		བསོད་ནམས།	(n.) merit, virtue, good fortune, luck
		བསྐྱེག	(vt.f.) to burn, to incinerate; to set alight; to roast, to bake

བསྐྱུ་བ། (vt.f.) to deceive, to dupe;
to lure, to seduce, to tempt

བསྐྱུ་སེམས། (n.) deceptive thoughts

ད

ལྷག་པར་དུ། (adv.) in particular,
especially

ལུང། (vi.p.) to fall

ལོང་ལོང། (adj.) relaxed, calm, at
ease, leisurely

ཇ

ཇམ་ཐུག། (n.) fold of a chuba used as
a pocket

ཇར་ག།

(n.) flooring made of earth
and stone

ཇོ་ལོ།

(n.) boy, children

ཇོང་རྒྱ།

(n.) buttocks, bottom,
behind

དབྱུང་གཞིའི་དབེལ།

Sources

ལེགས་བཤད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཕྱོགས་བསྐྱེགས།

འདེམ་བསྐྱེགས་པ་སློབ་དོན།

བོད་རྒྱལ་མི་དམངས་དབེལ་རྒྱན་ཁང་།

A Collection of Excellent Stories

Edited by Lodor

Tibet People's Press, 2001.

ཨ་ཁུ་དྲོན་པ།

གྲོང་ཁྱེར་ལྷ་སའི་མང་ཚོགས་རྒྱ་ཚུལ་ཁང་།

བོད་རྒྱལ་མི་དམངས་དབེལ་རྒྱན་ཁང་།

Aku Dönba

Compiled by the People's Art Society of Lhasa

Tibet People's Press, 2002.

བྱིས་རྒྱུང་གཏམ་རྒྱུག་ན་ཡིད་དགའ་ཚལ།

བོད་རྒྱལ་མི་དམངས་དབེལ་རྒྱན་ཁང་།

The Garden of Children's Stories

Tibet People's Press, 2005.

ཉི་ཚོས་བབང་པོའི་རྒྱུང་།

འདི་ག་དབེལ་རྒྱན་ཁང་གིས་བསྐྱེགས་པ།

བོད་རྒྱལ་མི་དམངས་དབེལ་རྒྱན་ཁང་།

Nyichö Sanbo Stories

Compiled by Diga Publishing House

Tibet People's Press, 2000.

ན་བའི་བདུད་ཅི། — བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲིད་དག་རྒྱན་གཅེས་བཞུགས།
བོད་ཀྱི་ཚོམ་རིག་དབེ་ཚོགས་ཞེས་པའི་ཚོམ་རྒྱུ་ལྷན་ཁྲིམ་བཞུགས།
ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དབེ་རྒྱན་ཁང་།

Nectar of the Ears - A Collection of Beloved Folk Stories and Oral Traditions
Compiled by Ulhen of the Tibet Literary Society
Tibetology Press of P. R. of China, 2007.

བོད་ཚོལ་ནང་བཞུགས། 1989 ལོའི་དུས་དེབ་དང་པོ།
Tibetan Buddhism magazine, issue No.1, 1989.

དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ།
དུང་དཀར་སློབ་ཐབས་འཕྲིན་ལས།
ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དབེ་རྒྱན་ཁང་།

Tungkar's Great Dictionary
Tungkar Losang Trinley
Tibetology Press of P. R. of China, 2002.

ས་སྐྱེ་ལེགས་བཤད་ཚུ་འགྲེལ།
ས་སྐྱེ་བའ་ཆེན་གྱི་ཞལ་སློབ་རིན་ཆེན་དཔལ།
བོད་ཚོལ་མི་དམངས་དབེ་རྒྱན་ཁང་།

Text and Commentary of Wise Sayings,
Rinchen Pel, Sakya Pandita's disciple
Tibet People's Press, 1979.

ཁ་ཆེ་པ་ལ།
བོད་ཚོལ་མི་དམངས་དབེ་རྒྱན་ཁང་།

Khache Palu
Tibet People's Press, 2002.

བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་སྐྱེས་གཏམ།
བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་།

Tibetan Folk Stories

Tibet People's Press, 1987.

དམངས་ཁྲོད་གཏམ་རྒྱུད་ལེགས་བརྒྱུས།
བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་།

A Collection of Excellent Folk Stories

Tibet People's Press, 2007.

བོད་ཀྱི་དགོད་གཏམ་སློབ་སྦྱོར་བསྐྱེད་སྒྲིག་སྐབས་
ལྷན་སྐྱེས་མེ་ཏོག་ཚོམ་སྐྱེད་ཁང་ནས་སློབ་སྦྱོར་སྐྱེད་སྒྲིག་བྱས།
མི་རིགས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་།

A Collection of Humorous Tibetan Stories

Compiled from the *Bangyen Medok* Journal

Nationalities Press, 1999.

བོད་རྒྱ་ཚོགས་མཛོད་ཆེན་མོ།
མི་རིགས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་།

The Great Tibetan-Chinese Dictionary. 1985. 3 vols.

[2 vol. ed.: Nationalities Press, 1993]

དགེ་བཤེས་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པས་བཅུ་མས་པའི་བད་དག་མིང་ཚོག་གསལ་བ་བརྒྱུགས་མོ།
མི་རིགས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་།

Geshe Churdrak's Dictionary

Nationalities Press, 1981.

The Authors

Lachang Pema Gyatso is a graduate from the Tibetan Language Department of Tibet University and has studied under many great masters. He presently works as a researcher of Tibetan language and culture at the Tibetan Academy of Social Science, Lhasa.

Geoff Bailey is currently a resident scholar at the Tibetan Academy of Social Science, Lhasa, and has been involved in numerous Tibetan language projects. He holds degrees from western universities and has also graduated from the Tibet University Tibetan language program. He is very happily married with three delightful children.

Previous joint publications:

ལ་སའི་ལ་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚོགས་མཐོང་ཐབས་ཉེར་མཐོང་འདེད་བཅོམ་བཞིན།

Lhasa Verbs, A Practical Introduction

གཞིན་ཉུ་བྱུག་གི་རྟོགས་བཅོམ་བཞིན།

The Six Brothers

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟག་ཏུ་འཇུག་རྟོགས་བཅོམ་བཞིན།

The Perpetually Weeping Bodhisattva

སྐད་ཡིག་ལམ་བཟང་། དེབ་དང་པོ།

Language Pathways, Book One

Book Title: Language Pathways, Book Two
Authors: (Lachang) Pema Gyatso, Geoff Bailey
Publishing Editor: Dobi Tsering Dorje
Cover Designer: Geoff Bailey
Printing Press: Tibet People's Press
20 North Lingkhor Rd, Lhasa, TAR
First Edition: December, 2010

ISBN 978-7-223-03004-5

Copyright © 2010 Geoff Bailey and the Tibetan Academy of Social Science, Lhasa, TAR.
All rights reserved.

། ལྷན་ཡིག་ལམ་བཟང་།

Language Pathways

Through a stimulating selection of folk stories, legends, overviews of Tibetan symbols and samples of wisdom literature, the Language Pathways series introduces the student to a range of Tibetan literary genres. The twenty-four readings have been designed to gradually introduce the reader to literary Tibetan while also providing many insights into Tibetan culture. Helpful notes and exercises accompany each chapter, giving the student an excellent framework from which to interact with each reading. Complemented by a CD-rom of recordings in Tibetan and English for each reading, Language Pathways provides the student with a comprehensive set of language learning tools. Language Pathways is designed for students of both Tibetan and English.

Book Two – Beginner/Intermediate Level

Pema Gyatso and Geoff Bailey have again produced another truly outstanding resource that brings alive aspects of ancient Tibetan culture in a fresh and contemporary way. The highly interesting collection of readings and easy to follow English translations will be of great benefit to both Tibetan and English language students and also to researchers of Tibetan culture. I offer my sincere thanks and praise for all the hard work they have put into this excellent series.

Professor Tsering Gyalbo, Dean of the Religious Studies Department, Tibetan Academy of Social Science, Lhasa.

Awonderful resource for Tibetans to learn English, and for non-Tibetans to learn Tibetan, through the splendid medium of a bilingual instructional book based upon diverse Tibetan folk stories, legends, symbols, and wisdom literature. Each carefully edited story is presented in Tibetan and English versions, along with glossaries, notes, and exercises. It is a superb series for Tibetans and students of Tibetan alike.

David Germano, Associate Professor of Tibetan Studies, University of Virginia.

Pema Gyatso and Geoff Bailey have teamed up again, this time to produce an excellent reader of literary Tibetan that students of English and Tibetan will find both rich and challenging. Users of this book will not only improve their literary Tibetan abilities but will also gain a deeper understanding of Tibetan customs and culture. Each book of this series keeps getting better!

Ellen Barteo, PhD., author of *A Beginning Textbook of Lhasa Tibetan*.

ISBN 978-7-223-03004-5

9 787223 030045 >

定价: 32.00元